

ANEXOS MEMORIAS REDES

ANEXO MEMORIA 2509

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Morfologia catalana

CODI: 30030

CURS: 3r

SEMESTRE: 2n

CRÈDITS ECTS: 6

DEPARTAMENT i ÀREES: Filologia Catalana - Filologia Catalana

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau/Màster en Filologia Catalana

CONTEXT DE L'ASSIGNATURA:

Aquesta assignatura obligatòria d'especialitat se situa en la matèria del mòdul d'especialitat "Llengua catalana: sincronia i diacronia" del Grau en Filologia Catalana, juntament amb "Fonètica i fonologia catalanes", "Sociolingüística catalana", "Els parlars catalans" i "Orígens i evolució de la llengua catalana" de tercer curs; "Sintaxi catalana" i "Semàntica i lexicologia catalana" de quart; i "Fonaments de la norma lingüística catalana" de segon i "Història social de la llengua catalana" de primer curs. Amb "Fonètica i fonologia catalanes", "Sintaxi catalana" i "Semàntica i lexicologia catalanes" representen l'estudi aprofundit dels subsistemes lingüístics, amb un grau de reflexió important pel que fa a la flexió gramatical (nominal, pronominal i verbal) i a la formació de mots.

Aquesta assignatura proveeix una formació fonamental per a les futures tasques professionals en què prenga part el català (docència, traducció, assessorament lingüístic i literari, planificació lingüística, etc.).

PROFESSOR/A RESPONSABLE: M. Isabel Guardiola i Savall

PROFESSORAT: M. Isabel Guardiola i Savall

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE2: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques morfològiques, sintàctiques, fonètiques i lèxicosemàntiques de la llengua objecte d'estudi, per a utilitzar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites de la llengua.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE11: Capacitat de conèixer i analitzar les variants de registre diacròniques, diatòpiques i diastràtiques de la llengua catalana, i reconèixer el valor i la riquesa de la variació, patrimoni de valencians, catalans i balears.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndard i els diferents subestàndards de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius:

1. Explicar els elements constitutius de la morfologia del català segons una perspectiva sincrònica.

2. Fer servir l'estudi de la morfologia del català en l'àmbit de la lingüística aplicada (específicament, codificació i estandardització, terminologia i neologia, ensenyament de la llengua, traducció i gramàtica comparada).

3. Explicar a) la variació morfològica com a adaptació del sistema lingüístic a les necessitats comunicatives, cognitives i socials dels parlants i b) el model morfològic estàndard com a eina fonamental per a difusió de l'ús social de les llengües.

4. Fer servir adequadament les eines bàsiques per al desenvolupament l'activitat científica en l'estudi de la morfologia del català; concretament, quant a l'àmbit de la lingüística: a) l'anàlisi del processos morfològics, segons els corrents teòrics de la morfologia més importants, i b) la bibliografia i les fonts documentals bàsiques; i quant a les habilitats intel·lectuals fonamentals: a) la recaptació, el tractament i la interpretació de les dades, b) l'elaboració i la comprovació d'hipòtesis de treball, c) l'extracció de conclusions, etc.

5. Expressar-se oralment i per escrit en un registre formal adequat per a l'àmbit acadèmic.

Objectius específics aportats pel professorat:

1. Explicar els conceptes bàsics relacionats amb la morfologia.

2. Descriure la varietat col·loquial i les propostes normatives per a fixar la varietat estàndard personal de cada alumne i identificar els trets d'altres varietats formals del català.

3. Comparar els fenòmens de la morfologia catalana amb els d'altres llengües.

4. Conèixer la flexió nominal del català i ser capaç d'analitzar morfològicament noms i adjectius.

5. Analitzar morfològicament els pronoms personals forts i els febles en català.

6. Saber explicar les regles de la flexió verbal i les principals irregularitats del català.

7. Saber explicar els processos morfològics que permeten crear paraules noves en català.

8. Atés un context en què cal avaluar un fenomen morfològic, explicar-lo segons el corrent de la lingüística que millor s'hi adiga i aplicar-hi críticament la informació que en fornirà la bibliografia, els corpora textuals, el diccionaris i altres fonts morfològiques i els atles lingüístics.

9. Atés un context en què cal avaluar un fenomen morfològic, ser capaç de recaptar, tractar i interpretar les dades, d'elaborar i comprovar hipòtesis de treball i d'extraure conclusions.

10. Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic).

11. Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.

CONTINGUTS

Breu descripció: Morfologia general i morfologia catalana (flexió nominal, pronominal i verbal i formació de mots).

Continguts teòrics i pràctics:

1. Introducció a la morfologia:
 - 1.1. Conceptes bàsics
 - 1.2 Aplicacions de la morfologia
2. La flexió nominal:
 - 2.1 Flexió de noms: gènere i nombre
 - 2.2 Flexió d'adjectius: gènere i nombre
3. La flexió pronominal
 - 3.1 Pronoms personals forts
 - 3.2 Pronoms personals febles: la cliticització
4. La flexió verbal
 - 3.1 Formes verbals
 - 3.2 Formes verbals regulars
 - 3.3 Formes verbals irregulars
5. La formació de mots:
 - 3.1 Derivació: sufixació i prefixació
 - 3.2 Composició
 - 3.3 Altres processos de la formació de mots

PLA D'APRENTATGE

TIPUS D'ACTIVITATS

60 hores de classe presencial = 2,4 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Teoria

Metodologia: Tres hores per setmana de classes teoricopràctiques en què el professorat exposa els continguts conceptuals, amb la metodologia de caire reflexiu i dialògic.

Hores presencials: 45 hores teoricopràctic

Hores no presencials: 60 hores

1,8 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Pràctica de problemes

Metodologia: Una hora per setmana de classes pràctiques desplegades amb una metodologia basada en la reflexió i el diàleg, s'hi resoldran, d'una banda, problemes a través de l'anàlisi de casos i anàlisi de textos

Hores presencials: 15 hores de pràctica

Hores no presencials: 15 hores per a la realització de treballs pràctics

0,6 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Tutoria

Metodologia: Tutories individuals i grupals dirigides que es duren a terme al llarg del curs

15 hores de tutories

0,6 crèdits ECTS

L'objectiu fonamental d'aquesta assignatura està vinculat al domini teòric i pràctic de diversos aspectes vinculats a la morfologia del català. Caldrà facilitar situacions d'aprenentatge sobretot a partir de la pràctica, on el docent orientarà els processos reflexius que farà l'alumnat. A partir de la pràctica es podrà elaborar la descripció del sistema morfològic i se sistematitzaran els conceptes bàsics que s'hi relacionen. Aquest mètode implicarà fomentar les situacions dialògiques a l'aula, de manera que es potencie la bidireccionalitat. En part, doncs, açò suposa una certa transmissió de la responsabilitat del procés d'ensenyament-aprenentatge a l'alumnat i es fa especial incidència en els coneixements previs.

Cal ser conscient que l'estudiant aprèn sobretot a través d'una relació reflexiva freqüent amb el professor/a i amb els companys. Aquesta relació, a més, ha de generar en una connexió emocional que és fonamental per a la construcció de la formació pràctica de l'alumnat i per a produir una actitud positiva envers l'aprenentatge en general i, en concret, de la normativa.

Tot i que els blocs temàtics estan estructurats en compartiments aparentment estancs, és necessari enfocar l'aprenentatge des d'una perspectiva holística, això és, tenint en compte que la suma de les parts no dona necessàriament un coneixement adequat del tot.

En concret,

a) S'activarà un fòrum-debat de l'assignatura en el Campus virtual en què l'alumnat podrà participar col·lectivament. Es demanarà que s'hi facen intervencions que seran fruit del treball individual o col·laboratiu entre els alumnes.

b) Es lliuraran a l'alumnat dos dossiers, un de continguts i un d'activitats, per cada tema que es desplegarà al llarg de les sessions setmanals. El dossier constarà dels esquemes i de les pràctiques a fer. Cada pràctica tindrà dues parts:

- i. Una part amb diverses activitats introductòries que activen els coneixements previs i els prejudicis que pugui tenir l'alumne sobre les qüestions estudiades; i també amb diverses activitats que miraran de desplegar de manera guiada els objectius específics i els continguts de la unitat, amb un apartat de bibliografia bàsica i, si escau, d'ampliació de la unitat.
- ii. La segona part contindrà una o més tasques, centrades en la lectura i l'anàlisi de bibliografia, en la resolució de problemes concrets, o bé activitats de recerca bé per mitjans informàtics bé per la captació de fets de llengua de la realitat immediata; aquestes activitats s'han de fer individualment, llevat d'una, que es farà en grup i anirà adreçada al desenvolupament de la competència comunicativa oral formal (exposicions i debats).

c) L'alumnat durà un registre d'experiències i diari reflexiu sobre cadascuna de les pràctiques de cada bloc temàtic que lliurará de manera virtual o en paper. Aquest serà de caràcter individual i inclourà activitats d'autoavaluació.

d) En la sessió pràctica es treballarà, sobretot, la resolució de problemes i casos nous reals i l'anàlisi de textos.

L'alumnat lliurará un portafolis en què s'inclourà, obligatòriament, a) la segona pràctica del dossier; i b) la reflexió sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge i autoavaluació. Optativament, l'alumnat hi podrà afegir la primera part de cadascuna de les pràctiques del dossier.

Els estudiants que no puguin assistir a les classes hauran de preparar l'assignatura utilitzant els dossiers d'activitats de l'assignatura, la bibliografia i el material complementari que el professor/a proporcionarà a través del Campus Virtual. Serà obligatori que l'alumnat faça, almenys, dues tutories presencials i dues de virtuals.

Es duran a terme activitats adreçades a l'enriquiment de la competència comunicativa de l'alumnat, en concret a tot allò que es relaciona amb la morfologia. En la bibliografia, hi ha ítems bibliogràfics sobre aquest aspecte.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana:01

Unitat: 1

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:02

Unitat: 1

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:03

Unitat: 2

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:04

Unitat: 2

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:05

Unitat: 2

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica, treball flexió nominal i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:06

Unitat: 3

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:07

Unitat: 3

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:08

Unitat: 3

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica, treball flexió pronominal i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:09

Unitat: 4

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:10

Unitat: 4

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:11

Unitat: 4

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica, treball flexió verbal i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:12

Unitat: 5

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:13

Unitat: 5

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:14

Unitat: 5

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica, treball formació de mots i exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de

les activitats del dossier
Hores no presencials: 6 hores

Setmana:15

Unitat: Repàs.

Descripció del treball presencial: Repàs. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Total

Hores presencials:60

Hores no presencials:90

AVALUACIÓ

1. Avaluació contínua (50%): assistència, participació i actitud a classe i en el debat virtual (10%); elaboració individual d'una memòria de pràctiques (20%); exposicions grupals o individuals de treballs (20%).
2. Avaluació final (50%): prova escrita avaluable.

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVAUACIÓ

Tipus: Entrevista de seguiment al despatx (mitjan semestre)

Descripció: exposició de les reflexions dutes a terme en el portafolis.

Criteri: domini de conceptes, expressió oral, correcció normativa, aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, didàctica.

Ponderació: 10% de la nota final.

Observacions: A l'inici del curs, es farà una entrevista de caràcter diagnòstic: permetrà concretar el punt de partida de cada alumne. Es tindrà en compte el nivell C1 del MECRL per a l'avaluació de les competències lingüístiques i de la normativa del català.

Tipus: Elaboració del portafolis en suport paper

Descripció: té els dos apartats esmentats. D'una banda, una o diverses activitats obertes de recerca connectades de caràcter breu que es realitzaran al final de cada pràctica. L'alumnat presentarà totes les activitats. En segon lloc, una reflexió personal del procés d'ensenyament-aprenentatge en cada activitat i d'autoavaluació. N'hi haurà una per cada pràctica.

Criteri: Recerca (bibliografia, domini de conceptes, habilitats d'identificació i resolució de problemes, expressió escrita, correcció normativa); reflexió personal (aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, expressió escrita, correcció normativa). Domini de la normativa pràctica escrita segons el nivell C1 del MECRL.

Ponderació: 20% de la nota final.

Observacions: S'hi incorporaran, optativament, les activitats del primer apartat de cada pràctica del dossier (activitats introductòries i activitats de continguts). La nota mínima que s'ha de superar en el portafolis per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Tipus: Exposició oral

Descripció: exposició a classe d'una de les activitats de recerca que incorpora cadascuna de les pràctiques del dossier. L'exposició haurà de durar exactament 7 minuts per persona i podrà ser enregistrada en vídeo. Es duran a terme en les darreres sessions del curs. Aquesta pràctica podrà ser substituïda per una pràctica de Tàndem amb alumnat d'assignatures dels graus d'Educació Infantil i Primària, si s'escau.

Criteri: domini de conceptes, expressió oral i correcció normativa (segons el que estableix el nivell C1 del MECRL), aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, didàctica.

Ponderació: 20% de la nota final.

Observacions: En cas de suspendre aquesta prova, l'alumnat tindrà dret a una segona prova oral sobre el mateix tema que tindrà lloc al despatx del professor/a. La nota mínima que s'ha de superar en la prova final oral per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Tipus: Prova final escrita

Descripció: 10 preguntes breus (definició de conceptes; preguntes tipus test; anàlisi, identificació i descripció de fenòmens; anàlisi morfològica).

Criteri: Verificar que l'alumnat ha comprés i és capaç d'identificar i explicar adequadament els conceptes fonamentals de morfologia general i les característiques i els processos morfològics del català. Domini de la normativa pràctica escrita segons el nivell C1 del MECRL.

Ponderació: 50% de la nota final.

Observacions: La nota mínima que s'ha de superar en la prova final escrita per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Observacions generals:

1. La nota mínima necessària perquè es facen les mitjanes entre cada part de l'avaluació descrita és un 4. L'assignatura s'aprova si la mitjana final de totes les notes és superior a un 5.

2. L'avaluació definida correspon a l'alumnat que trie la modalitat presencial de l'assignatura. En cas que, per raons justificades, l'alumnat decidira optar per la modalitat no presencial, la distribució d'activitats avaluatives serà la següent (amb la mateixa descripció i criteris exposats):

a) Portafolis (dues de les tasques de recerca desplegadas per escrit + una reflexió final de procés d'ensenyament-aprenentatge de

- l'assignatura que incorpore una activitat autoavaluativa): 10%
 b) Exposició oral al despatx sobre una de les tasques de recerca: 10%
 c) Examen final, amb el mateix caràcter però més extens: 80%.

En el cas que un alumne s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé manifeste al professor que no podrà dur una assistència regular, se li aplicarà el sistema d'avaluació no presencial, tot i que podrà continuar assistint a les classes i acorde amb el professorat un contracte d'aprenentatge.

De la mateixa manera, s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

3. L'alumnat que no supere en la primera convocatòria qualsevol de les dues avaluacions especificades (presencial o no presencial), farà en la convocatòria següent del mateix curs acadèmic una prova oral (50%) i una prova escrita (50%). Per a fer mitjana entre les diferents parts de l'avaluació s'ha d'arribar a 4 punts. L'assignatura s'aprova sempre que aquesta mitjana siga superior a un 5.

4. No es guarden notes d'un curs acadèmic a un altre.

5. Observacions sobre criteris de correcció lingüística

5.1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites d'aquesta assignatura, l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

5.2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a aquesta assignatura, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

Bibliografia bàsica:

AVL (2006): Gramàtica normativa valenciana, València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.

BONET, Eulàlia (2002): "Cliticització", dins SOLÀ, J. (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, Empúries, Barcelona, vol. 1, p. 933-989.

CABRÉ, M. Teresa (1994): A l'entorn de la paraula, 2 vol., València, Universitat de València.

CABRÉ, M. Teresa (2002): "La derivació", dins SOLÀ, J. (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, Empúries, Barcelona, vol. 1, p. 731-775.

CABRÉ, M. Teresa & Gemma RIGAU (1986): Lexicologia i semàntica, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

CABRÉ MONNÉ, Teresa (2002): "Altres sistemes de formació de mots", dins SOLÀ, J. (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, Empúries, Barcelona, vol. 1, p. 889-932.

CLUA, Esteve. (2002): "Gènere i nombre en els noms i en els adjectius", dins SOLÀ, J. (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, Empúries, Barcelona, vol. 1, p. 483-533.

CUENCA, M. Josep & Manuel PÉREZ SALDANYA (2002): Guia d'usos lingüístics/1. Aspectes gramaticals, València, IIFV.

FABRA, Pompeu (2002): Gramàtica de la llengua catalana, Barcelona, IEC.

GRÀCIA I SOLÉ, Lluïsa (1995): Morfologia lèxica. L'herència de l'estructura argumental, València, Universitat de València.

GRÀCIA, Lluïsa (2002): "Formació de mots: composició", dins SOLÀ, J. (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, Empúries, Barcelona, vol. 1, p. 777-829.

IEC (1996): L'ús del guionet en l'escriptura dels mots formats per composició o per prefixació, Barcelona, IEC.

IEC (2001): Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana I. Morfologia, Barcelona, IEC.

MASCARÓ, Joan (1985): Morfologia, Enciclopèdia catalana, Barcelona.

MASCARÓ, Joan (2002): "Morfologia: aspectes generals", dins SOLÀ, J. (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, Empúries, Barcelona, vol. 1, p. 465-482.

PEREA, M. Pilar (2002): "Flexió verbal regular", dins SOLÀ, J. (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, Empúries, Barcelona, vol. 1, p. 583-646.

PÉREZ SALDANYA, Manuel i altres (1998): Diccionari de lingüística, Colomar Editors, Oliva.

PÉREZ SALDANYA, Manuel i altres (2004): Morfologia catalana, UOC, Barcelona.

RULL, Xavier (2004): La formació de mots: qüestions de normativa, Vic, Eumo.

VALOR, Enric (1977): Curs mitjà de gramàtica catalana referida especialment al País Valencià, València, Eliseu Climent.

WHEELER, Max (2002): "Flexió verbal irregular i verbs defectius", dins SOLÀ, J. (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, Empúries, Barcelona, vol. 1, p. 647- 729.

Webs:

Gramàtica de la llengua catalana (IEC): <http://www2.iec.cat/institucio/seccions/Filologica/gramatica/default.asp>

Gramàtica normativa valenciana (AVL): <http://www.avl.gva.es/inici.html>

Guia d'usos lingüístics/1. Aspectes gramaticals: http://www.ua.es/institutos/inst.filovalen/publ_llib_altr.html

L'ús del guionet en l'escriptura dels mots formats per composició o per prefixació:

http://www.iec.cat/coneixement/entrada_c.asp?c_epigraf_num=22

Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana I. Morfologia:

<http://www.iecat.net/institucio/seccions/Filologica/llenguacatalana/documentsnormatius/inici.htm>

Termcat: <http://www.termcat.cat/>

Bibliografia complementària:

BRUGUERA, Jordi (2006): Diccionari de la formació de mots, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

Els verbs valencians, Bromera-IIFV-Generalitat Valenciana.

Gramàtica valenciana, València, Bromera-IIFV-Generalitat Valenciana, 1995.

LACREU, Josep (2002, 6a ed.): Manual de l'estàndard oral, València, Publicacions de la Universitat de València.
MASCARÓ, Joan & Joaquim RAFEL (1990): Diccionari català invers amb informació morfològica, Barcelona, PAM.
RULL, Xavier (2009): De la sufixació en català. Apunts i reflexions (1999-2000), Benicarló, Onada edicions.
VALOR, Enric (1983): La flexió verbal, València, 3i4.

Bibliografia per a l'avaluació del domini lingüístic:

BOLTA, Marisa (1993): Pràctiques de llengua 5. Barbaritats i barbarismes (Qüestions de morfosintaxi i lèxic), València, Tàndem Edicions. [Apartats corresponents]

ConJugador <http://k.1asphost.com/verbs/> [Flexió verbal]

FERRER, Montse & Gemma Lluch (1991): Pràctiques de llengua 1. Els pronoms febles, València, Tàndem Edicions.

FERRER, Montse & Gemma Lluch (1992): Pràctiques de llengua 4. Morfologia verbal, València, Tàndem Edicions.

GONZÁLVIZ ESCOLANO, H. (coord.) (2009): Va de bo! Nivell elemental de valencià (C1), Ed. Bromera, València [Manual, llibre d'activitats complementàries i CD].

Jugallengua http://www.edu.gva.es/polin/val/publicacions_jugallengua.html [Parts corresponents].

MONTSERRAT, Sandra (2008): Llengua pràctica 1 i 2, ed. Marfil, Alcoi [Parts corresponents].

PELLICER, Joan (2001): Apte 2. Nivell mitjà, València, Mil999.

Pràctic 2.0 http://www.edu.gva.es/polin/val/publi_practic.html [Parts corresponents].

RUAIX, Josep (1991): El català 2. Morfologia i sintaxi, autor/editor J. Ruaix, Moià.[Quadern d'activitats corresponents i clau de correcció].

Document d'orientacions ortotipogràfiques:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Fonètica i Fonologia catalana

CODI: 30030

CURS: 3r

SEMESTRE: 2n

CRÈDITS ECTS: 6

DEPARTAMENT i ÀREES: Filologia Catalana

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau/Màster en Filologia Catalana

CONTEXT DE L'ASSIGNATURA:

Aquesta assignatura obligatòria d'especialitat se situa en la matèria del mòdul d'especialitat "Llengua catalana: sincronia i diacronia" del Grau en Filologia Catalana, juntament amb "Morfologia catalana", "Sociolingüística catalana", "Els parlars catalans" i "Orígens i evolució de la llengua catalana" de tercer curs; "Sintaxi catalana" i "Semàntica i lexicologia catalana" de quart; i "Fonaments de la norma lingüística catalana" de segon i "Història social de la llengua catalana" de primer curs. Amb "Morfologia Catalana", "Sintaxi catalana" i "Semàntica i lexicologia catalanes" representen l'estudi aprofundit dels subsistemes lingüístics, amb un grau de reflexió important.

Aquesta assignatura proveeix una formació fonamental per a les futures tasques professionals en què prenga part el català (docència, traducció, assessorament lingüístic i literari, planificació lingüística, etc.).

PROFESSOR/A RESPONSABLE: PENDENT**

PROFESSORAT: PENDENT**

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE2: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques morfològiques, sintàctiques, fonètiques i lèxicosemàntiques de la llengua objecte d'estudi, per a utilitzar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites de la llengua.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE11: Capacitat de conèixer i analitzar les variants de registre diacròniques, diatòpiques i diastràtiques de la llengua catalana, i reconèixer el valor i la riquesa de la variació, patrimoni de valencians, catalans i balears.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndar i els diferents subestàndars de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius:

1. Explicar els elements constitutius de la fonètica i la fonologia del català segons una perspectiva sincrònica.

1.1. Explicar els conceptes bàsics relacionats amb la fonètica i la fonologia.

1.2. Explicar les propietats articulatòries i acústiques de les vocals i consonants del català.

1.3. Explicar els principals processos fonològics segmentals i suprasegmentals del català.

1.4. Explicar els aspectes bàsics de la producció i la percepció dels sons de la llengua catalana, amb especial atenció als sons que plantegen més problemes en l'aprenentatge del català com a L2 per a castellanoparlants.

1.5. Descriure la varietat col·loquial i les propostes normatives per a fixar la varietat estàndard personal de cada alumne i identificar els trets d'altres varietats formals del català.

1.6. Explicar contrastivament els fenòmens de la fonologia i fonètica catalanes amb els d'altres llengües.

2. Fer servir adequadament les eines bàsiques per al desenvolupament l'activitat científica en l'estudi fonofonològic en català.

2.1. Atés un context en què cal avaluar un fenomen fonètic o fonològic, explicar-lo segons el corrent de la lingüística que millor s'hi adirà i aplicar-hi críticament la informació que en fornirà la bibliografia, els corpora textuals, el diccionaris i altres fonts fonètic o fonològiques i els atles lingüístics.

2.2. Atés un context en què cal avaluar un fenomen fonètic o fonològic, ser capaç de recaptar, tractar i interpretar les dades, d'elaborar i comprovar hipòtesis de treball i d'extraure conclusions.

3. Transcriure amb l'Alfabet Fonètic Internacional textos en les diverses varietats estàndard de la llengua catalana.

4. Utilitzar els recursos informàtics i les noves tecnologies per a aprofundir en el coneixement de la fonètica i la fonologia catalanes, especialment pel que fa als programes informàtics d'anàlisi fonètica com ara el Praat o l'Speech Analyzer, la instal·lació i utilització de les fonts fonètiques en un ordinador i l'aprofitament de les aplicacions d'autoaprenentatge disponibles.

5. Expressar-se oralment i per escrit en un registre formal adequat per a l'àmbit acadèmic.

5.1. Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic.

5.2. Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.

6. Explicar la rellevància de la fonètica en l'evolució del llenguatge humà i els factors que incideixen en la variació i el canvi fonètics com a adaptació del sistema lingüístic a les necessitats comunicatives i socials dels parlants.

7. Explicar els principals problemes associats a la fonètica i la pronúncia (ja siguin de caire general o vinculats als model de llengua oral formal) i la transcendència social i didàctica que poden tenir.

CONTINGUTS

Continguts teòrics i pràctics:

Bloc I.

1. Fonètica articulatòria i acústica.

2. La producció i la percepció dels sons. La producció dels sons. El període respiratori. El període fonatori. El període articulatori. L'organització de l'oïda.

3. La fonologia. El concepte de fonema, forma subjacent, al·lòfon. Trets distintius. Processos fonològics.

4. La transcripció de la parla. Tipus de transcripció. L'Alfabet Fonètic Internacional. La transcripció fonètica del català.

5. Les aplicacions d'anàlisi fonètic (Praat, Speech Analyzer).

Bloc II

6. Les vocals. Unitats. La producció de les vocals Vocalisme tònic i àton Inventari i distribució Diferències dialectals. Fenòmens de reducció i canvi. Insercions i elisions. Diftongs i hiats.

7. Les consonants. La producció de les consonants. Inventari general i diferències dialectals bàsiques. L'estructura sil·làbica: constituents i

tipus. Fenòmens fònics de base foneticofonològica: assimilació de punt d'articulació, assimilació de sonoritat, espirantització, elisions, grups finals, altres canvis.

Bloc III

8. Les estructures suprasegmentals. L'accent. L'entonació.

Bloc IV

9. L'estàndard oral fonètic de la llengua catalana. El valencià

10. Logopèdia

PLA D'APRENTATGE

60 hores de classe presencial = 2,4 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Teoria. Tres hores per setmana de classes teoricopràctiques en què el professorat exposa els continguts conceptuals, amb la metodologia de caire reflexiu i dialògic a través dels dossiers.

Hores presencials: 45 hores teoricopràctic

Hores no presencials: 60 hores

1,8 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Pràctica de problemes. Una hora per setmana de classes pràctiques, per una banda, de transcripció i pràctica oral; per l'altra banda, d'anàlisi a través de les aplicacions informàtiques.

Hores presencials: 15 hores de pràctica

Hores no presencials: 15 hores per a la realització de treballs pràctics

0,6 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Tutoria. Tutories individuals i grupals dirigides que es duran a terme al llarg del curs

15 hores de tutories

0,6 crèdits ECTS

L'objectiu fonamental d'aquesta assignatura està vinculat al domini teòric i pràctic de diversos aspectes vinculats a la fonètica i a la fonologia del català. Caldrà facilitar situacions d'aprenentatge sobretot a partir de la pràctica, on el docent orientarà els processos reflexius que farà l'alumnat. A partir de la pràctica es podrà elaborar la descripció i transcripció dels sons i se sistematitzaran els conceptes bàsics que s'hi relacionen. Aquest mètode implicarà fomentar les situacions dialògiques a l'aula, de manera que es potencie la bidireccionalitat. En part, doncs, açò suposa una certa transmissió de la responsabilitat del procés d'ensenyament-aprenentatge a l'alumnat i es fa especial incidència en els coneixements previs.

Cal ser conscient que l'estudiant aprèn sobretot a través d'una relació reflexiva freqüent amb el professor/a i amb els companys. Aquesta relació, a més, ha de generar en una connexió emocional que és fonamental per a la construcció de la formació pràctica de l'alumnat i per a produir una actitud positiva envers l'aprenentatge en general i, en concret, de la normativa.

Tot i que els blocs temàtics estan estructurats en compartiments aparentment estancs, és necessari enfocar l'aprenentatge des d'una perspectiva holística, això és, tenint en compte que la suma de les parts no dona necessàriament un coneixement adequat del tot.

En concret:

a) S'activarà un bloc de l'assignatura en què l'alumnat podrà participar col·lectivament. Es demanarà que s'hi facen intervencions que seran fruit del treball individual o col·laboratiu entre els alumnes.

b) S'anirà lliurant a l'alumnat un dossier d'activitats i continguts que es desplegarà al llarg de les tres sessions teòriques setmanals. El dossier constarà de set pràctiques (bloc I: 2 pràctiques; bloc II: 2 pràctiques; bloc 3: 1 pràctica; bloc 4: 2 pràctiques). Cada pràctica tindrà dues parts:

i. Una part amb diverses activitats introductòries que activen els coneixements previs i els prejudicis que puga tenir l'alumne sobre les qüestions estudiades; i també amb diverses activitats que miraran de desplegar de manera guiada els objectius específics i els continguts de la unitat, amb un apartat de bibliografia bàsica i, si escau, d'ampliació de la unitat.

ii. La segona part contindrà una o més tasques, centrades en lectura i anàlisi de bibliografia, en la resolució de problemes concrets, o bé activitats de recerca bé per mitjans informàtics bé per la captació de fets de llengua de la realitat immediata; aquestes activitats s'han de fer individualment, llevat d'una, que es farà en grup i anirà adreçada al desenvolupament de la competència comunicativa oral formal (exposicions i debats).

c) L'alumnat durà un registre d'experiències i diari reflexiu sobre cadascuna de les pràctiques de cada bloc temàtic que lliurarà de manera virtual o en paper. Aquest serà de caràcter individual i inclourà activitats d'autoavaluació.

d) En la sessió pràctica es treballarà, sobretot, la transcripció fonètica, l'aplicació de les programes d'anàlisi, especialment per a tractar diversos aspectes de la fonètica del català, i la resolució de les tasques o de les activitats de recerca de la unitat.

e) L'alumnat lliurarà un portafolis en què s'inclourà, obligatòriament, 1) la segona part de les pràctiques del dossier; i 2) la reflexió sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge i autoavaluació. Optativament, l'alumnat hi podrà afegir la primera part de cadascuna de les pràctiques del dossier. S'hi comptaran les intervencions en el bloc de l'assignatura.

f) Els estudiants que no puguin assistir a les classes hauran de preparar l'assignatura utilitzant els dossiers d'activitats de l'assignatura, la bibliografia i el material complementari que el professor/a proporcionarà a través del Campus Virtual. Serà obligatori que l'alumnat faci, almenys, dues tutories presencials i dues de virtuals.

g) Es duran a terme activitats adreçades a l'enriquiment de la competència lingüística de l'alumnat, en concret a tot allò que es relaciona amb la fonètica i l'ortografia. En la bibliografia, hi ha dos ítems bibliogràfics sobre aquests aspectes.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana:01

Unitat: Bloc I

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica grupal: pluja de sons, comparativa en la pronúncia personal de cada alumne/a, enregistraments i audicions, etc.

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs
Hores no presencials: 6 hores

Setmana:02

Unitat: Bloc I

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica sobre fonètica i fonologia + revisió de fonts en línia. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:03

Unitat: Bloc I

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica sobre fonètica i fonologia. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:04

Unitat: Bloc I

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica amb Praat i Speech Analyzer. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:05

Unitat: Bloc II. Vocals

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica transcripció i treball del vocalisme. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:06

Unitat: Bloc II. Vocals

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica transcripció i treball del vocalisme. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:07

Unitat: Bloc II. Vocals

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica transcripció i treball del vocalisme. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:08

Unitat: Bloc II. Consonants

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica transcripció i treball del consonantisme. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:09

Unitat: Bloc II. Consonants

Descripció del treball presencial: : Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica transcripció i treball del consonantisme. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:10

Unitat: Bloc II. Consonants

Descripció del treball presencial: : Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica transcripció i treball del consonantisme. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:11

Unitat: Bloc III.

Descripció del treball presencial: : Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica transcripció i treball del consonantisme. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:12

Unitat: Bloc III.

Descripció del treball presencial: : Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica amb webs sobre entonació del català. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:13

Unitat: Bloc IV

Descripció del treball presencial: : Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica sobre l'estàndard oral fonètic valencià. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:14

Unitat: Bloc IV

Descripció del treball presencial: : Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'ortoèpia. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:15

Unitat: Repàs.

Descripció del treball presencial: Repàs. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Total

Hores presencials:60

Hores no presencials:90

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVUACIÓ

Tipus: Entrevista de seguiment al despatx

Descripció: exposició de les reflexions dutes a terme en el portafolis.

Criteri: domini de conceptes, expressió oral, correcció normativa, aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, didàctica.

Ponderació: 10% de la nota final.

Observacions: Es farà una entrevista de diagnòstic del mateix tipus a l'inici del curs, que no tindrà valor avaluatiu.

Tipus: Elaboració del portafolis en suport paper i a través de les intervencions del bloc

Descripció: té els dos apartats esmentats. D'una banda, una o diverses activitats obertes de recerca connectades de caràcter breu que es realitzaran al final de cada pràctica. L'alumnat presentarà totes les activitats. En segon lloc, una reflexió personal del procés d'ensenyament-aprenentatge en cada activitat i d'autoavaluació. N'hi haurà set, una reflexió per cada pràctica, que sempre que siga possible haurà d'incorporar una reflexió a través del debat del bloc.

Criteri: recerca (bibliografia, domini de conceptes, habilitats d'identificació i resolució de problemes, expressió escrita, correcció normativa); reflexió personal (aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, expressió escrita, correcció normativa)

Ponderació: 20% de la nota final.

Observacions: S'hi incorporaran, optativament, les activitats del primer apartat de cada pràctica del dossier (activitats introductòries i activitats de continguts). La nota mínima que s'ha de superar en el portafolis per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Tipus: Exposició oral

Descripció: exposició a classe d'una de les activitats de recerca que incorpora cadascuna de les pràctiques del dossier. L'exposició haurà de durar exactament 7 minuts per persona i serà enregistrada en vídeo. Es duran a terme en les darreres sessions del curs. Aquesta pràctica podrà ser substituïda per una pràctica de Tàndem amb alumnat d'assignatures dels graus d'Educació Infantil i Primària. El professor/a explicarà, si escau, aquesta activitat.

Criteri: domini de conceptes, expressió oral, correcció normativa, aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, didàctica.

Ponderació: 20% de la nota final.

Observacions: En cas de suspendre aquesta prova, l'alumnat tindrà dret a una segona prova oral sobre el mateix tema que tindrà lloc al despatx del professor/a. La nota mínima que s'ha de superar en aquesta activitat oral per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Tipus: Prova final escrita

Descripció: 10 preguntes breus (definició de conceptes, preguntes tipus text, identificació i descripció de fenòmens tant en suport escrit com en suport sonor i transcripció fonètica d'un text escrit/oral).

Criteri: Verificar que l'alumnat ha comprés i és capaç d'identificar i explicar adequadament els conceptes fonamentals de fonètica general, les característiques articulatòries i acústiques bàsiques de vocals i consonants i d'alguns processos fonètics i fonològics del català. A més cal comprovar si és capaç de realitzar una transcripció fonètica i d'iniciar-se en la lectura d'espectrograms i palatograms.

Ponderació: 50% de la nota final.

Observacions: La nota mínima que s'ha de superar en la prova final escrita per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Observacions generals:

1. L'avaluació definida adés correspon a l'alumnat que trie la modalitat presencial de l'assignatura. En cas que, per raons justificades, l'alumnat decidira optar per la modalitat no presencial, la distribució d'activitats avaluatives serà la següent (amb els mateixa descripció i criteris exposats):

- a) Portafolis (dues de les tasques de recerca desplegades per escrit + una reflexió final de procés d'ensenyament-aprenentatge de l'assignatura que incorpore una activitat autoavaluativa): 10%
- b) Exposició oral al despatx sobre una de les tasques de recerca: 40%
- c) Examen final, amb el mateix caràcter però més extens: 50%.

2. Es considerarà que l'alumnat ha decidit seguir l'avaluació no presencial en el cas que s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé que manifeste al professor/a que no podrà dur una assistència regular. Tot i això, podrà continuar assistint a les classes. De la mateixa manera s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

3. L'alumnat que no supere en la primera convocatòria qualsevol de les dues avaluacions especificades (presencial o no presencial), farà en la convocatòria següent del mateix curs acadèmic una prova oral (50%) i una prova escrita (50%).

4. No es guarden notes d'un curs acadèmic a un altre.

5. Observacions sobre criteris de correcció lingüística

5.1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites d'aquesta assignatura, l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

5.2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a aquesta assignatura, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

a. Bibliografia bàsica

AVL (2006): "L'estàndard oral valencià". Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià. València, Acadèmia Valenciana de la Llengua, p. LXI-LXXV. [Disponible en línia a <<http://www.avl.gva.es>>.]

"La pronunciació estàndard del valencià", Gramàtica Normativa Valenciana, Acadèmia Valenciana de la Llengua, p. 20-35. [Disponible en línia a <<http://www.avl.gva.es>>.]

BONET, Eulàlia, & Maria Rosa LLORET (1998): Fonologia Catalana. Barcelona, Ariel.

BONET, Eulàlia, LLORET, Maria-Rosa i MASCARÓ, Joan (1997): Manual de transcripció fonètica, Universitat Autònoma de Barcelona.

Els sons del català. <<http://www.ub.edu/sonscatala>>.

IEC (2005): Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I: Fonètica. 3a ed., 4a reimpr. Barcelona, IEC. [Disponible en línia a <<http://www.iec.cat>>.]

JULIÀ, J. i altres (2002): "Fonètica i fonologia", dins SOLÀ, J.; LLORET, M.R.; MASCARÓ, J.; PÉREZ SALDANYA, M., Gramàtica del català contemporani, volum I, ps. 37-462.

PRIETO, Pilar (2004): Fonètica i fonologia. Els sons del català. Barcelona, UOC.

RECASENS, Daniel (1993): Fonètica i fonologia. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

RECASENS, Daniel (1991): Fonètica descriptiva del català. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

SABORIT, Josep (2009): Millorem la pronúncia. València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.

SOLÀ, Joan; LLORET, Maria-Rosa; MASCARÓ, Joan, & Manuel PÉREZ SALDANYA (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, vol. I. Barcelona, Empúries.

Bibliografia per a l'avaluació del domini lingüístic:

GONZÀLVEZ, H. (coord.) i altres (2009): Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1), Ed. Bromera.

GONZÀLVEZ, H. i altres (2007): Fonet. Pràctiques de fonètica. www.ua.es/uem/recursos/fonet.html

Ferrer, Montse & Gemma Lluch (1991-1992): Pràctiques de llengua 2-3. Ortografia (I-II), València, Tàndem Edicions.

b. Bibliografia complementària

COLOMINA i CASTANYER, Jordi (1995): Els valencians i la llengua normativa, Alacant: Gil Albert.

CUENCA, Maria Josep, & Manuel PÉREZ SALDANYA (red.) (2002): Guia d'usos lingüístics. València, IIFV.
[Disponible en línia a <<http://www.ua.es/institutos/inst.filovalen/Guiausos.pdf>>.]

GONZÀLVEZ, Héctor et al. (2007): Fonet, pràctiques de fonètica. Alacant, Universitat d'Alacant. Biblioteca de Filologia Catalana Digital. DVD. [Disponible en línia a <<http://www.ua.es/uem/recursos/fonet.html>>.]

IEC, Gramàtica de la llengua catalana [ortografia, fonètica i fonologia, morfologia flexiva i formació de mots]. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. [Disponible en línia a <<http://www.iec.cat>>.]

LACREU, Josep (1990): Manual d'ús de l'estàndard oral. València, Universitat de València.

c. Diccionaris amb transcripció fonètica:

ALCOVER, Antoni M., & Francesc de Borja MOLL (1930-1962): Diccionari català-valencià-balear, 10 vols. Palma de Mallorca, Moll. [Disponible en línia a <<http://dcvb.iecat.net>>.]

AVL (2006): Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià. València, Acadèmia Valenciana de la Llengua. [Disponible en línia a <<http://www.avl.gva.es>>.]

BRUGUERA, Jordi (1990): Diccionari ortogràfic de pronúncia. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

LACREU, Josep (dir.) (2001): Diccionari valencià de pronunciació. Alzira, Bromera.

d. Aplicacions:

DoulosSIL.<<http://scripts.sil.org/DoulosSILfont>>

Praat: doing phonetics by computer. < <http://www.fon.hum.uva.nl/praat/>>

Speech Analyzer 3.0.1. <http://www.sil.org/computing/sa/sa_download.htm>

e. Enllaços relacionats:

Atles Entonatiu del català. <<http://prosodia.upf.edu/atlesentonacio/>>

Atles Entonatiu del valencià. <<http://prosodia.upf.edu/aev/index.html>>

Document d'orientacions ortotipogràfiques:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Literatura Catalana Moderna

CODI: 30032

CURS: 3r

SEMESTRE: 2n

CRÈDITS ECTS: 6

DEPARTAMENT i ÀREES: Departament de Filologia Catalana. Àrea de Filologia Catalana

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau en Filologia Catalana

CONTEXT DE L'ASSIGNATURA:

La Literatura catalana moderna, juntament amb les altres assignatures de literatura (Literatura Catalana: Primeres grans obres; Literatura catalana del segle XV (I i II), Introducció a les grans obres de la literatura catalana contemporània; Literatura catalana del segle XIX, Poesia Catalana Contemporània; Prosa catalana Contemporània i Introducció als llenguatges teatrals), forma la matèria d'especialitat Literatura catalana dins del mòdul d'especialització del grau de Filologia Catalana. Impartida pel Departament de Filologia Catalana, ofereix una aproximació a la literatura catalana moderna (segles XVI-XVII-XVIII) a través d'una selecció de manifestacions representatives per tal que l'alumnat assolisca una formació sòlida en aquest període.

És obligatòria per als estudiants del grau en Filologia Catalana. Té caràcter semestral i s'imparteix en el segon semestre del curs. Consta de 6 crèdits, dels quals 2,4 són presencials i 3,6 no presencials; alhora, dels presencials 1,8 són teòrics mentre que 0,6 tenen caràcter pràctic.

L'assignatura es justifica per la necessitat de dotar d'un coneixement bàsic de les principals etapes, corrents, gèneres, autors i obres, en aquest cas de la literatura catalana moderna, i en el context de les altres assignatures que la complementen en la matèria de Literatura catalana. Constitueix, per tant, juntament amb les altres assignatures de literatura medieval, contemporània, etc., la formació literària necessària per al grau de Filologia Catalana.

Ofereix les eines necessàries per llegir i analitzar amb esperit crític i amb una adequada interpretació les obres rellevants estudiades i per poder parlar-ne amb arguments i amb criteris científics. Es proposa l'aprofundiment en l'estudi de les diferents obres, la lectura crítica, la contextualització en l'àmbit europeu, la relació amb altres manifestacions literàries i culturals, per dotar no només d'una base sòlida de formació literària, sinó d'uns coneixements complementaris per a les matèries de formació lingüística del grau.

L'alumnat adquireix coneixements i competències per a l'exercici professional en la docència o en altres àrees com les de l'assessorament lingüístic i cultural, en el món editorial, la traducció, etc. Així mateix, està preparat per a la recerca científica i filològica amb una sòlida base de formació literària, cultural i lingüística.

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Marinela Garcia Sempere

PROFESSORAT:

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE3: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques pragmàtiques, textuals i discursives de la llengua objecte d'estudi per a usar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites en aquesta llengua

CE6: Capacitat de conèixer i comprendre les característiques o evolució de les tendències i els moviments literaris en la llengua objecte d'estudi, com a manifestacions de l'activitat artística i creativa d'aquest determinat àmbit cultural.

CE8: Capacitat d'identificar els corrents de la crítica literària, les categories, conceptes i nomenclatura com un element clau per al desenvolupament de la capacitat crítica i analítica del text (literari, fílmic, publicitari, entre d'altres) com a manifestació creativa i reflex del context sociocultural.

CE9: Capacitat d'utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndar i els diferents subestàndars de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar

els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius:

- a) Iniciar en els coneixements de la literatura catalana moderna (estètiques, autors, obres, etc.), a fi de fer comprendre els trets essencials i singulars del període.
- b) Aprofundir en l'estudi de les lectures proposades en tant que representatives d'uns corrents culturals o estètics de l'època moderna en la Corona d'Aragó, amb atenció preferent a la prosa, la poesia i les formes dramàtiques dels segles XVI, XVII i XVIII.
- c) Ampliar els coneixements de l'alumne amb anàlisi i lectura de textos i a través d'exercicis pràctics de comentaris de fragments.
- d) Situar i connectar les diferents estètiques, autors i obres literàries amb la producció intel·lectual i artística de les cultures veïnes del mateix període.
- e) Conèixer i habitar-se a la lectura dels textos d'aquests segles per tal de consolidar els coneixements filològics de la llengua i la literatura d'aquesta època.
- f) Conèixer i familiaritzar-se amb la bibliografia selecta i les aportacions crítiques concretes de cada tema.
- g) Poder sintetitzar amb claredat, de manera escrita i oral qualsevol dels aspectes anteriors, utilitzant els mitjans comunicatius pertinents en cada situació comunicativa.

Objectius específics aportats pel professorat:

- a) Promoure l'agilitat en la lectura comprensiva i crítica de les obres de l'edat moderna.
- b) Estimular l'interès per les relacions amb les altres literatures peninsulars i Europees en el període estudiat.
- c) Motivar l'alumnat en una reflexió sobre els canvis i l'evolució literària en relació amb les altres arts i amb els esdeveniments socials que els poden haver influït.
- d) Motivar la creació de discursos orals i escrits de comunicació acadèmica per tal de verbalitzar i ser capaç de transmetre els continguts treballats a classe.
- e) Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat, lectura expressiva i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic).
- f) Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.

CONTINGUTS

Breu descripció: Principals exponents del Renaixement, el Barroc i la Il·lustració a través de la lectura de poesies de Pere Serafi, dels Col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa, de poesies del Barroc, de l'Espill de vida religiosa, i d'algunes peces teatrals.

Continguts teòrics i pràctics:

BLOC I

Introducció a l'edat moderna

- a) Els conceptes de Renaixement, Barroc i Il·lustració.
- b) La problemàtica sobre els termes
- c) Canvis socials, polítics i culturals: inquisició, impremta, contrareforma...

BLOC II

El Renaixement: La poesia

- a) El pas del segle XV al XVI
- b) La poesia de tradició culta i la poesia de tradició popular
- c) Pere Serafi, Joan Pujol, Joan Timoneda

Bloc III

El Renaixement: Prosa i teatre

- a) Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa;
- b) L'Espill de vida religiosa
- c) Altres manifestacions; la supervivència del teatre medieval. Joan Ferrandis d'Herèdia, Lluís del Milà.

BLOC IV

El Barroc: Definició i límits

- a) La cultura del Barroc
- b) La poesia. Francesc Fontanella, Francesc Vicent Garcia.
- c) La prosa i el teatre..

BLOC V

La Il·lustració

- a) El segle de les lums i els corrents il·lustrats
- b) La impremta i la literatura popular
- c) La prosa i el teatre. Joan Ramis, Agustí Eura

PLA D'APRENTATGE

El desenvolupament de l'assignatura es durà a terme de la manera següent:

1. Presentació a classe de les unitats teòriques, amb indicacions sobre els ítems bibliogràfics recomanats i amb la lectura de fragments significatius de les obres objecte d'estudi. Simultàniament, l'alumnat anirà llegint les obres i els ítems bibliogràfics recomanats en cada bloc.
2. Lectura individual de les obres de lectura recomanades en cada bloc.

3. Realització, per part de l'alumnat, de 4 exercicis de comentari literari de les obres de lectura i de 5 ítems bibliogràfics del temari. Els exercicis de comentari es presentaran per escrit després de cada sessió. Els comentaris dels ítems bibliogràfics es realitzaran oralment, amb un guió i posteriorment es classificaran en el porfoli personal de l'alumne.
4. Realització, d'una presentació oral en classe, al voltant d'un aspecte concret de la matèria del curs. Es dedicaran 5 classes pràctiques a fer un seguiment i preparació d'aquestes presentacions.
5. Activitats complementàries: assistència a conferències o altres activitats acadèmiques organitzades a la Universitat i relacionades amb la matèria del curs. Lectura de bibliografia complementària i elaboració de ressenyes. Visita guiada a una ciutat, biblioteca, museu.
6. Es realitzaran activitats adreçades a l'enriquiment de la competència lingüística de l'alumnat, en concret a tot allò que es relaciona amb la fonètica / l'ortografia / la morfologia / el lèxic / la fraseologia / l'adequació / la cohesió. En la bibliografia, hi ha alguns ítems bibliogràfics sobre aquests aspectes.

TIPUS D'ACTIVITATS

Activitat docent: Classes teòriques.

Metodologia: Presentació de la professora dels aspectes teòrics més rellevants, amb participació de l'alumnat.

Hores presencials: 45.

Hores no presencials: 58.

Activitat docent: Pràctiques de comentari de textos i de lectura d'ítems bibliogràfics.

Metodologia: L'alumnat presentarà a classe, oralment, cadascun d'aquests exercicis, que haurà preparat prèviament. Al final de la classe, es lliuraran al la professora alguns dels treballs per escrit.

Hores presencials: 8.

Hores no presencials: 18.

Activitat docent: Pràctiques consistents en la preparació de la presentació d'un treball sobre un aspecte concret de la matèria del curs.

Metodologia: El treball es realitzarà individualment en hores no presencials, guiat en les classes pràctiques dedicades a l'efecte i s'exposarà a classe prèviament a la seua presentació per escrit.

Hores presencials: 5.

Hores no presencials: 10.

Activitat docent: Pràctiques consistents en la visita a un museu, una biblioteca, una ciutat. Assistència a conferències o altres activitats acadèmiques a la Universitat d'Alacant

Metodologia: Es farà una ressenya de cadascuna d'aquestes activitats, individualment i de manera voluntària.

Hores presencials: 2.

Hores no presencials: 4.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana:01

Unitat: BLOC I

Descripció del treball presencial: Introducció a l'edat moderna. El conceptes de Renaixement, Barroc i Il·lustració.

Pràctica: Metodologia per a la realització dels comentaris de text, les ressenyes, i les presentacions de curs.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Lectura de la guia docent, models de comentaris, ressenyes i presentacions. Lectura del capítol "Panoràmica de la literatura catalana moderna" d'Albert Rossich.

Hores no presencials: 6

Setmana:02

Unitat: BLOC I

Descripció del treball presencial: Problemàtica sobre els termes. Revisió de l'evolució historiogràfica de les diferents nomenclatures usades per a l'edat moderna.

Pràctica: Comentari del capítol "Panoràmica de la literatura catalana moderna" d'Albert Rossich. Selecció dels temes per a la presentació de treball de curs.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura de l'ítem bibliogràfic "Lectors i escriptors en la València del segle XV" de Joan Fuster. Recerca de bibliografia per a preparar la presentació de treball de curs.

Hores no presencials: 6

Setmana:03

Unitat: BLOC I

Descripció del treball presencial: Canvis socials, polítics i culturals: inquisició, impremta, contrareforma...

Pràctica: Comentari de l'article de Joan Fuster "Lectors i escriptors en la València del segle XV". Recerca de bibliografia per a preparar la presentació de treball de curs.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura de la introducció i els primers poemes de Pere Serafí, Antologia poètica. Determinació dels objectius i la metodologia de les presentacions de curs.

Hores no presencials: 6

Setmana:04

Unitat: BLOC II

Descripció del treball presencial: El pas del segle XV al XVI

Pràctica: Lectura comentada de poemes de Serafí. Determinació dels objectius i la metodologia del treball de curs.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura del capítol "La poesia al cincents" de Pep Valsalobre. Lectura de les poesies de de Pere Serafi.

Hores no presencials: 6

Setmana:05

Unitat: BLOC II

Descripció del treball presencial: La poesia de tradició culta i la poesia de tradició popular

Pràctica: Comentari del capítol "La poesia al cincents" de Pep Valsalobre.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Finalització de la lectura de les poesies de Pere Serafi.

Hores no presencials:6

Setmana:06

Unitat: BLOC II

Descripció del treball presencial: Pere Serafi, Joan de Timoneda

Pràctica: Comentari d'una poesia de Pere serafi. Lliurament de comentaris escrits.

Hores presencials: 6

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura de la introducció i del primer col·loqui de Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa.

Hores no presencials:

Setmana:07

Unitat: BLOC III

Descripció del treball presencial: Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa

Pràctica: Lectura comentada de fragments de Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa.

Hores presencials: 6

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura de la resta de Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa. Lectura del capítol "Prosa i teatre del Renaixement" (només la prosa) de Josep Solervicens

Hores no presencials:

Setmana:08

Unitat: BLOC III

Descripció del treball presencial: L'espill de vida religiosa

Pràctica: Comentari de l'article "Prosa i teatre del Renaixement" (només la prosa) de Josep Solervicens. Lectura de fragments de Los col·loquis...

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura d'una selecció de textos de l'Espill de vida religiosa.

Hores no presencials: 6

Setmana:09

Unitat: BLOC III

Descripció del treball presencial: La supervivència del teatre medieval

Pràctica: Comentari d'un fragment de Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa. Lliurament de comentaris escrits.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura d'un dossier de textos en prosa del barroc.

Hores no presencials: 6

Setmana:10

Unitat: BLOC IV

Descripció del treball presencial: La cultura del Barroc

Pràctica: Visita Guiada a una ciutat del País Valencià.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura del capítol "L'època del Barroc", de Vicent Josep Escartí.

Hores no presencials: 6

Setmana:11

Unitat: BLOC IV

Descripció del treball presencial: La poesia

Pràctica: Comentari del capítol "L'època del Barroc", de Vicent Josep Escartí. Lectura d'algunes poesies de Poesia catalana del Barroc. Antologia. Comencen les sessions de presentació de treballs.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura completa de l'antologia Poesia catalana del Barroc.

Hores no presencials: 6

Setmana:12

Unitat: BLOC IV

Descripció del treball presencial:La prosa i el teatre

Pràctica: Comentari d'una poesia de Poesia catalana del Barroc. Lliurament de comentaris escrits. Sessions de presentació de treballs.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura de la Introducció a Francesc Fontanella Joan Ramis, Teatre barroc i neoclàssic.

Hores no presencials: 6

Setmana:13

Unitat: BLOC V

Descripció del treball presencial: El segle de les llums i els corrents il·lustrats

Pràctica: Lectura comentada de fragments de Amor, firmesa i porfia de Francesc Fontanella. Sessions de presentació de treballs

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana. Lectura de l'article "L'època del rococó i l'il·luminisme" d'Albert Rossich.

Hores no presencials: 6

Setmana:14

Unitat: BLOC V

Descripció del treball presencial: La impremta i la literatura popular

Pràctica: Comentari de l'article "L'època del rococó i l'il·luminisme" d'Albert Rossich. Sessions de presentació de treballs

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana.

Hores no presencials: 6

Setmana:15

Unitat: BLOC V

Descripció del treball presencial: La prosa i el teatre

Pràctica: Comentari d'un fragment de Amor, firmesa i porfia o de Lucrècia. Lliurament de comentaris escrits. Sessions de presentació de treballs

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi la unitat didàctica i preparació de l'activitat pràctica de la setmana.

Hores no presencials: 6

Total

Hores presencials:60

Hores no presencials:90

AVALUACIÓ

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVAUACIÓ

Tipus: Avaluació contínua

Descripció:

L'avaluació de l'assignatura serà contínua, per tant, totes les participacions de l'alumnat en les activitats de classe mereixen una ponderació en l'avaluació final. A més, la nota final estarà formada per: 1) el resultat de l'avaluació dels treball oral i escrit fet en les sessions de comentaris de textos, i els comentaris d'ítems bibliogràfics. Tots es replegaran en el portfoli de l'alumne. Cada alumne haurà lliurat a la professora almenys tres comentaris 2) el resultat de l'avaluació de la presentació oral d'un treball sobre un aspecte del temari: la presentació es farà durant la segona part del quadrimestre i el resultat escrit es lliurarà el dia de l'examen de l'assignatura. A més, les activitats complementàries: conferències, ressenyes, visites a biblioteques, etc., entraran en el còmput de l'avaluació contínua i podran pujar la nota final fins en un punt. Es valorarà l'evolució positiva i la progressió de l'alumne que en les primeres proves haja obtingut notes baixes i que en les següents haja millorat les notes.

Criteri: Per poder ésser avaluat, l'alumne ha d'haver dut a terme els tres punts fonamentals de què consta l'avaluació; els dos indicats a l'avaluació contínua i la prova final.

Ponderació: Comentaris de text i d'ítems bibliogràfics: fins a 25%

Exposició del treball de curs, i posterior lliurament del treball escrit: fins a 25

Observacions:L'alumnat que per alguna raó justificada no puga fer l'exposició oral del treball de curs podrà, amb la justificació corresponent, optar a una altra data de l'exposició. Si els comentaris no s'han lliurat en el moment que es determina a la guia docent, caldrà fer un examen de comentari de text i de bibliografia el mateix dia de l'examen final. En tots aquests casos, l'alumnat podrà contactar amb el professorat a través del campus virtual o en les hores de tutoria de l'assignatura. Per a l'elaboració del treball de curs serà imprescindible aquesta preparació amb el professorat prèvia a l'exposició corresponent. La ponderació serà la mateixa que consta en l'apartat anterior.

Tipus: Prova final

Descripció: Examen que constarà de tres preguntes teòriques de les quals es respondran dues; més sis preguntes sobre les lectures i la bibliografia, de les quals se'n respondran quatre.

Criteri: L'alumnat haurà d'haver dut a terme les proves d'avaluació contínua per poder complementar la nota de l'examen final.

Ponderació: 50%

Observacions:

Perquè puguin fer nota mitjana les notes obtingudes en els diferents elements d'avaluació indicats (examen, comentaris de text i treball), l'alumnat haurà d'obtenir un mínim de 4 punts sobre 10 en cadascuna de les proves.

Les notes iguals a 5 punts o més, de qualsevol de les tres elements d'avaluació, es conservaran només fins a la convocatòria de juliol immediata.

L'assistència a les classes és obligatòria. Si per raons justificades un alumne no pot assistir a classe en les primeres setmanes de classe, no perdrà el dret a l'avaluació com a alumne presencial fins la 4a setmana. D'una altra banda, en el cas que hi haja un 20% de faltes d'assistència, l'alumne que es trobe en aquest cas perdrà el dret a ser avaluat com a alumne presencial i s'avaluarà com a alumne no presencial. Els alumnes no presencials hauran de fer un contracte d'aprenentatge amb la professora. Caldrà lliurar almenys 4 comentaris en les dates indicades al temari. Hauran de fer una entrevista per a la preparació del treball oral i una presentació d'aquest treball durant el quadrimestre. L'examen final continuarà algunes preguntes breus sobre els ítems bibliogràfics comentats a classe.

De la mateixa manera s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

Observacions sobre criteris de correcció lingüística

1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites de les assignatures de 3r curs de Filologia Catalana (portafolis, examen escrit, treball, comentari, exposició, entrevista, etc.) l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a 3r curs, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

BIBLIOGRAFIA

a) Bibliografia bàsica

BLOC I

Fuster, "Lectors i escriptors en la València del segle XV", dins Poetes, moriscos i capellans, València, Eliseu Climent editor, 1986.

Rossich, Albert, "Panoràmica de la literatura catalana moderna", dins Miralles, E. (ed.), Del Cinccents al Setcents. Tres-cents anys de literatura catalana, Bellcaire d'Empordà, Edicions Vítel·la, 2010, p. 15-109.

Escartí, Vicent Josep, "Nota sobre la Decadència", dins Martínez, T. (ed.), Les lletres hispàniques als segles XVI, XVII i XVIII, Universitat Jaume I, 2005.

BLOC II

Fuster, Joan, El cançoner Flor d'enamorats de Joan Timoneda, dins Llibres i problemes del Renaixement, IIFV, PAM, 1989, p. 101-142.

[Serafí, Pere, Antologia poètica, Barcelona, Edicions 62, 2005].

Valsalobre, Pep, "La poesia al cinccents", dins Rossich, A. (dir.), Panorama Crític de la Literatura Catalana, III Edat Moderna. Barcelona, Ed. Vicens Vives, 2011, p. 83-102.

Bloc III

[Despuig, Cristòfol, Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa, edició crítica d'Enric Querol i Josep Solervicens, Barcelona, PAM, 2011].

Solervicens, Josep, "Prosa i teatre del Renaixement", dins Rossich, A. (dir.), Panorama Crític de la Literatura Catalana, III Edat Moderna. Barcelona, Ed. Vicens Vives, 2011, p. 169-184.

Spill de vida religiosa, dins Novel·les amoroses i morals, a cura d'A. Pacheco i A. Bover, Barcelona, Edicions 62-la Caixa, 1988.

Bloc IV

Escartí, J. V., "L'època del Barroc", dins Rossich, A. (dir.), Panorama Crític de la Literatura Catalana, III Edat Moderna. Barcelona, Ed. Vicens Vives, 2011, p. 216-230.

[Rossich, Albert i Pep Valsalobre (eds.), Poesia catalana del barroc. Antologia, Bellcaire d'Empordà, Edicions Vítel·la, 2006].

Valsalobre, Pep i Gabriel Sansano, (eds.). Francesc Fontanella: una obra, una vida, un temps. Bellcaire d'Empordà: Edicions Vítel·la. (Philologica: Sèrie Estudis, 1).

Bloc V

"L'època del rococó i l'il·luminisme" d'Albert Rossich.

[Francesc Fontanella-Joan Ramis, Teatre barroc i neoclàssic, Barcelona, Edicions 62-la Caixa, 1982].

Bagur, Joel, Josefina Salord i Alex Villeyra (coords.), Joan Ramis, un il·lustrat de la Menorca disputada, Institut d'Ensenyament Secundari Joan Ramis, Maó, 1996.

b) Enllaços

<http://biblioteca.udg.es/qüern>

Qüern. Repertori bibliogràfic biennal de literatura i llengua catalanes de l'edat mitjana i l'edat moderna (en volum i com a recurs electrònic)

www.nise-barroccatala.net/ (sobre poesia barroca)

c) Bibliografia D'ampliació i de consulta

Bloc I

Comas, Antoni, Estudis de literatura catalana. Segles XVI-XVIII, Barcelona, Curial, 1985.

Rubió i Balaguer, J., Història de la literatura catalana, Barcelona, PAM, 1986, (vol. II i III).

Sanchis Guarner, M., Els valencians i la llengua autòctona durant els segles XVI, XVII i XVIII, València, Institució Alfons el Magnànim,

(1963). Reed. Publicacions de la Universitat de València, 2001.

Bloc II

Peña, M., *Cataluña en el Renacimiento: libros y lenguas*, Lleida, Milenio, 1996, capítol VII.

Duran, Eulàlia, "Defensa de la pròpia tradició davant d'Itàlia al segle XVI", en A. Ferrando i A.-G. Hauf (eds.), *Miscel·lània Joan Fuster. Estudis de llengua i literatura*, III, Barcelona, PAM, 1991, p. 241-265.

Duran, Eulàlia, *Requesens, Joan Profecia i poder al Renaixement*, València, edicions 3 i 4, 1997.

Bloc III

Solervicens, Josep, *El diàleg renaixentista: Joan Lluís Vives, Cristòfor Despuig, Lluís del Milà, Antoni Agustí*, Barcelona, PAM, 1997

Valsalobre, Pep, «De l'Spill de la vida religiosa al Desitjós. Notes a una novel·la al·legòrica del segle XVI», *Caplletra*, 31 (tardor 2001), pp.11-24.

Valsalobre, Pep, «El trencaclosques d'El Desitjós i una reivindicació de Bé em Vull», *Estudis de llengua i literatura catalanes/LIX, Miscel·lània Joaquim Molas*, Barcelona, PAM, pp. 55-76.

Bloc IV

Sansano, Gabriel i Pep Valsalobre (eds.) *Fontanellana, Estudis sobre l'època i l'obra de Francesc Fontanella (1622-1683/85)*, Catalunya, Documenta Universitària, 2009

Bloc V

Pep Valsalobre, ed., *Agustí Eura, Obra poètica i altres textos, edició crítica de ...*, Barcelona, Fundació Pere Coromines (Autors Catalans Antics, 13), 2002.

Rossich, Albert, «La literatura catalana entre el Barroc i el Romanticisme», *Caplletra*, 9, 1990, pp. 35-57.

Rossich, A.; Serrà Campins, A.; Valsalobre, P.; Prats, D. (eds.), *El teatre català dels orígens al segle XVIII*, Kassel, Reichenberger, 2001.

Bibliografia per a l'elaboració de treballs i comentaris

Bargalló Valls, J., *Manual de mètrica i versificació catalanes*, Barcelona, Empúries, 1991.

—, et al., *Comentari de textos literaris (teoria, propostes i terminologia)*, Barcelona, Columna, 1987.

Bech, S.-J. Borrell, *Com es comenta un text literari*, Barcelona, Barcanova, 1988.

Oriol Dauder, J.-J. Oriol Giralt, *Diccionari de figures retòriques*, Barcelona, Llibres de l'Índex, 1995.

Marchese, A. J. Forralleras, *Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria*, Barcelona, Ariel, 1986.

Bibliografia per a l'avaluació del domini lingüístic:

GONZÁLVEZ, H. (coord.) i altres (2009): *Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1)*, Ed. Bromera.

Expressió oral formal en públic a l'àmbit acadèmic

Sanz Pinyol, Glòria (2005): *Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents*, Barcelona: Graó

Rubio, Joana & Francesc Puigpelat (2000): *Com parlar bé en públic*, Barcelona: Mina.

Manuais de consulta llengua estàndard, registre acadèmic i redacció de textos

Cassany, Daniel (2002): *La cuina de l'escriptura*, Barcelona: Empúries.

Lacreu, Josep (2002): *Manual d'ús de l'estàndard oral*, València: Universitat de València.

Mestres, Josep Mestres i altres (2009). *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. Vic/Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.

Pujol, Josep Maria & Joan Solà (2011): *Ortotipografia*, Barcelona: Educaula.

Document d'orientacions ortotipogràfiques:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Sociolingüística Catalana

CODI:30033

CURS: 3

SEMESTRE: Primer

CRÈDITS ECTS: 6

DEPARTAMENT i ÀREES: Departament de Filologia Catalana

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau en Filologia Catalana

CONTEXT DE L'ASSIGNATURA:

Sociolingüística Catalana és una assignatura obligatòria d'especialitat que s'inclou en la matèria del mòdul d'especialitat "Llengua catalana: sincronia i diacronia" del Grau en Filologia Catalana. L'assignatura és una introducció al marc teòric de la sociolingüística i un repàs al context social de la llengua catalana. Cal afegir que aquesta assignatura es relaciona amb "Història Social de la Llengua Catalana" de primer curs del Grau, ja que amb el repàs de la situació sociolingüística del català en les darreres dècades es complementa amb la visió diacrònica de la llengua. L'assignatura es basa en aquests dos punts:

- La llengua és pot estudiar tant des d'un enfocament intern: l'estructura lingüística a partir dels diferents nivells fonofonemàtic, morfosintàctic i lexicosemàntic, com també amb un enfocament extern: la visió social de la llengua, ja que partim de l'axioma segons el qual llengua i societat són les dues cares d'una mateixa moneda, és a dir, són indistingibles. L'enfocament que ens interessa en aquesta assignatura és aquest segon.
- Vivim en una zona on hi ha dues llengües en contacte: el català, llengua minoritzada, que és pròpia i oficial en diverses comunitats autònomes de l'estat, i el castellà, llengua majoritzada i oficial a tot l'estat. Aquest context provoca que visquem en un conflicte lingüístic i de minorització de la llengua catalana.

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Antoni Mas i Miralles

PROFESSORAT: Antoni Mas i Miralles

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE4: Capacitat de conèixer i analitzar les varietats de registre, diatòpiques i diastràtiques de la llengua objecte d'estudi i així reconèixer i estimar la riquesa inherent a aquestes varietats.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE11: Capacitat de conèixer i analitzar les variants de registre diacròniques, diatòpiques i diastràtiques de la llengua catalana, i reconèixer el valor i la riquesa de la variació, patrimoni de valencians, catalans i balears.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndar i els diferents subestàndars de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius:

- Conèixer el marc teòric i la bibliografia bàsica de la sociolingüística i de la sociolingüística catalana en particular.
- Justificar el manteniment del multilingüisme actual i adoptar actituds positives envers la situació del català.
- Entendre i comprometre's amb el respecte, el compromís i la solidaritat dels drets lingüístics de les persones.
- Dominar i valorar la competència comunicativa com un requisit imprescindible per a afrontar la societat del coneixement actual.
- Dominar les convencions científiques per a la realització dels treballs acadèmics.
- Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic).
- Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.

CONTINGUTS

Breu descripció:

Estudi de la interrelació llengua i societat, analitzats des d'un punt de vista multidisciplinar: la lingüística, la filosofia del llenguatge, la sociologia, la demografia, l'ecologia lingüística, etc.

Continguts teòrics i pràctics:

BLOC 1. Introducció a la sociolingüística

- 1.1. Antecedents de la sociolingüística
 - 1.1.1. Les teories de MAK Halliday
 - 1.1.2. Les teories de Herder, Humboldt
 - 1.1.3. Les teories de Sapir i Whorf
- 1.2. La sociolingüística
 - 1.2.1. Definició
 - 1.2.2. Branques d'estudi
 - 1.2.3. La sociolingüística catalana

BLOC2. La macrosociolingüística

- 2.1 El multilingüisme
- 2.2 El bilingüisme.
- 2.3 La diglòssia
- 2.4 El conflicte lingüístic
- 2.5 La planificació lingüística:
 - 2.5.1 La substitució lingüística
 - 2.5.2 La normalització lingüística
- 2.6 L'ecolingüística
- 2.7 Demografia lingüística
 - 2.7.1 Tipologia de les dades sociolingüístiques
 - 2.7.2 Anàlisi demolingüística catalana
- 2.8 La transmissió intergeneracional de la llengua
 - 2.8.1 La interrupció
 - 2.8.2 La revernacularització

BLOC 3. La macrosociolingüística

- 3.1 El contacte lingüístic
 - 3.1.1 La interferència lingüística
 - 3.1.2 El canvi de codi
 - 3.1.3 Les llengües mixtes
- 3.2 La variació lingüística
 - 3.2.1 El variacionisme
 - 3.2.2 Les varietats diafàsiques
- 3.3. L'estàndard

PLA D'APRENTATGE

60 hores de classe presencial = 2,4 crèdits ECTS

ECTS

Tipus

d'activitat

45 hores de teoria

1,8

Sessions teòriques i teoricopràctiques

15 hores pràctiques

0,6

Pràctiques de problemes

90 hores de dedicació de l'alumne = 3,6 crèdits ECTS

15 hores de tutories

0,6

Tutories

15 hores de treball i recerca d'informació

0,6

Treball

60 hores d'estudi individual

2,4

Estudi

Suma ECTS

6,0

TIPUS D'ACTIVITATS

Activitat docent: Classes teòriques

Metodologia: Lliçó magistral amb la participació de l'alumnat amb la formulació de preguntes o creació i debats

Hores presencials: 45

Hores no presencials:

Activitat docent: Classes Pràctiques

Metodologia: Correcció i comentari dels exercicis bibliogràfics, lingüístics i demolingüístics.

Hores presencials: 15

Hores no presencials:

Activitat docent: Estudi individual

Metodologia: Estudi dels continguts i lectura de la bibliografia

Hores presencials:

Hores no presencials: 60

Activitat docent: Treball individual

Metodologia: Realització d'exercicis teòrics i pràctics, i del treball d'investigació

Hores presencials:

Hores no presencials: 25

Activitat docent: Tutories individuals/grupals

Metodologia: Orientació i resolució de problemes

Hores presencials:

Hores no presencials: 5

Es realitzaran activitats adreçades a l'enriquiment de la competència lingüística de l'alumnat, en concret a tot allò que es relaciona amb la fonètica / l'ortografia / la morfologia / el lèxic / la fraseologia / l'adequació / la cohesió. En la bibliografia, hi ha alguns ítems bibliogràfics sobre aquests aspectes.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana:01

Unitat: 1: Les teories de MAK Halliday.

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia.

Hores no presencials: 6

Setmana:02

Unitat: 1 Les teories de Herder, Humboldt. Les teories de Sapir i Whorf

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia i elaboració i lliurament d'un treball.

Hores no presencials: 6

Setmana:03

Unitat: 1: La sociolingüística: Definició i branques d'estudi. La sociolingüística catalana

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia.

Hores no presencials: 6

Setmana:04

Unitat: 2: El multilingüisme

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia i elaboració i lliurament d'un treball.

Hores no presencials: 6

Setmana:05

Unitat: 2: El bilingüisme. La diglòssia

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia.

Hores no presencials: 6

Setmana:06

Unitat: 2: El conflicte lingüístic. La planificació lingüística: la substitució lingüística i la normalització lingüística

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia i elaboració i lliurament d'un treball.

Hores no presencials: 6

Setmana:07

Unitat:2 : L'ecolingüística. Demografia lingüística: Tipologia de les dades sociolingüístiques

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia.

Hores no presencials: 6

Setmana:08

Unitat: 2: Anàlisi demolingüística catalana

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia i elaboració i lliurament d'un treball.

Hores no presencials: 6

Setmana:09

Unitat: 2: La transmissió intergeneracional de la llengua: La interrupció i la revernacularització

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia.

Hores no presencials: 6

Setmana:10

Unitat: 2: La transmissió intergeneracional de la llengua: La interrupció i la revernacularització

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia i elaboració i lliurament d'un treball.

Hores no presencials: 6

Setmana:11

Unitat: 3 El contacte lingüístic: La interferència lingüística

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia.

Hores no presencials: 6

Setmana:12

Unitat: 3: La interferència lingüística. El canvi de codi. Les llengües mixtes

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia i elaboració i lliurament d'un treball.

Hores no presencials: 6

Setmana:13

Unitat:3: La variació lingüística: el variacionisme

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia.

Hores no presencials: 6

Setmana:14

Unitat: 3: Les varietats diafàsiques

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia i elaboració i lliurament d'un treball.

Hores no presencials: 6

Setmana:15

Unitat: 3: L'estàndard

Descripció del treball presencial: Classe de teoria (3h) i classe de pràctiques (1h)

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual: estudi dels continguts i de la bibliografia i elaboració i lliurament del treball d'investigació.

Hores no presencials: 6

Total

Hores presencials:60

Hores no presencials:90

AVALUACIÓ

Sistema d'avaluació

Qualificació

%

Competències

avaluades

Activitats d'exercicis teòrics, pràctics i bibliogràfics que s'exigiran al llarg del curs tant de manera oral com escrita.

30%

CG3, CG5, CG9, CG10

CE5, CE8

Treball d'investigació

20%

Prova escrita

50%

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVUACIÓ

Tipus: Avaluació contínua

Descripció: Realització d'exercicis teòrics, pràctics i bibliogràfics

Criteri:

- a) Conèixer i usar adequadament els conceptes teòrics de l'assignatura
- b) Comentar els supòsits sociolingüístics plantejats
- c) Saber interpretar gràfics i observar els efectes del contacte lingüístic en un text
- d) Assistència i participació a classe

Ponderació: 30%

Observacions:

Es tracta d'una assignatura presencial, per tant, l'assistència i la participació activa durant el curs és essencial. L'avaluació contínua permetrà que l'alumnat participe de ple en el procés d'ensenyament-aprenentatge. S'avaluarà la presentació de tots els treballs que de manera puntual haurà de lliurar l'alumnat al llarg del curs. La presentació dels exercicis fora de termini o sense haver assistit a classe s'avaluaran amb la meitat de la nota corresponent. L'alumnat que justifiqui que no pot assistir a classe haurà de contactar amb el professor durant el primer mes a fi de planificar un calendari de lliurament d'exercicis alternatius. D'altra banda, l'alumnat que no ha lliurat tots els exercicis durant el curs els podrà presentar per a la segona convocatòria.

Tipus: Treball de camp

Descripció: Realització teòrica i pràctica d'un treball d'investigació

Criteri:

- a) Conèixer i usar adequadament els conceptes teòrics i pràctics de l'assignatura
- b) Iniciació a la investigació per mitjà d'un treball de camp
- c) Elaboració d'un treball d'acord amb les convencions científiques

Ponderació: 20%

L'alumne triarà durant el primer mes de classe un treball d'investigació amb un tema relacionat amb la sociolingüística i acordat amb el professor. Aquest es lliurarà abans de l'última classe del curs.

Tipus: Prova final

Descripció: Exercici obert, no memorístic (l'alumnat podrà comptar amb tot el material que desitge).

Criteri:

- a) Capacitat de relació, justificació, argumentació, etc. de tots els conceptes teòrics
- b) Resolució de supòsits sociolingüístics plantejats.
- c) Anàlisi de gràfics demolingüístics.
- d) Anàlisi de textos amb interferències, canvis de codi i variacionisme.

Ponderació: 50%

Observacions:

L'exercici consistirà en tres preguntes: dues de plantejament teòric (2 punts cadascuna) i una pràctica (1 punt) que pot ser la interpretació d'un gràfic o l'observació d'interferències, canvis de codi i variacionisme d'un text.

Observacions generals:

- a) A l'hora de l'avaluació final es tindrà en compte l'evolució de les notes al llarg del curs.
- b) Per a aprovar el curs, cal que l'alumnat haja aconseguit almenys el 40% en cadascuna de les proves (exercicis, treball de camp i prova final).
- c) Aquest model d'avaluació servirà per a les dues convocatòries del mateix curs.
- d) L'alumnat que no haja aprovat totes les parts de l'avaluació en la primera convocatòria, només es presentarà d'aquelles que no tinga superades.
- e) En el cas que un alumne s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé manifeste al professor que no podrà dur una assistència regular, se li aplicarà el sistema d'avaluació no presencial, tot i que podrà continuar assistint a les classes i acorde amb el professorat un contracte d'aprenentatge. De la mateixa manera s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.
- f) Aquesta guia docent és susceptible de sofrir canvis que siguin proposats tant pel professor com per l'alumnat i sempre que estiguen consensuats, si amb aquests canvis s'aconsegueix millorar la gestió docent i el procés d'aprenentatge dels estudiants.
- g) En aquesta assignatura, al final del procés d'aprenentatge-ensenyament, l'alumnat farà l'enquesta programada per la UA en el programa DOCENTIA.

h) Observacions sobre criteris de correcció lingüística:

1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites de les assignatures de 3r curs de Filologia Catalana (portafolis, examen escrit, treball, comentari; exposició, entrevista, etc.) l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a 3r curs, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

Enllaços relacionats:

Acadèmia Valenciana de la Llengua (2004). Enquesta sobre la situació del valencià AVL 2004 (<http://www.avl.gva.es/img/estudis/5/Enquesta.pdf>).
 ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006): Gramàtica normativa valenciana, València, AVL [també en: <http://www.avl.gva.es/>]
 CRUSCAT (Coneixements, Usos i Representacions del Català). <http://www.iecat.net/CRUSCAT>
 Euromosaic (<http://www.uoc.edu/euromosaic/web/document/catala/an/e19/e19.html>).
 INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA (2002): Guia d'usos lingüístics, coord. Antoni Ferrando, València, IIFV (també en <http://www.ua.es/institutos/inst.filovalen/Guiausos.pdf>).
 Servei d'Investigació i Estudis Sociolingüístics. (<http://www.cult.gva.es/sies>).

Lectures obligatòries:

a) Lectures del tema 1

1) BIBILONI, G. (1997): "Introducció. Les llengües són productes de la història", Llengua estàndard i variació lingüística, València, Ed. 3 i 4, p. 11-18.
 2) SERRANO, S. (1979), "Llengua i nació en la filosofia del llenguatge i l'etnolingüística", Lingüística i qüestió nacional, València, Ed. 3 i 4, p. 19-40.

b) Lectures del tema 2

3) NETTLE, D. I S. ROMAINE (2004), "Futurs sostenibles", Veus que s'apaguen. La mort de les llengües del món, CCG Edicions, Girona, p. 251-273.
 4) MAS I MIRALLES, Antoni i Brauli MONTOYA ABAT, (2011) "La situació social del català al país valencià en el trànsit dels segles xx al xxi" Zeitschrift für katalanistik, 24, p. 293-316.
 5) VENTURA, J. (1963), "Les cultures minoritàries europees", dins Mollà T. & C.A. Viana (1991) Curs de Sociolingüística/3, Alzira, ed. Bromera, p. 85-89.

c) Lectures del tema 3

6) GIMENO, F. & B. MONTOYA (1989). "Estratificació de la variació lingüística a Petrer", dins F. Gimeno & B. Montoya, Sociolingüística, Biblioteca Lingüística Catalana, València, Universitat de València p. 67-99.
 7) MONTOYA, B. (2006). "La planificació lingüística", Normalització i estandardització, Alzira, Ed. Bromera, p. 21-44.

Bibliografia bàsica

ARACIL, L.V., (1982): Papers de sociolingüística, Barcelona, Eds. de la Magrana.
 BOIX, E. & X. VILA (1998). Sociolingüística de la llengua catalana, Barcelona, Ed. Ariel.
 FISHMAN, J., (1979) Sociologia del lenguaje, Madrid, Ed. Cátedra, 1970.
 HALLIDAY, M.A.K., (1978): El lenguaje como semiótica social. La interpretación del lenguaje y del significado, Mèxic, Fondo de Cultura Económica.
 LABOV, W. (1978): Modelos sociolingüísticos, Madrid, Ed. Cátedra, 1983.
 LÓPEZ, H. (1989): Sociolingüística, Madrid, Ed. Gredos.
 MOLLÀ, T. (2002) Manual de sociolingüística, Alzira, Ed. Bromera.
 MONTOYA, B. (2006). Normalització i estandardització, Alzira, Ed. Bromera.
 MONTOYA, B. & MAS, A., (2011) La transmissió familiar del valencià, València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.
 MORENO, F. (1998). Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje, Barcelona, Ed. Ariel.
 NINYOLES, R.L. (1969). Conflicte lingüístic valencià, València, Ed. Tres i Quatre, 1985.
 PRADILLA, M. À. (2008). Sociolingüística de la variació i llengua catalana, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
 QUEROL, E. (ed., 2007). Llengua i societat als territoris de parla catalana a l'inici del segle XXI, Barcelona, Generalitat de Catalunya.
 RUIZ, F., SANZ, R. & J. SOLÉ (2001). Diccionari de sociolingüística, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
 TURELL, M.T. (ed., 1995): La sociolingüística de la variació, Barcelona, Promocions i Publicacions Universitàries.
 WEINREICH, U. (1996): Llengües en contacte. Descobriments i problemes, Alzira, Ed. Bromera.

Bibliografia per a l'avaluació del domini lingüístic:

GONZÁLVEZ, H. (coord.) i altres (2009): Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1), Ed. Bromera.

Expressió oral formal en públic a l'àmbit acadèmic

Sanz Pinyol, Glòria (2005): Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents, Barcelona: Graó
 Rubio, Joana & Francesc Puigpelat (2000): Com parlar bé en públic, Barcelona: Mina.

Manuais de consulta llengua estàndard, registre acadèmic i redacció de textos

Cassany, Daniel (2002): La cuina de l'escriptura, Barcelona: Empúries.
 Lacreu, Josep (2002): Manual d'ús de l'estàndard oral, València: Universitat de València.
 Mestres, Josep Mestres i altres (2009). Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos. Vic/Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.
 Pujol, Josep Maria & Joan Solà (2011): Ortotipografia, Barcelona: Educaula.

Document d'orientacions ortotipogràfiques:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Orígens i evolució de la llengua catalana

CODI: 30034

CURS: 3r

SEMESTRE: Segon

CRÈDITS ECTS: 6

DEPARTAMENT i ÀREES: Filologia Catalana - Filologia Catalana

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau/Màster en Filologia Catalana

CONTEXT DE L'ASSIGNATURA

Aquesta assignatura obligatòria d'especialitat s'inclou en la matèria del mòdul d'especialitat "Llengua catalana: sincronia i diacronia" del Grau en Filologia Catalana, juntament amb "Fonètica i fonologia catalanes", "Sociolingüística catalana", "Els parlars catalans" i "Morfologia catalana" de tercer curs; "Sintaxi catalana" i "Semàntica i lexicologia catalana" de quart; i "Fonaments de la norma lingüística catalana" de segon i "Història social de la llengua catalana" de primer curs.

Aquesta assignatura s'ocupa de l'evolució interna de la llengua catalana des dels orígens fins a l'actualitat; proveeix, per tant, els fonaments diacrònic dels quatre grans components lingüístic (fonològic, morfològic, sintàctic i lexicosemàntic), bàsics per a les tasques professionals futures en què intervindrà el català (docència, traducció, assessorament lingüístic i literari, planificació lingüística, etc.).

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Josep Martines

PROFESSORAT: Josep Martines

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE2: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques morfològiques, sintàctiques, fonètiques i lexicosemàntiques de la llengua objecte d'estudi, per a utilitzar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites de la llengua.

CE5: Capacitat de comprendre i analitzar la història interna i externa de la llengua objecte d'estudi amb la finalitat de reconèixer els estadis de la seua evolució i establir connexions amb els factors històrics i socioculturals i les manifestacions escrites relacionades amb l'esmentat procés.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE11: Capacitat de conèixer i analitzar les variants de registre diacròniques, diatòpiques i diastràtiques de la llengua catalana, i reconèixer el valor i la riquesa de la variació, patrimoni de valencians, catalans i balears.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndard i els diferents subestàndards de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius

1. Explicar els orígens i els elements constitutius del lèxic i la semàntica, de la fonologia, de la morfologia i dels aspectes més rellevants de la sintaxi del català segons una perspectiva diacrònica.
2. Explicar els factors i els mecanismes de la variació i el canvi lingüístics des del llatí fins al català actual, segons les aportacions teòriques de la lingüística contemporània.
3. Fer servir l'estudi diacrònic de la llengua en els àmbits de la lingüística aplicada.
4. Explicar de la variació i el canvi diacrònics com a adaptació del sistema lingüístic a les necessitats comunicatives, cognitives i socials dels parlants.
5. Fer servir adequadament les aïnes bàsiques per al desenvolupament l'activitat científica en l'estudi de la variació i el canvi lingüístics en català; concretament, quant a l'àmbit de la lingüística: a) els corrents teòrics de la lingüística més importants, b) la bibliografia bàsica disponible, c) els corpora del català i d'altres llengües i els diccionaris històrics i etimològics i els atles del català i de la resta de llengües romàniques; i quant a les habilitats intel·lectuals fonamentals: a) la recaptació, el tractament i la interpretació de les dades, b) l'elaboració i la comprovació d'hipòtesis de treball, c) l'extracció de conclusions, etc.

6. Expressar-se oralment i per escrit en un registre formal adequat per a l'àmbit acadèmic.

Objectius específics aportats pel professorat

1. Descriure l'evolució dels elements lexicosemàntics, fonològics, morfològics i sintàctics que han arribat a configurar el català dins les llengües romàniques.
2. Situar en els quatre eixos bàsics per a estudi de la variació i el canvi lingüístics (temporal, geogràfic, social i funcional) els diversos marcadors (lexicosemàntics, fonològics, morfològics i sintàctics) de l'evolució del català al llarg del temps.
3. Saber quins són els factors i els mecanismes de la variació i el canvi diacrònics, segons les aportacions dels principals corrents de la lingüística.
4. Explicar quins són els factors i els mecanismes de la variació i el canvi lingüístics que es manifesten en un element concret de la llengua (un fonema, un morfema, un mot, un sintagma...).
5. Saber quins són els àmbits d'aplicació de la lingüística diacrònica, sobretot, quant a la planificació del corpus (codificació i estandardització: gramàtica i lexicografia normatives, terminologia, ortografia i ortoèpia), la fixació i l'edició de textos, la traducció i la correcció de textos, la constitució de corpora textuals, la història cultural, etc.
6. Resoldre problemes vinculats amb els àmbits d'aplicació de la lingüística diacrònica.
7. Identificar les necessitats comunicatives, cognitives i socials dels parlants que condicionen l'ús de la llengua al llarg dels eixos de la variació.
8. Explicar la relació que hi pot haver entre un marcador concret de la variació i el canvi lingüístics i les necessitats comunicatives, cognitives i socials dels parlants.
9. Atès un context en què cal avaluar un marcador de la variació i el canvi lingüístics, explicar-lo segons el corrent de la lingüística que millor s'hi adirà i aplicar-hi críticament la informació que en fornirà la bibliografia, els corpora textuals, el diccionaris etimològics i els atlas lingüístics.
10. Atès un context en què cal avaluar un marcador de la variació i el canvi lingüístics, recaptar, tractar i interpretar adequadament les dades; ateses les dades, elaborar una hipòtesi i sotmetre-la a crítica, i elaborar una conclusió.
11. Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (pronúncia i ortografia, gramàtica, lexicosemàntica i fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, entrevista i debat; en el registre escrit: informe i treball acadèmic, ressenya).
12. Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.

CONTINGUTS

Continguts teòrics i pràctics

Bloc I. La lingüística diacrònica: què, com i per a què?

1. Què és la lingüística diacrònica?
2. Com fa faena el lingüista diacrònic? Metodologia i eines.
3. Per a què aprofita la lingüística diacrònica? Aplicacions

Bloc II. Origen de la llengua catalana

4. El llatí i les llengües romàniques
5. Escripura i naixement de les llengües romàniques. Els primers textos catalans
6. El català i les llengües veïnes (occità, aragonès, basc, castellà, àrab, romandalusí). Visió comparativa i contactes

Bloc III. L'evolució del lèxic i la semàntica del català

7. Factors i mecanismes del canvi lexicosemàntic
8. Caracterització lexicosemàntica de les llengües romàniques
9. El lèxic català dins el conjunt romànic. Coincidències i singularitats
10. Diversificació interna del lèxic català. Variació diacrònica, dialectal, funcional i social
11. Aplicacions de la lexicologia i la semàntica diacròniques

Bloc III. L'evolució de la pronúncia del català

12. Factors i mecanismes del canvi fonològic
13. El vocalisme del català. La constitució i l'evolució del vocalisme del català vistes en diacronia i arreu del territori
14. El consonantisme del català. La constitució i l'evolució del consonantisme del català vistes en diacronia i arreu del territori
15. Aplicacions de la fonologia diacrònica

Bloc V. L'evolució de la morfologia del català

16. Factors i mecanismes del canvi morfològic
17. La morfologia lèxica del català. La constitució i l'evolució de la morfologia lèxica el català vista en diacronia i arreu del territori
18. La morfologia flexiva del català. La constitució i l'evolució de la morfologia flexiva del català vistes en diacronia i arreu del territori
19. Aplicacions de la morfologia diacrònica

Bloc VI. L'evolució de la sintaxi del català

20. Factors i mecanismes del canvi sintàctic
 21. Aspectes rellevants de la sintaxi del català segons una perspectiva diacrònica. Una tria.
 22. Aplicacions de la sintaxi diacrònica

PLA D'APRENTATGE

60 hores de classe presencial = 2,4 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Teoria. Tres hores per setmana de classes teoricopràctiques en què el professorat exposa els continguts conceptuals, amb la metodologia de caire reflexiu i dialògic a través dels dossiers.

Hores presencials: 45 hores teoricopràctic

Hores no presencials: 60 hores

1,8 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Pràctica de problemes. Una hora per setmana de classes pràctiques, per una banda, de transcripció i pràctica oral; per l'altra banda, d'anàlisi a través de les aplicacions informàtiques.

Hores presencials: 15 hores de pràctica

Hores no presencials: 15 hores per a la realització de treballs pràctics

0,6 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Pràctica de problemes. Una hora per setmana de classes pràctiques, guiades pel dossier de tasques que lliurarà el professor en començar el curs a cada alumne. Aquest dossier inclou activitats de coneixement, d'anàlisi i de valoració de materials. Les tasques se centraran en a) lectura i anàlisi de bibliografia, b) resolució de problemes concrets, c) activitats de recerca bé per mitjans informàtics bé per la captació de fets de llengua de la realitat immediata o de documentació antiga.

Hores presencials: 15 hores de pràctica

Hores no presencials: 15 hores per a la realització de treballs pràctics

0,6 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Tutoria. Tutories individuals i grupals dirigides que es duren a terme al llarg del curs

15 hores de tutories

0,6 crèdits ECTS

L'assignatura inclou un component teòric (que no s'ha de confondre amb "memorístic") molt important. Aquesta teoria es tractarà paral·lelament i sincrònicament amb l'activitat pràctica. Com s'ha dit, el professor lliurarà en començar el curs un dossier estructurat en unitats didàctiques i molt detallat que inclou:

a) Activitats que mobilitzen els coneixements previs i els prejudicis que pugui tenir l'alumne sobre les qüestions estudiades.

b) Els objectius específics de la unitat.

c) Els continguts de la unitat.

d) La bibliografia bàsica i d'ampliació de la unitat.

e) Les tasques de la unitat, centrades en 1) lectura i anàlisi de bibliografia, 2) resolució de problemes concrets, 3) activitats de recerca bé per mitjans informàtics bé per la captació de fets de llengua de la realitat immediata o de documentació antiga; aquestes activitats s'han de fer individualment i també en grup; n'hi ha que van adreçades al desenvolupament de la competència comunicativa registre formal oral i escrit) a formal (en els gèneres adés esmentats: exposició, entrevista i debat, en l'oral; i informe i treball acadèmic i ressenya, en l'escrit i 4) activitats d'autoavaluació.

Els estudiants que no podran assistir a les classes hauran de preparar l'assignatura, incloses les diferents activitats, utilitzant el dossier de tasques, la bibliografia i el material complementari que donarà el professor per mitjà del Campus Virtual. Serà obligatori que l'alumnat faci, almenys, dues tutories presencials i dues de virtuals.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana:01

Unitats: 1. Què és la lingüística diacrònica?; 2. Com fa feina un lingüista diacrònic?; 3. Per a què aprofita la lingüística diacrònica?

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:02

Unitat: 1. El llatí i les llengües romàniques; 2. Escriptura i naixement de les llengües romàniques. Els primers textos catalans; 3. El català i les llengües veïnes (occità, aragonès, basc, castellà, àrab, romandalusí). Visió comparativa i contactes

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:03

Unitat: 7. Factors i mecanismes del canvi lexicosemàntic; 8. Caracterització lexicosemàntica de les llengües romàniques; 9. El lèxic català dins el conjunt romànic. Coincidències i singularitats

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica

d'habilitats).

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:04

Unitat: 10. Diversificació interna del lèxic català. Variació diacrònica, dialectal, funcional i social; 11. Aplicacions de la lexicologia i la semàntica diacròniques

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:05

Unitat: 12. Factors i mecanismes del canvi fonològic; 13. El vocalisme del català. La constitució i l'evolució del vocalisme del català vistes en diacronia i arreu del territori (1)

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:06

Unitat: 13. El vocalisme del català. La constitució i l'evolució del vocalisme del català vistes en diacronia i arreu del territori (i 2)

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:07

Unitat: 14. El consonantisme del català. La constitució i l'evolució del consonantisme del català vistes en diacronia i arreu del territori (1).

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:08

Unitat: 14. El consonantisme del català. La constitució i l'evolució del consonantisme del català vistes en diacronia i arreu del territori (i 2); 15. Aplicacions de la fonologia diacrònica

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:09

Unitat: 16. Els factors i mecanismes del canvi morfològic; 17. La morfologia lèxica del català. La constitució i l'evolució de la morfologia lèxica el català vista en diacronia i arreu del territori (1)

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:10

Unitat: 17. La morfologia lèxica del català. La constitució i l'evolució de la morfologia lèxica el català vista en diacronia i arreu del territori (i 2); 18. La morfologia flexiva del català. La constitució i l'evolució de la morfologia flexiva del català vistes en diacronia i arreu del territori (1)

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:11

Unitat: 18. La morfologia flexiva del català. La constitució i l'evolució de la morfologia flexiva del català vistes en diacronia i arreu del territori (i 2); 19. Aplicacions de la morfologia diacrònica.

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:12

Unitat: 20. Factors i mecanismes del canvi sintàctic; 21. Aspectes rellevants de la sintaxi del català segons una perspectiva diacrònica.

Una tria (1)

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:13

Unitat: 21. Aspectes rellevants de la sintaxi del català segons una perspectiva diacrònica. Una tria (i 2)

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:14

Unitat: 21. Aspectes rellevants de la sintaxi del català segons una perspectiva diacrònica. Una tria (3)

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:15

Unitat: 21. Aspectes rellevants de la sintaxi del català segons una perspectiva diacrònica. Una tria (i 3); 22. Aplicacions de la sintaxi diacrònica

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats)

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repassar i enllestir de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Total

Hores presencials:60

Hores no presencials:90

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVUACIÓ

Tipus: Entrevista de seguiment al despatx

Descripció: exposició de les reflexions dutes a terme en el portafolis.

Criteri: domini de conceptes, expressió oral, correcció normativa, aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, didàctica.

Ponderació: 10% de la nota final.

Observacions: a l'inici del curs, es farà una entrevista de diagnòstic a cada alumne.

Tipus: Elaboració del portafolis en suport paper i a través de les intervencions del bloc

Descripció: té els dos apartats esmentats. D'una banda, una o diverses activitats obertes de recerca connectades de caràcter breu que es realitzaran al final de cada pràctica. L'alumnat presentarà totes les activitats. En segon lloc, una reflexió personal del procés d'ensenyament-aprenentatge en cada activitat i d'autoavaluació.

Criteri: recerca (bibliografia, domini de conceptes, habilitats d'identificació i resolució de problemes, expressió escrita, correcció normativa); reflexió personal (aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, expressió escrita, correcció normativa)

Ponderació: 20% de la nota final.

Observacions: La nota mínima que s'ha de superar en el portafolis per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Tipus: Exposició oral

Descripció: exposició a classe d'una de les activitats de recerca que incorpora cadascuna de les pràctiques del dossier. L'exposició haurà de durar exactament 7 minuts per persona i serà enregistrada en vídeo. Es duran a terme en les darreres sessions del curs. Aquesta pràctica podrà ser substituïda per una pràctica de Tàndem amb alumnat d'assignatures dels graus d'Educació Infantil i Primària. El professor/a explicarà, si escau, aquesta activitat.

Criteri: domini de conceptes, expressió oral, correcció normativa, aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, didàctica.

Ponderació: 20% de la nota final.

Observacions: En cas de suspendre aquesta prova, l'alumnat tindrà dret a una segona prova oral sobre el mateix tema que tindrà lloc al despatx del professor/a. La nota mínima que s'ha de superar en aquesta activitat oral per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Tipus: Prova final escrita

Descripció: 10 preguntes breus; implicaran habilitats de coneixement, d'aplicació, d'anàlisi, de síntesi i de valoració.

Criteri: avaluació del grau d'aconseguit dels objectius previstos per a l'assignatura.

Ponderació: 50% de la nota final.

Observacions: La nota mínima que s'ha de superar en la prova final escrita per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Observacions generals:

1. L'avaluació definida adés correspon a l'alumnat que trie la modalitat presencial de l'assignatura. En cas que, per raons justificades, l'alumnat decidira optar per la modalitat no presencial, la distribució d'activitats avaluatives serà la següent (amb els mateixa descripció i criteris exposats):

- a) Portafolis (dues de les tasques de recerca desplegadas per escrit + una reflexió final de procés d'ensenyament-aprenentatge de l'assignatura que incorpore una activitat autoavaluativa): 10%
- b) Exposició oral al despatx sobre una de les tasques de recerca: 40%
- c) Examen final, amb el mateix caràcter però més extens: 50%.

2. Es considerarà que l'alumnat ha decidit seguir l'avaluació no presencial en el cas que s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé que manifeste al professor/a que no podrà dur una assistència regular. Tot i això, podrà continuar assistint a les classes. De la mateixa manera s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

3. L'alumnat que no supere en la primera convocatòria qualsevol de les dues avaluacions especificades (presencial o no presencial), farà en la convocatòria següent del mateix curs acadèmic una prova oral (50%) i una prova escrita (50%).

4. No es guarden notes d'un curs acadèmic a un altre.

5. Observacions sobre criteris de correcció lingüística

5.1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites d'aquesta assignatura, l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

5.2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a aquesta assignatura, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

Bibliografia bàsica sobre arígens i evolució de la llengua catalana:

- BADIA I MARGARIT, Antoni Maria (1981): Gramàtica històrica catalana, València: 3 i 4.
- BRUGUERA, Jordi (1985): Història del lèxic català, Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- COLÓN I DOMÈNECH, Germà (1976): El lèxic catalán en la Romania, Madrid, Gredos. [N'hi ha traducció al català en El lèxic català dins la Romània, València: Universitat de València, 1993]
- COROMINES, Joan (1971): Lleures i converses d'un filòleg, Barcelona: Club Editor.
- DUARTE, Carles & Àlex ALSINA (1984-1986): Gramàtica històrica del català, 3 vols., Barcelona: Curial.
- FERRANDO FRANCÉS, Antoni (1989): "La formació històrica del valencià", dins Antoni Ferrando (ed.), Se- gon Congrés Internacional de la Llengua catalana. VIII. Àrea 7. Història de la Llengua, València, p. 399-428.
- FERRANDO, Antoni & Miquel NICOLÀS (2011): Història de la llengua, Barcelona: Pòrtic/ UOC
- GARGALLO GIL, José Enrique/ María Reina BASTARDAS (coord.) (2007): Manual de lingüística románica, Barcelona: Ariel.
- MARTÍ i CASTELL, Joan (2001): Els orígens de la llengua catalana, Barcelona: Pòrtic.
- MARTINES, Josep (2000): "El canvi lèxic en català (ss. XVI-XX). Una aproximació des de la lexicologia diacrònica cognitiva (I). Les novetats i la llengua catalana". Ponència llegida en les Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a la Universitat d'Alacant el dia 16 d'octubre de 1998, p. 35-64.
- MARTINES, Josep (2001): "L'expressió de les emocions i la creativitat lèxica: estimar 'amar', entre l'eufemisme i la metàfora cultural", Josep Martines, dins Actas del VIII Congreso Internacional de la Asociación Hispánica de Literatura Medieval. Santander, setiembre, 1999, Santander, Universitat Internacional, p. 1221-1243.
- MOLL, Francesc de Borja (1952): Gramàtica històrica catalana, Madrid, Gredos [N'hi ha traducció al català del 1991 i una altra de

comentada del 2006, totes les dues a València, Universitat de València]

MONTSERRAT, Sandra (2007): La semàntica diacrònica cognitiva : una aplicació a propòsit de venir, arribar i aplegar (segles XII-XVI), Alacant/València: PAM/ IIFV.

NADAL, Josep & Modest PRATS (1982): Història de la llengua catalana, 1. Dels inicis al segle XV, Barcelona, Eds. 62.

PALMER, Gary B. (1996): Toward a Theory of Cultural Linguistics, University of Texas Press [Traducció espanyola del 2000: Lingüística cultural, Madrid, Alianza Editorial, p. 23-140.

PÉREZ SALDANYA, Manuel (1998): Del llatí al català. Morfosintaxi verbal històrica, València: Universitat de València.

RASICO, Philip D. (2006): El català antic, Girona, Universitat de Girona/ Institut de Llengua i Cultura Catalanes/ CCG Edicions.

SANCHIS GUARNER, Manuel (1980): Aproximació a la història de la llengua catalana. Creixença i esplendor, Barcelona, Salvat.

SOLÀ, Joan (1972): Estudis de sintaxi catalana, 1 i 2, Barcelona: Ed. 62.

SOLÀ, Joan (dir.) (2002): Gramàtica del català contemporani, 3 vols., Barcelona: Empúries.

VÄÄNÄNEN, Veikko (1979): Introducción al latín vulgar, Madrid: Gredos.

Bibliografia bàsica de suport per a la competència comunicativa:

a) Expressió oral formal en públic a l'àmbit acadèmic

Sanz Pinyol, Glòria (2005): Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents, Barcelona: Graó

Rubio, Joana & Francesc Puigpelat (2000): Com parlar bé en públic, Barcelona: Mina.

b) Expressió escrita a l'àmbit acadèmic. Manuals de consulta llengua estàndard, registre acadèmic i redacció de textos

Cassany, Daniel (2002): La cuina de l'escriptura, Barcelona: Empúries.

Lacreu, Josep (2002): Manual d'ús de l'estàndard oral, València: Universitat de València.

Mestres, Josep Mestres i altres (2009). Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos. Vic/Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.

Pujol, Josep Maria & Joan Solà (2011): Ortotipografia, Barcelona: Educaula.

Document d'orientacions ortotipogràfiques del Departament de Filologia Catalana de la UA:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Literatura catalana del segle XV (I)
 CODI: 30035
 CURS: 3r
 SEMESTRE: 1r
 CRÈDITS ECTS: 6
 DEPARTAMENT i ÀREES: Departament de Filologia catalana. Àrea de Filologia catalana
 ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau en Filologia catalana

CONTEXT DE L'ASSIGNATURA

Es tracta d'una assignatura impartida pel Departament de Filologia catalana i dissenyada perquè els alumnes del grau homònim assolisquen una formació sòlida en una part de les manifestacions més representatives de la literatura catalana del segle XV, ja que l'altra part d'aquestes manifestacions s'estudia en l'assignatura de 4t curs Literatura catalana del segle XV (II).

L'assignatura és obligatòria per als estudiants del grau en Filologia catalana. Té caràcter semestral i s'imparteix en el primer semestre del curs. Consta de 6 crèdits, dels quals 2,4 són presencials i 3,6 no presencials; alhora, dels presencials 1,8 són teòrics mentre que 0,6 tenen caràcter pràctic.

Dins del pla d'estudis en què s'insereix, aquesta assignatura es justifica pel fet que una part essencial de la formació del filòleg ha de ser l'estudi sistemàtic de la història literària (principals etapes, corrents, gèneres, autors i obres) a través de l'anàlisi i de la valoració estètica i conceptual dels textos més representatius de cada moment històric, així com dels seus contextos de producció, amb especial referència a la seua aportació al cànon literari europeu.

Aquesta assignatura, juntament amb Literatura catalana del segle XV (II), de 4t curs, se centra en la segona etapa de l'època medieval, mentre que la primera etapa d'aquest mateixa època, segles XIII-XIV, és objecte d'atenció en l'assignatura Literatura catalana: primeres grans obres, de 2n curs. Aquestes tres matèries, juntament amb les que el pla d'estudis dedica a l'estudi de la literatura moderna i contemporània, les relacions de la literatura catalana amb altres literatures, la literatura popular, el teatre, les relacions entre literatura, cultura i art i la Didàctica de la llengua i literatura (en català), constitueixen el vessant literari de la formació del filòleg especialitzat en català.

Per altra part, tant aquesta assignatura com les altres dedicades a les lletres medievals esdevenen un instrument fonamental per a l'estudi directe de la llengua antiga, cosa per la qual esdevenen complementàries de les matèries del pla d'estudis centrades específicament en l'estudi lingüístic diacrònic del català.

En aquesta assignatura, l'alumne adquireix coneixements i competències bàsiques per a la seua formació literària, cultural i lingüística, que li permetran assolir la capacitat necessària per a l'exercici professional, principalment, de la docència en els diferents nivells educatius i de la recerca científica i filològica, però també d'altres activitats tals com les relacionades amb l'assessorament cultural, la comunicació, el món editorial, la traducció, etc., per a les quals habilita el grau en Filologia catalana.

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Dr. Rafael Alemany Ferrer
 PROFESSORAT:

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE3: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques pragmàtiques, textuals i discursives de la llengua objecte d'estudi per a usar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites en aquesta llengua

CE6: Capacitat de conèixer i comprendre les característiques i evolució de les tendències i els moviments literaris en la llengua objecte d'estudi, com a manifestacions de l'activitat artística i creativa d'aquest determinat àmbit cultural.

CE8: Capacitat d'identificar els corrents de la crítica literària, les categories, conceptes i nomenclatura com un element clau per al desenvolupament de la capacitat crítica i analítica del text (literari, fílmic, publicitari, entre d'altres) com a manifestació creativa i reflex del context sociocultural.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndar i els diferents subestàndars de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius:

1. Analitzar i interpretar les poesies d'Ausiàs March i les novel·les cavalleresques "Curial e Güelfa" i "Tirant lo Blanc", a partir de la lectura crítica d'aquestes, de les lliçons del professorat i d'algunes de les aportacions bibliogràfiques més solvents i orientatives.
2. Relacionar aquestes obres amb els contextos literaris, socials i culturals en què foren escrites.
3. Entendre suficientment el català antic.
4. Dominar la metodologia i les tècniques de realització i presentació, oral i escrita, de comentaris literaris a partir de l'aplicació d'aquestes a textos pertanyents a les obres objecte d'estudi de l'assignatura.
5. Dominar la metodologia i les tècniques d'elaboració i presentació, oral i escrita, a partir de l'aplicació d'aquestes a un treball científic sobre algun aspecte relacionat amb la matèria del curs.
6. Assolir un nivell alt de correcció lingüística i de cura tant en l'elaboració de textos escrits pertanyents al registre científic propi de la matèria com en les exposicions orals que es fan a classe.
7. Desenvolupar la curiositat intel·lectual per les lletres catalanes antigues i els seus contextos de producció.

Objectius específics aportats pel professorat:

1. Promoure en l'alumnat l'interés per la recerca en la cultura literària catalana de l'edat mitjana.
2. Estimular en l'alumnat la indagació de les relacions entre la literatura catalana medieval (especialment la del s. XV) i altres literatures europees, fonamentalment romàniques, de la mateixa època.
3. Estimular en l'alumnat la indagació de les relacions entre la literatura catalana medieval (especialment la del s. XV) i altres manifestacions culturals, ideològiques i artístiques de la mateixa època.
4. Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat, lectura expressiva i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic).
5. Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.

CONTINGUTS

Breu descripció: La poesia d'Ausiàs March. La novel·la cavalleresca: "Curial e Güelfa" i "Tirant lo Blanc".

Continguts teòrics i pràctics:

Bloc I: La poesia d'Ausiàs March.

Unitats teòriques:

1. L'autor i el seu context de producció.
2. El problema de la cronologia i dels cicles poètics.
3. El discurs marquià sobre l'amor.
4. Els "cants de mort".
5. Els "cants morals" i el "cant espiritual".
6. L'empremta de la poètica trobadoresca.
7. L'empremta dels discurs moral sobre l'amor.
8. L'empremta del discurs mèdic i científic sobre l'amor.
9. Llengua poètica i estil: la retòrica ausiasmarquià.
10. Tipus d'estrofes i versificació.
11. Influència posterior d'Ausiàs March.
12. Transmissió textual del corpus poètic ausiasmarquià.

Unitats pràctiques:

1. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 1).
2. Comentari literari núm 1: un poema d'Ausiàs March.
3. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm 2).
4. Comentari literari núm 2: un poema d'Ausiàs March.
5. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 3).

Bloc II: La novel·la cavalleresca (I): el "Curial e Güelfa".

Unitats teòriques:

1. Introducció general al món cavalleresc com a realitat històrica i social.
2. Temes i formes de la narrativa cavalleresca.
3. El "Curial e Güelfa": Autoria i datació.
4. El primer llibre o "llibre de l'amor".
5. El segon llibre o "llibre de les armes".
6. La visió d'Apol·ló del tercer llibre o "llibre del saber": una primerenca reflexió metaliterària.
7. El passatge de Curial a Àfrica del llibre tercer: la reescriptura del tema de Dido i Enees.
8. La visió de Bacus del tercer llibre: la redempció a través del saber.
9. La teoria literària de l'anònim: versemblança i "poètiques ficcions"; sincretisme.
10. Models i fonts de romànics: la empremta trobadoresca.
11. Altres models i fonts romànics.
12. Models i fonts de filiació clàssica.
13. Llengua literària i estil.

14. Transmissió textual.

Unitats pràctiques:

1. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 4).
2. Comentari literari núm. 3: un fragment del "Curial e Güelfa".
3. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 5).
4. Comentari literari núm. 4: un fragment del "Curial e Güelfa".
5. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 6).

Bloc III: La novel·la cavalleresca (II): el "Tirant lo Blanc".

Unitats teòriques:

1. El problema de l'autoria i de la datació.
2. El problema de la identificació de Joanot Martorell.
3. Martí Joan de Galba, coautor del "Tirant"?
4. Els paratextos de la novel·la.
5. La iniciació de Tirant en la cavalleria (part anglesa).
6. Les primeres gestes militars a Sicília i Rodes
7. L'imperi grec: la incorporació del vessant sentimental a la novel·la.
8. La croada africana.
9. Apoteosi, mort i successió de Tirant.
10. Funció i sentit del desenllaç de la novel·la.
11. Fonts i models romànics.
12. Fonts i models de filiació clàssica.
13. Historicitat i versemblança.
14. La qüestió de la coherència estructural.
15. Humor i ironia.
16. La teatralitat.
17. Diversitat d'estil i de formes d'elocució.
18. Relació amb altres obres.
19. Transmissió textual.

Unitats pràctiques:

1. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm 7).
2. Comentari literari núm. 5: un fragment del "Tirant lo Blanc".
3. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics. (sessió núm. 8).
4. Comentari literari núm. 6: un fragment del "Tirant lo Blanc".
5. Direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm 9).

PLA D'APRENTATGE

Per a assolir els objectius i les competències de l'assignatura s'aplicaran les estratègies metodològiques següents:

1. Presentació a classe, per part del professorat, de les unitats teòriques amb les orientacions bibliogràfiques pertinents i amb la il·lustració de textos rellevants de les obres objecte d'estudi. Simultàniament, l'alumnat anirà llegint pel seu compte aquestes obres i, pel cap baix, la bibliografia bàsica corresponent, a fi que, a classe, es pugui establir una dinàmica de reflexió interactiva sobre l'obra estudiada entre professorat i alumnat.
2. Lectura completa, individual o en petits grups, de cadascuna de les tres obres, una per bloc, que constitueixen l'objecte d'estudi de l'assignatura. A tal fi, l'alumnat aplicarà els coneixements que vagi assolint a partir de les classes i de la bibliografia selecta com a eines al servei de la comprensió i interpretació de les obres i dels seus contextos de producció respectius. Així mateix, l'alumnat, quan calgui, se servirà dels diccionaris i dels repertoris lèxics de la llengua antiga per a resoldre problemes concrets de significació recta dels mots. A classe, es farà un seguiment continuat de la lectura de les obres esmentades.
3. Realització periòdica, per part de l'alumnat, de sis exercicis de comentari literari de sengles textos representatius de les tres obres objecte d'estudi de l'assignatura (dos per obra). Des del principi del curs, els alumnes disposaran d'un calendari concret de classes dedicades a aquesta activitat, amb indicació exacta dels textos objecte de treball. Per a cadascuna d'aquestes sessions, els alumnes, individualment o en petits grups, portaran preparat per escrit l'exercici pertinent i un o més d'ells s'encarregaran de presentar-lo oralment a classe i de suscitar-hi el debat sota la moderació del professorat. Cadascun d'aquests exercicis inclourà, a més del comentari pròpiament dit, l'adaptació del text pertinent al català actual i la preparació de la correcta lectura oral i pública d'aquest. El professorat podrà sol·licitar la versió escrita d'alguns d'aquests exercicis per a fer-ne una correcció individualitzada.
4. Realització, dirigida pel professorat, d'un treball monogràfic individual d'iniciació a la recerca, al voltant d'un aspecte concret de la matèria del curs. A tal fi, es dedicaran nou classes pràctiques a fer-ne un seguiment exhaustiu del procés d'elaboració, que abraçarà des de la selecció del tema i de la bibliografia fins a l'exposició oral i el debat a classe dels resultats provisionals. A fi d'assegurar-ne el seguiment, cada alumne posarà a la disposició de la resta de companys, a través del CV, un esquema del seu treball i de la bibliografia emprada abans de fer-ne la presentació a classe.

TIPUS D'ACTIVITATS

Activitat docent: Classes teòriques.

Metodologia: lliçó magistral amb participació de l'alumnat.

Hores presencials: 45.

Hores no presencials: 58.

Activitat docent: Pràctiques de comentari literari de textos pertanyents a les obres objecte de lectura i d'estudi.

Metodologia: Per a cadascuna d'aquestes sessions, l'alumnat, individualment o en petits grups, portaran preparat l'exercici pertinent i un o més d'ells s'encarregaran de presentar-lo oralment a classe i de suscitar-hi el debat sota la moderació del professorat.

Hores presencials: 6.

Hores no presencials: 12.

Activitat docent: Pràctiques consistents en la direcció col·lectiva de treballs monogràfics individuals d'iniciació a la recerca al voltant d'un aspecte concret de la matèria del curs.

Metodologia: El treball es realitzarà individualment en hores no presencials, sota la direcció del professorat tant de manera col·lectiva (classes pràctiques dedicades a l'efecte) comi, si és el cas, de manera particularitzada.

Hores presencials: 9.

Hores no presencials: 20.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana:01

Unitat: Bloc I: unitats teòriques 1, 2 i 3, i unitat pràctica 1.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: Ausiàs March i el seu context de producció; el problema de la cronologia i dels cicles poètics d'Ausiàs March; el discurs marquià sobre l'amor. 1 hora de pràctiques: direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 1).

Hores presencials: 4.

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 1, 2 i 3 del bloc I. Lectura dels poemes 1, 3, 4, 11, 13, 18, 13, 25, 28, 19 i 30 d'Ausiàs March. Preparació de la pràctica 2 del bloc I: comentari literari núm. 1 (poema d'Ausiàs March).

Hores no presencials: 6.

Setmana:02

Unitat: Bloc I: unitats teòriques 4, 5 i 6, i unitat pràctica 2.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: els "cants de mort", els "cants morals" i el "cant espiritual" d'Ausiàs March; l'empremta de la poètica trobadoresca en la lírica ausiasmarquià. 1 hora de pràctiques: comentari literari núm. 1 (poema d'Ausiàs March).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 4, 5 i 6 del bloc I. Lectura dels poemes 45, 46, 47, 51, 59, 64, 67, 68, 76, 79 i 80 d'Ausiàs March. Preparació del treball monogràfic individual.

Hores no presencials: 6

Setmana:03

Unitat: Bloc I: unitats teòriques 7, 8 i 9, i unitat pràctica 3.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: l'empremta dels discursos moral, mèdic i científic sobre l'amor en les poesies d'Ausiàs March; llengua literària i estil del poemari ausiasmarquià. 1 hora de pràctiques: direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 2).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 7, 8 i 9 del bloc I. Lectura dels poemes 81, 82, 83,86, 87, 89, 106, 107, 109, 111 i 105 d'Ausiàs March. Preparació de la unitat pràctica 4 del bloc I: comentari literari núm. 2 (poema d'Ausiàs March).

Hores no presencials: 6

Setmana:04

Unitat: Bloc I: unitats teòriques 10, 11 i 12, i unitat pràctica 4.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: tipus d'estrofes i versificació del poemari d'Ausiàs March; la influència posterior de la poesia ausiasmarquià; transmissió textual del corpus poètic ausiasmarquià. 1 hora de pràctiques: comentari literari núm. 2 (poema d'Ausiàs March).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 10, 11 i 12 del bloc I. Lectura del llibre primer del "Curial e Güelfa". Preparació del treball monogràfic individual.

Hores no presencials: 6

Setmana:05

Unitat: Bloc II: unitats teòriques 1, 2 i 3, i unitat pràctica 5.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: introducció general al món cavalleresc; temes i formes de la narrativa cavalleresca; autoria i datació del "Curial e Güelfa". 1 hora de pràctiques: direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 3).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 1, 2 i 3 del bloc II. Lectura del llibre segon del "Curial e Güelfa" (primer 50%). Preparació del treball monogràfic individual.

Hores no presencials: 6

Setmana:06

Unitat: Bloc II: unitats teòriques 4, 5 i 6, i unitat pràctica 1.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: els llibres primer i segon del "Curial e Güelfa"; el primer nucli del llibre tercer del "Curial e Güelfa" (visió d'Apol·ló). 1 hora de pràctiques: direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 4).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 4, 5 i 6 del bloc II. Lectura del llibre segon del "Curial e Güelfa" (segon 50%). Preparació de la unitat pràctica 2 del bloc II: comentari de text núm. 3 (fragment del "Curial e Güelfa").

Hores no presencials: 6

Setmana:07

Unitat: Bloc II: unitats teòriques 7, 8 i 9, i unitat pràctica 2.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: el segon i tercer nuclis del llibre tercer del "Curial e Güelfa" (Àfrica i la visió de Bacus); la teoria literària del autor del "Curial". 1 hora de pràctiques: comentari literari núm. 3 (fragment del "Curial e Güelfa").

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 7, 8 i 9 del bloc II. Lectura del llibre tercer del "Curial e Güelfa".

Preparació del treball monogràfic individual.
Hores no presencials: 6

Setmana:08

Unitat: Bloc II: unitats teòriques 10, 11 i 12, i unitat pràctica 3.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: models i fonts del "Curial e Güelfa". 1 hora de pràctiques: direcció col·lectiva de treballs monogràfics individuals (sessió núm. 5).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 10, 11 i 12 del bloc II. Lectura del "Tirant lo Blanc": part anglesa (primer 50%). Preparació de la unitat pràctica 4: comentari de text núm. 4 (fragment del "Curial e Güelfa").

Hores no presencials: 6

Setmana:09

Unitat: Bloc II, unitats teòriques 13 i 14, i unitat pràctica 4; Bloc III, unitat teòrica 1.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: la llengua literària i la transmissió textual del "Curial e Güelfa"; el problema de l'autoria i de la datació del "Tirant lo Blanc". 1 hora de pràctiques: comentari de text núm. 4 (fragment del "Curial e Güelfa").

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 13 i 14 del bloc II, i 1 del bloc III. Lectura del "Tirant lo Blanc": part anglesa (segon 50%). Preparació del treball monogràfic individual.

Hores no presencials: 6

Setmana:10

Unitat: Bloc III, unitats teòriques 2, 3 i 4; bloc II, unitat pràctica 5.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: el problema de la identificació de Joanot Martorell; la hipotètica coautoria de Martí Joan de Galba; els paratextos del "Tirant". 1 hora de pràctiques: direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 6).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 2, 3 i 4 del bloc III. Lectura del "Tirant lo Blanc": Sicília i Rodes.

Preparació del treball monogràfic individual.

Hores no presencials: 6

Setmana:11

Unitat: Bloc III, unitats teòriques 5, 6 i 7, i unitat pràctica 1.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: les tres primers parts del "Tirant lo Blanc". 1 hora de pràctiques: direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 7).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 5, 6 i 7 del bloc III. Lectura del "Tirant lo Blanc": imperi Grec (primer 50%). Preparació de la pràctica 2 del bloc III: comentari de text núm. 5 (fragment del "Tirant lo Blanc").

Hores no presencials: 6

Setmana:12

Unitat: Bloc III, unitats teòriques 8, 9 i 10, i unitat pràctica 2.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: les dues últimes parts del "Tirant lo Blanc"; funció i sentit del desenllaç de la novel·la. 1 hora de pràctiques: comentari de text núm 5 (fragment del "Tirant lo Blanc").

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 8, 9 i 10 del bloc III. Lectura del "Tirant lo Blanc": imperi Grec (segon 50%). Preparació del treball monogràfic individual.

Hores no presencials: 6

Setmana:13

Unitat: Bloc III: unitats teòriques 11, 12 i 13, i unitat pràctica 3.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: models i fonts del "Tirant lo Blanc"; la qüestió de la historicitat i versemblança de la novel·la. 1 hora de pràctiques: direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 8).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 11, 12 i 13 del bloc III. Lectura del "Tirant lo Blanc": Àfrica (primer 50%). Preparació de la pràctica 4 del bloc III: comentari de text núm. 6 (fragment del "Tirant lo Blanc").

Hores no presencials: 6

Setmana:14

Unitat: Bloc III, unitats teòriques 14, 15 i 16, i unitat pràctica 4.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques sobre la coherència estructural, l'humor i la ironia i la teatralitat del "Tirant lo Blanc". 1 hora de pràctiques: comentari literari núm. 6 (fragment del "Tirant lo Blanc").

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 14, 15 i 16 del bloc III. Lectura del "Tirant lo Blanc": Àfrica (segon 50%). Preparació del treball monogràfic individual.

Hores no presencials: 6

Setmana:15

Unitat: Bloc III, unitats teòriques 17, 18 i 19, i unitat pràctica 5.

Descripció del treball presencial: 3 hores de classes teòriques: diversitat d'estil i de formes d'elocució del "Tirant lo Blanc"; relació amb altres obres; transmissió textual. 1 hora de pràctiques: de direcció col·lectiva de treballs monogràfics (sessió núm. 9).

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi de les unitats teòriques 17, 18 i 19 del bloc III. Lectura del "Tirant lo Blanc": desenllaç.

Preparació del treball monogràfic individual.

Hores no presencials: 6.

Total
Hores presencials: 60
Hores no presencials: 90

AVALUACIÓ

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVUACIÓ

Tipus: Avaluació contínua.

Descripció: S'aplicarà als comentaris de text (individuals o en grups no superior a 3) i al treball monogràfic individual.

Criteri:

1. Comentaris de text: 25%.

1.1. Assistència participativa a les sis classes destinades a l'efecte: 5%.

1.2. Grau de correcció en la lectura oral i pública dels textos que s'han de comentar: 5%.

1.3. Grau de correcció en l'adaptació al català actual dels textos que s'han de comentar: 5%.

1.4. Grau de correcció conceptual i metodològica en el comentari pròpiament dit (localització, tema, estructura, anàlisi dels elements literaris i dels recursos retòrics, conclusions): 10%.

2. Treball monogràfic: 25%.

2.1. Assistència participativa a les nou classes destinades a l'efecte: 5%.

2.2. Grau de correcció conceptual i metodològica en la versió escrita de l'esquema-resum del treball i en la posterior presentació oral pública d'aquest i debat subsegüent: 5%.

2.3. Grau de correcció conceptual i metodològica en la versió escrita definitiva del treball (selecció i qualitat de la informació, pertinència de la metodologia aplicada, capacitat de transmetre la informació en un discurs ordenat): 10%.

2.4. Grau de correcció en l'ús de les convencions formals del treball científic (sistemes de citació, d'anotació i de referències bibliogràfiques): 5%.

Ponderació:

Fins a un 25% de la nota final correspondrà als comentaris de text (fets individualment o en grups no superior a tres alumnes), d'acord amb els criteris assenyalats en l'apartat anterior.

Fins a un altre 25% de la nota final correspondrà al treball monogràfic individual, d'acord amb els criteris assenyalats en l'apartat anterior.

Observacions:

1. En la qualificació final dels comentaris i del treball es tindran en compte, a més a més, els punts 1 i 2 de les "Observacions generals" del final.

2. L'alumnat que, per raons molt excepcionals, no puga assistir a les classes pràctiques, tindrà l'opció de fer, a final del curs, un examen de comentari de text (fins al 25% de la puntuació final) i d'elaborar un treball monogràfic dirigit individualment pel professorat de l'assignatura, bé directament, bé a través del CV (fins al 25% de la nota final). Així mateix, aquest alumnat podrà beneficiar-se de tutories individuals mitjançant el corresponent contracte d'aprenentatge amb el professorat. En aquests casos, serà imprescindible que els alumnes afectats es posen en contacte amb el professorat dins de les dues primeres setmanes del curs.

Tipus: Prova final.

Descripció: Un examen sobre la matèria del temari, les obres de lectura obligatòria del curs i la bibliografia selecta, consistent a desenvolupar dos temes, a elegir entre quatre.

Criteri: Cadascun dels dos temes es puntuarà sobre 5 punts. Es valorarà la qualitat i la quantitat de coneixements, l'adequació d'aquests al tema proposat i el grau d'originalitat a l'hora de relacionar-los, així com la capacitat d'expressar-los amb coherència i cohesió.

Ponderació: 50% de la nota final.

Observacions:

En el cas que un alumne s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé manifeste al professor que no podrà dur una assistència regular, se li aplicarà el sistema d'avaluació no presencial, tot i que podrà continuar assistint a les classes i acorde amb el professorat un contracte d'aprenentatge. De la mateixa manera s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

Se seguirà el mateix criteri d'avaluació en les dues convocatòries del mateix curs acadèmic, de manera que l'alumne que no ha aprovat totes les parts de l'avaluació en la primera convocatòria, només es presentarà d'aquelles que no tinga superades. Per a fer mitjana entre les diferents parts de l'avaluació s'ha d'arribar a 4 punts.

Les notes iguals a 5 punts o més, de qualsevol de les tres elements d'avaluació, es conservaran només fins a la convocatòria de juliol immediata.

Observacions sobre criteris de correcció lingüística

1. Nivell lingüístic com a requisit previ indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites de les assignatures de 3r curs de Filologia Catalana (portafolis, examen escrit, treball, comentari; exposició, entrevista, etc.) l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a 3r curs, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

Bibliografia:

a) Bibliografia bàsica

Bloc I

- Archer, Robert, «Ausiàs March», dins Albert Hauf (dir.), Panorama crític de la literatura catalana, II: Edat mitjana. Segle d'Or, Barcelona, Vicens Vives, 2011, pp. 17-31. [ESTUDI]
- Badia, Lola, «Lectures d'Ausiàs March», dins del seu Tradició i modernitat als segles XIV i XV. Estudis de cultura literària i lectures d'Ausiàs March, València/Barcelona, Institut de Filologia Valenciana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993, pp. 139-242 (excepte pp. 209-210). [ESTUDI]
- March, Ausiàs, Per haver d'amor vida, antologia comentada per Francesc J. Gómez i Josep Pujol, Barcelona, Barcino, 2009. [POEMES DE MARCH ANTOLOGATS I ESTUDI PRELIMINAR.]

Bloc II

- Curial e Güelfa, edició modernitzada i comentaris de Lola Badia i Jaume Torró, Barcelona, Quaderns Crema, 2011. [TEXT DEL "CURIAL E GÜELFA" I ESTUDI PRELIMINAR.]
- Ferrando, Antoni, «Curial e Güelfa», dins Albert Hauf (dir.), Panorama crític de la literatura catalana, II: Edat mitjana. Segle d'Or, Barcelona, Vicens Vives, 2011, pp. 127-167. [ESTUDI.]
- Ferrando, Antoni, «Introducció» a la seua edició del Curial e Güelfa, Toulouse, Anacharsis, 2007, pp. 5-33. [ESTUDI.]

Bloc III

- Alemany, Rafael, Introducció al 'Tirant lo Blanc', Alzira, Bromera, 2007. [ESTUDI.]
- Hauf, Albert, «Tirant lo Blanc», dins Albert Hauf (dir.), Panorama crític de la literatura catalana, II: Edat mitjana. Segle d'Or, Barcelona, Vicens Vives, 2011, pp. 204-264. [ESTUDI.]
- Martorell, Joanot (Martí Joan de Galba), Tirant lo Blanch, ed. d'Albert Hauf, València, Editorial Tirant lo Blanch, 2008. [TEXT DEL "TIRANT LO BLANC" I ESTUDI PRELIMINAR.]

b) Bibliografia d'ampliació i de consulta

BLOC I

- Alemany, Rafael (ed.), Ausiàs March: textos i contextos, Alacant / Barcelona, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Dept. de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997.
- Alemany, Rafael (ed.), Ausiàs March i el món cultural del segle XV, Alacant, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 1999.
- Hauf, Albert (ed.), Lectures d'Ausiàs March (15 de gener - 10 de desembre de 1997), València, Fundació Bancaixa, 1998.

BLOC II

- Badia, Lola, «De la reverenda letradura en el Curial e Güelfa», Caplletra, 2 (1987), pp. 5-18 [reed. dins Lola Badia, De Bernat Metge a Joan Roís de Corella. Estudis sobre la cultura literària de la tardor medieval, Barcelona, Quaderns Crema, 1988, pp. 121-144].
- Badia, Lola, «La segona visió mitològica de Curial: notes per a una interpretació de l'anònim català del segle XV Curial e Güelfa», dins Miscel·lània A. M. Badia i Margarit, 6, Barcelona, PAM, 1987, pp. 265-292 [reed. dins Actas del I Congreso de la Asociación Hispánica de Literatura Medieval (1985), Barcelona, PPU, 1988, pp. 157-176].
- Badia, Lola & Jaume Torró, «Curial entre Tristan y Orlando», en Francisco Bautista Pérez & Jimena Gamba Corradine (eds.), Sobre la Edad Media, el Renacimiento y la temprana modernidad, San Millán de la Cogolla, Instituto Biblioteca Hispánica del CiLengua: Sociedad de Estudios Medievales y Renacentistas / Seminario de Estudios Medievales y Renacentistas, 2010, pp. 43-60.

BLOC III

- Badia, Lola, «El Tirant en la tardor medieval catalana», dins Actes del Symposium 'Tirant lo Blanc', Barcelona, Quaderns Crema, 1993, pp. 35-99.
- Beltrán, Rafael, 'Tirant lo Blanc' de Joanot Martorell, Madrid, Síntesis, 2006.
- Pujol, Josep, La memòria literària de Joanot Martorell. Models i escriptura en el 'Tirant lo Blanc', Barcelona, Curial Edicions Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002.

c) Enllaços relacionats:

Corpus bibliogràfic digital de la literatura catalana de l'edat mitjana: grans autors valencians del s. XV (BILICAME)
<http://www.iifv.ua.es/bilicame/>

Biblioteca d'obra Tirant lo Blanc
http://www.luisvives.com/bib_obra/Tirant/index.shtml

Biblioteca d'autor Ausiàs March
http://www.luisvives.com/bib_autor/ausiasmarch.

NARPAN. Espai de literatura i cultura medieval
<http://www.narpan.net/index.php>

Recorregut multimèdia pels grans autors i els grans textos de la literatura catalana medieval:
http://www.editorialuoc.com/extra_content/84-7306-864-5//web/index1.html

"Tirant": Butlletí informatiu i bibliogràfic de literatura de cavalleries
<http://parnaseo.uv.es/tirant.htm>

d) Bibliografia de suport per assolir els objectius de domini lingüístic:

Gonzàlvez, H. (coord.) i altres (2009): Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1), Ed. Bromera.

-Expressió oral formal en públic a l'àmbit acadèmic

Sanz Pinyol, Glòria (2005): Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents, Barcelona: Graó
Rubio, Joana & Francesc Puigpelat (2000): Com parlar bé en públic, Barcelona: Mina.

-Manuale de consulta llengua estàndard, registre acadèmic i redacció de textos

Cassany, Daniel (2002): La cuina de l'escriptura, Barcelona: Empúries.

Lacreu, Josep (2002): Manual d'ús de l'estàndard oral, València: Universitat de València.

Mestres, Josep Mestres i altres (2009). Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos. Vic/Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.

Pujol, Josep Maria & Joan Solà (2011): Ortotipografia, Barcelona: Educaula

-Document d'orientacions ortotipogràfiques i d'edició de treballs

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Literatura catalana, cultura i art

CODI: 30036

CURS: 3r curs

SEMESTRE: 2n semestre

CRÈDITS ECTS: 6

DEPARTAMENT i ÀREES: Filologia Catalana, Filología Española, Lingüística General y Teoría de la Literatura

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau/Màster en Filologia Catalana

CONTEXTE DE L'ASSIGNATURA: Aquesta assignatura consta de 6 crèdits (1,8 crèdits teòrics; 0,6 crèdits pràctics; 3 crèdits d'activitats; 0,6 crèdits de tutories). Tracta de mostrar les relacions que s'hi estableixen entre el món literari i l'artístic a través de l'estudi dels diferents valors cognitius que aporta la literatura en comparació amb l'art, així com amb les diverses manifestacions que presenta la vessant artística (arquitectura, escultura, pintura, música, òpera o altres) en contrast amb la literatura. És per això que amb l'ajuda del mètode analògic es vol arribar a la interpretació de quantes expressions de diferent índole es poden trobar i fomentar, així, la interpretació des d'una perspectiva multidisciplinària.

Els coneixements i les competències que l'alumne hi pot assolir col·laboren en la l'adquisició d'una competència literària, cultural, en primer terme, i lingüística, en segon, que li permeta assolir una formació vàlida pròpia del grau de Filologia Catalana. Així mateix, aquesta assignatura es coordina especialment amb la resta d'assignatures de literatura catalana contemporània per tal que l'alumne obtinga una formació òptima en aquest període històric. També es coordina, secundàriament, amb la resta d'assignatures de la matèria Literatura Catalana, per tal de dotar l'alumne d'una formació literària que pugui abastar el conjunt de la literatura catalana.

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Enric Balaguer Pascual

PROFESSORAT: Marinela Garcia Sempere

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE3: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques pragmàtiques, textuals i discursives de la llengua objecte d'estudi per a usar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites en aquesta llengua

CE6: Capacitat de conèixer i comprendre les característiques o evolució de les tendències i els moviments literaris en la llengua objecte d'estudi, com a manifestacions de l'activitat artística i creativa d'aquest determinat àmbit cultural.

CE8: Capacitat d'identificar els corrents de la crítica literària, les categories, conceptes i nomenclatura com un element clau per al desenvolupament de la capacitat crítica i analítica del text (literari, fílmic, publicitari, entre d'altres) com a manifestació creativa i reflex del context sociocultural.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndar i els diferents subestàndars de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius:

1. Conèixer els marcs teòrics i la bibliografia bàsica de la matèria de l'assignatura.
2. Descobrir els valors cognitius de la literatura i comparar-los amb els artístics.
3. Relacionar les manifestacions artístiques (arquitectura, escultura, pintura, música, òpera o altres) amb la literatura.
4. Aplicar el mètode analògic com a forma d'interpretar les diverses expressions ideològiques, artístiques, religioses, etc.
5. Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat, lectura expressiva i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic).
6. Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.
7. Fomentar l'interès i la curiositat intel·lectual per a la interpretació de les manifestacions artístiques i literàries des d'una perspectiva multidisciplinària.
8. Fomentar el gust per la lectura i ser capaç d'expressar oralment opinions i criteris en relació amb la literatura.

Objectius específics aportats pel professorat:

CONTINGUTS

Breu descripció: Descripció d'algunes de les principals expressions artístiques (romànic, gòtic, art renaixentista, barroc, il·lustració, romanticisme, realisme, impressionisme, moviments d'avantguarda, etc.) i els corresponents corrents literaris i culturals.

Continguts teòrics i pràctics:

1. Literatura i art. Llenguatges
2. Literatura i art: relacions possibles
3. Gèneres paral·lels: retrat i autoretrats
4. Literatura i arts plàstiques, I
5. Literatura i arts plàstiques, II
6. Literatura, art i cultura

PLA D'APRENTATGE

TIPUS D'ACTIVITATS

Activitat docent: Classes teòriques

Metodologia: lliçó magistral/participativa

Hores presencials: 18,5

Hores no presencials:

Activitat docent: Pràctiques de problemes

Metodologia: Anàlisi crítica de textos i exposicions col·lectives

Hores presencials: 13,5

Hores no presencials: 30

Activitat docent: Pràctiques de camp

Metodologia: lectura

Hores presencials: 14

Hores no presencials: 25

Activitat docent: tutories grupals

Hores presencials: 14

Hores no presencials: 10

Activitat docent: pràctiques externes

Hores presencials:

Hores no presencials: 25

Es realitzaran activitats adreçades a l'enriquiment de la competència lingüística de l'alumnat, en concret a tot allò que es relaciona amb la fonètica / l'ortografia / la morfologia / el lèxic / la fraseologia / l'adequació / la cohesió. En la bibliografia, hi ha alguns ítems bibliogràfics sobre aquests aspectes.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana: 01

Unitat: 1

Descripció del treball presencial: Presentació de l'assignatura; Avaluació inicial; Recerca d'informació: comentari de text; Funcionament de les tutories

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual (4h.): recerca d'informació sobre com fer el comentari de text.

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. L'article X (1a part).

Hores no presencials: 6

Setmana: 02

Unitat: 1

Descripció del treball presencial: Tema 1. Literatura i art. Llenguatges; Exposició col·lectiva de comentari de l'article X [l'alfabet visual A Donis]; Lectura: H. De Balzac L'obra mestra inconeguda; 1 tutoria

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual (4h.): realització parcial de la lectura H. De Balzac L'obra mestra inconeguda

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. L'article X (2a part)

Hores no presencials: 6

Setmana: 03

Unitat: 1

Descripció del treball presencial: Tema 1. Literatura i art. Llenguatges; Exposició col·lectiva de comentari de l'article X [l'alfabet visual A Donis]; Lectura: H. De Balzac L'obra mestra inconeguda; 1 tutoria

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Treball individual (4h.): Treball individual (4h.): realització completa de la lectura H. De Balzac

L'obra mestra inconeguda

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. Llibres d'artistes Eliseu Trenc Ballester

Hores no presencials:6

Setmana:04

Unitat:2

Descripció del treball presencial:Tema 2. Literatura i art: Relacions possibles (Col·laboració) ; Exposició col·lectiva de comentari [Llibres d'artistes Eliseu Trenc Ballester]; Lectura: Joan Salvat-Papasseit, Poemes en ondes hertzianes ; 1 tutoria.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Treball individual (4h.): realització de la lectura Joan Salvat-Papasseit, Poemes en ondes hertzianes

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. Rilke, Cartes sobre Cézanne

Hores no presencials:6

Setmana:05

Unitat:2

Descripció del treball presencial:Tema 2. Literatura i art. Relacions possibles (Comentari); Exposició col·lectiva comentari [Rilke, Cartes sobre Cézanne]; Lectura: Jordi Coca, Paisatge de Hopper; 1 tutoria

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Treball individual (4h.): realització de la lectura Jordi Coca, Paisatge de Hopper

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. Surrealisme

Hores no presencials:6

Setmana:06

Unitat:2

Descripció del treball presencial: Tema 2. Literatura i art. Relacions possibles (Analogia); Exposició col·lectiva comentari [Surrealisme]; Lectura: Antologia sobre moviments d'avantguarda; 1 tutoria.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Treball individual (4h.): realització de la lectura Antologia sobre moviments d'avantguarda

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. Text d'Enric Bou sobre el retrat

Hores no presencials:6

Setmana:07

Unitat:3

Descripció del treball presencial: Tema 3. Gèneres paral·lels: retrat i autoretrats; Exposició col·lectiva de comentari: [Text Enric Bou sobre el retrat]; Lectura: Dossier de textos amb retrats i autoretrats (p.ex. Cézanne, Pla); 1 tutoria. Portfoli [comentari 1/o 2]

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Treball individual (4h.): realització de la lectura Dossier de textos amb retrats i autoretrats (p.ex. Cézanne, Pla)

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. Textos literaris sobre jo

Hores no presencials:6

Setmana:08

Unitat:3

Descripció del treball presencial: Tema 3. Gèneres paral·lels: retrat i autoretrats; Exposició col·lectiva de comentari: [Textos literaris sobre jo]; Lectura: Dossier de textos amb retrats i autoretrats (p.ex. Torres-Garcia, Espinàs); 1 tutoria. 1r. lliurament del portfoli.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Treball individual (4h.): realització de la lectura Dossier de textos amb retrats i autoretrats (p.ex. Torres-Garcia, Espinàs)

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. Weisstein (1a part)

Hores no presencials:6

Setmana:09

Unitat:4

Descripció del treball presencial:Tema 4. Literatura i arts plàstiques, I. mpressionisme en pintura i en literatura; Exposició col·lectiva de comentari: [A. Hausser, Historia social de la literatura y el arte III]; Lectura: Dossier de textos: Art poétique de Verlaine; 1 tutoria.

Portfoli [comentari 1/o 2]

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Treball individual (4h.): realització parcial de la lectura Dossier de textos: Art poétique de Verlaine

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent. A. Hausser, Historia social de la literatura y el arte III (2a part)

Hores no presencials:6

Setmana:10

Unitat:4

Descripció del treball presencial:Tema 4. Literatura i arts plàstiques, I. Impressionisme en pintura i en literatura; Exposició col·lectiva de comentari: [A. Hausser, Historia social de la literatura y el arte III]; Lectura: Dossier de textos: Art poétique de Verlaine; 1 tutoria.

Portfoli [comentari 1/o 2]

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Treball individual (4h.): realització completa de la lectura. Lectura d'un capítol de Weisstein, Introducció a la literatura comparada

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari

Hores no presencials:6

Setmana:11

Unitat:5

Descripció del treball presencial: Literatura i arts plàstiques, II. Literatura i arts pàstiques fins el barroc; El pensament medieval. Les enciclopèdies. La llum. Els retaules I. Exposició col·lectiva de comentari: Weisstein, Introducció a la literatura comparada. Pràctica:

Lectura dels poemes del dossier de textos

Portfoli [comentari 1/o 2]

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Treball individual (4h.): realització parcial de la lectura del Dossier de textos. Lectura de Temes del Barroco de Poesia y pintura.

Treball cooperatiu (2h.): preparació del comentari de la setmana següent.

Hores no presencials:6

Setmana:12

Unitat:5

Descripció del treball presencial:Tema 5. Literatura i arts plàstiques, II. El renaixement i el barroc. Exposició col·lectiva de comentari: Orozco, E., Temes del Barroco de poesia y pintura, Granada, Universidad de Granada, 1989. Pràctica: Comentari d'un fragment d'un dels textos del Dossier.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Treball individual (4h.): realització completa de la lectura del Dossier de textos. Preparació de l'exposició col·lectiva del comentari de la setmana següent.

Hores no presencials:6

Setmana:13

Unitat:6

Descripció del treball presencial: Tema 6. Literatura, art i cultura. La cultura en imatges i en lletres: la iconografia, el color. Retauls II. Tapissos, miniatures, gravats. Exposició col·lectiva de comentari d'un capítol del llibre d'Emile Mâle, El gòtic. La iconografia de la Edad Media y sus fuentes i de Miquel i Planas, R. L'art del gravat a Catalunya en els segles XV i XVI, Bibliofilia II, p. 572-620. Pràctica: Lectura dels textos del dossier.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Preparació del comentari del capítol de la setmana següent i lectura del dossier de textos.

Hores no presencials:6

Setmana:14

Unitat:6

Descripció del treball presencial: Tema 6. Literatura, art i cultura. Literatura i cultura. Exposició col·lectiva de comentari d'un capítol de Company, Ximo, L'Europa d' Ausiàs March : Art, Cultura, Pensament, València, CEIC Alfons el Vell, 1998 Pràctica: Lectura comentada de fragments del dossier de textos.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Preparació del comentari de la setmana següent.

Hores no presencials:6

Setmana:15

Unitat:6

Descripció del treball presencial: Tema 6. Literatura, art i cultura. La vida quotidiana, la literatura i la cultura. Lectura comentada de fragments de Lo somni de Joan Joan, i de La disputa de l'ase. Pràctica: Comentari d'un fragment de Lo somni de Joan Joan (Comparat amb els gravats que acompanyen el text).2n lliurament del portfoli.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Revisió final de tota la matèria.

Hores no presencials:6

AVALUACIÓ

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVUACIÓ

Tipus: Avaluació contínua

Descripció:

Avaluació inicial. Enquesta per a saber el grau de coneixement de l'alumnat sobre Història de l'art i sobre nocions de pintura i música.

Ponderació: 0%

Activitats formatives presencials: teòriques. Explicació del temari per al posterior treball sobre els textos. Criteri 4. Ponderació: 10%

Activitats formatives presencials: pràctiques. Realització de 10 comentaris, exposats col·lectivament i oralment. Criteris 1, 2, 3, 5.

Ponderació: 20%

Activitats formatives no presencials: teòriques i pràctiques (treball tutelat, carpeta d'aprenentatge). Realització de lectures i del portfoli.

Criteris 2, 3 i 4. Ponderació: 20%

Criteri:

1. Comprén i analitza críticament la forma i el contingut dels textos i dels procés d'aprenentatge i en transmet les conclusions de manera efectiva i clara.

2. Sap treballar en equip per a transmetre informació sobre els autors i les lectures del curs de manera eficaç.

3. Sap llegir textos literaris amb l'entonació i la pronúncia adequada.

4. Mostra actituds de respecte i interès cap al fet literari, sap resumir i interpretar les lectures de curs i elabora el portfoli correctament.

5. Demuestra que sap relacionar les diferents manifestacions entre el món literari i el món artístic i analitzar-les des del mètode analògic.

Ponderació:

Observacions:

Tipus: Prova final

Descripció:prova escrita, resposta curta i llarga, anàlisi comentaris, resolució de casos i problemes.

Criteri: 1 i 5

Ponderació:50%

Observacions:

Observacions generals:

- Totes les activitats formatives presencials tant teòriques com pràctiques poden ser recuperades en la convocatòria extraordinària. Així mateix, es guardarà la nota de les parts aprovades en la convocatòria ordinària durant un mateix curs acadèmic.
 - Cal obtenir una nota mínima de 4 en cada bloc de l'avaluació (en el nostre cas: avaluació contínua i prova final) per a fer mitjana. En qualsevol cas, la nota mínima per a aprovar l'assignatura haurà de ser 5.
 - L'alumnat que es matricule tard i arriba a l'assignatura al mes d'octubre o novembre haurà de recuperar les activitats realitzades fins al moment de la incorporació.
 - L'alumnat que, per causes justificades, no puga assistir regularment a classe, haurà de fer un contracte d'aprenentatge específic amb el professorat de l'assignatura durant el primer mes de classe, on s'especificaran els activitats que haja de dur a terme (totes les que es requerisquen a la resta de la classe i algunes més per compensar les hores presencials que no curse).
 - En el cas que un alumne s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé manifeste al professor que no podrà dur una assistència regular, se li aplicarà el sistema d'avaluació no presencial, tot i que podrà continuar assistint a les classes.
- De la mateixa manera s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

Observacions sobre criteris de correcció lingüística

1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites de les assignatures de 3r curs de Filologia Catalana (portafolis, examen escrit, treball, comentari; exposició, entrevista, etc.) l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a 3r curs, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

Enllaços relacionats:

Bibliografia:

Tema 1

AA. DD., Peinture et écriture, Collection Traverses, Paris, La Différence, 1996.

ANSON, A., El istmo de las luces, Cátedra, Madrid, 1994.

DONIS, D. A., La sintaxis de la imagen, Gustavo Gili, Barcelona, 1985.

tema 2

BALESTRINI et alii, Ut pintura poesis, Barcelona, Fundació Caixa de Pensions, 1988.

BALZAC/PICASSO, L'obra mestra inconeguda, El Mall, Barcelona, 1986.

BOU, E., Voces en el museo: Arte y literatura en la modernidad, Miami, North South center Pres, University of Miami, 1997.

CALAFORRA, G., So i silenci. Assaig sobre música, Barcelona, Riuau, 2010.

tema 3

BERGER, J., Maneres de mirar, Barcelona, editorial 1884, 2011.

FRICA, M.C., Arte y literatura, Madrid, Palas Atenea.

BOIX, E., (1988) La revolta de l'art modern: de l'impressionisme a l'expressionisme, Barcelona, Polígrafa.

BOU, E.,

(1997) Voces en el museo: arte y literatura en la modernidad, Miami, Centro Norte/Sur - Universidad de Miami [existeix una edició posterior ampliada].

Tema 4

ARENAS, C., I CABRÉ, N., Les avantguardes a Europa i a Catalunya, La Magrana, Barcelona, 1989.

HAUSSER, A., Historia social de la literatura y el arte III, Madrid, Guadarrama, 1969

OCAMPO, E., El impresionismo, pintura, literatura, música, Barcelona, Montesinos, 1981. AA. DD., Peinture et écriture, Collection Traverses, Paris, La Différence, 1996.

Tema 5

E. R. Curtius, Literatura europea y Edad Media Latina, Fondo de cultura económica 1995.

Le Goff, Jacques, L'edat mitjana explicada als joves, Barcelona, Viena Edicions, 2007.

Orozco, E., Temas del Barroco de poesía y pintura, Granada, Universidad de Granada, 1989.

[Weisstein, Introducción a la Literatura Comparada], Barcelona, Planeta, 1975.

[Dossier de textos de lectura.]

Tema 6

Company, Ximo, L'Europa d' Ausiàs March : Art, Cultura, Pensament, València, CEIC Alfons el Vell, 1998

[Mâle, Emile, El gótico. La iconografía de la Edad Media y sus fuentes], Ediciones Encuentro, 1986.

Miquel i Planas, R. L'art del gravat a Catalunya en els segles XV i XVI, Bibliofilia II, p. 572-620

[Dossier de textos de lectura].

Bibliografia complementària per als temes 5 i 6

Carrete Parrondo, J. "La ilustración de los libros S.XV-XVIII" en Historia ilustrada del libro español. De los incunables al siglo XVIII. H. Escobar. (Dir.) Fund. Germán Sánchez Ruipérez, Madrid, 1994. p. 291-360
Checa Cremades, F. "La imagen impresa en el Renacimiento y el Humanismo" en Summa Artis. Historia General del Arte: Vol. XXXI: El Grabado en España. Siglos XV-XVIII, Madrid, 1987. p. 11-200
Huizinga, El otoño de la Edad Media, Madrid, Alianza editorial, 1984.
Le Goff, El Nacimiento del Purgatorio, Madrid, Taurus, 1989.
Panorama crític de la literatura catalana, Barcelona, Vicens vives, Volums I, II, III, 2011-2012.
Rubió, Jordi, Història de la literatura catalana, 3 volums, Barcelona, PAM, 1986.

Bibliografia per a l'avaluació del domini lingüístic:

Gonzalvez, H. (coord.) i altres (2009): Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1), Ed. Bromera.

Expressió oral formal en públic a l'àmbit acadèmic

Sanz Pinyol, Glòria (2005): Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents, Barcelona: Graó
Rubio, Joana & Francesc Puigpelat (2000): Com parlar bé en públic, Barcelona: Mina.

Manuais de consulta llengua estàndard, registre acadèmic i redacció de textos

Cassany, Daniel (2002): La cuina de l'escriptura, Barcelona: Empúries.
Lacreu, Josep (2002): Manual d'ús de l'estàndard oral, València: Universitat de València.
Mestres, Josep Mestres i altres (2009). Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos. Vic/Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.
Pujol, Josep Maria & Joan Solà (2011): Ortotipografia, Barcelona: Educaula

Document d'orientacions ortotipogràfiques:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Els parlars catalans

CODI: 30037

CURS: 3r

SEMESTRE: 2n

CRÈDITS ECTS: 6

DEPARTAMENT i ÀREES: Filologia Catalana - Filologia Catalana

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau en Filologia Catalana

CONTEXT DE L'ASSIGNATURA:

Aquesta assignatura obligatòria d'especialitat s'ubica en la matèria del mòdul d'especialitat "Llengua catalana: sincronia i diacronia" del Grau en Filologia Catalana, juntament amb "Fonètica i fonologia catalanes", "Sociolingüística catalana", "Morfologia catalana" i "Orígens i evolució de la llengua catalana" de tercer curs; "Sintaxi catalana" i "Semàntica i lexicologia catalana" de quart; i "Fonaments de la norma lingüística catalana" de segon i "Història social de la llengua catalana" de primer curs. Amb "Fonètica i fonologia catalanes", "Sintaxi catalana" i "Semàntica i lexicologia catalanes" representen l'estudi aprofundit dels subsistemes lingüístics, amb un grau de reflexió important. Aquesta assignatura proveeix una formació fonamental per a les futures tasques professionals en què el català estiga involucrat (docència, traducció, assessorament lingüístic i literari, planificació lingüística, etc.).

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Jordi Colomina

PROFESSORAT: Jordi Colomina / Vicent Beltran

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals:

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques:

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE2: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques morfològiques, sintàctiques, fonètiques i lèxicosemàntiques de la llengua objecte d'estudi, per a utilitzar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites de la llengua.

CE4: Capacitat de conèixer i analitzar les varietats de registre, diatòpiques i diastràtiques de la llengua objecte d'estudi i així reconèixer i estimar la riquesa inherent a aquestes varietats.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE11: Capacitat de conèixer i analitzar les variants de registre diacròniques, diatòpiques i diastràtiques de la llengua catalana, i reconèixer el valor i la riquesa de la variació, patrimoni de valencians, catalans i balears.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndar i els diferents subestàndars de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius:

1. Conèixer l'origen, l'evolució i la situació actual de les varietats geogràfiques catalanes, valencianes i balears.
 - 1.1. Conèixer les característiques generals dels parlars catalans, valencians i balears.
 - 1.2. Conèixer la metodologia bàsica per a la recerca dialectal.
 - 1.3. Utilitzar adequadament les eines bàsiques del treball científic com ara: la bibliografia disponible, les noves tecnologies aplicades a dialectologia, els corpus existents, la síntesi de la informació teòrica, l'organització del material.
 - 1.4. Valorar la variació del català amb els mitjans conceptuals que forneix la dialectologia.
2. Fer servir adequadament les eines bàsiques per al desenvolupament de l'activitat científica en l'estudi de la variació lingüísticogeogràfica del català.

- 2.1. Atés un context en què cal avaluar un determinat parlar, explicar-lo segons el corrent de la lingüística que millor s'hi adirà i aplicar-hi críticament la informació que en fornirà la bibliografia, els corpora i els diccionaris dialectals existents i els atles lingüístics.
- 2.2. Atés un context en què cal avaluar un determinat parlar, ser capaç de recaptar, tractar i interpretar les dades, d'elaborar i comprovar hipòtesis de treball i d'extraure conclusions.
3. Saber utilitzar els recursos informàtics i les noves tecnologies per a aprofundir en el coneixement dels dialectes catalans, especialment pel que fa a la utilització de programes informàtics que permeten elaborar mapes dialectals (Corel Drawn) i a la utilització de l'alfabet fonètic internacional.
4. Expressar-se oralment i per escrit en un registre formal adequat per a l'àmbit acadèmic.
 - 4.1. Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic).
 - 4.2. Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.
5. Saber com s'elabora un qüestionari lingüístic
6. Saber interpretar un atlas dialectal

CONTINGUTS

Continguts teòrics i pràctics:

1. La classificació dels parlars catalans, valencians i balears.
2. El català occidental. Història, característiques i varietats
 - 2.1. El valencià. Història, característiques generals
 - 2.1.1. El valencià meridional. El valencià de l'Alacantí-Vinalopó. Els parlars mallorquinitzants de la Marina.
 - 2.1.2. El valencià central. Història, valoracions i explicació de l'ensordiment de les sibilants sonores.
 - 2.1.3. El valencià septentrional. El valencià de la Plana. El tortosí meridional
 - 2.2. El tortosí i el nord-occidental. Els parlars de l'aragó catalanoparlant.
3. El català oriental. Història, característiques i varietats
 - 3.1. El tarragoní, el barceloní i el gironí.
 - 3.2. El baleàric
 - 3.3. El rossellonés
 - 3.4. L'alguerés
4. Metodologia per a la recerca dialectal
 - 4.1. El mètode d'enquesta dialectal
 - 4.2. Plasmació de resultats. La monografia dialectal. Els atles i la cartografia
 - 4.3. Dialectologia i cultura popular

PLA D'APRENTATGE

60 hores de classe presencial = 2,4 crèdits ECTS

TIPUS D'ACTIVITATS

Activitat docent: Classes teòriques. Tres hores per setmana de classes teoricopràctiques en què el professorat exposa els continguts conceptuals, amb la metodologia de caire reflexiu i dialògic a través dels dossiers.

Hores presencials: 45 hores teoricopràctic

Hores no presencials: 60 hores

1,8 crèdits ECTS

Activitat docent: Pràctiques de problemes. Una hora per setmana de classes pràctiques, per una banda, d'anàlisi de textos dialectals o de mapes dialectals; per altra banda, d'anàlisi de la metodologia emprada per a fer recerca dialectal (qüestionari, selecció de localitats, selecció d'informants, etc.).

Hores presencials: 15 hores de pràctica

Hores no presencials: 15 hores per a la realització de treballs pràctics

0,6 crèdits ECTS

Tipus d'activitat: Tutoria. Tutories individuals i grupals dirigides que es duren a terme al llarg del curs

15 hores de tutories

0,6 crèdits ECTS

Cal ser conscient que l'estudiant aprèn sobretot a través d'una relació reflexiva freqüent amb el professor/a i amb els companys. Aquesta relació, a més, ha de generar en una connexió emocional que és fonamental per a la construcció de la formació pràctica de l'alumnat i per a produir una actitud positiva envers l'aprenentatge en general i, en concret, de la normativa.

Tot i que els blocs temàtics estan estructurats en compartiments aparentment estancs, és necessari enfocar l'aprenentatge des d'una perspectiva holística, això és, tenint en compte que la suma de les parts no dona necessàriament un coneixement adequat del tot.

En concret,

a) S'anirà lliurant a l'alumnat un dossier d'activitats i continguts que es desplegarà al llarg de les tres sessions teòriques setmanals. El dossier constarà de set pràctiques (bloc I: 1 pràctica; bloc II: 2 pràctiques; bloc 3: 2 pràctiques; bloc 4: 2 pràctiques). Cada pràctica tindrà dues parts:

i. Una part amb diverses activitats introductòries que activen els coneixements previs i els prejudicis que pugui tenir l'alumne sobre les qüestions estudiades; i també amb diverses activitats que miraran de desplegar de manera guiada els objectius específics i els continguts de la unitat, amb un apartat de bibliografia bàsica i, si escau, d'ampliació de la unitat.

ii. La segona part contindrà una o més tasques, centrades en lectura i anàlisi de bibliografia, en la resolució de problemes concrets, o bé activitats de recerca; aquestes activitats s'han de fer individualment, llevat d'una, que es farà en grup i anirà adreçada al desenvolupament de la competència comunicativa oral formal (exposicions i debats).

b) L'alumnat durà un registre d'experiències i diari reflexiu sobre cadascuna de les pràctiques de cada bloc temàtic que lliurarà de manera virtual o en paper. Aquest serà de caràcter individual i inclourà activitats d'autoavaluació.

c) En la sessió pràctica es treballarà, sobretot, l'anàlisi de textos i mapes dialectals.

d) Es realitzaran activitats adreçades a l'enriquiment de la competència lingüística de l'alumnat, en concret a tot allò que es relaciona amb la fonètica / l'ortografia / la morfologia / el lèxic / la fraseologia / l'adequació / la cohesió. En la bibliografia, hi ha alguns ítems bibliogràfics sobre aquests aspectes.

L'alumnat lliurarà un portafolis en què s'inclourà, obligatòriament, a) la segona pràctica del dossier; i b) la reflexió sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge i autoavaluació. Optativament, l'alumnat hi podrà afegir la primera part de cadascuna de les pràctiques del dossier.

Els estudiants que no puguin assistir a les classes hauran de preparar l'assignatura utilitzant els dossiers d'activitats de l'assignatura, la bibliografia i el material complementari que el professor/a proporcionarà a través del Campus Virtual. Serà obligatori que l'alumnat faça, almenys, dues tutories presencials i dues de virtuals.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana:01

Unitat: Bloc I

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica sobre dialectologia. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:02

Unitat: Bloc I

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica sobre dialectologia. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:03

Unitat: Bloc I

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica sobre dialectologia. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:04

Unitat: Bloc II

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'un text del valencià meridional. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:05

Unitat: Bloc II

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'un text del valencià central. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:06

Unitat: Bloc II

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'un text del valencià septentrional. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:07

Unitat: Bloc II

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'un text del tortosí o nord-occidental. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:08

Unitat: Bloc III

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'un text tarragoní, barceloní o gironí. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:09

Unitat: Bloc III

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'un text baleàric. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:10

Unitat: Bloc III

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'un text rossellonés. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:11

Unitat: Bloc III

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica d'un text alguerés. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:12

Unitat: Bloc IV

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica al voltant de la selecció de localitats a estudiar i de la tria d'informants. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:13

Unitat: Bloc IV

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica al voltant de l'elaboració d'un qüestionari. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:14

Unitat: Bloc IV

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica de mapes dialectals d'un atlas. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Estudi autònom per al domini de les fonts + activitats de repàs

Hores no presencials: 6 hores

Setmana:15

Unitat: Bloc IV

Descripció del treball presencial: Desplegament de les activitats teoricopràctiques del dossier (sistematització de conceptes i pràctica d'habilitats) / Pràctica de mapes dialectals d'un atlas. Exposicions orals

Hores presencials: 3 hores teoricopràctiques / 1 hora pràctica

Descripció del treball no presencial: Reflexió al portafolis. Estudi autònom del bloc i ampliació de bibliografia. Repàs i enllestiment de les activitats del dossier

Hores no presencials: 6 hores

AVALUACIÓ

1. Avaluació contínua (50%): assistència, participació i actitud a classe (10%); elaboració individual d'una memòria de pràctiques (20%); exposicions grupals o individuals de treballs (20%).
2. Avaluació final (50%): prova escrita avaluable.

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVAUACIÓ

Tipus: Entrevista de seguiment al despatx

Descripció: exposició de les reflexions dutes a terme en el portafolis.

Criteri: domini de conceptes, expressió oral, correcció normativa, aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, didàctica.

Ponderació: 10% de la nota final.

Observacions: Es farà una entrevista de diagnòstic del mateix tipus a l'inici del curs, que no tindrà valor avaluatiu.

Tipus: Elaboració del portafolis en suport paper

Descripció: té els dos apartats esmentats. D'una banda, una o diverses activitats obertes de recerca connectades de caràcter breu que es realitzaran al final de cada pràctica. L'alumnat presentarà totes les activitats.

En segon lloc, una reflexió personal del procés d'ensenyament-aprenentatge en cada activitat i d'autoavaluació.

N'hi haurà set, una reflexió per cada pràctica.

Criteri: recerca (bibliografia, domini de conceptes, habilitats d'identificació i resolució de problemes, expressió escrita, correcció normativa); reflexió personal (aprofundiment, capacitat de relació de les idees, actitud envers el procés d'ensenyament-aprenentatge, expressió escrita, correcció normativa)

Ponderació: 20% de la nota final.

Observacions: S'hi incorporaran, optativament, les activitats del primer apartat de cada pràctica del dossier (activitats introductòries i activitats de continguts).

Tipus: Exposició oral

Descripció: exposició a classe d'una de les activitats de recerca que incorpora cadascuna de les pràctiques del dossier. L'exposició haurà de durar entre 7 i 10 minuts per persona i serà enregistrada en vídeo.

Es duran a terme en les darreres sessions del curs.

Ponderació: 20% de la nota final.

Observacions: En cas de suspendre aquesta prova, l'alumnat tindrà dret a una segona prova oral sobre el mateix tema que tindrà lloc al despatx del professor/a.

Tipus: Prova final escrita

Descripció: de 2 a 3 preguntes a desenvolupar (comentari de mapes dialectals, anàlisi de textos dialectals escrits o orals) i alguna pregunta breu sobre qualsevol aspecte relacionat amb la metodologia per a la recerca dialectal.

Criteri: Verificar que l'alumnat ha comprès i és capaç d'identificar i explicar adequadament els conceptes fonamentals de la dialectologia, les característiques bàsiques de les varietats actuals del català i que coneix quins són els mètodes més emprats per a fer recerca dialectal.

Ponderació: 50% de la nota final.

Observacions: La nota mínima que s'ha de superar en la prova final escrita per a aprovar l'assignatura és un 4, sempre que el resultat final de l'avaluació siga un 5 o més.

Observacions generals:

1. La nota mínima necessària perquè es facen les mitjanes entre cada part de l'avaluació descrita és un 4. L'assignatura s'aprova si la mitjana final de totes les notes és superior a un 5.

2. L'avaluació definida correspon a l'alumnat que trie la modalitat presencial de l'assignatura. En cas que, per raons justificades, l'alumnat decidira optar per la modalitat no presencial, la distribució d'activitats avaluatives serà la següent (amb la mateixa descripció i criteris exposats):

- a) Portafolis (dues de les tasques de recerca desplegades per escrit + una reflexió final de procés d'ensenyament-aprenentatge de l'assignatura que incorpore una activitat autoavaluativa): 10%
- b) Exposició oral al despatx sobre una de les tasques de recerca: 10%
- c) Examen final, amb el mateix caràcter però més extens: 80%.

En el cas que un alumne s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé manifeste al professor que no podrà dur una assistència regular, se li aplicarà el sistema d'avaluació no presencial, tot i que podrà continuar assistint a les classes i acorde amb el professorat un contracte d'aprenentatge.

De la mateixa manera, s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

3. L'alumnat que no supere en la primera convocatòria qualsevol de les dues avaluacions especificades (presencial o no presencial),

farà en la convocatòria següent del mateix curs acadèmic una prova oral (50%) i una prova escrita (50%). Per a fer mitjana entre les diferents parts de l'avaluació s'ha d'arribar a 4 punts. L'assignatura s'aprova sempre que aquesta mitjana siga superior a un 5.

4. No es guarden notes d'un curs acadèmic a un altre.

5. Observacions sobre criteris de correcció lingüística

5.1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites de les assignatures de 3r curs de Filologia Catalana (portafolis, examen escrit, treball, comentari; exposició, entrevista, etc.) l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

5.2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a 3r curs, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

Bibliografia:

Bloc I

Recasens i Vives, Daniel (1991): Fonètica descriptiva del català. Assaig de caracterització de la pronúncia del vocalisme i consonantisme del català al segle XX, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 369 ps.

Veny, Joan (1978): Els parlars, Barcelona: Dopesa, 128 ps. Tercera edició, Els parlars (Síntesi de dialectologia), Palma de Mallorca: Moll, 1982, 249 ps.

Veny, Joan (1986): Introducció a la dialectologia catalana, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 230 ps.

Bloc II

Colomina i Castanyer, Jordi (1995): Els valencians i la llengua normativa, Insittut d'Estudis "Juan Gil-Albert", Alacant.

Navarro Gómez, Pere (1996): Els parlars de la Terra Alta: 1. Estudi Geolingüístic, Tarragona: Diputació, 399 ps.

Rafel i Fontanals, Joaquim (1981): La lengua catalana fronteriza en el Bajo Aragón Meridional. Estudio fonológico, Barcelona: Universitat de Barcelona, 337 ps.

Bloc III

Moll, Francesc de B. (1980): El parlar de de Mallorca, Ed. barcino, Palma.

Recasens i Vives, Daniel (1985): Estudi lingüístic sobre la parla del camp de Tarragona, Barcelona, 288 ps.

Sala, Ernesta (1983): El parlar de Cadaqués, Girona: Diputació Provincial, 108 ps.

Bloc IV

Beltran Calvo, Vicent (2011): Estudi lingüístic dels parlars de la Marina, 3 volums, IECMA-MACMA, Ondara.

Cubells i Bartolomé, O. (2010): Els parlars de la Ribera d'Ebre, Diputació de Tarragona.

Veny, Joan (2007-): Petit atlas lingüístic del domini català, IEC, Barcelona.

Recursos multimèdia

Corbera i Pou, Jaume (dir.) (2003): Arxiu audiovisual dels dialectes catalans de les Illes Balears. Antologia, UIB-Govern de les Illes Balears-Consell de Mallorca-Consell insular d'Eivissa i Formentera.

Esteve, Juli i Sergi Tarín (2010): Valencians de Mallorca, INFOTV, València.

Bibliografia complementària

Beltran Calvo, Vicent (2008): El parlar de les Valls del Vinalopó i del Carxe, CEL, Petrer.

Beltran, Vicent i Carles Segura (2007): El valencià de Torís. El parlar de la Vall dels Alcalans, Ajuntament de Torís.

Casanova, Emili (1985): «El valenciano dentro del diasistema lingüístico catalán», Revista de Filología Románica, III, ps. 25-34.

Coll, Pep (1991): El parlar del Pallars, Barcelona: Empúries, 148 ps.

Colomina i Castanyer, Jordi (1985): L'alacantí. Un estudi sobre la variació lingüística, Alacant: Juan Gil-Albert, 350 ps.

Colomina i Castanyer, Jordi (1991): El valencià de la Marina Baixa, València: Generalitat Valenciana, 412 ps.

Gimeno Betí, Lluís (1994): Estudi lingüístic dels parlars de les comarques del nord de Castelló, Castelló de la Plana: Societat Castellonenca de Cultura / Universitat Jaume I, 259 ps. + 135 mapes.

González i Felip, M. Soledat (1991): «El parlar de la Plana Baixa», dins Miscel·lània 91, ps. 7-79.

Massip i Bonet, M. Àngels (1989): Aproximació descriptiva al parlar tortosí, Tarragona: Diputació, 118 ps.

Moll, Francesc de B. (1932): «Estudi fonètic y lexical del dialecte de Ciutadella», Miscel·lània Alcover, ps. 397-460. Reeditat en Randa, 8 (1979), ps. 5-48.

Plaza i Arqué, Carme (1996): La parla de la Conca de Barberà, Tarragona: Diputació, 363 ps.
Segura i Llopes, Carles (1996): Estudi lingüístic del parlar d'Alacant, Alacant: Juan Gil-Albert / Generalitat Valenciana, 348 ps.
Segura i Llopes, Carles (2003): Una cruïlla lingüística. Caracterització del parlar del baix Vinalopó, Universitat d'Alacant-Departament de Filologia Catalana.
Veny, Joan (1993): Dialectologia filològica, Barcelona: Curial / Abadia de Montserrat, 285 ps.
Veny, Joan (1999): Aproximació al dialecte eivissenc, Ed. Moll.
Vilà i Comajoan, Carme (1989): El parlar de la Plana de Vic, Manresa: Caixa de Manresa, 102 ps.

Bibliografia per a l'avaluació del domini lingüístic:

Gonzàlvez, H. (coord.) i altres (2009): Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1), Ed. Bromera.

Expressió oral formal en públic a l'àmbit acadèmic

Sanz Pinyol, Glòria (2005): Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents, Barcelona: Graó
Rubio, Joana & Francesc Puigpelat (2000): Com parlar bé en públic, Barcelona: Mina.

Manuais de consulta llengua estàndard, registre acadèmic i redacció de textos

Cassany, Daniel (2002): La cuina de l'escriptura, Barcelona: Empúries.
Lacreu, Josep (2002): Manual d'ús de l'estàndard oral, València: Universitat de València.
Mestres, Josep Mestres i altres (2009). Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos. Vic/Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.
Pujol, Josep Maria & Joan Solà (2011): Ortotipografia, Barcelona: Educaula

Document d'orientacions ortotipogràfiques:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA: Poesia catalana contemporània

CODI: 30038

CURS: 3r

SEMESTRE: 1r semestre

CRÈDITS ECTS: 6

DEPARTAMENT i ÀREES: Filologia Catalana,

Filologia Espanyola, Lingüística General y

Teoria de la

Literatura

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau/Màster en Filologia Catalana

CONTEXTE DE L'ASSIGNATURA:

Els coneixements i les competències que l'alumnat pot assolir a aquesta assignatura col·laboren en l'adquisició d'una competència literària i cultural, en primer terme, i lingüística, en segon, que li permeta assolir una formació vàlida per a les tasques docents, investigadores, de crítica literària, d'assessorament i dinamització culturals o de creació pròpies del grau de Filologia Catalana.

Així mateix, aquesta assignatura es coordina especialment amb la resta d'assignatures de literatura catalana contemporània per tal que l'alumnat obtinga una formació òptima en aquest context històric, que abaste tots els períodes i gèneres. També es coordina, secundàriament, amb la resta d'assignatures de la matèria Literatura Catalana, per tal de dotar l'alumnat d'una formació literària que comprengui tota la història de la literatura catalana.

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Joaquim Espinós Felipe

PROFESSORAT:

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CCE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE3: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques pragmàtiques, textuals i discursives de la llengua objecte d'estudi per a usar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites en aquesta llengua

CE6: Capacitat de conèixer i comprendre les característiques o evolució de les tendències i els moviments literaris en la llengua objecte d'estudi, com a manifestacions de l'activitat artística i creativa d'aquest determinat àmbit cultural.

CE8: Capacitat d'identificar els corrents de la crítica literària, les categories, conceptes i nomenclatura com un element clau per al desenvolupament de la capacitat crítica i analítica del text (literari, fílmic, publicitari, entre d'altres) com a manifestació creativa i reflex del context sociocultural.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndar i els diferents subestàndars de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

OBJECTIUS D'APRENENTATGE

Objectius formatius:

1. Proporcionar una formació filològica general i un coneixement específic dels aspectes lingüístics, literaris i culturals de la llengua i la literatura catalanes.
2. Proporcionar les eines necessàries per a estudiar i conèixer els diferents aspectes de la llengua des d'una perspectiva lingüística i literària. Eines que es derivaran de l'adquisició de les tècniques i aptituds que calguen per a aplicar els coneixements adquirits en els diferents camps i orientacions.
3. Conèixer les tendències estètiques, els gèneres els autors i les obres més

representatives del període que abraça l'assignatura i entendre les característiques estilístiques segons les influències que han rebut.

4. Descobrir els valors cognitius de la literatura i incloure'ls en una perspectiva més ampla que incloga altres formes de coneixement: psicològic, filosòfic, artístic, etc.

5. Relacionar els diversos components de les obres amb les preocupacions, creences o aspiracions de cada època.

6. Entendre el conjunt d'obres canòniques de cada època i saber explicar les raons de la seua posició segons estudiosos, crítics i lectors.

7. Saber detectar els valors ideològics de les obres literàries així com la seua transmissió en el conjunt de missatges que generen, tant en l'aspecte sociològic, genèric, polític, identitari, etc.

8. Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat, lectura expressiva i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic).

9. Fer servir correctament les convencions ortotogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.

10. Apreciar la diversitat d'escriptures literàries, tant ficcionals com no ficcionals.

11. Desenvolupar el plaer de la lectura.

Objectius específics aportats pel professorat:

CONTINGUTS

Breu descripció: Aquesta assignatura ofereix una panoràmica dels principals autors i estètiques de la poesia catalana contemporània.

Continguts teòrics i pràctics:

Tema 1. La poesia modernista

L'antecedent romàntic. L'espontaneisme. L'obra de Joan Maragall

El simbolisme i el decadentisme: Adrià Gual

La poesia social

El preraphaelisme: Alexandre de Riquer

El parnassianisme: Jeroni Zanné

L'escola poètica mallorquina: Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover, Gabriel Alomar

Tema 2. La poesia noucentista. El postsimbolisme

L'estètica arbitrària. L'ideari noucentista

Guerau de Liost: la naturalesa civilitzada. Josep M. López Picó

L'obra de Josep Carner. Els fruits saborosos: l'arcàdia noucentista

La poesia postsimbolista: Joaquim Folguera, Marià Manent, Tomàs Garcés, Josep

Sebastià Pons, Clementina Arderiu

L'obra de Carles Riba

La pervivència postsimbolista en les noves generacions: Joan Vinyoli, Agustí Bartra,

Màrius Torres, Bartomeu Roselló-Pòrcel

La generació dels setanta: L'obra de Pere Gimferrer

L'imaginari femení: l'obra de Maria Mercè Marçal

Tema 3. L'avantguarda. El textualisme

Les avantguardes històriques. El futurisme. L'obra de Joan Salvat-Papasseit

El surrealisme: J.V. Foix, Salvador Dalí

L'avantguardisme al País Valencià: la poesia de Carles Salvador

Els moviments avantguardistes de postguerra. El grup "Dau al Set": Joan Brossa,

Josep Palau i Fabre

El textualisme dels setanta: Xavier Bru de Sala, Joan Navarro, Salvador Jàfer, Josep

Piera

Tema 4. El realisme històric. La poesia de l'experiència

El realisme històric: Vicent A. Estellés, Miquel Martí i Pol

La nova cançó

La poesia de l'experiència: l'obra de Gabriel Ferrater

La generació del setanta: Francesc Parcerisas, Feliu Formosa

Veus actuals: Joan Margarit, etc.

PLA D'APRENTATGE

TIPUS D'ACTIVITATS

Activitat docent: Classes teòriques

Metodologia: Lliçó magistral/participativa

Hores presencials: 24

Activitat docent: Pràctiques de problemes
 Metodologia: Anàlisi crítica de textos i exposicions col·lectives
 Hores presencials: 20
 Hores no presencials: 30

Activitat docent: Pràctiques de treball de Camp
 Metodologia: Exposicions discents individuals i en grup
 Hores presencials: 9

Activitat docent: tutories grupals
 Hores presencials: 2
 Hores presencials: 10

Activitat docent: pràctiques externes
 Hores no presencials: 50

Es realitzaran activitats adreçades a l'enriquiment de la competència lingüística de l'alumnat, en concret a tot allò que es relaciona amb la fonètica / l'ortografia / la morfologia / el lèxic / la fraseologia / l'adequació / la cohesió. En la bibliografia, hi ha alguns ítems bibliogràfics sobre aquests aspectes.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana: 01

Unitat: 1

Descripció del treball presencial: teoricopràctiques: presentació de l'assignatura.

Explicació del portfoli. Repàs de nocions de poètica. avaluació inicial

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Estudi individual treball i recerca d'informació: comentari de text

Hores no presencials: 6

Setmana: 02

Unitat: 1

Descripció del treball presencial: 3 h La poesia modernista. L'antecedent romàntic.

L'espontaneisme. L'obra de Joan Maragall. Comentaris de text en petit i gran grup: dossier de classe.

1 h Exposició col·lectiva del comentari.

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: Lectura i resum de "Elogi de la paraula" de

Joan Maragall i d'altres textos modernistes.

Hores no presencials: 6

Setmana: 03

Unitat: 1

Descripció del treball presencial: 3h. La poesia social. El preraphaelisme. Alexandre de Riquer. El parnassianisme.

Jeroni Zanné. L'escola poètica mallorquina: Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover, Gabriel Alomar. Comentaris de text en petit i gran grup: dossier de classe.

1h. Exposició del comentari

Hores presencials: 4

Descripció del treball no presencial: lectura d'un dels llibres del tema 1, a triar de la llista proposada.

Hores no presencials: 6

Setmana: 04

Unitat:2

Descripció del treball presencial:3 h La poesia noucentista.

L'estètica arbitrària. L'ideari noucentista. Comentaris de

text en petit i gran grup: dossier de classe.

1 h Exposicions sobre els llibres de lectura

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:lectura d'un dels llibres del tema 1, a triar de la llista proposada.Comentari individual.

Hores no presencials:6

Setmana:05

Unitat:2

Descripció del treball presencial:3 h Guerau de Liost: la naturalesa civilitzada.

L'obra de Josep Carner. Els fruits saborosos: l'arcàdia

noucentista. Comentaris de text en petit i gran grup:

dossier de classe.

1 h Exposicions sobre els llibres de lectura.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Lectura i resum del pròleg d'Eugeni d'Ors a

La muntanya

d'ametistes, de Guerau

de Liost. Lectura i fitxa de

lectura de tema 2, a triar

de la llista proposada

Hores no presencials:6

Setmana:06

Unitat:2

Descripció del treball presencial:3 h La poesia postsimbolista:

Joaquim Folguera, Marià

Manent, Tomàs Garcés,

Josep S. Pons i Clementina

Arderiu

Comentaris de text en petit i

gran grup: dossier de classe.

1 h Exposicions sobre els

llibres de lectura.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Lectura del tema 2, a triar de la llista proposada.

Setmana:07

Unitat:3

Descripció del treball presencial:3 h L'obra de Carles Riba.

Comentaris de text en petit i

gran grup: dossier de classe.

1 h Exposicions sobre els

llibres de lectura.

Hores presencials:

Descripció del treball no presencial:lectura i treball del tema 2, a triar de la llista proposada.

Hores no presencials:6

Setmana:08

Unitat:3

Descripció del treball presencial:3 h La pervivència

postsimbolista en les noves

generacions: Joan Vinyolí,

Agustí Bartra, Màrius Torres,

Bartomeu Rosselló-Pòrcel.

Comentaris de text en petit i

gran grup: dossier de classe.

1 h Exposicions sobre els

llibres de lectura.Primer lliurament del portfoli.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: recerca sobre les pàgines web de diferents autors.

Hores no presencials:6

Setmana:09

Unitat:2

Descripció del treball presencial: 2h. Exposicions sobre pàgines web. 2 h La generació dels

setanta: L'obra de Pere

Gimferrer. Un simbolisme

femení: L'obra de Maria

Mercè Marçal.

Hores presencials:

Descripció del treball no presencial:recerca sobre les pàgines web de diferents autors.

Hores no presencials:6

Setmana:10

Unitat:3

Descripció del treball presencial: 2 h Exposicions sobre les

pàgines web. 2h Les avantguardese

històriques. El futurisme.

L'obra de Joan Salvat-

Papasseit. El surrealisme:

J.V. Foix. Salvador Dalí.

L'avantguardisme al País

Valencià: La poesia de

Carles Salvador.

Comentaris de text en

petit i gran grup: dossier

de classe.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:lectura i treball del tema 3, a triar de la llista proposada.

Hores no presencials:6

Setmana:11

Unitat:3

Descripció del treball presencial:3 h Els moviments

avantguardistes de

postguerra. El grup "Dau al

set": Joan Brossa.

Josep Palau i Fabre. El

textualisme dels setenta:

Xavier Bru de Sala, Joan

Navarro, Salvador Jàfer,

Josep Piera. Comentaris de

text en petit i gran grup:

dossier de classe.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:lectura i treball del tema 3, a triar de la llista proposada.

Hores no presencials:6

Setmana:12

Unitat:3

Descripció del treball presencial:3 h El realisme històric.

Comentaris de text en petit i

gran grup: dossier de classe. 1h. Exposicions del llibre de lectura.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Comentari de text individual.

Hores no presencials:6

Setmana:13

Unitat:4

Descripció del treball presencial:h Vicent A. Estellés. Miquel

Martí i Pol. Comentaris de

text en petit i gran grup:

dossier de classe.

1 h Exposicions sobre els

llibres de lectura

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:lectura i treball del tema 4, a triar de la llista proposada.

Hores no presencials:6

Setmana:14

Unitat:4

Descripció del treball presencial:3 h La Nova Cançó.

1 h. Exposicions sobre els

llibres de lectura.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:lectura i treball del tema 4, a triar de la llista proposada.

Hores no presencials:6

Hores no presencials:6

Setmana:15

Unitat:4

Descripció del treball presencial:3 h La poesia de

l'experiència: L'obra de

Gabriel Ferrater. La

generació del setanta:

Francesc Parcerisas, Feliu

Formosa. Veus actuals: Joan

Margarit.

1 h Comentaris de text en

petit i gran grup: dossier de

classe.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Exposicions sobre els

llibres de lectura.Reflexió i

recapitulació sobre el

portafoli. 2n lliurament del portafoli.

Hores no presencials:6

Total

Hores presencials:60

Hores no presencials:90

AVALUACIÓ

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVLUACIÓ

Tipus: Avaluació contínua

Descripció:

Activitats formatives

presencials: teòriques (3 comentaris de text

aprovat com a mínim)

Altres exercicis de creació o

de reflexió duts a terme

durant les classes

presencials

Reflexió escrita sobre el

procés d'aprenentatge

Criteri:1

Ponderació:30%

Descripció:

Activitats formatives

presencials: pràctiques

Exposició en grup i lectura oral

Criteris: 2 i 3

Ponderació:15,00%

Descripció:

Activitats formatives no

presencials: teòriques i

pràctiques (treball tutelat,

carpeta d'aprenentatge)

Entrevista individual

(comprensió lectora i

seguiment del portafolis)

Criteri: 4

Ponderació:15,00%

Observacions:

Tipus: Prova final

Descripció:Prova escrita, resposta

curta i llarga, anàlisi comentaris,

resolució casos i problemes.

Prova escrita que comprén

una part teòrica i una altra

part pràctica d'anàlisi de

textos.

Criteri: 5

Ponderació:40%

Observacions:

Criteris:

1. Comprén i analitza críticament la forma i el contingut dels textos i dels processos d'aprenentatge i en transmet les conclusions de manera efectiva i clara.
2. Sap treballar en equip per a transmetre informació sobre els autors i les lectures de curs de manera eficaç.
3. Sap recitar un poema o llegir algun altre text literari amb l'entonació i la pronúncia adequada.
4. Mostra actituds de respecte i interès cap al fet literari, sap resumir i interpretar les lectures de curs i elabora el portfoli correctament.
5. Demostra que coneix les tendències i les millors obres de la poesia catalana contemporània

Observacions generals:

- Totes les activitats formatives presencials tant teòriques com pràctiques poden ser recuperades en la convocatòria extraordinària. Així mateix, es guardarà la nota de les parts aprovades en la convocatòria ordinària durant un mateix curs acadèmic.
 - Cal obtenir una nota mínima de 4 en cada bloc de l'avaluació (en el nostre cas: avaluació contínua i prova final) per a fer mitjana. En qualsevol cas, la nota mínima per a aprovar l'assignatura haurà de ser 5.
- L'alumnat que, per causes justificades, no puga assistir regularment a classe, haurà de fer un contracte d'aprenentatge específic amb el professorat de l'assignatura durant el primer mes de classe, on s'especificaran els activitats que haja de dur a terme (totes les que es requerisquen a la resta de la classe i algunes més per compensar les hores presencials que no curse). En el cas que un alumne s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé manifeste al professor que no podrà dur una assistència regular, se li aplicarà el sistema d'avaluació no presencial, tot i que podrà continuar assistint a les classes.
- De la mateixa manera s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

Observacions sobre criteris de correcció lingüística

1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites de les assignatures de 3r curs de Filologia Catalana (portafolis, examen escrit, treball, comentari; exposició, entrevista, etc.) l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a 3r curs, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

Enllaços relacionats:

8.2 Enllaços web

<http://www.lluivives.com/portal/poesiacatalana/>
<http://www.escriptors.cat>
<http://lletra.uoc.edu/>
<http://www.mallorcaweb.com/magpoesia/>
<http://www.catedramariustorres>
<http://traces.uab.cat/>
<http://www.llull.cat>
<http://www.fundacio-joan-brossa.org>
<http://www.fundaciojvfoix.org>
<http://joanvinyoli.udl.es/>
<http://www.fmmm.cat/autora.html> (M. Mercè marçal)

Bibliografia:

Bàsica:

Tema 1. Joan Maragall, *Visions& Cants*, Ed. 62, El Garbell, Barcelona, 1984
 Jordi Castellanos, *Antologia de la poesia modernista*, Ed. 62, Barcelona, 1995

Tema 2. Josep Carner, *Els fruits saborosos*, Ed. 62, L'Alzina, Barcelona, 1984
 Bartomeu Rosselló-Pòrcel, *Obra poètica*, Editorial Moll, Palma, 2009
 Màrius Torres, *Poesies i altres escrits*, Ed. 62, Barcelona, 1993
 Maria Mercè Marçal, *Contraban de llum: antologia poètica*, La butxaca, Barcelona, 2010

Tema 3. Joan Salvat-Papasseit, *Poesies Completes*, Ariel, Barcelona, 1999

Joan Brossa, Joan Brossa. A partir del silenci. Antologia polimòrfica, Barcelona, Galàxia Gutemberg / Cercle de Lectors, 2001.

Tema 4. Vicent A. Estellés, Antologia poètica, Bromera, Alzira, 2008
Miquel Martí i Pol, Antologia poètica, Barcanova, Barcelona, 2010
Joan Margarit, Joana, Proa, Barcelona, 2002
Gabriel Ferrater, Les dones i els dies, Ed. 62-La Caixa, MOLC, 1979
Dossier de textos

Bibliografia Complementària:

Ferran Carbó, La poesia catalana del segle XX, Bromera, Alzira, 2007.
Joaquim Molas, La literatura catalana d'avantguarda, Antoni Bosch editor, Barcelona, 1983.
Enric Bou, Panorama crític de la literatura catalana, volums V (Del modernisme a l'avantguarda) i VI (de la postguerra a l'actualitat), Vicens Vives, Barcelona, 2009/2010.
Riquer/Comas/Molas, Història de la literatura catalana, volums 8-11, Ariel, Barcelona, 1986-1988.
Ferran Carbó, Enric Balaguer i Lluís Messeguer (eds.), Vicent Andrés Estellés, IIFV, Alacant, 2004.
Núria Perpinyà, Gabriel Ferrater : recepció i contradicció, Empúries, 1997.
Àlex Broch i Ramon Pinyol, Col·loqui Miquel Martí i Pol, Eumo editorial, 2000.
Francesc Calafat, Camp de mines. Poesia catalana del País valencià 1980-1990, Edicions de la guerra, València, 1991.
Àlex Broch, Literatura catalana dels anys setanta, Ed. 62, Barcelona, 1980.
Vicent Altaió i Josp M. Sala-Valldaura, Les darreres tendències de la poesia catalana (1968-1979), Laia, Barcelona, 1979.
Enric Balaguer, Dinou poetes dels seixanta, 3 i 4, València, 1987.
Joaquim Molas i Josep M. Castellet, Poesia catalana del s. XX, Ed. 62, Barcelona, 1963.

Bibliografia per a l'avaluació del domini lingüístic:

GONZÁLVEZ, H. (coord.) i altres (2009): Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1), Ed. Bromera.

Expressió oral formal en públic a l'àmbit acadèmic

Sanz Pinyol, Glòria (2005): Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents, Barcelona: Graó
Rubio, Joana & Francesc Puigpelat (2000): Com parlar bé en públic, Barcelona: Mina.

Manuale de consulta llengua estàndard, registre acadèmic i redacció de textos

Cassany, Daniel (2002): La cuina de l'escriptura, Barcelona: Empúries.
Lacreu, Josep (2002): Manual d'ús de l'estàndard oral, València: Universitat de València.
Mestres, Josep Mestres i altres (2009). Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos. Vic/Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.
Pujol, Josep Maria & Joan Solà (2011): Ortotipografia, Barcelona: Educaula

Document d'orientacions ortotipogràfiques:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

GUIA DOCENT

DADES GENERALS

DENOMINACIÓ DE L'ASSIGNATURA:Literatura catalana: cinema i imatge

CODI:30039

CURS:3r curs

SEMESTRE:2n semestre

CRÈDITS ECTS:6

DEPARTAMENT i ÀREES:Filologia Catalana,
Filología Española,
Lingüística General y
Teoría de la
Literatura

ESTUDIS EN ELS QUALS S'IMPARTEIX: Grau/Màster en Filologia Catalana

CONTEXT DE L'ASSIGNATURA:

Els coneixements i les competències que l'alumnat pot assolir en aquesta assignatura col·laboren en l'adquisició d'una competència literària, cultural, en primer terme, i lingüística, en segon, que li permeta assolir una formació vàlida per a les tasques docents, investigadores, de crítica literària, d'assessorament i dinamització culturals o de creació pròpies del grau de Filologia Catalana.

Així mateix, aquesta assignatura es coordina especialment amb la resta d'assignatures de literatura catalana contemporània per tal que l'alumnat obtinga una formació òptima en aquest període històric, que abaste tots els períodes i gèneres. També es coordina, secundàriament, amb la resta d'assignatures de la matèria Literatura Catalana, per tal de dotar l'alumnat d'una formació literària que compregui tota la història de la literatura catalana.

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Joaquim Espinós Felipe

PROFESSORAT:

COMPETÈNCIES I OBJECTIUS

Competències generals del títol (CG):

CG1: Capacitat de conèixer les teories, perspectives i conceptes clau per a la construcció del marc teòric de la titulació per a transmetre els coneixements de la disciplina; elaborar i defensar arguments i exposar problemes i solucions davant un públic especialitzat o no especialitzat.

CG2: Capacitat per a comprendre el paper del llenguatge en la construcció de l'ésser humà com a membre actiu d'una comunitat lingüística i cultural i relacionar-ho amb la funció de l'individu en la societat.

CG3: Capacitat d'aprendre i treballar de manera autònoma (per afavorir l'aprenentatge al llarg de la vida) i en equip (per a desenvolupar estratègies interpersonals necessàries per a la pràctica professional).

CG4: Capacitat d'anàlisi, síntesi i raonament crític per a prendre decisions, resoldre problemes, generar noves idees i adaptar-se a noves situacions amb iniciativa i esperit emprenedor.

CG5: Capacitat de respectar els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, el respecte i la promoció dels Drets Humans i els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

CG6: Capacitat de comprendre, valorar i aprofitar el plurilingüisme i la multiculturalitat com un fenomen social que forma part de la construcció d'una societat avançada i tolerant.

Competències específiques (CE):

CE1: Capacitat de comunicar-se en la llengua objecte d'estudi en situacions orals i escrites amb la finalitat de fer viable la comunicació fluida en els mitjans professionals i acadèmics en què l'alumnat es trobarà en el futur.

CE3: Capacitat de conèixer i analitzar les característiques pragmàtiques, textuais i discursives de la llengua objecte d'estudi per a usar, transmetre i aplicar els coneixements a l'anàlisi, la comprensió i la producció en les manifestacions orals i escrites en aquesta llengua

CE6: Capacitat de conèixer i comprendre les característiques o evolució de les tendències i els moviments literaris en la llengua objecte d'estudi, com a manifestacions de l'activitat artística i creativa d'aquest determinat àmbit cultural.

CE8: Capacitat d'identificar els corrents de la crítica literària, les categories, conceptes i nomenclatura com un element clau per al desenvolupament de la capacitat crítica i analítica del text (literari, fílmic, publicitari, entre d'altres) com a manifestació creativa i reflex del context sociocultural.

CE9: Capacitat per a utilitzar els recursos i els materials pertinents (bibliogràfics, diccionaris, obres de referència, bases de dades) per a desenvolupar processos d'autoaprenentatge i transmetre'n la informació.

CE12: Capacitat d'utilitzar el model estàndar i els diferents subestàndars de la llengua catalana, així com també conèixer i saber aplicar els mecanismes de creació i innovació lèxica, per adequar-se a les necessitats comunicatives del món actual.

Objectius formatius:

1. Proporcionar una formació filològica general i un coneixement específic dels aspectes lingüístics, literaris i culturals de la llengua i la literatura catalanes.
2. Proporcionar les eines necessàries per a estudiar i conèixer els diferents aspectes de la llengua des d'una perspectiva lingüística i literària. Eines que es derivaran de l'adquisició de les tècniques i aptituds que calguen per a aplicar

els coneixements adquirits en els diferents camps i orientacions.

Objectius conceptuals

3. Conèixer el marc teòric i la bibliografia bàsica de l'estudi de l'evolució dels llenguatges escènics.

4. Comprendre la semiòtica de la imatge i relacionar-la amb d'altres llenguatges artístics i mediàtics.

Objectius procedimentals

5. Analitzar les relacions entre cinema i literatura, amb especial referència a les adaptacions cinematogràfiques basades en la literatura catalana.

6. Descobrir els valors cognitius de la literatura i comparar-los amb els artístics.

7. Aplicar el mètode analògic com a forma d'interpretar diferents expressions artístiques i ideològiques.

8. Fer servir correctament i amb eficàcia comunicativa la normativa (especialment la pronúncia però també l'ortografia, la gramàtica, la lexicosemàntica i la fraseologia) que regula l'ús de la llengua en el registre formal de l'àmbit acadèmic, sobretot dels textos expositivoargumentatius (en el canal oral: exposició, debat, lectura expressiva i entrevista; en el registre escrit: informe i treball acadèmic).

9. Fer servir correctament les convencions ortotipogràfiques del registre formal escrit de l'àmbit acadèmic.

Objectius actitudinals

10. Fomentar l'interès i la curiositat intel·lectual per a la interpretació de les diferents manifestacions artístiques des d'una disciplina multidisciplinària.

11. Desenvolupar el plaer de la lectura i del cinema.

CONTINGUTS

Breu descripció: Aquesta assignatura aborda l'estudi de la semiòtica de la imatge i les convergències entre el llenguatge cinematogràfic i el literari, mitjançant l'anàlisi dels elements estructurals del relat en les adaptacions cinematogràfiques d'algunes de les obres més representatives de la literatura catalana.

Continguts teòrics i pràctics:

Tema 1. Semiòtica de la imatge

Tema 2. Convergències entre el llenguatge cinematogràfic i literari

Tema 3. Elements estructurals del relat

Tema 4. Les adaptacions cinematogràfiques de la literatura catalana

Tema 5. La ficció televisiva catalana

Tema 6. Poesia i cinema

PLA D'APRENTATGE

TIPUS D'ACTIVITATS

Activitat docent: Classes teòriques

Metodologia: Lliçó magistral/participativa

Hores presencials: 20

Hores no presencials:

Activitat docent: Pràctiques de problemes

Metodologia: Anàlisi crítica de textos

Hores presencials: 13

Hores no presencials: 30

Activitat docent: Pràctiques- treball de camp

Metodologia: Exposicions discents individuals i en grup

Hores presencials: 10

Hores no presencials:

Activitat docent: Pràctiques guiades

Metodologia: Anàlisi de documents audiovisuals

Hores presencials: 15

Activitat docent: Tutories grupals

Metodologia:

Hores presencials: 2

Hores no presencials: 10

Activitat docent: Estudi i elaboració de material

Metodologia:

Hores no presencials: 50

Es realitzaran activitats adreçades a l'enriquiment de la competència lingüística de l'alumnat, en concret a tot allò que es relaciona amb la fonètica / l'ortografia / la morfologia / el lèxic / la fraseologia / l'adequació / la cohesió. En la bibliografia, hi ha alguns ítems bibliogràfics sobre aquests aspectes.

DESENVOLUPAMENT SETMANAL ORIENTATIU

Setmana:01

Unitat:1

Descripció del treball presencial:2 h teòriques: presentació de l'assignatura. Explicació del portfoli.

2 h pràctiques: avaluació inicial. Visionat d'una

pel·lícula o fragment i comentari orientat.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Lectura d'una selecció de "La pantalla global", de Gilles Lipovetsky i Jean Serroy.

Hores no presencials:6

Setmana:02

Unitat:1

Descripció del treball presencial:2 h teòriques: Semiòtica de la imatge. Les diverses manifestacions de la

iconosfera.Comentari de La

pantalla global, de Gilles

Lipovetsky i Jean Serroy.

2 h pràctiques. Anàlisi de casos concrets en petit i gran

grup: fotografia, pintura, publicitat, còmic, realitat virtual, videojocs, mòbils, Ipad, etc.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:

Hores no presencials:6

Setmana:03

Unitat:1

Descripció del treball presencial:Comentari de "Pensar la imatge", de Santos Zunzunegui.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Lectura d'una selecció de "Pensar la imatge", de Santos Zunzunegui.

Hores no presencials:6

Setmana:04

Unitat:2

Descripció del treball presencial:2 h teòriques:

Convergències entre el llenguatge cinematogràfic i literari. Els transvasaments culturals. Convergències

semàntiques: els arguments universals.

2 h pràctiques: Treballs per parelles sobre els arguments universals.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Lectura i resum d'un capítol de

"La llavor immortal", de

Jordi Batlló i Xavier Pérez

.Preparació de l'exposició

d'algun dels seus capítols, il·lustrat amb

fragments de pel·lícules i textos.

1 h tutoria

Hores no presencials:6

Setmana:05

Unitat:2

Descripció del treball presencial:Exposicions sobre "La llavor immortal", de Jordi Batlló i Xavier Pérez.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial:Lectura i resum d'un capítol de

"La llavor immortal", de

Jordi Batlló i Xavier Pérez

.Preparació de l'exposició

d'algun dels seus

capítols.
Hores no presencials:6

Setmana:06

Unitat:2

Descripció del treball presencial:2 h teòriques: Les relacions històriques cinema-literatura.2h.pràctiques. Visionat i comentari d'un documental sobre els orígens del cinema, dirigit per Miquel Porter Moix.

2 h pràctiques:

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Lectura del llibre per al treball de curs.

Hores no presencials:6

Setmana:07

Unitat:3

Descripció del treball presencial: 2h. Teoria. Tipologia de

les adaptacions

cinematogràfiques de les

obres literàries. Esquema

d'anàlisi comparativa de les

adaptacions

cinematogràfiques.Anàlisi de textos.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Lectura del llibre per al treball de curs. Comentari de textos del dossier. Treball sobre el portfoli.

Hores no presencials:6

Setmana:08

Unitat:3

Descripció del treball presencial:2 h teòriques: Elements estructurals del relat.

2 h pràctiques: Anàlisi de

textos literaris narratius i cinematogràfics. Els contes de Quim Monzó en "El perquè de tot plegat", de Ventura Pons.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Lectura del llibre per al treball de curs. 1ª Entrevista oral sobre el portfoli.

Hores no presencials:6

Setmana:09

Unitat:3

Descripció del treball presencial:L'escriptura cinematogràfica. Visionat de l'inici d'El mar, de Blai Bonet, dirigit per Agustí Villaronga.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Visionat de la pel·lícula basada en el llibre de lectura

Hores no presencials:6

Setmana:10

Unitat:4

Descripció del treball presencial:2 h teòriques: Les

adaptacions

cinematogràfiques de la

literatura catalana.

2 h pràctiques: Visionat d'una

adaptació d'una obra "clàssica" de la literatura catalana: "La plaça del diamant", de Mercè Rodoreda

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Redacció del treball de curs. Comentari sobre l'adaptació de "La plaça del diamant", de Mercè Rodoreda

Hores no presencials:6

Setmana:11

Unitat:4

Descripció del treball presencial: Comentari de l'adaptació de "La plaça del diamant", de Mercè Rodoreda. Visionat d'una

adaptació d'una obra de la literatura actual: Per exemple, de "Gràcies per la propina", de Ferran Torrent.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Redacció del treball de curs. Comentari de "Gràcies per la propina".

Hores no presencials:6

Setmana:12

Unitat:4

Descripció del treball presencial: 2h. pràctiques. Comentari sobre "Gràcies per la propina". 2h. pràctiques. Visionat d'una adaptació teatral: "Testament", de Josep M. Benet i Jornet (Amic-Amat", de Ventura Pons)

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Redacció del treball de curs. Comentari d'Amic-Amat.

Hores no presencials:6

Setmana:13

Unitat:4

Descripció del treball presencial: 2h. pràctiques: Comentari de "Gràcies per la propina" i recapitulació sobre les adaptacions vistes. 2h. pràctiques: La ficció

televisiva catalana.
Hores presencials:4
Descripció del treball no presencial:Redacció final del treball de curs. Lliurament.

Hores no presencials:6

Setmana:14

Unitat:5

Descripció del treball presencial: 2h. teòriques: la ficció
televisiva catalana. Les telesèries. 2h. pràctiques: Visionat i comentari d'un capítol de
"Mirall trencat" , de Mercè Rodoreda.Treball sobre la web de TV3.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: Preparació de l'exposició final del portafoli.

Hores no presencials:6

Setmana:15

Unitat:6

Descripció del treball presencial:

2h. teòriques: poesia i cinema. 2h. pràctiques: Visionat i comentari de "Foc al càntir", de Frederic Amat, basada en el guió de Joan
Brossa, d'"Un chien andalou" , de Luís Buñuel i de Nocturn 29 de Pere portabella, etc. 2ª Entrevista oral sobre el portfoli.

Hores presencials:4

Descripció del treball no presencial: comentari sobre alguna de les pel·lícules.

Hores no presencials:6

Total

Hores presencials:60

Hores no presencials:90

AVALUACIÓ

INSTRUMENTS I CRITERIS D'AVUACIÓ

Tipus: Avaluació contínua

Descripció:Activitats formatives

presencials: teòriques. Comentaris de text.

Altres exercicis de creació o

de reflexió duts a terme

durant les classes

presencials

Reflexió escrita sobre el

procés d'aprenentatge

Criteri: 1

Ponderació:30%

Observacions:

Descripció:Activitats formatives

presencials: pràctiques

Exposició oral i lectura oral

Criteris 2 i 3

Ponderació:15%

Descripció:Activitats formatives no

presencials: teòriques i

pràctiques (treball tutelat,

carpeta d'aprenentatge)

Entrevista individual

(comprensió lectora i

seguiment del portafolis)

Criteri:4

Ponderació:15,00%

Tipus: Prova final

Descripció:

Prova escrita que comprén

una part teòrica i una altra

part pràctica d'anàlisi.

Criteri:4

Ponderació:40%

Observacions:

CRITERIS:

1. Comprén i analitza críticament les relacions entre els textos literaris i audiovisuals i en transmet les conclusions de manera efectiva i clara.
2. Sap treballar en equip per a transmetre informació sobre els textos i les

pel·lícules del curs de manera eficaç.

3. Mostra actituds de respecte i interès cap a les adaptacions cinematogràfiques de la literatura catalana, sap resumir i interpretar els exemples del curs i elabora el portfoli correctament.

4. Demostra que coneix el llenguatge audiovisual en totes les seues variants (cinematogràfica, televisiva, etc.) amb especial referència a la cultura catalana.

Observacions generals:

· Totes les activitats formatives presencials tant teòriques com pràctiques poden ser recuperades en la convocatòria extraordinària. Així mateix, es guardarà la nota de les parts aprovades en la convocatòria ordinària durant un mateix curs acadèmic.

· Cal obtenir una nota mínima de 4 en cada bloc de l'avaluació (en el nostre cas: avaluació contínua i prova final) per a fer mitjana. En qualsevol cas, la nota mínima per a aprovar l'assignatura haurà de ser 5.

· L'alumnat que, per causes justificades, no puga assistir regularment a classe, haurà de fer un contracte d'aprenentatge específic amb el professorat de l'assignatura durant el primer mes de classe, on s'especificaran els activitats que haja de dur a terme (totes les que es requerisquen a la resta de la classe i algunes més per compensar les hores presencials que no curse). En el cas que un alumne s'incorpore a les classes a partir de la quarta setmana del curs o bé manifeste al professor que no podrà dur una assistència regular, se li aplicarà el sistema d'avaluació no presencial, tot i que podrà continuar assistint a les classes.

De la mateixa manera s'aplicarà el sistema d'avaluació no presencial als alumnes que superen el 20% de faltes d'assistència.

Observacions sobre criteris de correcció lingüística

1. Nivell lingüístic com a requisit indispensable: B2

En cadascuna de les activitats avaluatives orals o escrites de les assignatures de 3r curs de Filologia Catalana (portafolis, examen escrit, treball, comentari; exposició, entrevista, etc.) l'alumnat haurà de dominar el nivell B2 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

2. Nivell lingüístic que s'ha d'assolir amb l'assignatura: C1

L'avaluació del domini del nivell C1, que és el que correspon a 3r curs, es valorarà amb 2 punts sobre els 10 que valga l'activitat (o la proporció corresponent).

En un text d'extensió mitjana (per exemple, un examen escrit de 4 planes d'extensió, o una exposició oral de 10 minuts), cada errada d'aquest nivell descomptarà 0,2 punts. Per tant, 10 faltes o més implicaran obtenir un 0 en el domini del C1. La resta d'objectius es valoraran sobre 8 punts (o la proporció equivalent).

BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS

Enllaços relacionats:

Bibliografia:

Bàsica:

Tema 1.

GUBERN Roman (1987) La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea Gustavo Gili, Barcelona.

LIPOVETSKY, Gilles; SERROY, Jean (2009): La pantalla global. Cultura mediática y cine en la era hipermoderna, Anagrama, Barcelona.

ZUNZUNEGUI, Santos (1989): Pensar la imagen, Cátedra – Universidad del País Vasco, Madrid.

Tema 2. Convergències entre el llenguatge cinematogràfic i literari

BALLÓ, Jordi; PÉREZ, Xavier (1995): La llavor immortal, Els arguments universals del cinema, Empúries, Barcelona. [Lectura de curs]

BOU, Núria; PÉREZ, Xavier (2000): El temps de l'heroi. Èpica i masculinitat en el cinema de Hollywood, Paidós cine - Festival internacional de cinema de Catalunya, Barcelona.

WOLF, Sergio (2001): Cine/Literatura. Ritos de pasaje, Paidós, Barcelona.

Tema 3. Elements estructurals del relat

SÁNCHEZ NORIEGA, Jose Luís (2000): De la literatura al cine, Paidós, Barcelona.

SOLER, ISABEL. i TRILLA, M. Roser (1989), Les línies del text, Empúries, Barcelona.

SULLÀ, Enric (ed.) (1985): Poètica de la narració, Empúries, Barcelona.

Tema 4. Les adaptacions cinematogràfiques de la literatura catalana.

PEDRAZA Pilar(2007): Agustí Villaronga, Akal, Barcelona.

PORTER MOIX, M.(1992): Història del cinema a Catalunya, Departament de Cultura – Generalitat de Catalunya, Barcelona.

CAMPO VIDAL Anabel (2004): Ventura Pons. La mirada libre, Fundación Autor, Madrid.

Tema 5. La ficció televisiva catalana

DD. AA. (2000): dossier: Les telenovel·les catalanes, Anàlisi: quaderns de comunicació i cultura, núm. 23.

cASTELLÓ COGOLLOS, Enric (2005): Sèries de ficció i construcció nacional: la producció pròpia de Televisió de Catalunya (1994-2003), UAB, (inèdita).

Tema 6. Poesia i cinema

BALLÓ, Jordi (2000): Imatges del silenci. Els motius visuals en el cinema, Empúries, Barcelona.

GUBERN R. (1999): Projector de luna, Barcelona, Anagrama.

MINGUET J.(2004): El Manifest Groc. Dalí, Gasch, Montanyà i l'antiart, Barcelona, Galaxia Gutenberg/Cercle de Lectors.

Bibliografia complementària:

AMAT, Frederic (1998): Foc al càntir, basada en un guió homònim de Joan Brossa.

BUÑUEL, Luís (1929) Un chien andalou, amb guió de Luís Buñuel i Salvador Dalí.

BELLMUNT, Francesc (1996), Gràcies per la propina, basada en la novel·la Gràcies per la propina, de Ferran Torrent.[Lectura de curs]

BETRIU, Francesc (1981): La plaça del diamant, basada en la novel·la La plaça del Diamant de Mercè Rodoreda.

GUARDIET, Romà (2002), Gossos, telefilm amb guió de Lluís Alcarazo i Jordi Galzeran.

LARA Orestes (2002): Mirall trencat, basada en la novel·la Mirall trencat de Mercè Rodoreda.

MONLEON, Sigfrid (2000): L'illa de l'holandès, basada en la novel·la L'illa de l'holandès de Ferran Torrent.

PONS Ventura (1994): El perquè de tot plegat, basada en els recull de contes El perquè de tot plegat de Quim Monzó.

——— (1998): Amic- Amat, basada en l'obra teatral Testament de Josep M. Benet i Jornet.

PORTABELLA Pere: Nocturn 29 (1968), amb guió de Joan Brossa i Pere Portabella.

VILLARONGA Agustí (2010): Pà negre, basada en la novel·la Pà negre i Retrat d'un assassí d'ocells d'Emili Teixidor.

Recursos electrònics:

<http://www.cinemacatala.net/>

<http://www.academiadelcinema.cat/>

<http://www.catalanfilmsdb.cat/es/empresas/productora/institut-del-cinema-catala/1109/>

<http://www.joanminguet.net/>

<http://www.tv3.cat/>

<http://www.pereportabella.com/inici>

<http://www.venturapons.com/English/filmografia%20english.html>

Bibliografia per a l'avaluació del domini lingüístic:

GONZÁLVEZ, H. (coord.) i altres (2009): Va de bo! Nivell mitjà de valencià (C1), Ed. Bromera.

Expressió oral formal en públic a l'àmbit acadèmic

Sanz Pinyol, Glòria (2005): Comunicació efectiva a l'aula. Tècniques d'expressió oral per a docents, Barcelona: Graó

Rubio, Joana & Francesc Puigpelat (2000): Com parlar bé en públic, Barcelona: Mina.

Manuale de consulta llengua estàndard, registre acadèmic i redacció de textos

Cassany, Daniel (2002): La cuina de l'escriptura, Barcelona: Empúries.

Lacreu, Josep (2002): Manual d'ús de l'estàndard oral, València: Universitat de València.

Mestres, Josep Mestres i altres (2009). Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos. Vic/Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat.

Pujol, Josep Maria & Joan Solà (2011): Ortotipografia, Barcelona: Educaula.

Document d'orientacions ortotipogràfiques:

<http://dfc.ua.es/va/documentos/edicio-treballs.pdf>

ANEXO MEMORIA 2517

ASIGNATURA

METODOLOGÍA II

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación: Metodología II

Código: 32041

Módulo: Teoría y procedimientos analíticos de la Historia

Materia: Metodología de la Historia

Tipo de asignatura: obligatoria

Curso: 4º

Ubicación temporal: 1er cuatrimestre (de 2013-2014)

Créditos ECTS: 6 (60 horas presenciales y 90 no presenciales)

Presencialidad: 45 horas teóricas y 15 horas de prácticas presenciales

Idioma en el que se imparte: castellano

Áreas de conocimiento y Departamentos que imparten la asignatura:

Área: Historia Moderna

Departamento responsable: Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P2040

Correo electrónico: dhmmo@ua.es **Teléfono:** 96 5903443

Área: Historia Contemporánea

Departamento: Humanidades Contemporáneas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P1021

Correo electrónico: dhcon@ua.es **Teléfono:** 96 5903431

Datos básicos del profesorado:

Coordinador: Francisco Sevillano Calero

Centro/Departamento: Humanidades Contemporáneas

Área: Historia Contemporánea

Nº Despacho: 0018P1022

Correo electrónico: fsevillano@ua.es **Teléfono:** 96 5903400 ext. 2755

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

Profesor responsable: Primitivo Pla Alberola

Centro/Departamento: Historia Medieval, Historia Moderna, Ciencias y Técnicas Historiográficas

Área: Historia Moderna

Nº Despacho: 0018P2028

Correo electrónico: primitivo.pla@ua.es **Teléfono:** 96 5903400 ext. 2960

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

2. CONTEXTUALIZACIÓN/PRESENTACIÓN

La asignatura *Metodología II* aborda el estudio de los procedimientos de análisis crítico de las fuentes históricas y la interpretación de las técnicas cuantitativas para la investigación histórica, sobre todo la demografía histórica, en relación con los conceptos, las teorías, los métodos y las técnicas de otras disciplinas sociales. Específicamente, esta asignatura es afín a la asignatura *Metodología I*.

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG2	Capacidad de análisis y de síntesis
CG3	Capacidad de gestión de la información
CG10	Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar

Competencias específicas

CE4	Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de las diferentes ramas de la investigación histórica (económica, social, política, cultural, de género, entre otras), así como apreciar la importancia que tienen para la investigación los diversos contextos económicos, políticos, culturales y sociales.
CE5	Adquirir los métodos, técnicas e instrumentos empleados en las ciencias históricas.
CE10	Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

1. Distinguir las diversas técnicas y tecnologías para la investigación histórica.
2. Explicar las distintas aportaciones de las ciencias sociales a la historiografía.
3. Analizar fuentes específicas para el estudio de la época moderna y contemporánea.
4. Identificar diversos problemas metodológicos con los que debe enfrentarse el historiador.

5. CONTENIDOS

BLOQUE I. LAS TÉCNICAS DE ANÁLISIS HISTÓRICO

Tema 1. Técnicas cualitativas para la investigación histórica: Tipos de fuentes y posibilidades de análisis.- Las fuentes y su interpretación.

Tema 2. Técnicas cuantitativas para la investigación histórica: Análisis transversales de datos y series temporales.

Tema 3. Demografía histórica: Fuentes específicas para el estudio de la población: vecindarios, censos y registros parroquiales.-Distribución de la población y evolución de los efectivos.- La vida, el amor y la muerte.

BLOQUE II. LAS CIENCIAS SOCIALES Y LAS NUEVAS TECNOLOGÍAS EN EL TRABAJO HISTÓRICO

Tema 4. El aporte teórico y metodológico de otras ciencias sociales a la historiografía.

Tema 5. Las fuentes orales y la prensa: el acontecimiento como experiencia.

Tema 6. Las tecnologías de la información y la comunicación para la investigación histórica.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

Las actividades formativas presenciales de la asignatura consistirán en clases teóricas y en prácticas, realizándose las actividades formativas no presenciales mediante tutorías individuales y la dinámica de trabajo en grupo.

Los materiales de trabajo y la información necesaria de la asignatura estarán disponibles en el *campus virtual* de la Universidad de Alicante desde el inicio del cuatrimestre.

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clases de teoría	Lección magistral/participativa	45	
Clases prácticas	Estudio de casos	15	
Tutorías			30
Trabajo			60
Total volumen de trabajo			150 HORAS

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA													
Semana	Unidad didáctica/tema	Objetivos	Horas presenciales									Horas no presenciales				
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (Tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL
1	1	1	3		1						4	2		2	2	6
2	1, 2	1	3		1						4	2		2	2	6
3	2	1	3		1						4	2		2	2	6
4	2, 3	1, 3	3		1						4	2		2	2	6
5	3	3	3		1						4	2		2	2	6
6	3	3	3		1						4	2		2	2	6
7	3	3	3		1						4	2		2	2	6
8	3, 4	3, 2, 4	3		1						4	2		2	2	6
9	4	2, 4	3		1						4	2		2	2	6
10	4	2, 4	3		1						4	2		2	2	6
11	5	3	3		1						4	2		2	2	6
12	5	3	3		1						4	2		2	2	6
13	5	3	3		1						4	2		2	2	6
14	6	3	3		1						4	2		2	2	6
15	6	3	3		1						4	2		2	2	6
TOTAL HORAS			45		15						60	30		30	30	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE															150	

8. BIBLIOGRAFÍA Y RECURSOS

Bibliografía general

- ARÓSTEGUI, Julio, *La investigación histórica. Teoría y método*, Barcelona, Crítica, 1995 (reed. en 2002).
- BLOCH, Marc, *Apología para la historia o el oficio de historiador*, edición crítica preparada por Étienne Bloch, México, FCE, 1996 (primera edición francesa por Lucien Febvre en 1949, que fue publicada en español con el título *Introducción a la historia*, México, FCE, 1952).*
- CARDOSO, Ciro F. S., *Introducción al trabajo de la investigación histórica. Conocimiento, método e historia*, Barcelona, Crítica, 1981.
- CARR, E. H., *¿Qué es la historia?*, Barcelona, Ariel, 1983 (ed. or. en inglés de 1961).
- COLLINGWOOD, R. G., *Idea de la historia*, México, FCE, 1965 (ed. or. en inglés de 1946).
- DROYSEN, Johann Gustav, *Histórica. Lecciones sobre la Enciclopedia y metodología de la historia*, Barcelona, Alfa, 1983 (ed. or. en alemán de 1937 y 1977). Existe traducción catalana en Edicions 62, de Barcelona, 1986.
- LANGLOIS, Charles-Victor y SEIGNOBOS, Charles, *Introducción a los estudios históricos*, edición a cargo de Francisco Sevillano Calero, Alicante, Publicaciones de la Universidad de Alicante, 2003 (ed. or. en francés de 1898; primera edición en español de 1913).*
- MARAVALL, José Antonio, *Teoría del saber histórico*, Madrid, Revista de Occidente, 1967³ a. (ed. or. de 1958). Reeditado en Pamplona, Urogoiti editores, 2007, con prólogo de Francisco Javier Caspistegui.
- MARROU, Henri-Irénée, *El conocimiento histórico*, Barcelona, Idea Books, 1999 (ed. or. en francés de 1954; reed. en 1975).
- PROST, Antoine, *Doce lecciones sobre la historia*, Madrid, Cátedra-Universitat de Valencia, 2001.*
- SCHAFF, Adam, *Historia y verdad*, Barcelona, Crítica, 1976 (ed. or. en alemán de 1971).
- SEIGNOBOS, Charles, *El método histórico aplicado a las ciencias sociales*, Madrid, Daniel Jorro, editor, 1923 (ed. or. en francés de 1901).
- TOPOLSKY, Jerzy, *Metodología de la historia*, Madrid, Cátedra, 1984 (ed. or. de 1973).
- VILAR, Pierre, *Crecimiento y desarrollo. Economía e historia, reflexiones sobre el caso español*, Barcelona, Ariel, 1974.

Bibliografía temática

BLOQUE I. LAS TÉCNICAS DE ANÁLISIS HISTÓRICO

Tema 1. Técnicas cualitativas para la investigación histórica.

ALÍA MIRANDA, Francisco, *Técnicas de investigación para historiadores: las fuentes de la historia*, Madrid, Síntesis, 2005.

Tema 2. Técnicas cuantitativas para la investigación histórica.

CARDOSO, Ciro F. S. y PÉREZ BRIGNOLI, Héctor, *Los métodos de la historia. Introducción a los problemas, métodos y técnicas de la historia demográfica, económica y social*, Barcelona, Crítica, 1977² r.

FLOUD, Roderick, *Métodos cuantitativos para historiadores*, Madrid, Alianza

Editorial, 1975.

Tema 3. Demografía histórica.

BARDET, Jean-Pierre, y DUPÂQUIER, Jacques (dirs.), *Historia de las poblaciones de Europa*, Madrid, Síntesis, 2001, 3 vols.

HENRY, Louis, *Manual de demografía histórica. Técnicas de análisis*, Barcelona, Crítica, 1983.

FLINN, Michael W., *El sistema demográfico europeo, 1500-1820*, Barcelona, Crítica, 1989.

LIVI-BACCI, Massimo, *Historia mínima de la población mundial*, Barcelona, Ariel, 1990.

BLOQUE II. LAS CIENCIAS SOCIALES Y LAS NUEVAS TECNOLOGÍAS EN EL TRABAJO HISTÓRICO

Tema 4. El aporte teórico y metodológico de otras ciencias sociales a la historiografía.

BRAUDEL, Fernand, *Las ambiciones de la historia*, Barcelona, Crítica, 2002 (parte de los artículos aquí publicados ya fueron editados en *La historia y las ciencias sociales*, Madrid, Alianza Editorial 1968).

BURKE, Peter, *Historia y teoría social*, Buenos Aires, Amorrortu, 2007 (edición revisada y ampliada de *Sociología e historia*, Madrid, Alianza Editorial, 1987; ed. or. en inglés de 1980).

KOSELLECK, Reinhart, *Futuro pasado. Para una semántica de los tiempos históricos*, Barcelona, Paidós, 1993 (ed. or. en alemán de 1979).

—, *Los estratos del tiempo: estudios sobre la historia*, Barcelona, Paidós/I.C.E. de la Universidad Autónoma de Barcelona, 2001 (ed. or. en alemán de 2000).

—, *Aceleración, prognosis y secularización*, Valencia, Pre-Textos, 2003 (ed. or. en alemán de 2000).

POMIAN, Krysztof, *El orden del tiempo*, Gijón, Júcar, 1990 (ed. or. en 1984).

Tema 5. Las fuentes orales y la prensa: el acontecimiento como experiencia.

DOSSE, François, *Renaissance de l'événement. Un défi pour l'historien: entre sphinx et phénix*, París, PUF, 2010.

HARTOG, François, *Régimes d'historicité. Presentisme et expériences du temps*, París, Seuil, 2003.

SHAPIRO, Barbara J., *A Culture of Fact. England, 1550-1720*, Ithaca y Londres, Cornell University Press, 2000.

Tema 6. Las tecnologías de la información y la comunicación para la investigación histórica.

BANDINI, Gianfranco y Bianchini, Paolo (a cura di), *Fare storia in rete. Fonti e modelli di scrittura digitale per la storia dell'educazione, la storia moderna e la storia contemporanea*, Roma, Carocci, 2007.

CRISCIONE, Antonino, *Web e storia contemporanea*, Roma, Carocci, 2006.

FERNÁNDEZ IZQUIERDO (coord.), «Investigar, escribir y enseñar historia en la era de Internet», *Hispania*, LXVI, n.º 222, 2006.

MENEGHINI, Luisa (a cura di), *Ricerca storica e informatica: un manuale d'uso*, Roma, Bulzoni, 2007.

RAGAZZINI, Dario (a cura di), *La storiografia digitale*, Torino, UTET, 2004.

VITALI, Stefano, *Passato digitale. Le fonti dello storico nell'era del computer*, Milán Bruno Mondadori, 2004.

Recursos de Internet: archivos y recursos archivísticos

Áncora.

<http://www.uc3m.es/uc3m/serv/ARC/ancora/index.html>

Directorio de archivos y recursos archivísticos europeos

Archiespa.

<http://rayuela.uc3m.es/~pirio/archiespa/>

Índice de páginas Web sobre archivos en España (archivos estatales, autonómicos, locales, institucionales, particulares, provinciales, universitarios).

Archival Internet Resources.

<http://www.tulane.edu/~lmiller/ArchivesResources.html>

Buscador de archivos, fuentes de información profesional sobre archivística y archivos.

Archival Organization and Description.

<http://www.schistory.org/getty/>

Página interesante en cuanto a la utilidad de los recursos de Internet para el desarrollo de archivos con fuentes documentales e históricas no tradicionales.

Archivos Eclesiásticos.

<http://www.catholiclinks.org/archivescatholiclinks.htm>

Página con recursos vinculados a informar sobre los archivos y bibliotecas de instituciones y órdenes religiosas católicas.

Arxius.

<http://www.xtec.es/~aguiu1/socials/arxius.htm>

Archivos de Cataluña y enlaces con otros depósitos documentales.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

<http://www.mcu.es/lab/archivos/>

Archivos Estatales (Archivo Histórico Nacional, Archivo General de Indias, Archivo General de Indias, Archivo General de la Administración, Archivo de la Corona de Aragón, Archivo de la Guerra Civil Española, Archivo de la Real Chancillería de Valladolid), regionales e históricos provinciales.

Pares

<http://pares.mcu.es/>

El Portal de Archivos Españoles es un proyecto del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte destinado a la difusión en Internet del Patrimonio Histórico Documental Español conservado en su red de centros.

Ministerio de Defensa.

<http://www.mde.es/mde/cultura/patrim/archi.htm>

Archivos del Ejército de Tierra (Archivo General Militar de Madrid, de Segovia y Archivo Cartográfico y de Estudios Geográficos) y Archivos de la Armada

(Archivo del Museo Naval, Archivo-Museo Álvaro de Bazán, Archivo del Real Instituto y Observatorio de la Armada, Archivo Histórico del Instituto Hidrográfico de la Marina).

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN	DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Participación en el aula	Participación en clase y asistencia a las prácticas de curso	10 %
Prueba escrita	Realización de un ejercicio sobre el contenido del programa de la asignatura	40 %
Actividades académicas dirigidas	Realización de un trabajo	50 %

Observaciones

- 1) La evaluación será acumulativa, por lo que la calificación final se obtiene a partir de efectuar el sumatorio de las calificaciones obtenidas en las distintas pruebas de evaluación establecidas, atendiendo al porcentaje asignado a cada una de ellas.
- 2) El porcentaje de calificación asignado en cada asignatura a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.
- 3) Si el alumno suspendiese las pruebas escritas, pero hubiese aprobado la tareas académicas dirigidas correspondientes a la actividad tutorada, esta última nota se le guardará para la segunda convocatoria; en caso contrario, deberá recuperar esa parte con las actividades que le proponga el profesor.
- 4) Las pruebas de la evaluación continua podrán ser recuperables a criterio del profesor. La información pertinente a este respecto estará a disposición del alumnado a inicios del desarrollo de la asignatura.
- 5) El estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el profesor de la asignatura

para establecer un contrato de aprendizaje específico. En este punto se contemplarán las posibles excepcionalidades a la hora de evaluar: posibles recuperaciones para alcanzar los objetivos de aprendizaje previstos, alumnos incorporados con posterioridad por causa justificada o a tiempo parcial, etc.

- 6) Se intentará hacer una previsión pro-activa de pruebas de evaluación ante la variedad del comportamiento y nivel de compromiso del alumnado (tiempo parcial, falta de asistencia a clase, etc).
- 7) Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta cuatro faltas de ortografía podrá suponer una reducción del 20% en la calificación final, y cometer más de cuatro faltas, según el número y su gravedad, reprobado o invalidar la prueba.

9.2. Evaluación del proceso docente

- 1) Para valorar el proceso docente y la actividad del profesorado la Universidad y la Facultad de Filosofía y Letras pondrán en marcha los procedimientos previstos en los programas implementados para la evaluación y mejora de la calidad de la enseñanza, tanto en la asignatura en particular como en el contexto del título de grado.
- 2) Con el fin de implementar posibles mejoras y corregir las posibles insuficiencias o debilidades detectadas se tendrán en cuenta para cursos sucesivos las opiniones y sugerencias de otros profesores del Departamento y del Área de conocimiento a la que se adscribe la asignatura.
- 3) En el supuesto que se detecten situaciones problemáticas que afecten al conjunto o a buena parte del alumnado, se realizarán aquellos cambios que puedan corregirlos para mejorar los resultados del proceso de aprendizaje, siempre de forma consensuada con los alumnos.

ASIGNATURA

**AMÉRICA: HISTORIA DESDE LA COLONIZACIÓN HASTA EL
TIEMPO PRESENTE**

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación:América: historia desde la colonización hasta el tiempo presente

Código: 32045

Módulo: Historia Universal

Materia: Historia

Tipo de asignatura: obligatoria

Curso: 4º

Ubicación temporal: 2º cuatrimestre (de 2013-2014)

Créditos ECTS: 6 (60 horas presenciales y 90 no presenciales)

Presencialidad: 45 horas teóricas y 15 prácticas presenciales

Idioma en el que se imparte: castellano y valenciano

Áreas de conocimiento y Departamento que imparte la asignatura:

Área: Historia Moderna

Departamento: Historia Medieval, Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P2040

Correo electrónico:dhmmo@ua.es**Teléfono:** 965903443

Área: Historia Contemporánea

Departamento: Humanidades Contemporáneas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P1021

Correo electrónico:dhcon@ua.es**Teléfono:** 965903431

Datos básicos del profesorado:

Coordinador/profesor responsable: José Miguel Santacreu Soler

Centro/Departamento: Humanidades Contemporáneas

Área: Historia Contemporánea

Nº Despacho: 0018P1026

Correo electrónico: jm.santacreu@ua.es **Teléfono:** 96 5903400ext. 2541

Lugar de atención al alumno: despacho del profesor

Horario de tutorías:

Profesor responsable: Primitivo Pla Alberola

Departamento: Historia Medieval, Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Área: Historia Moderna

Nº Despacho: 0018P2028

Correo electrónico:primitivo.pla@ua.es**Teléfono:** 96 5903400 ext. 2960

Lugar de atención al alumno: despacho del profesor

Horario de tutorías:

2. CONTEXTUALIZACIÓN/PRESENTACIÓN

Asignatura dedicada a la explicación de los principales conceptos y categorías de la la Historia de América desde la colonización hasta el tiempo presente, así como al análisis de los grandes procesos sociales y culturales desarrollados durante este periodo de la Historia de la Humanidad en América.

Esta asignatura ofrece al alumnado una formación básica en aspectos esenciales de la docencia de la Historia en la enseñanza secundaria y en investigación y documentación histórica.

Esta asignatura se coordina con las asignaturas “El mundo contemporáneo”, “Los estados modernos hasta la paz de Westfalia”, “De la Europa de Westfalia a la crisis del Antiguo Régimen”, “Historia Moderna de España” de tercer curso, y “De las Guerras Mundiales hasta la Globalización”.

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG2	Capacidad de análisis y de síntesis.
CG9	Compromiso social con la pluralidad y diversidad de realidades de la sociedad actual, desde el respeto a los derechos fundamentales y a la igualdad entre hombres y mujeres; la igualdad de oportunidades; la no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad y los valores de una cultura de paz y democracia.
CG10	Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar.

Competencias específicas

CE1	Identificar, analizar y explicar la Historia de América desde los ámbitos
CE2	Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado
CE10	Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos sobre Historia de América en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

4.1. Objetivos generales

1. Distinguir las diversas realidades históricas del continente americano y su evolución a lo largo del tiempo.
2. Explicar las características básicas de las sociedades americanas a la llegada de los europeos y cómo se articula la posterior relación colonial.
3. Situar los distintos procesos de emancipación de las colonias americanas y la configuración de los nuevos estados.
4. Identificar los principales problemas de la América contemporánea en el contexto de la historia mundial.

5. CONTENIDOS

BLOQUE I. AMÉRICA Y EUROPA: EL ENCUENTRO ENTRE DOS MUNDOS

Tema 1. Antes de ser América.

Tema 2. La expansión europea y los nuevos mundos.

BLOQUE II LA ORGANIZACIÓN DEL MUNDO COLONIAL Y EL SURGIMIENTO DE LA PERSONALIDAD AMERICANA

Tema 3. Derecho y justicia en la génesis de la nueva sociedad.

Tema 4. Población y economía

Tema 5. Estructuras administrativas y sociedad.

BLOQUE III. LAS CONTRADICCIONES DEL REFORMISMO BORBÓNICO EN AMÉRICA

Tema 6. Las reformas en un siglo de crecimiento.

Tema 7. Diferenciación social, protagonismo político y revueltas.

Tema 8. La América no hispánica.

BLOQUE IV. LOS PROCESOS DE LAS DIVERSAS INDEPENDENCIAS AMERICANAS

Tema 9. Las diversas vías de independencia.

Tema 10. El mapa de los nuevos estados americanos y de los territorios no independizados.

BLOQUE V. LA ÉPOCA DE CONSOLIDACIÓN Y RECONSTRUCCIÓN: PROBLEMAS DE LOS ESTADOS AMERICANOS

Tema 11. Del caudillismo a la época oligárquica en América Latina.

Tema 12. De la conquista del Oeste a los orígenes de la hegemonía hemisférica de los EE.UU.

BLOQUE VI. LA HEGEMONÍA DE LOS ESTADOS UNIDOS ANTE UNA AMÉRICA LATINA ENTRE LA REVOLUCIÓN, LA CONTRARREVOLUCIÓN Y LA DEMOCRATIZACIÓN

Tema 13. América entre la guerra y la revolución: de la I Guerra Mundial a la Revolución Cubana y el período de JF Kennedy.

Tema 14. De La Alianza para el Progreso a la democratización y la desmilitarización de América Latina.

Tema 15. Las últimas independencias y los procesos de integración regionales.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

Esta es una asignatura obligatoria de cuarto curso que se desarrollará a lo largo del segundo cuatrimestre. Se combinarán las clases teóricas con las clases prácticas y se fomentará la lección participativa con el aprendizaje basado en

problemas. La dinámica docente se sustentará además en el desarrollo de diversos seminarios centrados en temas de carácter transversal en relación con los bloques temáticos. Los alumnos dispondrán de material de apoyo accesible a través del Campus Virtual.

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clase de teoría (T)	Lección magistral/participativa	45	
Clase de problemas (P)	Resolución de problemas	5	
Seminarios (S)	Estudio de casos	10	
Trabajo individual			45
Trabajo cooperativo			13,5
Estudio y elaboración de materiales			38,5
Tutorías grupales			3
Total volumen de trabajo			150

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA													
Semana	Unidad didáctica/tema	Objetivos	Horas presenciales								Horas no presenciales					
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (Tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL
1	1	1, 2	3								4	3		2,5	0,5	6
2	2	1, 2	2	2							4	3		2,5	0,5	6
3	3	1, 2	3	1							4	3		2,5	0,5	6
4	4	1, 2	3		2				X-1		4	3		3		6
5	5	1, 2	3								4	3		3		6
6	6	1, 2	3								4	3		2,5	0,5	6
7	7	1, 2	4								4	3		3		6
8	8	1, 2	2		2				X-2		4	3		3		6
9	9	1, 3	3								4	3	2	1		6
10	10	1, 3, 4	3	1							4	3	2,5	1	0,5	6
11	11	1, 4	3								4	3	2	1		6
12	12	1, 4	3		2				X-3		4	3	2	1		6
13	13	1, 4	3		2				X-3		4	3	2	1		6
14	14	1, 4	3		2				X-3		4	3	3			6
15	15	1, 4	3	1							4	3		2,5	0,5	6
TOTAL HORAS			45	5	10						60	45	13,5	38,5	3	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE															150	

8. BIBLIOGRAFÍA Y RECURSOS

Bibliografía general

- ALCAZAR, J. (coord.), *Història contemporània d'Amèrica*, Valencia, Universitat de València, 2000, (2ª ed. de 2002 y ed. en castellano de 2003).
- FORNÉS BONA VÍA, L.: *Fundamentos de Historia de América*, Madrid, Playor, 1986.
- LOCKHART, James y SCHWARTZ, Stuart B.: *América Latina en la edad moderna. Una historia de la América Española y el Brasil coloniales*, Madrid, Akal, 1992.
- LUCENA SALMORAL, Manuel (coord.): *Historia de Iberoamérica*, Madrid, Cátedra, 3 vols., 1987-1990.
- NAVARRO GARCÍA, I. (coord.): *Historia de las Américas*, Madrid, Alhambra Logman, 1991.
- PÉREZ HERRERO, Pedro: *América latina y el colonialismo europeo (siglos XVI-XVIII)*, Madrid, Síntesis, 1992.

Bibliografía específica

BLOQUE I

- COMELLAS, José Luis: *El cielo de Colón. Técnicas navales y astronómicas en el viaje del descubrimiento*, Madrid, Tabapress, 1991.
- LUCENA SALMORAL, Manuel (coord.): *El descubrimiento y la fundación de los reinos ultramarinos. Hasta fines del siglo XVI*, vol. VII de la *Historia General de España y América*, Madrid, Rialp, 1982.
- MANN, Charles C: *1491 Una nueva historia de las Américas antes de Colón*. Taurus historia, Madrid, 2006.
- PÉREZ, Joseph y otros: *La época de los descubrimientos y las conquistas (1400-1570)*, vol. XVIII de la *Historia de España* de Menéndez Pidal, Madrid, Espasa Calpe, 1998.
- VARELA, Consuelo: *Cristóbal Colón: de corsario a almirante*, Barcelona, Lunwerg, 2005.
- ZAVALA, Silvio A.: *Las instituciones jurídicas en la conquista de América*, Méjico, Porrúa, 1988 (3ª ed).

BLOQUE II

- CROSBY, Alfred W.: *Imperialismo ecológico. La expansión biológica de Europa, 900-1900*, Barcelona, Crítica, 1988.
- RAMOS PÉREZ, Demetrio y LOHMANN VILLENA, Guillermo (coords.): *América en el siglo XVII. Los problemas generales*, vol. IX.1 de la *Historia General de España y América*, Madrid, Rialp, 1985.
- RAMOS PÉREZ, Demetrio y LOHMANN VILLENA, Guillermo (coords.): *América en el siglo XVII. Evolución de los reinos indios*, vol. IX.2 de la *Historia General de España y América*, Madrid, Rialp, 1984.

RAMOS PÉREZ, Demetrio y otros: *La formación de las sociedades iberoamericanas (1568-1700)*, vol. XXVII de la *Historia de España* de Menéndez Pidal, Madrid, Espasa Calpe, 1999.

SÁNCHEZ-ALBORNOZ, Nicolás: *La población de América latina. Desde los tiempos precolombinos al año 2025*, Madrid, Alianza Editorial, 1994 (2ª ed.).

THOMAS, Hugh: *La trata de esclavos. Historia del tráfico de seres humanos de 1440 a 1870*, Barcelona, Planeta, 1998.

BLOQUE III

HERNÁNDEZ SÁNCHEZ-BARBA, Mario y otros: *La época de la Ilustración. Las Indias y la política exterior*, (vol. XXXI.II de la *Historia de España* de Menéndez Pidal), Madrid, Espasa Calpe, 1988.

NAVARRO GARCÍA, Luis (coord.): *América en el siglo XVIII. Los primeros borbones*, (vol. XI.1 de la *Historia General de España y América*), Madrid, Rialp, 1983.

RAMOS PÉREZ, Demetrio y DÍAZ-TRECHUELO LÓPEZ-SPINOLA, Mª Lourdes (coords.): *La Ilustración en América*, vol. XI.2 de la *Historia General de España y América*, Madrid, Rialp, 1984.

BLOQUE IV

BEYHAUT, G. y BEYHAUT, H.: *América Latina III. De la independencia a la segunda guerra mundial*, Madrid, Siglo XXI, 1986.

HALPERIN DONGHI, Tulio: *Historia de América Latina, 3: Reforma y disolución de los imperiosibéricos 1750-1850*, Madrid, Alianza Editorial, 1985.

PALACIOS, Guillermo, y MORAGA, Fabio: "La independencia y el comienzo de los regímenes representativos", Vol I: 1810-1850. *Historia contemporánea de América Latina*, Madrid, Síntesis, 2003.

BLOQUE V

CHEVALIER, François: *América Latina de la Independencia a nuestros días*. Barcelona, Labor, 1983.

DEGLER, C.N.: *Historia de Estados Unidos. El desarrollo de una nación 1860-1985*, 2 vols., Barcelona, Ariel, 1986.

HALPERIN DONGHI, Tulio: *Historia de América Latina, 3: Reforma y disolución de los imperiosibéricos 1750-1850*, Madrid, Alianza Editorial, 1985.

IZARD, Miquel: *América latina, siglo XIX: violencia, subdesarrollo y dependencia*, Madrid, Síntesis, 1990.

VÁZQUEZ, Josefina (dir.) y MIÑO GRIJALVA, Manuel (coord.): "La construcción de las naciones latinoamericanas, 1820-1870", Volumen VI de *Historia General de América Latina*, UNESCO, 2003.

BLOQUE VI

CARDOSO, FERNANDO H. y FALETTO, F.: *Dependencia y desarrollo en América Latina*, México, Siglo XXI, 1969.

DEGLER, C. N.: *Historia de Estados Unidos. El desarrollo de una nación 1860-1985*, 2 vols., Barcelona, Ariel, 1986.

MESA GARRIDO, R.: *La idea de comunidad iberoamericana: entre la Historia y la*

Utopía, Madrid, CEDEAL, 1989.

MORALES PADRÓN, F.: *Historia de unas relaciones difíciles: Estados Unidos-América Latina*, Sevilla, Universidad de Sevilla, 1987.

ROUQUIÉ, A.: *El Estado militar en América Latina*, Madrid, Siglo XXI, 1984.

SKIDMORE, Th. y SMITH, P.H.: *Historia Contemporánea de América Latina. América Latina en el siglo XX*, Barcelona, Crítica, 1996.

VELASCO, L. A. (coord.): *Mercosur y la Unión Europea: dos modelos de integración económica*, Valladolid, Lex Nova, 1998.

VILAS, C. (coord.): *Democracia emergente en Centroamérica*, México, UNAM, 1993.

Recursos en Internet

<http://www.americanistas.es/>

<http://www.cervantesvirtual.com/areas/biblioteca-americana-0/>

<http://www.cervantesvirtual.com/portal/Constituciones/>

<http://www.lib.utexas.edu/maps/americas.html>

http://www.ua.es/hum.contemporaneas/historia_america/index.html

<http://estudiosamericanos.revistas.csic.es/index.php/estudiosamericanos>

<http://nuevomundo.revues.org/document3620.html>

<http://revistadeindias.revistas.csic.es/index.php/revistadeindias>

<http://www.uvm.cl/csonline/>

Otra documentación (apuntes, colección de problemas, documentos históricos, etc.)

CÉSPEDES DEL CASTILLO, Guillermo: *Textos y documentos de la América Hispánica, 1492-1898*, vol. XIII de la *Historia de España* dirigida por Manuel Tuñón de Lara, Barcelona, Labor, 1986.

SANTACREU, J.M. (coord.): *Manual de pràctiques per a la història contemporània d'Amèrica*, Alicante, Secretariat de Promoció del Valencià de la Universitat d'Alacant/EUCV, 2000 (reed. de 2003).

VARELA, Consuelo, y Gil, Juan: *Cristóbal Colón. Textos y documentos completos. Nuevas cartas*, Madrid, Alianza Editorial, 1997 (3ª ed.).

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN		DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Evaluación continua	Participación en clase	Participar activamente en las actividades formativas programadas	10%
	Seminario (Actividad académica dirigida)	Compilar y sintetizar información diversa en torno a temas específicos de la asignatura	50%
Prueba final (Resolución de problemas, comentarios de texto, gráficos y mapas)		<p>Conocer y manejar adecuadamente los conceptos categorías y temas de la asignatura.</p> <p>Conocer y analizar los cambios y permanencias más importantes, situándolos en el espacio y en el tiempo para comprender la Historia como un proceso.</p> <p>Elaborar un discurso escrito y/o oral coherente y sin errores ortográficos.</p>	40%

Observaciones

- Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta cuatro faltas de ortografía podrá suponer una reducción del 20% en la calificación final, y cometer más de cuatro faltas, según el número y su gravedad, reprobado o invalidar la prueba.
- Si el(la) alumno(a) suspendiese las pruebas escritas, pero hubiese aprobado las tareas académicas dirigidas correspondientes a la actividad tutorada, esta última nota se le guardará para la segunda convocatoria; en caso contrario, el(la) alumno(a) deberá recuperar esa parte con las actividades que le proponga el profesor.

9.2. Evaluación del proceso docente

Para valorar el proceso docente y la actividad del profesorado la Universidad

y la Facultad de Filosofía y Letras pondrán en marcha los procedimientos previstos en los programas implementados para la evaluación y mejora de la calidad de la enseñanza, tanto en la asignatura en particular como en el contexto del título de grado.

ASIGNATURA

HISTORIA, IMAGEN Y CINE

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación: Historia, imagen y cine

Código: 8054

Módulo: optativas

Materia: Patrimonio cultural y divulgación de la Historia

Tipo de asignatura: optativa

Curso: 4º

Ubicación temporal: 2º cuatrimestre (de 2013-2014)

Créditos ECTS: 6 (60 horas presenciales y 90 no presenciales)

Presencialidad: 45 horas teóricas y 15 horas de prácticas presenciales

Idioma en el que se imparte: castellano

Áreas de conocimiento y Departamentos que imparte la asignatura:

Área: Historia Moderna

Departamento: Historia Medieval, Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P2040

Correo electrónico: dhmm@ua.es **Teléfono:** 965903443

Área: Historia Contemporánea

Departamento: Humanidades Contemporáneas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P1021

Correo electrónico: dhcon@ua.es **Teléfono:** 96 5903431

Datos básicos del profesorado:

Coordinadores: David Bernabé Gil

Centro/Departamento: Historia Medieval, Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Área: Historia Moderna

Nº Despacho: 18P2023

Correo electrónico: David.Bernabe@ua.es **Teléfono:** 965903765

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

Coordinadores: Pedro Payá López

Centro/Departamento: Humanidades Contemporáneas

Área: Historia Contemporánea

Nº Despacho: 0018P1036

Correo electrónico: pedro.paya@ua.es **Extensión:** 96 5903400ext. 2274

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

2. CONTEXTUALIZACIÓN/PRESENTACIÓN

La asignatura *Historia, imagen y cine* aborda el estudio de las imágenes a lo largo de la historia Moderna y Contemporánea, centrándose fundamentalmente en las producidas por el mundo occidental. Se analiza la importancia de la imagen como medio de representación del poder, así como su papel en la construcción de identidades colectivas y el peso creciente que su estatus ha ido cobrando en la sociedad de masas. Los distintos temas ponen de manifiesto los contenidos discursivos de las imágenes y la particular relación que históricamente se ha dado entre el poder de las imágenes y la imagen del poder, con especial atención a los discursos realizados sobre el pasado. Específicamente en relación con el grado de Historia, esta asignatura es afín a algunas de las asignaturas del itinerario A, como *Memoria y usos públicos de la historia* y B, como *Historia y cultura contemporánea e Ideas y construcciones históricas en las épocas moderna y contemporánea*.

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG1	Razonamiento crítico
CG2	Capacidad de análisis y de síntesis
CG8	Compromiso ético con el patrimonio cultural, natural, histórico, artístico, arqueológico y etnográfico
CG10	Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar

Competencias específicas

CE5	Adquirir los métodos, técnicas e instrumentos empleados en las ciencias históricas para el análisis de la cultura visual.
CE6	Obtener la habilidad para usar las fuentes documentales históricas así como los instrumentos de recopilación de la información (catálogos bibliográficos, inventarios de archivo, bases de datos electrónicas) relacionados con la imagen y el cine.

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

1. Distinguir diversas manifestaciones visuales necesarias para la investigación histórica
2. Explicar el significado de la cultura visual en la divulgación de la historia
3. Analizar fuentes específicas para el estudio de la época moderna y contemporánea
4. Identificar los problemas metodológicos con los que debe enfrentarse el historiador al estudiar la imagen

5. CONTENIDOS

BLOQUE I

Tema 1. Discursos políticos y re-construcción de memoria en las representaciones iconográficas

1.1. Ambivalencia de las imágenes, como fuentes visuales de información y como invenciones del pasado.

1.1.1. Peculiaridades y “reglas” de uso.

1.1.2. Iconografía e iconología. Simbología y alegorías.

1.1.3. El poder de la imagen en la interpretación del pasado y la construcción de la tradición.

1.2. Miradas y discursos visuales antes de la edad moderna

1.3. Escenarios para una retórica visual del poder y de la religión en la edad moderna

1.3.1.- Palacios y sitios reales

1.3.1.- Catedrales, iglesias y recintos religiosos.

1.4. Vida cotidiana y proyección de las percepciones sociales a través de las imágenes.

Tema 2. Escenificaciones del poder: fastos, ceremonias, rituales.

2.1. Arte efímero y lenguajes visuales en las celebraciones reales: bodas, coronaciones, entradas triunfales, sepelios.

2.2. La fiesta barroca.

Tema 3. Emblemas, ilustraciones y representaciones simbólicas en la era de la Imprenta

3.1. Metáfora y simbología en emblemas, empresas, estampas, monedas, medallas.

3.2. El uso de las imágenes en soporte libresco: portadas, frontispicios, grabados.

BLOQUE II

Tema 4. La mirada del otro: cine, política y sociedad en el siglo XX

4.1. En los orígenes de la mirada: Imagen y palabra.

4.1.1. Lo sacrílego de la mirada en los mitos griegos.

4.1.2. La mirada como principio de conocimiento.

4.1.2. La mirada del cine: límites y contenidos.

4.2. Los usos públicos del cine.

4.2.1. Al servicio del Estado: el cine como instrumento de propaganda política.

4.2.2. Cine de autor. El film como contestación.

4.3. El vaciamiento de la mirada: imagen y palabra en la era pos-televisiva.

4.3.1. De la era de la imagen al triunfo de lo visual.

4.3.2. Medios de comunicación audiovisuales: banalizar lo real.

Tema 5. Una taxonomía del cine: la unidad de contrarios

- 5.1. Arte vs. Industria.
 - 5.1.1. El cine y las vanguardias artísticas.
 - 5.1.2. Gana el espectáculo. Del gran arte de masas a la gran industria de consumo.
- 5.2. Imagen y palabra.
 - 5.2.1. En el principio fue el cine mudo.
 - 5.2.2. Hollywood se impone. El cine como narración de historias.
- 5.3. Documental y ficción. Las formas de acceso a la realidad.
 - 5.3.1. El cine documental.
 - 5.3.2. El cine de ficción.
 - 5.3.3. Documental y ficción en el carácter discursivo del cine.
- 5.4. Ocio vs pensamiento.
 - 5.4.1. Pensar las imágenes y contemplar las ideas.
 - 5.4.2. De la imagen movimiento a la imagen tiempo.

Tema 6. Cine e historia. El film como fuente para el análisis y conocimiento de la historia contemporánea

- 6.1. Relaciones entre historia contemporánea y cine.
 - 6.1.1. La lectura histórica del cine o el cine como documento.
 - 6.1.2. La lectura cinematográfica de la historia o el cine como lugar de memoria.
- 6.2. Cine e historia en el mundo académico.
 - 6.2.1. El cine en el aula.
 - 6.2.2. El cine en la investigación histórica.
- 6.3. Las películas históricas o la historia en las películas. Introducción al análisis del film histórico.
 - 6.3.1. Las imágenes del siglo XIX.
 - 6.3.2. El siglo XX en la pantalla.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

Las actividades formativas presenciales de la asignatura consistirán en clases teóricas y en prácticas de seminario, realizándose las actividades formativas no presenciales mediante tutorías individuales y la dinámica de trabajo en grupo.

Los materiales de trabajo y la información necesaria de la asignatura estarán disponibles en el *campus virtual* de la Universidad de Alicante desde el inicio del cuatrimestre.

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clase de teoría (T)	Lección magistral/participativa	45	
Seminarios (S)	Estudio de casos	8	
Prácticas Laboratorio	Proyección	7	
Tutorías			30
Trabajo			60
Total volumen de trabajo			150 HORAS

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA														
Semana	Unidad didáctica/tema	Objetivos	Horas presenciales								Horas no presenciales						
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (Tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL	
1	1	1, 2, 3, 4	3									3	2		2	2	6
2	1	1, 2, 3, 4	3		2							5	2		2	2	6
3	1	1, 2, 3, 4	3									3	2		2	2	6
4	1	1, 2, 3, 4	3		2							5	2		2	2	6
5	2	1, 2, 3, 4	3									3	2		2	2	6
6	2	1, 2, 3, 4	3		2							5	2		2	2	6
7	3	1, 2, 3, 4	3									3	2		2	2	6
8	3-4	1, 3, 4	3		2							5	2		2	2	6
9	4	2, 3, 4	3									3	2		2	2	6
10	4-5	2, 3, 4	3					2				5	2		2	2	6
11	5	2, 3, 4	3									3	2		2	2	6
12	5	2, 3, 4	3									3	2		2	2	6
13	6	1, 3, 4	3					2				5	2		2	2	6

Guía docente: GRADO DE HISTORIA.
 MENCIÓN 1: PATRIMONIO CULTURAL Y DIVULGACIÓN DE LA HISTORIA

14	6	1, 3, 4	3								3	2		2	2	6
15	6	1, 3, 4	3				3				6	2		2	2	6
TOTAL HORAS			45								60	30		30	30	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE															150	

8. BIBLIOGRAFÍA Y RECURSOS

BLOQUE I

Bibliografía general

- BURKE, P.: *Visto y no visto. El uso de la imagen como documento histórico*, Crítica, Barcelona, 2001.
- FREEDBERG, D.: *El poder de las imágenes. Estudios sobre la historia y la teoría de la respuesta*, Madrid, 1992.
- HASKELL, F. *La historia y sus imágenes*, Madrid, 1994.
- PALOS, J.L. y CARRIO-INVERNIZZI, D.: *La historia imaginada. Construcciones visuales del pasado en la Edad Moderna*, CEEH, Madrid, 2008.

Bibliografía específica

Tema 1

- CAMILLE, M.: *El ídolo gótico. Ideología y creación de imágenes en el arte medieval*, Akal, Madrid, 2000.
- GOMBRICH, E.H.: *Imágenes simbólicas. Estudios sobre el arte del Renacimiento*, Alianza, Madrid, 1983.
- LA FLOR, Fernando R. de: *Imago. La cultura visual y figurativa del barroco*, Abada, Madrid, 2009.
- : *Barroco. Representación e ideología en el mundo hispánico*, Cátedra, Madrid, 2002.
- LE GOFF, J.: *Una Edad Media en imágenes*, Paidós, Barcelona, 2009.
- SEBASTIÁN, Santiago: *Contrarreforma y barroco. Lecturas iconográficas e iconológicas*, Alianza, Madrid, 1981.
- SEBASTIÁN, Santiago: *Mensaje simbólico del arte medieval*, Ed. Encuentro, Madrid, 1994.

Tema 2

- BONET CORREA, A.: *Fiesta, poder y arquitectura. Aproximación al barroco español*, Madrid, 1990.
- GONZALEZ ENCISO, A. y USUNÁRIZ GARAYOA, J.M. (eds.): *Imagen del Rey, imagen de los reinos. Las ceremonias públicas en la España Moderna (1500-1814)*, Pamplona, 1999.
- MUIR, E.: *Fiesta y rito en la Europa Moderna*, Editorial Complutense, Madrid, 2001.
- RIO BARREDA, Mª José del: *Madrid, urbs regia: la capital ceremonial de la monarquía católica*, Marcial Pons, Madrid, 2000.

Tema 3

- LA FLOR, Fernando R. de: *Emblemas. Lecturas de la imagen simbólica*, Alianza, Madrid, 1995.
- PRAZ, M.: *Imágenes del barroco (estudios de emblemática)*, Siruela, Madrid,

1981.

SEBASTIÁN, Santiago: *Emblemática e historia del arte*, Cátedra, Madrid, 1995.

Textos, documentos y recursos

ALCIATO: *Emblemas*, ed. de Santiago Sebastián, Akal, Madrid, 1993.

BELTING, Hans: *Imagen y culto. Una historia de la imagen anterior a la era del arte*, Akal, Madrid, 2009.

Catedrales de España, 10 vols.

DUINDAM, : *Viena y Versalles. Las Cortes de los rivales dinásticos europeos entre 1550 y 1780*

ELLIOT, J. y BROWN, J.: *Un palacio para el Rey: El Buen Retiro y la Corte de Felipe IV*, Revista de Occidente, Madrid, 1988.

Libros de emblemas y obras afines en la Biblioteca Universitaria de Santiago de Compostela, ed. y catálogo de LOPEZ POZA, Sagrario, Santiago de Compostela, 2008.

Los emblemas de Alciato, traducidos a Rimas Españolas, ed. de Rafel Zafra, Barcelona, 2003.

RIPA, Cesare: *Iconología o Tratado de alegorías y emblemas*, 2 vols. Akal, Madrid, 2007.

Summa Artis. Historia General del Arte, 45 vols.

Summa Pictorica. Historia universal de la pintura, 10 vols.

VV.AA: *España y Nápoles. Coleccionismo y mecenazgo*.

Recursos en red

<http://blogs.ua.es/bibliotecavirtualhistoria/>

<http://www.artehistoria.com/historia/index.html>

<http://www.youtube.com/watch?v=Yt8p5P12Vrc>

<http://www.studiolum.com/es/cd01-saavedra.htm>

BLOQUE II

Bibliografía general

BAZIN, André, *¿Qué es el cine?*, Rialp, Madrid, 2004.

COUSINS, Mark, *Historia del cine*, Blume, Barcelona, 2005.

DEBRAY, Régis, *Vida y muerte de la imagen. Historia de la mirada en Occidente*, Paidós, Madrid, 1994.

FERRO, Marc, *Historia contemporánea y cine*, Ariel, Barcelona, 1995.

ROSESTONE, R.A., *El pasado en imágenes. El desafío del cine a nuestra idea de la historia*, Ariel, Barcelona, 1997.

SAND, Shlomo, *El siglo XX en pantalla*, Crítica, Barcelona, 2004.

Bibliografía específica

Tema 4

BAECQUE, Ade (comp.), *La política de los autores*, Paidós, Barcelona, 2003.

BERGER, John, *Modos de ver*, Gustavo Gili, Barcelona, 2000.

- GUBERN, Román, *Patologías de la imagen*, Anagrama, Barcelona, 2004.
LLEDÓ, Emilio, *Elogio de la infelicidad*, Cuatro Ediciones, Valladolid, 2005.
SARTORI, Giovanni, *Homo videns. La sociedad teledirigida*, Taurus, Madrid, 2000 (2ª edición ampliada de la 1ª de 1998).
SONTAG, Susan, *Sobre la fotografía*, Alfaguara, Madrid, 2005.
SORLIN, Pierre, "Guerra, medios audiovisuales y sociedad", *Film-Historia*, Vol. III, n.º 1-2, 1993.
SORLIN, Pierre, *Sociología del cine. La apertura para la historia de mañana*, FCE, México, 1985.

Películas

Epígrafe 1

- ANGELOPOULOS, Theo, *To Vlemmatou Odyssea* (La mirada de Ulises) (1995).
BERGMAN, Ingmar, *Sasom i en spegel* (A través del espejo) (1961).
BERTOLUCCI, Bernardo, *The Dreams* (Soñadores) (2003).
CHAPLIN, Charles, *City Lights* (Luces de la ciudad) (1931).
DREYER, Carl T. *Gertrud* (1964).
HUSTON, JOHN, *The Dead* (Dublineses. Los muertos) (1987).

Epígrafe 2

- CHAPLIN, Charles, *The Great Dictator* (El gran dictador) (1940).
GALLONE, Carmine, *Scipione l'Africano* (1937).
LANG, Fritz, *Das Testament des Dr. Mabuse* (El testament del Dr. Mabuse) (1933).
RIEFENSTAHL, Leni, *Triumph of Willens* (El triunfo de la voluntad) (1934).
SÁEZ DE HEREDIA, José Luis, *Raza* (1942).
ZINNEMANN, Fred, *High Noon* (Sólo ante el peligro) (1952).

Epígrafe 3

- LELOUCH, Claude, *11'09"01* (2002).
MAKHMALBAF, Samira, *11'09"01* (2002).
PASOLINI, Pier Paolo, *La sequenza del fiore di carta* (1968).
PENN, Sean, *11'09"01* (2002).

Textos literarios

- SARAMAGO, José, *Ensayo sobre la ceguera*, Alfaguara, Madrid, 1996.

Tema 5

- BRESCHAND, Jean, *El documental. La otra cara del cine*, Paidós, Barcelona, 2000.
DELEUZE, Gilles, *La imagen-movimiento*, Paidós, Barcelona, 1986.
—, *La imagen-tiempo*, Paidós, Barcelona, 2004.
METZ, Christian, *Ensayos sobre la significación en el cine (1964-1972)*, 2 vols., Paidós, Barcelona, 2002.
QUINTANA, Ángel, *Fábulas de lo visible*, El Acantilado, Barcelona, 2003.
RANCIER, Jacques, *La fábula cinematográfica. Reflexiones sobre la ficción en el cine*. Paidós, Barcelona, 2005.

VV.AA., *Cinema, art i pensament*, Universitat de Girona, 1999.
WEINRICHTER, Antonio, *Desvíos de lo real, el cine de no ficción*, T & B Editores, Madrid, 2004.

Textos y testimonios históricos

BERGMAN, Ingmar, *Linterna mágica*, Tusquets, Barcelona, 1988.
—, *Imágenes*, Tusquets, Barcelona, 1990.
BRESSION, Robert, *Notas sobre el cinematógrafo*, Árdora Ediciones, Madrid, 1997.
DREYER, Carl, T. *Reflexiones sobre mi oficio*, Paidós, Barcelona, 1999.
EISENSTEIN, Sergei, *Teoría y técnica cinematográfica*, Rialp, Madrid, 1996.
GODARD, Jean-Luc, *Historias del cine*, La caja negra, Buenos Aires, 2007.
PASOLINI, Pier Paolo y ROHMER, Eric, *Cine de poesía contra cine de prosa*, Anagrama, Madrid, 1970.
TARKOVSKI, Andrei, *Esculpir en el tiempo*, Rialp, Madrid, 1991.
VERTOV, Dziga, *El cine-ojo*, Fundamentos, Madrid, 1973.
—, *Memorias de un cineasta bolchevique*, Capitán Swing Libros, 2009.

Películas

Epígrafes 1 y 2

BUÑUEL, Luis, *Un perro andaluz* (1929).
WILDER, Billy, *Sunset Boulevard* (El crepúsculo de los dioses) (1950).

Epígrafe 3

ERICE, Víctor, *El sol del membrillo* (1992).
FLAHERTY, Robert, J., *Nanook el esquimal* (1922).
KIAROSTAMI, Abbas, *Close up* (1990).
OPHULS, Marcel, *Le chagrin et la pitié* (1969).

Epígrafe 4

GODARD, Jean-Luc, *Scénario du film Passion* (1982).
GUERIN, José Luis, *Tren de sombras* (1997).
HITCHCOCK, Alfred, *Vértigo* (De entre los muertos) (1958).
MARKER, Chris, *La Jetée* (1963).
MORETTI, Nanni, *Caro diario* (1993).
PASOLINI, Pier Paolo, *La rabbia* (1963).

Textos literarios

AUSTER, Paul, *El libro de las ilusiones*, Anagrama, Barcelona, 2003.

Tema 6

ELENA, Alberto, *Ciencia, cine e historia*, Madrid, Alianza, 2002.
FERRO, Marc, "Perspectivas en torno a las relaciones Historia-Cine", *Film-Historia*, Vol.I, n.º 1, 1991.
FERRO, Marc, *El cine. Una visión de la historia*, Akal, Barcelona, 2008.
PAZ REBOLLO, María Antonia y MONTERO DÍAZ, Julio (coords.), *Historia y*

cine. Realidad, ficción y propaganda, Editorial Complutense, Madrid, 1995.

SADOUL, Georges, *Historia del cine mundial. Desde los orígenes hasta nuestros días*, Siglo XXI, Madrid, 1976.

SALVADOR MARAÑÓN, Alicia, *Cine, Literatura e Historia. Novela y cine: recursos para la aproximación a la Historia Contemporánea*, Ediciones de la Torre, Madrid, 1997.

SANCHEZ BIOSCA, Vicente, *Cine y guerra civil española. Del mito a la memoria*, Alianza, Madrid, 2006.

SORLIN, Pierre, *Cines europeos, sociedades europeas*, Paidós, Barcelona, 1996.

VV.AA., "Historia y cine", *Cuadernos de Historia Contemporánea*, n.º 23, 2001.

VV.AA., *Ficciones históricas, Cuadernos de la Academia*, n.º 6, 1999.

Películas

AMELIO, Gianni, *Lamerica* (1994).

ANGELOPOULOS, Theo, *To Vlemmatou Odyssea* (La mirada de Ulises) (1995).

EISENSTEIN, Sergei, *El acorazado Potemkin* (1925).

EISENSTEIN, Sergei, *La huelga* (1925).

GANCE, Abel, *J'accuse* (1919).

GANCE, Abel, *Napoleón* (1927).

GODARD, Jean-Luc, *De le origine du XXIèmesiècle* (2000).

GODARD, Jean-Luc, *Notremusique* (2004).

GRIFFITH, David W. *The Birth of a nation* (El nacimiento de un nación) (1915).

KUSTURIKA, Emir, *Underground* (1995).

LANZMANN, Claude, *Shoah* (1985).

MILESTONE, Lewis, *All quiet on the Western Front* (Sin novedad en el frente) (1930).

PABST, G.W. *Westfront 1918* (Cuatro de infantería) (1930).

PUDOVKIN, Vsévolod, *La madre* (1926).

RENOIR, Jean, *La Marseillaise* (1938).

RENOIR, Jean, *Thislandis mine* (Esta tierra es mía) (1943).

RESNAIS, Alain, *Nuitetbrouillard* (Noche y niebla) (1955).

RESNAIS, Alain, *Hiroshima mon amour* (1959).

ROSSELLINI, Roberto, *Roma cittaaperta* (1945).

ROSSELLINI, Roberto, *Paisà* (1946).

ROSSELLINI, Roberto, *Germania anno zero* (1948).

SPIELBERG, Steven, *Schindler's list* (La lista de Schindler) (1993).

Textos literarios

CABRERA INFANTE, Guillermo, *Un oficio del siglo XX*, El País/ Aguilar, Madrid, 1994.

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN	DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Comentarios de textos y documentos visuales y presentación de un trabajo	Adecuación del trabajo individual a las competencias evaluadas en la asignatura	60 %
Prueba escrita final	Adecuación del ejercicio escrito a las competencias evaluadas en la asignatura	40 %
Participación en el aula	Asistencia a clase y participación en debates	10%

Observaciones

- 1) La evaluación será acumulativa, por lo que la calificación final se obtiene a partir de efectuar el sumatorio de las calificaciones obtenidas en las distintas pruebas de evaluación establecidas, atendiendo al porcentaje asignado a cada una de ellas.
- 2) Será requisito indispensable para proceder al sumatorio de las calificaciones y, en consecuencia, para poder superar la asignatura, obtener en el examen final una calificación igual o superior a 4 (sobre 10)
- 3) El porcentaje de calificación asignado a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.
- 4) Si el alumno obtuviese en las pruebas escritas una calificación inferior a 4 (sobre 10), pero hubiese aprobado las tareas académicas dirigidas correspondientes a la actividad tutorizada, esta última nota se le guardará para la segunda convocatoria.

- 5) Las pruebas de la evaluación continua podrán ser recuperables a criterio del profesor. La información pertinente a este respecto estará a disposición del alumnado a inicios del desarrollo de la asignatura.
- 6) El estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el profesor de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico. En este punto se contemplarán las posibles excepciones a la hora de evaluar: posibles recuperaciones para alcanzar los objetivos de aprendizaje previstos, alumnos incorporados con posterioridad por causa justificada o a tiempo parcial, etc.
- 7) Se intentará hacer una previsión pro-activa de pruebas de evaluación ante la variedad del comportamiento y nivel de compromiso del alumnado (tiempo parcial, falta de asistencia a clase, etc).
- 8) Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta cuatro faltas de ortografía podrá suponer una reducción del 20% en la calificación final, y cometer más de cuatro faltas, según el número y su gravedad, reprobado o invalidar la prueba.

9.2. Evaluación del proceso docente

- 1) Para valorar el proceso docente y la actividad del profesorado la Universidad y la Facultad de Filosofía y Letras pondrán en marcha los procedimientos previstos en los programas implementados para la evaluación y mejora de la calidad de la enseñanza, tanto en la asignatura en particular como en el contexto del título de grado.
- 2) Con el fin de implementar posibles mejoras y corregir las posibles insuficiencias o debilidades detectadas se tendrán en cuenta para cursos sucesivos las opiniones y sugerencias de otros profesores del Departamento y del Área de conocimiento a la que se adscribe la asignatura.
- 3) En el supuesto que se detecten situaciones problemáticas que afecten al conjunto o a buena parte del alumnado, se realizarán aquellos cambios que puedan corregirlos para mejorar los resultados del proceso de aprendizaje, siempre de forma consensuada con los alumnos.

ASIGNATURA

**MEMORIA
Y USO PÚBLICO DE LA HISTORIA**

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación: Memoria y uso público de la Historia

Código: 32054

Módulo: optativas

Materia: Cultura y construcciones históricas

Tipo de asignatura: optativa

Curso: 4º

Ubicación temporal: 2º cuatrimestre (de 2013-2014)

Créditos ECTS: 6 (60 horas presenciales y 90 no presenciales)

Presencialidad: 30 horas teóricas y 30 horas de prácticas presenciales

Idioma en el que se imparte: castellano

Áreas de conocimiento y Departamento que imparte la asignatura:

Área: Arqueología

Departamento: Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Filología Griega y Filología Latina

Nº de despacho de la secretaría:

Correo electrónico: dprha@ua.es **Teléfono:** 965903400, ext. 3663

Área de conocimiento y Departamento que imparte la asignatura:

Área: Ciencias y Técnicas Historiográficas

Departamento: Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Nº de despacho de la secretaría:

Correo electrónico: dhmmo@ua.es **Teléfono:** 965903400 ext. 3443

Áreas de conocimiento y Departamentos que imparten la asignatura:

Área: Historia Contemporánea

Departamento: Humanidades Contemporáneas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P1021

Correo electrónico: dhcon@ua.es **Teléfono:** 96 5903431

Datos básicos del profesorado:

Coordinadora: Rosa Ana Gutiérrez Lloret

Centro/Departamento: Humanidades Contemporáneas

Área: Historia Contemporánea

Nº Despacho: 0018P1025

Correo electrónico: ra.gutierrez@ua.es **Teléfono:** 96 5909685

Lugar de atención al alumnado: despacho de la profesora

Horario de atención:

Profesor responsable: Sonia Gutiérrez Lloret

Centro/Departamento: Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Filología Griega y Filología Latina

Área: Arqueología

Nº Despacho: 0019PB027

Correo electrónico: sonia.gutierrez@ua.es **Teléfono:** 96 5909562

Lugar de atención al alumnado: despacho de la profesora

Horario de atención:

Profesora responsable: Verónica Mateo Ripoll

Centro/Departamento: Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Área: Ciencias y Técnicas Historiográficas

Nº Despacho: 0018P2032

Correo electrónico: veronica.mateo@ua.es **Teléfono:** 96 5903400 ext. 2062

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

Profesor responsable: Emilio La Parra López

Centro/Departamento: Humanidades Contemporáneas

Área: Historia Contemporánea

Nº Despacho: 0018P1025

Correo electrónico: emilio.parra@ua.es **Teléfono:** 96 5909412

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

2. CONTEXTUALIZACIÓN/PRESENTACIÓN

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG2	Capacidad de análisis y de síntesis.
CG8	Compromiso ético con el patrimonio cultural, natural, histórico, artístico, arqueológico y etnográfico.
CG9	Compromiso social con la pluralidad y diversidad de realidades de la sociedad actual, desde el respeto a los derechos fundamentales y a la igualdad entre hombres y mujeres; la igualdad de oportunidades; la no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad y los valores de una cultura de paz y democracia.

Competencias específicas

CE2	Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado.
CE3	Capacidad de ejercer profesionalmente la docencia, la investigación de la Historia, la gestión del patrimonio histórico y arqueológico y de los recursos culturales en la sociedad actual.
CE4	Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de las diferentes ramas de la investigación histórica (económica, social, política, cultural, de género, entre otras), así como apreciar la importancia que tienen para la investigación los diversos contextos económicos, políticos, culturales y sociales.
CE6	Obtener la habilidad para usar críticamente las fuentes documentales históricas así como los instrumentos de recopilación de la información (catálogos documentales y bibliográficos, inventarios de archivo, bases de datos electrónicas, entre otras).
CE7	Leer, analizar e interpretar el registro arqueológico.

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

1. Comprender las aportaciones teóricas de la investigación sobre la memoria.
2. Conocer las principales posiciones historiográficas en el debate sobre la memoria.
3. Entender las políticas de memoria, las instituciones documentales y la arqueología como resultado de unas interpretaciones vinculadas a intereses políticos e historiográficos.
4. Valorar e interpretar los recursos arqueológicos y documentales en relación a los usos públicos de la Historia.

5. CONTENIDOS

Tema 1. Memoria e Historia.

- 1.1. La problemática de la memoria y la historia.
- 1.2. Memoria y sociedad: presupuestos conceptuales.

Tema 2. Políticas de la memoria y lugares de memoria en la época contemporánea.

- 2.1. El Estado-nación y el nacimiento de las políticas de la memoria.
- 2.2. Políticas y lugares de memoria en el largo siglo XIX.

Tema 3. El debate sobre la memoria en el mundo actual.

- 3.1. Memoria e historiografía
- 3.2. Trauma colectivo y memoria histórica

Tema 4. Bibliotecas, archivos y poder.

- 4.1. Los depósitos de la memoria y el poder.
- 4.2. Los centros de la memoria en el mundo actual.

Tema 5. Arqueología e instrumentalización política de la Historia.

- 5.1. Materialidad y testimonio de la memoria.
- 5.2. La instrumentalización política de la Arqueología y la memoria.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clase de teoría	Lección magistral/participativa	30	
Seminarios	Estudio de casos	10	
Prácticas/Trabajos de campo		10	
Prácticas de problemas		10	
Estudio y elaboración de materiales			30
Trabajo individual/grupal			50
Tutorías individuales/grupales			10
Total volumen de trabajo			150 HORAS

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA													
Semana	Unidad didáctica/tema	Objetivos	Horas presenciales									Horas no presenciales				
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (Tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL
1			2								2	3		3		6
2			2	2							4	3		3		6
3			2		2						4	3		2	1	6
4			2	1	2						5	3		2	1	6
5			2	1							3	1	2	2	1	6
6			2		2						4	2	2	2		6
7			2	1	2						5	1	2	2	1	6
8			2		2						5	1	2	2	1	6
9			2		2						5	1	2	2	1	6
10			2	1	2						5	1	2	2	1	6
11			2	2							4	2	2	2		6
12			2		2						4	1	2	2	1	6
13			2	1	2						5	2	1	2	1	6
14			2	1	2						5	2	2	2		6
15			2								2	2		3	1	6
TOTAL HORAS			30	10	20						60	30	20	30	10	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE															150	

8. BIBLIOGRAFÍA Y RECURSOS

Bibliografía general

- AGUILAR FERNÁNDEZ, P., *Políticas de la memoria y memorias de la política: el caso español en perspectiva comparada*, Madrid, Alianza Editorial, 2008.
- ALBERCH FUGUERAS, R., *Los Archivos, entre la memoria histórica y la sociedad del conocimiento*, Barcelona, UOC, 2003.
- ALBERCH i FUGUERAS, R. Y CRUZ MUNDET, J.R., *Archívese. Los documentos el poder, el poder de los documentos*, Madrid, Alianza Editorial, 1999.
- ÁLVAREZ JUNCO, J., *Mater Dolorosa. La idea de España en el siglo XIX*, Madrid, Taurus, 2001.
- ANDRIEU, C.; LAVABRE, M-C. y TARTAKOWSKY, D. (dir.), *Politiques du passé. Usages politiques du passé dans la France contemporaine*, Aix-en-Provence, Publications de l'Université de Provence, 2006.
- BLANCHARD, P. y VEYRAT-MASSON, I., *Les guerres de mémoires. La France et son histoire. Enjeux politiques, controverses historiques, stratégies médiatiques*, París, La Découverte, 2010.
- CARRERAS, J. J. y FORCADELL, C. (eds.), *Usos públicos de la Historia*, Madrid, Marcial Pons, 2003.
- COLMENIR, J. F., *Memoria histórica e identidad cultural: de la postguerra a la postmodernidad*, Anthropos, 2005.
- CRUZ, M. (comp.), *Hacia dónde va el pasado. El porvenir de la memoria en el mundo contemporáneo*, Barcelona, Paidós, 2002.
- CUESTA, J. (dir.), *Memorias históricas de España (siglo XX)*, Madrid, Fundación Francisco Largo Caballero, 2007.
- , *La odisea de la memoria. Historia de la memoria en España. Siglo XX*, Madrid, Alianza Editorial, 2008.
- CHARTIER, R., *El presente del pasado*, México, Universidad Iberoamericana, 2005.
- DIAZ-ANDREU, M. y CHAMPION, T. (eds.), *Nationalism and archaeology in Europe*, Londres, University College London Press, 1996.
- FERNÁNDEZ MARTÍNEZ, V. M., *Una arqueología crítica. Ciencia, ética y política en la construcción del pasado*, Barcelona, Crítica, 2005.
- FUNARI, P. y ZARANKIN, P., *Arqueología de la represión y resistencia en América Latina (1960-1980)*, Brujas-Córdoba, 2006.
- GODOY, C. (comp.), *Historiografía y memoria colectiva. Tiempos y Territorios*, Buenos Aires, Miño y Dávila, 2002.
- GRACIA ALONSO, F., *La arqueología durante el franquismo (1939-1956)*, Barcelona, 2009.
- HALBWACHS, M., *Los marcos sociales de la memoria*, Barcelona, Anthropos, 2004 [1925]
- HUYSEN, A., *En busca del futuro perdido. Cultura y memoria en tiempos de la globalización*, México, FCE-Goethe Institut, 2002.
- JOHNSON, M. H., *An Archaeology of Capitalism*, Oxford, 1996.
- , *Escribir la historia, escribir el trauma*, Buenos Aires, Nueva Visión Argentina, 2005.
- LACAPRA, D., *Historia y memoria después de Auschwitz*, Buenos Aires, Prometeo, 2009.
- LEBOW, R. N.; KANSTEINER, W. y FOGU, C. (eds.), *The Politics of Memory in*

- Postwar Europe*, Durham-London, Duke University Press, 2006.
- MANZANO, E. y PÉREZ GARZÓN, J. S., *Memoria histórica*, Madrid, CSIC-Catarata, 2010.
- MIENTJES, A. C., «Une archéologie du monde moderne», en DEMOULE, Jean-Paul (dir.), *L'Europe, Un continent redécouvert par l'archéologie*, Paris, Gallimard, 2009.
- MOSSE, G., *La nacionalización de las masas. Simbolismo político y movimientos de masas en Alemania desde las Guerras Napoleónicas al Tercer Reich*, Madrid, Marcial Pons 2005 [1975].
- MUDROVIC, M.I. (ed.), *Pasados en conflicto. Representación, mito y memoria*, Buenos Aires, Prometeo, 2009.
- , *Historia, narración y memoria. Debates actuales en filosofía de la historia*, Madrid, Akal, 2005.
- NORA, P. (dir.), *Les Lieux de mémoire*, Paris, Gallimard, 3 tomos: t. 1 La République (1 vol., 1984), t. 2, La Nation (3 vol., 1987), t. 3 Les France (3 vol., 1992)
- PÉREZ GARZÓN, J.S. (coord.), *La gestión de la memoria. La historia de España al servicio del poder*, Barcelona, Crítica, 2000.
- RICOEUR, P., *La lectura del tiempo pasado: memoria y olvido*, Madrid, Ediciones de la Universidad Autónoma de Madrid/Arrecifes Producciones, 1999.
- , *La memoria, la historia y el olvido*, Madrid, Trotta, 2003.
- ROBIN, R., *La mémoire saturée*, Paris, Éditions Stock, 2003.
- RUIZ, A.; SANCHEZ, A. y BELLÓN, J. P., *Los archivos de la arqueología ibérica: una arqueología para las dos Españas*, Jaén, Universidad de Jaén, 2006.
- TODOROV, T., *Los abusos de la memoria*, Barcelona, Paidós, 2000.
- TRAVERSO, E., *El pasado, instrucciones de uso. Historia, memoria, política*, Madrid, Marcial Pons, 2007
- ZARANKIN, P., *Paredes que domesticar. Arqueología de la arquitectura escolar capitalista*, Campinas, IFICH-UNICAMOP, 2002.

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN	DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Actividades académicas dirigidas		50 %
Participación en el aula		10 %
Prueba escrita		40 %

ASIGNATURA

HISTORIA Y GÉNERO

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación: Historia y Género

Código: 32060

Módulo: optativas

Materia: Cultura y construcciones históricas

Tipo de asignatura: optativa

Curso: 4º

Ubicación temporal: 2ºcuatrimestre (de 2013-2014)

Créditos ECTS: 6 (60 horas presenciales y 90 no presenciales)

Presencialidad: 30horas teóricas y30 horas de prácticas presenciales

Idioma en el que se imparte: castellano

Áreas de conocimiento y Departamentos que imparten la asignatura:

Área: Historia Contemporánea–Historia Medieval

Departamento: Humanidades Contemporáneas–Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P1021

Correo electrónico: dhcon@ua.es **Teléfono:** 96 5903431

Datos básicos del profesorado:

Coordinadora: Mónica Moreno Seco

Centro/Departamento: Humanidades Contemporáneas

Área: Historia Contemporánea

Nº Despacho: **Correo electrónico:** monica.moreno@ua.es **Teléfono:** 96 5909818

Lugar de atención al alumnado: despacho de la profesora

Horario de atención:

Profesor responsable: Leonardo Soler Millá

Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Área: Historia Medieval

Nº Despacho:

Correo electrónico: leonardo.soler@ua.es **Teléfono:**

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

2. CONTEXTUALIZACIÓN/PRESENTACIÓN

La asignatura *Historia y Género* contempla una aproximación a los elementos teóricos y metodológicos básicos de la historia de género y la historia de las mujeres, que pueden contribuir a reformular visiones tradicionales y sesgadas del pasado histórico. Además, estudia las relaciones entre mujeres y hombres en la vida económica, social, política y cultural, desde las sociedades preindustriales a la actualidad. También abarca la evolución de discursos y prácticas igualitarios, que contribuyeron a la evolución del feminismo, como movimiento heterogéneo y plural. La asignatura tiene vínculos destacados con otras de la misma mención, en especial *Modelos y construcciones históricas en la Antigüedad y en el Medievo* y con *Ideas y construcciones históricas en las épocas moderna y contemporánea*.

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG1	Razonamiento crítico
CG9	Compromiso social con la pluralidad y diversidad de realidades de la sociedad actual, desde el respeto a los derechos fundamentales y a la igualdad entre hombres y mujeres; la igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad, y los valores de una cultura de paz y democracia
CG10	Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar

Competencias específicas

CE2	Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales que afectan a las relaciones de género y los desarrollados en el pasado
CE4	Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de la investigación histórica de género
CE5	Adquirir los métodos, técnicas e instrumentos empleados en la historiografía de género
CE8	Capacidad de comunicar y argumentar de forma oral y escrita en cualquiera de las lenguas oficiales de la Comunidad Valenciana de acuerdo con la terminología y técnicas usuales en la profesión historiográfica, con un especial cuidado en el uso de un lenguaje para la igualdad en la comunicación

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

1. Comprender las aportaciones teóricas de los estudios de mujeres y de género en su aplicación al estudio de la realidad histórica.
2. Entender cómo el género actúa en la construcción de imágenes, discursos, sistemas normativos, modelos institucionales y formas de subjetividad.

3. Adquirir los métodos, técnicas e instrumentos de análisis para poder examinar críticamente las fuentes históricas aplicando la perspectiva de género.
4. Identificar la evolución de las relaciones de género en ámbitos económicos, sociales, políticos y culturales.
5. Fomentar entre el alumnado perspectivas críticas encaminadas a promover situaciones sociales de igualdad entre hombres y mujeres.

5. CONTENIDOS

BLOQUE I. INTRODUCCIÓN TEÓRICA. CONCEPTOS BÁSICOS. HISTORIA DE GÉNERO, HISTORIA DE LAS MUJERES. PROBLEMAS HISTORIOGRÁFICOS

- Tema 1. Conceptos básicos. Historia de género, historia de las mujeres.
Tema 2. Problemas historiográficos fundamentales

BLOQUE II. FUENTES Y METODOLOGÍA DE LA CONSTRUCCIÓN HISTÓRICA DE LAS IDENTIDADES Y RELACIONES DE GÉNERO. BUSCANDO Y CONSTRUYENDO NUEVOS SUJETOS HISTÓRICOS

- Tema 3. Principales debates metodológicos.
Tema 4. Fuentes para la historia de género y de las mujeres.

BLOQUE III. FAMILIA, TRABAJO Y PODER EN LAS SOCIEDADES PREINDUSTRIALES

- Tema 5. Redes familiares, trabajo y transmisión del saber técnico en el mundo rural y urbano.
Tema 6. Espacios públicos y espacios privados: organismos de poder y centros de producción y reproducción social.

BLOQUE IV. COMPORTAMIENTOS SOCIALES, IDEOLOGÍA Y CULTURA. MUJERES Y HOMBRES EN EL FEUDALISMO

- Tema 7. Discursos ideológicos y realidades sociales: las mujeres en la ordenación política.
Tema 8. Pensamiento, ideología y mujeres en el Barroco y la Ilustración.

BLOQUE V. LIBERALISMO, MOVIMIENTOS SOCIALES Y FEMINISMOS EN EL SIGLO XIX

- Tema 9. Género, culturas políticas y movilización social.
Tema 10. Los orígenes del feminismo y el sufragismo.

BLOQUE VI. LAS POLÍTICAS DE GÉNERO Y EL MOVIMIENTO FEMINISTA EN EL SIGLO XX

- Tema 11. Democracia, políticas de igualdad y feminismo. Guerras, fascismo y antifeminismo.
Tema 12. Lo personal es político: feminismos y política. Debates feministas actuales.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

Esta asignatura, de carácter optativo, se desarrollará a lo largo del segundo cuatrimestre con un total de 60 horas de actividades formativas presenciales y 90 horas de trabajo no presencial. Las primeras consistirán en el desarrollo de clases teóricas y prácticas. Las clases teóricas consistirán en la presentación y explicación en el aula de los conceptos fundamentales de la materia mediante la transmisión de la información por parte de los docentes en exposición oral y el apoyo de textos puntuales y tecnologías telemáticas, utilizando diversos recursos TIC como powerpoint, web o multimedia, además de los recursos de pizarra, esquemas y guiones. En las clases prácticas se promoverá el estudio de casos y la resolución de problemas, a través de materiales diversos (recursos en Internet, textos escritos, cartografía, estadísticas, películas y documentales, obras literarias, carteles, imágenes y fotografías) en aquellos aspectos específicos que se consideren significativos de las unidades temáticas.

Las horas no presenciales se reparten entre tutorías, trabajo individual, trabajo en grupo, y estudio y elaboración de materiales por parte del alumnado.

Los materiales de trabajo y la información necesaria de la asignatura estarán disponibles en el *campus virtual* de la Universidad de Alicante desde el inicio del cuatrimestre.

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clase de teoría (T)	Lección magistral/participativa	30	
Seminarios (S)	Estudio de casos	20	
Práctica de Problemas (P)	Resolución de problemas	10	
Estudio y elaboración de materiales			30
Trabajo individual/grupal			50
Tutorías individuales/grupales			10
Total volumen de trabajo			150 HORAS

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA													
Semana	Unidad didáctica/tema	Objetivos	Horas presenciales									Horas no presenciales				
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (Tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL
1	1	1,3	2								2	3		3		6
2	2	1,3	2	1							3	3		3		6
3	3	1,3	2								2	3		2	1	6
4	4	1,3	2	1	2						5	3		2	1	6
5	5	2,3,4	2	1							3	1	2	2	1	6
6	5	2,3,4	2		2						4	2	2	2		6
7	6	2,4	2	1	2						5	1	2	2	1	6
8	7	2,5	2	1	2						5	1	2	2	1	6
9	8	2,5	2	1	2						5	1	2	2	1	6
10	9	2,4	2	1	2						5	1	2	2	1	6
11	10	2,4,5	2	1							3	2	2	2		6
12	10	2,4,5	2		2						4	1	2	2	1	6
13	11	4,5	2	1	2						5	2	1	2	1	6
14	12	1,2,5	2	1	2						5	2	2	2		6
15	12	1,2,5	2		2						4	2		3	1	6
TOTAL HORAS			30	10	20						60	30	20	30	10	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE															150	

8. BIBLIOGRAFÍA Y RECURSOS

Bibliografía general

- ANDERSON, Bonnie y ZINSSER, Judith: *Historia de las mujeres: una historia propia*, 2 vols., Crítica, Barcelona, 2000 (3ª ed.).
- BOCK, Gisela: *La mujer en la historia de Europa: de la Edad Media a nuestros días*, Crítica, Barcelona, 2001.
- CAINE, Barbara: *Género e historia: mujeres en el cambio sociocultural europeo, de 1780 a 1920*, Narcea, Barcelona, 2000.
- DUBY, Georges y Michelle PERROT (dirs.): *Historia de las mujeres en Occidente*, Taurus, Madrid, 2001 (2ª ed.)
- FAURÉ, Christine (dir.): *Enciclopedia histórica y política de las mujeres. Europa y América*, Akal, Madrid, 2010.

Bibliografía específica

BLOQUE I

- AGUADO, Ana: "La historia de las mujeres y del género", en ORTEGA LÓPEZ, Teresa Mª (coord.): *Por una historia global: el debate historiográfico en los últimos tiempos*, Universidad de Granada, Granada, 2007, pp. 111-134.
- AMORÓS, Celia y MIGUAL, Ana de (eds.): *Teoría feminista: de la Ilustración a la globalización*, 3 vols, Minerva, Madrid, 2005.
- RIVERA GARRETA, Mª Milagros: *La diferencia sexual en la historia*, Universitat de Valencia, Valencia, 2005.
- SCOTT, Joan W.: "El género: una categoría útil para el análisis histórico", en AMELANG, James S. y NASH, Mary (eds.): *Historia y Género. Las mujeres en la Europa moderna y contemporánea*, Alfons el Magnànim, Valencia, 1990, pp. 23-56.

BLOQUE II

- MORANT, Isabel: "El sexo de la historia", *Ayer*, nº 17 (1995), pp. 29-66.
- NASH, Mary: "Los nuevos sujetos históricos: perspectivas de fin de siglo. Género, identidades y nuevos sujetos históricos", en CRUZ ROMEO, M. e SAZ, Ismael (eds.): *El siglo XX. Historiografía e historia*, PUV, Valencia, 2002, pp. 85-100.
- RAMOS, Mª Dolores: "Historia de las mujeres, saber de las mujeres: la interpretación de las fuentes en el marco de la tradición feminista", *Feminismo/s*, nº 1 (2003), pp. 19-32.

BLOQUE III

- AMT, E. (ed.), *Women's lives in medieval Europe: a sourcebook*, London-New York, Routledge, 2010.
- GARCÍA HERRERO, M. C., *Artesanas de vida. Mujeres de la Edad Media*, Zaragoza, 2010
- MUÑOZ FERNÁNDEZ, A., SEGURA GRAIÑO, C.: *El trabajo de las mujeres en la Edad Media hispana*, Madrid, 1988.
- TRILLO, C. (ed.), *Mujeres, familia y linaje en la Edad Media*, Granada, 2004.
- VINYOLES VIDAL, T., *Història de les dones a la Catalunya medieval*, Lleida,

Eumo i Pagès, 2005.

V.V.A.A.: *Las mujeres en las ciudades medievales*, Madrid, 1984.

BLOQUE IV

CIRLOT, V. y GARÍ, B., *La mirada interior. Escritoras místicas y visionarias en la Edad Media*, Martínez Roca, Barcelona 1999.

KIEFER, F. (ed.), *Masculinities and Feminities in the Middle Ages and Renaissance*, Brepols, 2009.

MORAL, C del.: *Árabes, judías y cristianas. Mujeres en la Europa medieval*, Granada, 1993.

FONQUERCE, Y.R., ESTEBAN, A.: *La condición de la mujer en la Edad Media*, Coloquio hispano-francés, Universidad Complutense de Madrid, Casa de Velázquez, Madrid, 1986.

PERNOUD, R., *La mujer en el tiempo de las catedrales*, Andrés Bello, Santiago, 1999.

BLOQUE V

BELTRÁN, Elena y MAQUIEIRA, Virginia (eds.): *Feminismos. Debates teóricos contemporáneos*, Alianza, Madrid, 2001.

MORANT, Isabel: *Historia de las mujeres en España y América Latina*, Cátedra, Madrid, 2006, vol. 4.

OFFEN, Karen: *European feminisms, 1700-1950. A political history*, Stanford University Press, Stanford, 2000.

BLOQUE VI

AGUADO, Ana y ORTEGA, Teresa M^a (eds.): *Feminismos y antifeminismos. Culturas políticas e identidades de género en la España del siglo XX*, Universitat de València-Universidad de Granada, Valencia, 2011.

BARD, Christine: *Un siglo de antifeminismo*, Biblioteca Nueva, Madrid, 2000.

MORANT, Isabel: *Historia de las mujeres en España y América Latina*, Cátedra, Madrid, 2006, vol. 5.

NASH, Mary: *Mujeres en el mundo: historia, retos y movimientos*, Alianza, Madrid, 2004.

Enlaces, recursos web

Arenal. Revista de Historia de las Mujeres: <http://www.ugr.es/~arenal/>

Asociación Española de Investigación en Historia de las Mujeres (AEIHM): <http://www.aeihm.org/>

International IDEA: women in politics: <http://archive.idea.int/women/links.htm>

Mujeres en Red: <http://www.nodo50.org/mujeresred/historia.htm>

Material de apoyo

AGUADO, Ana M^a y otras: *Textos para la historia de las mujeres en España*, Cátedra, Madrid, 1994.

MARTÍNEZ, C.; PASTOR, O.; DE LA PASCUA, Mª J. y TAVERA, S (dirs.): *Mujeres en la historia de España. Enciclopedia biográfica*, Planeta, Barcelona, 2000.

RIVERA GARRETAS, M^a.M., *Textos y espacios de mujeres. Europa, s. IV-XV*,

Barcelona, 1990.

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN		DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Evaluación actividades académicas dirigidas	Comentarios de textos, gráficas, mapas o representaciones iconográficas. Resolución de problemas. Seminarios. Trabajos cortos relacionados con las actividades presenciales	Compilar, analizar y sintetizar la información diversa en torno a temas específicos Comprender y manejar de forma adecuada los conceptos, categorías y contenidos de la asignatura Elaborar un discurso escrito coherente y sin errores ortográficos Comunicar de forma oral: exposición individual o debate participativo	50%
Participación en aula		Participar activamente en las actividades formativas programadas	10%
Prueba escrita integrada por preguntas cortas y de desarrollo, y resolución de problemas		Comprender y manejar de forma adecuada los conceptos, categorías y contenidos de la asignatura Conocer y analizar los cambios y permanencias más importantes situándolos en el tiempo y contexto para comprender la historia como un proceso Elaborar un discurso escrito coherente y sin errores ortográficos	40%

Observaciones

- 1) La evaluación será sumativa, por lo que la calificación final se obtiene a partir de efectuar el sumario de las calificaciones obtenidas en las distintas pruebas de evaluación establecidas, atendiendo al porcentaje asignado a cada una de ellas.
- 2) El porcentaje de calificación asignado en cada asignatura a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.

- 3) Si el(la) alumno(a) suspendiese las pruebas escritas, pero hubiese aprobado la tareas académicas dirigidas correspondientes a la actividad tutorada, esta última nota se le guardará para la segunda convocatoria; en caso contrario, el(la) alumno(a) deberá recuperar esa parte con las actividades que le proponga el profesor(a).
- 4) Las pruebas de la evaluación continua podrán ser recuperables a criterio del profesor(a). La información pertinente a este respecto estará a disposición del alumnado a inicios del desarrollo de la asignatura.
- 5) El/la estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el/la profesor/a de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico. En este punto se contemplarán las posibles excepciones a la hora de evaluar: posibles recuperaciones para alcanzar los objetivos de aprendizaje previstos, alumnos incorporados con posterioridad por causa justificada o a tiempo parcial, etc.
- 6) Se intentará hacer una previsión pro-activa de pruebas de evaluación ante la variedad del comportamiento y nivel de compromiso del alumnado (tiempo parcial, falta de asistencia a clase, etc).
- 7) Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta cuatro faltas de ortografía podrá suponer una reducción del 20% en la calificación final, y cometer más de cuatro faltas, según el número y su gravedad, reprobado o invalidar la prueba.

9.2. Evaluación del proceso docente

- 1) Para valorar el proceso docente y la actividad del profesorado la Universidad y la Facultad de Filosofía y Letras pondrán en marcha los procedimientos previstos en los programas implementados para la evaluación y mejora de la calidad de la enseñanza, tanto en la asignatura en particular como en el contexto del título de grado.
- 2) Con el fin de implementar posibles mejoras y corregir las posibles insuficiencias o debilidades detectadas se tendrán en cuenta para cursos sucesivos las opiniones y sugerencias de otros profesores del Departamento y del Área de conocimiento a la que se adscribe la asignatura.

3) En el supuesto que se detecten situaciones problemáticas que afecten al conjunto o a buena parte del alumnado, se realizarán aquellos cambios que puedan corregirlos para mejorar los resultados del proceso de aprendizaje, siempre de forma consensuada con los alumnos y alumnas.

ASIGNATURA

**MODELOS Y CONSTRUCCIONES
HISTÓRICAS EN LA
ANTIGÜEDAD Y EL MEDIEVO**

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación: Modelos y construcciones históricas en la Antigüedad y el Medievo

Código: 32061

Módulo: optativas

Materia: Cultura y construcciones históricas

Tipo de asignatura: optativa

Curso: 4º

Ubicación temporal: 2ºcuatrimestre (de 2013-2014)

Créditos ECTS: 6 (60 horas presenciales y 90 no presenciales)

Presencialidad: 30horas teóricas y30 horas de prácticas presenciales

Idioma en el que se imparte: castellano

Áreas de conocimiento y Departamento que imparte la asignatura:

Área: Historia Medieval-Historia Antigua

Departamento: Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Filología Griega y Filología Latina, e Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Nº de despacho de la secretaría:

Correo electrónico: dprha@ua.es y dhmmo@ua.es **Teléfono:** 965903400 (Ext. 3663 y 3443 respectivamente)

Datos básicos del profesorado:

Coordinadora: Jaime Molina Vidal

Centro/Departamento: Prehistoria, Arqueología, Historia Antigua, Filología Griega y Filología Latina

Área: Historia Antigua

Nº Despacho:

Correo electrónico: **Teléfono:**

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

Profesor responsable: Leonardo SolerMilla

Centro/Departamento: Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Área: Historia Medieval

Nº Despacho:

Correo electrónico: leonardo.soler@ua.es **Teléfono:**

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

2. CONTEXTUALIZACIÓN/PRESENTACIÓN

Esta asignatura contempla una aproximación a los elementos teóricos y metodológicos básicos de unos procesos históricos determinantes en las épocas antigua y medieval, tales como las migraciones, las colonizaciones, las identidades, la ciudad y el mundo urbano y las formas de dependencia y libertad, que se ha construido como verdaderos modelos historiográficos, y que puede contribuir mediante el examen de estas construcciones históricas a reformular visiones tradicionales y sesgadas del pasado histórico. La asignatura tiene vínculos destacados con otras de la misma mención, en especial *Ideas y construcciones históricas en las épocas moderna y contemporánea*.

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG1	Razonamiento crítico
CG2	Capacidad de análisis y de síntesis.
CG4	Motivación por la calidad.
CG7	Adaptación a situaciones nuevas.
CG9	Compromiso social con la pluralidad y diversidad de realidades de la sociedad actual, desde el respeto a los derechos fundamentales y a la igualdad entre hombres y mujeres; la igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad, y los valores de una cultura de paz y democracia

Competencias específicas

CE1	Identificar, analizar y explicar la Historia desde los ámbitos local, nacional, europeo y universal, entendida como un proceso complejo y dinámico.
CE2	Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales que afectan a las relaciones de género y los desarrollados en el pasado
CE4	Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de la investigación histórica de género
CE8	Capacidad de comunicar y argumentar de forma oral y escrita en cualquiera de las lenguas oficiales de la Comunidad Valenciana de acuerdo con la terminología y técnicas usuales en la profesión historiográfica, con un especial cuidado en el uso de un lenguaje para la igualdad en la comunicación

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

1. Comprender las formas con las que la ciencia y los historiadores/as han construido las concepciones históricas desde el contexto social, político y cultural de su época.
2. Analizar y utilizar perspectivas de análisis diferentes de los hechos históricos para la construcción de modelos interpretativos.
3. Aprender a analizar y realizar comentarios críticos sobre diferentes ópticas e interpretaciones de la Historia y de sus conceptos axiales.
4. Saber leer e interpretar el fenómeno histórico como objeto de conocimiento en construcción, susceptible de ser influido por la realidad social e ideológica que la analiza.
5. Contraponer una visión absolutamente transversal de la Historia a la fragmentación por periodos, promoviendo en los alumnos/as la conciencia de ser historiador/a de forma completa.
6. Forjar un espíritu crítico que propicie la discusión de problemas sociales, culturales y políticos.

5. CONTENIDOS

BLOQUE I. INVASIONES, COLONIZACIONES Y DEPORTACIONES: FORMAS DE CONCEPTUALIZAR LOS PROCESOS MIGRATORIOS

- Tema 1. Movimientos de población, migraciones o invasiones hacia el Mediterráneo en la Antigüedad.
- Tema 2. Procesos migratorios y colonizaciones en la Edad Media.
- Tema 3. Colonialismo e invasiones en la historiografía europea.

BLOQUE II. IDENTIDADES ÉTNICAS, CULTURALES Y RELIGIOSAS: LA COMUNIDAD FRENTE A “EL OTRO”

- Tema 4. Bárbaros y ciudadanos en la Antigüedad.
- Tema 5. Musulmanes y judíos en la concepción cristiana del otro.
- Tema 6. Construcciones históricas de la identidad.

BLOQUE III. EL CONCEPTO DE CIUDAD COMO PROBLEMA HISTORIOGRÁFICO

- Tema 7. De la polis a la *civitas*: la urbanización como modelo de poblamiento antiguo.
- Tema 8. De la *civitas*, villa y medina a la ciudad medieval: la urbe como construcción identitaria y sistema económico-social.
- Tema 9. Modelos y construcciones urbanas premodernos.

BLOQUE IV. LIBERTAD Y SERVIDUMBRE: MODELOS DE DEPENDENCIA SOCIOECONÓMICA

- Tema 10. Esclavitud, dependencia y libertad en la Antigüedad.

Tema 11. Esclavos, siervos y servidumbre en la época medieval.
Tema 12. Libertad y dependencia en las construcciones históricas.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

Esta asignatura, de carácter optativo, se desarrollará a lo largo del segundo cuatrimestre con un total de 60 horas de actividades formativas presenciales y 90 horas de trabajo no presencial. Las primeras consistirán en el desarrollo de clases teóricas y prácticas. Las clases teóricas consistirán en la presentación y explicación en el aula de los conceptos fundamentales de la materia mediante la transmisión de la información por parte de los docentes en exposición oral y el apoyo de textos puntuales y tecnologías telemáticas, utilizando diversos recursos TIC como powerpoint, web o multimedia, además de los recursos de pizarra, esquemas y guiones. En las clases prácticas se promoverá el estudio de casos y la resolución de problemas, a través de materiales diversos (recursos en Internet, textos escritos, cartografía, estadísticas, películas y documentales, obras literarias, carteles, imágenes y fotografías) en aquellos aspectos específicos que se consideren significativos de las unidades temáticas.

Las horas no presenciales se reparten entre tutorías, trabajo individual, trabajo en grupo, y estudio y elaboración de materiales por parte del alumnado.

Los materiales de trabajo y la información necesaria de la asignatura estarán disponibles en el *campus virtual* de la Universidad de Alicante desde el inicio del cuatrimestre.

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clase de teoría (T)	Lección magistral/participativa	30	
Seminarios (S)	Estudio de casos	20	
Práctica de Problemas (P)	Resolución de problemas	10	
Estudio y elaboración de materiales			30
Trabajo individual/grupal			50
Tutorías individuales/grupales			10
Total volumen de trabajo			150 HORAS

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA													
Semana	Unidad didáctica/tema	Objetivos	Horas presenciales									Horas no presenciales				
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (Tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL
1	1	1,3	2								2	3		3		6
2	2	1,3	2	2							4	3		3		6
3	3	1,3	2		2						4	3		2	1	6
4	4	1,3	2	1	2						5	3		2	1	6
5	5	2,3,4	2	1							3	1	2	2	1	6
6	5	2,3,4	2		2						4	2	2	2		6
7	6	2,4	2	1	2						5	1	2	2	1	6
8	7	2,5	2		2						5	1	2	2	1	6
9	8	2,5	2		2						5	1	2	2	1	6
10	9	2,4	2	1	2						5	1	2	2	1	6
11	10	2,4,5	2	2							4	2	2	2		6
12	10	2,4,5	2		2						4	1	2	2	1	6
13	11	4,5	2	1	2						5	2	1	2	1	6
14	12	1,2,5	2	1	2						5	2	2	2		6
15	12	1,2,5	2								2	2		3	1	6
TOTAL HORAS			30	10	20						60	30	20	30	10	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE															150	

8. BIBLIOGRAFÍA Y RECURSOS

Bibliografía general

- KAPLAN, M. (dir.): *Edad Media, siglos IV-X*, Granada, 2005.
— (dir.) 2005: *Edad Media, siglos XI-XV*, Granada, 2005.
WICKHAM, Ch.: *Una historia nueva de la alta Edad Media: Europa y el mundo mediterráneo, 400-800*. Barcelona, 2008.

Bibliografía específica

BLOQUE I. INVASIONES, COLONIZACIONES Y DEPORTACIONES: FORMAS DE CONCEPTUALIZAR LOS PROCESOS MIGRATORIOS

- ALVAR, J.: *Los pueblos del mar y otros movimientos de pueblos a fines del segundo milenio*, Madrid, 1989.
BARTLETT, R.: *La formació d'Europa. Conquesta, colonització i cambio cultural (950-1350)*, València, 2011.
BURNS, R. I.: *Colonialisme medieval*. Valencia, 1987.
LÓPEZ QUIROGA, J.: *"Gentes barbarae": los bárbaros, entre el mito y la realidad*, Murcia, 2011.
VERLINDEN, C. H.: *The Beginnings of Modern Colonisation*, Cornell U.P., 1970.

BLOQUE II. IDENTIDADES ÉTNICAS, CULTURALES Y RELIGIOSAS: LA COMUNIDAD FRENTE A "EL OTRO"

- BARKAI, R.: *Cristianos y musulmanes en la España Medieval (el enemigo en el espejo)*, Madrid, 1984
BLÁZQUEZ, J. M. y ALVAR, J. (eds.): *La romanización en Occidente*, Madrid, 1996.
HOBSBAWM, E. y RANGER, T. (eds.): *Invenición de la tradición*, Barcelona, 2002.
FLORI, J.: *El Islam y el fin de los tiempos*, Barcelona, 2010.
WULFF ALONSO, F.: *Las esencias patrias: historiografía e historia antigua en la construcción de la identidad española (siglos XVI-XX)*, Barcelona, 2001.
TOLAN, J.: *Sarracenos. El Islam en la imaginación medieval europea*, Valencia, 2007.

BLOQUE III. EL CONCEPTO DE CIUDAD COMO PROBLEMA HISTORIOGRÁFICO

- BAREL, Y.: *La ciudad medieval. Sistema social, sistema urbano*, Madrid, 1981.
BOUCHERON, P.; MENJOT, D. y BOONE, M.: *Historia de la Europa urbana: la ciudad Medieval*, Valencia, 2010.
DUTOUR, T.: *La ciudad medieval: orígenes y triunfo de la Europa urbana*, Barcelona, 2004.
FUSTEL DE COULANGES, N. D.: *La ciudad antigua*, Barcelona, 1983.
KOLB, F.: *La ciudad en la Antigüedad*, Madrid, 1992.

BLOQUE IV. LIBERTAD Y SERVIDUMBRE: MODELOS DE DEPENDENCIA SOCIOECONÓMICA

- AA. VV.: *La Transición del esclavismo al feudalismo*, Madrid, 1980.
FINLEY M. I.: *Esclavitud antigua e ideología moderna*, Barcelona, 1982.
HEERS, J.: *Esclavos y sirvientes en sociedades mediterráneas durante la Edad Media*, Valencia, 1989.
VERLINDEN, Ch.: *L'esclavage dans l'Europe Médiévale, 1: Péninsule Ibérique-France; ii: Italie. Colonies italiennes du Levant. Empire Byzantin*, Brujas-Gante, 1955-1977.
VV.AA.: *Señores, siervos y vasallos en la Alta Edad Media*, XXVIII Semana de Estudios Medievales de Estella, Pamplona, 2002.

Enlaces, recursos web

BIBLIOTECA DE CATALUÑA
www.bnc.cat

BIBLIOTECA VALENCIANA DIGITAL
www.bv2.gva.es

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES
www.cervantesvirtual.com

CARTOGRAPHIC IMAGES
<http://henry-davis.com/MAPS/EMwebpages/EM1.html>, <http://henry-davis.com/MAPS/EMwebpages/LM1.html>

DIALNET
www.dialnet.unirioja.es

INTERNET ISLAMIC HISTORY SOURCEBOOK
<http://fordham-edu/halsall/islam/islamsbokk.html>

L'ENCYCLOPÉDIE MÉDIÉVALE
<http://meduevalenfrance.com>.

MEDIEVALISMO
<http://medievalismo.org>

REPERTORIO DEL MEDIEVALISMO HISPÁNICO
<http://www.imf.csic.es/>

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN		DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Evaluación actividades académicas dirigidas	Comentarios de textos, gráficas, mapas o representaciones iconográficas Resolución de problemas. Seminarios Trabajos cortos relacionados con las actividades presenciales	Compilar, analizar y sintetizar la información diversa en torno a temas específicos Comprender y manejar de forma adecuada los conceptos, categorías y contenidos de la asignatura Elaborar un discurso escrito coherente y sin errores ortográficos Comunicar de forma oral: exposición individual o debate participativo	50%
Participación en aula		Participar activamente en las actividades formativas programadas	10%
Prueba escrita integrada por preguntas cortas y de desarrollo, y resolución de problemas		Comprender y manejar de forma adecuada los conceptos, categorías y contenidos de la asignatura Conocer y analizar los cambios y permanencias más importantes situándolos en el tiempo y contexto para comprender la historia como un proceso Elaborar un discurso escrito coherente y sin errores ortográficos	40%

Observaciones

- 1) La evaluación será sumativa, por lo que la calificación final se obtiene a partir de efectuar el sumario de las calificaciones obtenidas en las distintas pruebas de evaluación establecidas, atendiendo al porcentaje asignado a cada una de ellas.
- 2) El porcentaje de calificación asignado en cada asignatura a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.

- 3) Si el(la) alumno(a) suspendiese las pruebas escritas, pero hubiese aprobado la tareas académicas dirigidas correspondientes a la actividad tutorada, esta última nota se le guardará para la segunda convocatoria; en caso contrario, el(la) alumno(a) deberá recuperar esa parte con las actividades que le proponga el profesor(a).
- 4) Las pruebas de la evaluación continua podrán ser recuperables a criterio del profesor(a). La información pertinente a este respecto estará a disposición del alumnado a inicios del desarrollo de la asignatura.
- 5) El/la estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el/la profesor/a de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico. En este punto se contemplarán las posibles excepciones a la hora de evaluar: posibles recuperaciones para alcanzar los objetivos de aprendizaje previstos, alumnos incorporados con posterioridad por causa justificada o a tiempo parcial, etc.
- 6) Se intentará hacer una previsión pro-activa de pruebas de evaluación ante la variedad del comportamiento y nivel de compromiso del alumnado (tiempo parcial, falta de asistencia a clase, etc.).
- 7) Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta cuatro faltas de ortografía podrá suponer una reducción del 20% en la calificación final, y cometer más de cuatro faltas, según el número y su gravedad, reprobado o invalidar la prueba.

9.2. Evaluación del proceso docente

- 1) Para valorar el proceso docente y la actividad del profesorado la Universidad y la Facultad de Filosofía y Letras pondrán en marcha los procedimientos previstos en los programas implementados para la evaluación y mejora de la calidad de la enseñanza, tanto en la asignatura en particular como en el contexto del título de grado.
- 2) Con el fin de implementar posibles mejoras y corregir las posibles insuficiencias o debilidades detectadas se tendrán en cuenta para cursos sucesivos las opiniones y sugerencias de otros profesores del Departamento y del Área de conocimiento a la que se adscribe la asignatura.

3) En el supuesto que se detecten situaciones problemáticas que afecten al conjunto o a buena parte del alumnado, se realizarán aquellos cambios que puedan corregirlos para mejorar los resultados del proceso de aprendizaje, siempre de forma consensuada con los alumnos y alumnas.

ASIGNATURA

**IDEAS Y CONSTRUCCIONES HISTÓRICAS
EN LA EDAD MODERNA Y
CONTEMPORÁNEA**

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación: Ideas y construcciones históricas en las épocas moderna y contemporánea

Código: 32062

Módulo: Cultura y construcciones históricas

Materia:

Tipo de asignatura: optativa

Curso: 4º

Ubicación temporal: 1º cuatrimestre (de 2013-2014)

Créditos ECTS: 6 (60 horas presenciales y 90 no presenciales)

Presencialidad: 45 horas teóricas y 15 horas de prácticas presenciales

Idioma en el que se imparte: castellano

Áreas de conocimiento y Departamentos que imparten la asignatura:

Área: Historia Moderna

Departamento responsable: Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P2040

Correo electrónico: dhmmo@ua.es **Teléfono:** 96 5903443

Área: Historia Contemporánea

Departamento: Humanidades Contemporáneas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P1021

Correo electrónico: dhcon@ua.es **Teléfono:** 96 5903431

Datos básicos del profesorado:

Coordinador: David Bernabé Gil

Centro/Departamento: Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas

Área: Historia Moderna

Nº Despacho: 0018P2023

Correo electrónico: david.bernabe@ua.es **Teléfono:** 96 5903765

Lugar de atención al alumnado: despacho del profesor

Horario de atención:

Profesor responsable: Alicia Mira Abad

Centro/Departamento: Humanidades Contemporáneas

Área: Historia Contemporánea

Nº Despacho: 0018PB017

Correo electrónico: alicia.mira@ua.es **Teléfono:** 96 5909650

Lugar de atención al alumnado: despacho de la profesora

Horario de atención:

2. CONTEXTUALIZACIÓN/PRESENTACIÓN

El planteamiento de esta asignatura quiere ofrecer al alumnado una perspectiva transversal, no sólo en cuanto a los contenidos, que se estructuran a partir de un planteamiento temático, sino también respecto a la docencia. El profesorado implicado (varios departamentos) alternará las sesiones docentes durante todo el semestre para que el alumnado vea la asignatura como un todo, en el cual, sobre las tradicionales divisiones entre las etapas históricas prevalezca la exposición de grandes problemas. Este planteamiento docente permite analizar con mayor claridad evoluciones y regresiones.

más allá de la linealidad temporal. La exposición de algunos de estos grandes problemas precisan contextualizaciones e introducciones necesarias que conectan esta asignatura con otra del mismo itinerario, Modelos y construcciones históricas en la Antigüedad y el Medioevo. De esta forma la perspectiva de análisis se amplía y se enriquece notablemente.

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG2	Capacidad de análisis y de síntesis
CG9	Compromiso social con la pluralidad y diversidad de realidades de la sociedad actual, la paz y la democracia
CG10	Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar

Competencias específicas

CE1	CE1. Identificar, analizar y explicar las ideas y construcciones históricas en la Historia universal, entendidas como un proceso complejo y dinámico
CE2	Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado
CE10	Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

1. Identificación y análisis de problemas históricos a lo largo de la Historia.
2. Situación de grandes conceptos sociales, económicos y políticos desde una perspectiva diacrónica y dinámica.
3. Identificación de las Construcciones discursivas y la instrumentalización de conceptos desde la Antigüedad.
4. Caracterización de las imágenes y percepciones de las diversas concepciones identitarias y de poder y su influencia social en la edad moderna y contemporánea.

5. CONTENIDOS

BLOQUE I. REVUELTAS Y REVOLUCIONES. CONCEPCIONES E INTERPRETACIONES DE LOS MOVIMIENTOS SOCIALES Y POLÍTICOS

- Tema 1. Imágenes y percepciones del desorden social. De la revuelta a la revolución.
- Tema 2. Construcciones de los discursos revolucionarios y contrarrevolucionarios.
- Tema 3. Los mitos revolucionarios: Imágenes y percepciones a lo largo del tiempo del poder, las elites y el pueblo.

BLOQUE II. DEMOCRACIA, REPÚBLICA, MONARQUÍA, NACIÓN: USOS E INTERPRETACIÓN

- Tema 4. Polivalencia conceptual en distintos contextos históricos.
- Tema 5. Construcciones discursivas en torno a la pervivencia, evolución y adaptación de los regímenes monárquico y republicano.
- Tema 6. Instrumentalización identitaria de monarquía y república: La construcción de referentes nacionales.

BLOQUE III. GUERRA Y PAZ: CONCEPCIÓN DE LA VIOLENCIA, LA DIPLOMACIA Y EL CONSENSO EN LAS RELACIONES POLÍTICAS

- Tema 7. Imágenes, discursos y percepciones pro-bélicas.
- Tema 8. Imágenes, discursos y percepciones del consenso y de la paz.

BLOQUE IV. HETERODOXIAS, UTOPIÁS Y MODELOS ALTERNATIVOS: CONCEPTUALIZACIÓN DE LAS ALTERNATIVAS AL ORDEN ESTABLECIDO

- Tema 9. La construcción de los cánones de la ortodoxia en diversos contextos históricos.
- Tema 10. Utopías.
- Tema 11. La construcción de la heterodoxia como alternativa al orden establecido. Secularización y laicismo: nuevas formas de identidad.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

Las actividades formativas presenciales de la asignatura consistirán en clases teóricas y en prácticas, realizándose las actividades formativas no presenciales mediante tutorías individuales y la dinámica de trabajo en grupo.

Los materiales de trabajo y la información necesaria de la asignatura estarán disponibles en el *campus virtual* de la Universidad de Alicante desde el inicio del cuatrimestre.

Guía docente: GRADO DE HISTORIA.
 MENCIÓN 2: CULTURA Y CONSTRUCCIONES HISTÓRICAS

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clases de teoría	Lección magistral/participativa	45	
Clases prácticas	Prácticas-seminario (incluye debates, realización y presentación de trabajos en grupo)	15	
	Prácticas de problemas (incluye lectura y comentario de documentos)		
Tutorías			30
Trabajo	Estudio y elaboración de materiales y trabajo cooperativo		60
Total volumen de trabajo		150 HORAS	

Guía docente: GRADO DE HISTORIA.
MENCIÓN 2: CULTURA Y CONSTRUCCIONES HISTÓRICAS

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA													
Semana	Unidad didáctica/tema	Objetivos	Horas presenciales									Horas no presenciales				
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (Tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL
1	1	1,2,4	3								3	2		2	2	6
2	1, 2	3	3		2						5	2		2	2	6
3	2, 3	1,3	3								3	2		2	2	6
4	3	1,3	3		2						5	2		2	2	6
5	4	2,3,4	3								3	2		2	2	6
6	4	2,,3,4	3		2						5	2		2	2	6
7	5	1,2,4	3								3	2		2	2	6
8	5	2,4	3		2						5	2		2	2	6
9	6	1,2,4	3								3	2		2	2	6
10	6	2,4	3		2						5	2		2	2	6
11	7	2,3,4	3								3	2		2	2	6
12	8	3,4	3		2						5	2		2	2	6
13	9	1,3	3								3	2		2	2	6
14	10	2,4	3		2						5	2		2	2	6
15	11	3,4	3		1						4	2		2	2	6
TOTAL HORAS			45		15						60	30		30	30	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE															150	

8. BIBLIOGRAFÍA Y RECURSOS

Bibliografía general

BLOQUE I. REVUELTAS Y REVOLUCIONES. CONCEPCIONES E INTERPRETACIONES DE LOS MOVIMIENTOS SOCIALES Y POLÍTICOS

- ARENDDT, H.: *Sobre la revolución*, Alianza Editorial, Madrid, 2004.
DUBY, G.: *Los tres órdenes o lo imaginario del feudalismo*, Petrel, Barcelona, 1980.
HOBSBAWM, E. J.: *Los ecos de la Marsellesa*, Crítica, Barcelona, 2002.
ROCHE, R. y LABROUSSE, E.: *Ordenes, estamentos y clases*, Siglo XXI, Madrid, 1978.
VV.AA.: *Clases y conflictos sociales en la historia*, Cátedra, Madrid, 1977.
VV.AA.: *RevueLTas y revoluciones en la historia*, Universidad de Salamanca, 1990.

BLOQUE II. GUERRA Y PAZ: CONCEPCIÓN DE LA VIOLENCIA, LA DIPLOMACIA Y EL CONSENSO EN LAS RELACIONES POLÍTICAS

- DUNN, J. (ed.): *Democracia. El viaje inacabado (508 a.C.-1993 d.C.)*, Tusquets, Barcelona, 1995.
GELLNER, E.: *Naciones y nacionalismo*, Alianza Editorial, Madrid, 1988.
HARDT, M. y NEGRI, A.: *Imperio*, Paidós, Barcelona, 2002.
HASTING, A.: *La construcción de las nacionalidades*, CUP, Madrid, 2000.
HOBSBAWM, E. J.: *La invención de la tradición*, Crítica, Barcelona, 2002.
RUIZ, R.: *La tradición republicana: Renacimiento y ocaso del republicanismo clásico*, Dykinson, Madrid, 2006.
SMITH, A. D.: *Nacionalismo. Teoría, ideología, historia*, Alianza Editorial, Madrid, 2007.

BLOQUE III GUERRA Y PAZ: CONCEPCIÓN DE LA VIOLENCIA, LA DIPLOMACIA Y EL CONSENSO EN LAS RELACIONES POLÍTICAS

- BOBBIO, N.: *El problema de la guerra y las vías de la paz*, Gedisa, Barcelona, 1982.
HOBSBAWM, E. J.: *Guerra y paz en el siglo XXI*, Crítica, Barcelona, 2007.
MÜNKLER, H.: *Viejas y nuevas guerras. Asimetría y privatización de la violencia*, Siglo XXI, Madrid, 2005.
ROMEVA I RUEDA R.: *Guerra, posguerra y paz. Pautas para el análisis y la intervención en contextos posbélicos y post-acuerdo*, Icaria, Barcelona, 2003.

BLOQUE IV HETERODOXIAS, UTOPIÁS Y MODELOS ALTERNATIVOS: CONCEPTUALIZACIÓN DE LAS ALTERNATIVAS AL ORDEN ESTABLECIDO

- FERNANDEZ BUEY, F.: *Utopías e ilusiones naturales*, El Viejo Topo, Barcelona, 2007.
MORO, T.; CAMPANELLA, T. y BACON, F.: *Utopías del Renacimiento*, F.C.E., México, 1980.

Guía docente: GRADO DE HISTORIA.
MENCIÓN 2: CULTURA Y CONSTRUCCIONES HISTÓRICAS

SAVATER, F. y DE VILLENA, L. A.: *Heterodoxias y contracultura*, Montensinos, Barcelona, 1989.

VV.AA.: *En pos del milenio. Apocalíptica, Mesianismo, Milenarismo e Historia*, Salamanca, 2000.

VV.AA.: *Las figuras del desorden. Heterodoxos, proscritos y marginados*, Siglo XXI, Madrid, 2006.

Textos y documentos

CRUZ PRADOS, A.: *La razón de la fuerza: concepto y justicia de la guerra: estudio y selección de textos*, Pearson Educación, Madrid, 2003.

DEL AGUILA, R. y VALLESPIN, F. (ed.): *La democracia en sus textos*, Alianza, Madrid, 1999.

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN	DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Participación en el aula	Participación en clase y asistencia a las prácticas de curso	10 %
Prueba escrita	Realización de un ejercicio sobre el contenido del programa de la asignatura	40 %
Actividades académicas dirigidas	Realización de un trabajo	50 %

Observaciones

- 1) La evaluación será acumulativa, por lo que la calificación final se obtiene a partir de efectuar el sumatorio de las calificaciones obtenidas en las distintas pruebas de evaluación establecidas, atendiendo al porcentaje asignado a cada una de ellas.
- 1) Será requisito indispensable para proceder al sumatorio de las calificaciones y, en consecuencia, para poder superar la asignatura, obtener en el examen final una calificación igual o superior a 4 (sobre 10)
- 2) El porcentaje de calificación asignado a la prueba final será aplicable a todos

Guía docente: GRADO DE HISTORIA.
MENCIÓN 2: CULTURA Y CONSTRUCCIONES HISTÓRICAS

los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.

- 3) Si el alumno obtuviese en las pruebas escritas una calificación inferior a 4 (sobre 10), pero hubiese aprobado las tareas académicas dirigidas correspondientes a la actividad tutorizada, esta última nota se le guardará para la segunda convocatoria.
- 4) Las pruebas de la evaluación continua podrán ser recuperables a criterio del profesor. La información pertinente a este respecto estará a disposición del alumnado a inicios del desarrollo de la asignatura.
- 5) El estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el profesor de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico. En este punto se contemplarán las posibles excepcionalidades a la hora de evaluar: posibles recuperaciones para alcanzar los objetivos de aprendizaje previstos, alumnos incorporados con posterioridad por causa justificada o a tiempo parcial, etc.
- 6) Se intentará hacer una previsión pro-activa de pruebas de evaluación ante la variedad del comportamiento y nivel de compromiso del alumnado (tiempo parcial, falta de asistencia a clase, etc.).
- 7) Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta cuatro faltas de ortografía podrá suponer una reducción del 20% en la calificación final, y cometer más de cuatro faltas, según el número y su gravedad, reprobado o invalidar la prueba.

9.2. Evaluación del proceso docente

- 1) Para valorar el proceso docente y la actividad del profesorado la Universidad y la Facultad de Filosofía y Letras pondrán en marcha los procedimientos previstos en los programas implementados para la evaluación y mejora de la calidad de la enseñanza, tanto en la asignatura en particular como en el contexto del título de grado.
- 2) Con el fin de implementar posibles mejoras y corregir las posibles insuficiencias o debilidades detectadas se tendrán en cuenta para cursos sucesivos las opiniones y sugerencias de otros profesores del Departamento y del Área de conocimiento a la que se adscribe la asignatura.

Guía docente: GRADO DE HISTORIA.
MENCIÓN 2: CULTURA Y CONSTRUCCIONES HISTÓRICAS

- 3) En el supuesto que se detecten situaciones problemáticas que afecten al conjunto o a buena parte del alumnado, se realizarán aquellos cambios que puedan corregirlos para mejorar los resultados del proceso de aprendizaje, siempre de forma consensuada con los alumnos.

ANEXO MEMORIA 2522

ARQUEOLOGÍA DE LAS SOCIEDADES MEDIEVALES Y POSTMEDIEVALES (2012-13)

Datos Generales

Código	32034
Crds. ECTS.	6

Departamentos y Áreas

Departamentos	Área	Dpto. Respon.	Respon. Acta
PREHISTORIA, ARQUEOLOGÍA, HIST. ANTIGUA, FILOL. GRIEGA Y FILOL. LATINA	ARQUEOLOGIA	✓	✓

Estudios en los que se imparte

GRADO EN HISTORIA

Contexto de la asignatura (2012-13)

Asignatura dedicada al estudio de las sociedades medievales y postmedievales, a través de análisis y reconocimiento de sus principales vestigios arqueológicos, atendiendo a la gestión, conservación, difusión y divulgación del patrimonio postclásico en el marco de la problemática histórica en la que se inscribe.

Profesor/a responsable

DOMENECH BELDA , CAROLINA

Profesores (2012-13)

	Grupo	Profesor/a
TEORÍA DE 32034	1	GUTIERREZ LLORET, SONIA CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	2	DOMENECH BELDA, CAROLINA PROFESOR/A TITULAR DE UNIVERSIDAD
PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32034	1.1CAMP	GUTIERREZ LLORET, SONIA CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	1.2CAMP	GUTIERREZ LLORET, SONIA CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	2.1CAMP	DOMENECH BELDA, CAROLINA PROFESOR/A TITULAR DE UNIVERSIDAD
	2.2CAMP	DOMENECH BELDA, CAROLINA PROFESOR/A TITULAR DE UNIVERSIDAD
PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32034	1.1PROB	GUTIERREZ LLORET, SONIA CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	1.2PROB	GUTIERREZ LLORET, SONIA CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	2.1PROB	DOMENECH BELDA, CAROLINA PROFESOR/A TITULAR DE UNIVERSIDAD
	2.2PROB	DOMENECH BELDA, CAROLINA PROFESOR/A TITULAR DE UNIVERSIDAD
SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32034	1SEM	GUTIERREZ LLORET, SONIA CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	2SEM	DOMENECH BELDA, CAROLINA PROFESOR/A TITULAR DE UNIVERSIDAD

Horario y Matrícula

Matriculados en grupos principales (2012-13)

Sin Datos

Grupos de matrícula (2012-13)

Grupo (*)	Semestre	Turno	Idioma	Distribución
1 (TEORÍA DE 32034)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1SEM (SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32034)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.1CAMP (PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32034)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.1PROB (PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32034)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.2CAMP (PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32034)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.2PROB (PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32034)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2 (TEORÍA DE 32034)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2SEM (SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32034)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.1CAMP (PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32034)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.1PROB (PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32034)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.2CAMP (PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32034)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.2PROB (PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32034)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -

(*) 1SEM:1 - CAS

(*) 2SEM:2 - CAS

(*) 2.1CAMP:2.1 - CAS

(*) 2.2CAMP:2.2 - CAS

(*) 1.1CAMP:1.1 - CAS

(*) 1.2CAMP:1.2 - CAS

(*) 1:CASTELLANO MAÑANA - CAS

(*) 2:CASTELLANO TARDE - CAS

(*) 1.1PROB:1.1 - CAS

(*) 1.2PROB:1.2 - CAS

(*) 2.1PROB:2.1 - CAS

(*) 2.2PROB:2.2 - CAS

Consulta Gráfica de Horario

[Pincha aquí](#)

Horario (2012-13)

Modo	Grupo (*)	Día inicio	Día fin	Día	Hora inicio	Hora fin	Aula
CLASE TEÓRICA	1	10/09/2012	21/12/2012	X	09:00	11:00	GE/2-08M
	2	10/09/2012	21/12/2012	M	16:00	18:00	GE/2-08M
PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO	1.1CAMP	09/11/2012	09/11/2012	V	09:00	16:00	9901CALLE
	1.1CAMP	14/12/2012	14/12/2012	V	10:00	13:00	9901CALLE
	1.2CAMP	09/11/2012	09/11/2012	V	09:00	16:00	9901CALLE
	1.2CAMP	14/12/2012	14/12/2012	V	10:00	13:00	9901CALLE
	2.1CAMP	16/11/2012	16/11/2012	V	09:00	16:00	9901CALLE
	2.1CAMP	14/12/2012	14/12/2012	V	15:00	18:00	9901CALLE
	2.2CAMP	16/11/2012	16/11/2012	V	09:00	16:00	9901CALLE
	2.2CAMP	14/12/2012	14/12/2012	V	15:00	18:00	9901CALLE
PRÁCTICAS DE PROBLEMAS	1.1PROB	10/09/2012	12/10/2012	J	12:00	13:00	GE/2-08M

	1.1PROB	05/11/2012	23/11/2012	J	12:00	13:00	GE/2-08M
	1.1PROB	10/12/2012	21/12/2012	J	12:00	13:00	GE/2-08M
	1.2PROB	10/09/2012	12/10/2012	J	13:00	14:00	GE/2-08M
	1.2PROB	05/11/2012	23/11/2012	J	13:00	14:00	GE/2-08M
	1.2PROB	10/12/2012	21/12/2012	J	13:00	14:00	GE/2-08M
	2.1PROB	10/09/2012	12/10/2012	J	16:00	17:00	GE/2-08M
	2.1PROB	05/11/2012	23/11/2012	J	16:00	17:00	GE/2-08M
	2.1PROB	10/12/2012	21/12/2012	J	16:00	17:00	GE/2-08M
	2.2PROB	10/09/2012	12/10/2012	J	17:00	18:00	GE/2-08M
	2.2PROB	05/11/2012	23/11/2012	J	17:00	18:00	GE/2-08M
	2.2PROB	10/12/2012	21/12/2012	J	17:00	18:00	GE/2-08M
SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO	1SEM	15/10/2012	02/11/2012	J	12:00	14:00	GE/2-08M
	1SEM	26/11/2012	07/12/2012	J	12:00	14:00	GE/2-08M
	2SEM	15/10/2012	02/11/2012	J	16:00	18:00	GE/2-08M
	2SEM	26/11/2012	07/12/2012	J	16:00	18:00	GE/2-08M

(*) CLASE TEÓRICA

1: CASTELLANO MAÑANA - CAS

2: CASTELLANO TARDE - CAS

(*) SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO

1SEM: 1 - CAS

2SEM: 2 - CAS

(*) PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO

1.1CAMP: 1.1 - CAS

1.2CAMP: 1.2 - CAS

2.1CAMP: 2.1 - CAS

2.2CAMP: 2.2 - CAS

(*) PRÁCTICAS DE PROBLEMAS

1.1PROB: 1.1 - CAS

1.2PROB: 1.2 - CAS

2.1PROB: 2.1 - CAS

2.2PROB: 2.2 - CAS

Competencias y Objetivos

Competencias de la asignatura

GRADO EN HISTORIA

Competencias Generales del Título (CG)

- **CG1:** Razonamiento crítico.
- **CG2:** Capacidad de análisis y de síntesis.
- **CG9:** Compromiso social con la pluralidad y diversidad de realidades de la sociedad actual, desde el respeto a los derechos fundamentales y a la igualdad entre hombres y mujeres; la igualdad de oportunidades; la no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad y los valores de una cultura de paz y democracia.

Competencias específicas (CE)

- **CE1:** Identificar, analizar y explicar la Historia desde los ámbitos local, nacional, europeo y universal, entendida como un proceso complejo y dinámico.
- **CE2:** Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado.
- **CE4:** Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de las diferentes ramas de la investigación histórica (económica, social, política, cultural, de género, entre otras), así como apreciar la importancia que tienen para la investigación los diversos contextos económicos, políticos, culturales y sociales.
- **CE7:** Leer, analizar e interpretar el registro arqueológico.
- **CE8:** Capacidad de comunicar y argumentar de forma oral y escrita en cualquiera de las lenguas oficiales de la Comunidad Valenciana, de acuerdo con la terminología y técnicas usuales en la profesión historiográfica.
- **CE10:** Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

Objetivos formativos

- Identificar y comprender los procesos históricos desarrollados en las sociedades medievales y postmedievales.
- Diferenciar dichos procesos a través de los registros arqueológicos específicos de cada formación social y/o periodo cultural.
- Distinguir y explicar los principales indicadores arqueológicos de estas sociedades.
- Aplicar los principios de la metodología arqueológica a la resolución de problemas históricos.

Objetivos específicos aportados por el profesorado (2012-13)

1. Conocer e identificar los principales vestigios arqueológicos generados por las sociedades medievales y postmedievales
2. Analizar la vinculación de las fuentes arqueológicas en las problemáticas históricas de las diferentes sociedades que las generan
3. Comprender y valorar el potencial de los registros arqueológicos de los periodos históricos más recientes y su aportación a la Historia
4. Adquirir un compromiso profesional en relación con la gestión, conservación y divulgación del patrimonio postclásico

Contenidos

Contenido. Breve descripción

El final del mundo antiguo. Al-Ándalus y el Mediterráneo islámico. El feudalismo y la formación de Europa. La arqueología de las sociedades capitalistas: la globalización de la arqueología histórica.

Contenidos teóricos y prácticos (2012-13)

Breve descripción:

Asignatura en la que se estudian y analizan los principales vestigios arqueológicos generados por las sociedades medievales y postmedievales y su aportación y vinculación con los procesos históricos que los generaron.

Contenidos teóricos y prácticos:

Bloque temático 1. El final del mundo antiguo

Tema 1. Introducción a la Arqueología Medieval y Postmedieval

Tema 2. La crisis del Mediterráneo tardoantiguo y la formación del Medievo

Tema 3. El Alto Medievo a la luz de la Arqueología: problemas históricos

Bloque temático 2. Al-Andalus y el Mediterráneo islámico

Tema 4: Caracterización material de la sociedades islámicas

Tema 5. La islamización: principales claves arqueológicas

Tema 6. Al-Andalus a la luz de la Arqueología

Bloque temático 3. El feudalismo y la formación de Europa

Tema 7. Caracterización material de las sociedades feudales

Tema 8. Las sociedades medievales a la luz de la arqueología: indicadores y problemas históricos

Bloque temático 4. La arqueología de las sociedades capitalistas: la globalización de la arqueología histórica

Tema 9. La Arqueología de los periodos históricos más recientes: nuevas perspectivas de estudio.

Plan de aprendizaje

Tipos de actividades (2012-13)

Actividad docente	Metodología	Horas presenciales	Horas no presenciales
CLASE TEÓRICA	Lección participativa, utilizando diversos recursos TIC como powerpoint, web o multimedia, además de los recursos de pizarra, esquemas y guiones.	30	0
SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO	Estudio y análisis de temáticas monográficas donde se profundizará en aspectos específicos o de carácter transversal de los bloques temáticos contenidos en la asignatura.	10	10
PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO	Estudio y análisis de casos prácticos que se realizarán en yacimientos arqueológicos, museos o lugares con restos de especial relevancia para los contenidos tratados en la asignatura.	10	20
PRÁCTICAS DE PROBLEMAS	Estudio y análisis de problemas.	10	60
TOTAL		60	90

Desarrollo semanal orientativo de las actividades (2012-13)

Semana	Unidad	Descripción trabajo presencial	Horas presenciales	Descripción trabajo no presencial	Horas no presenciales
01	1	clases teóricas y prácticas de problemas		3 Trabajo individual / grupal	6
02	2	clases teóricas y prácticas de problemas		3 Trabajo individual / grupal	6
03	3	clases teóricas y prácticas de problemas		3 Trabajo individual / grupal	6
04	3	clases teóricas y prácticas de problemas		3 Trabajo individual / grupal	6
05	4	clases teóricas y prácticas de problemas		3 Trabajo individual / grupal	6
06	5	clases teóricas y seminario		4 Trabajo individual / grupal	6
07	5	clases teóricas y seminario		4 Trabajo individual / grupal	6
08	6	clases teóricas y seminario		4 Trabajo individual / grupal	6
09	6	clases teóricas, prácticas de problemas y salida de campo		10 Trabajo individual / grupal	6
10	6	clases teóricas y prácticas de problemas		3 Trabajo individual / grupal	6
11	07	clases teóricas y prácticas de problemas		3 Trabajo individual / grupal	6
12	8	clases teóricas y seminario		4 Trabajo individual / grupal	6
13	8	clases teóricas y seminario		4	6
14	09	clases teóricas, prácticas de problemas y salida de campo		6 Trabajo individual / grupal	6
15	9	clases teóricas y prácticas de problemas		3 Trabajo individual / grupal	6
TOTAL			60		90

Evaluación

Sistema general de evaluación

Evaluación	Calificación %
Prueba escrita	50 %
Actividades académicas dirigidas	50 %

Instrumentos y Criterios de Evaluación (2012-13)

Tipo	Descripción	Criterio	Ponderación
EVALUACIÓN CONTINUA	Actividades académicas dirigidas	<p>Criterios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Participar en las actividades formativas programadas. 2. Presentación de trabajos en las fechas acordadas. 3. Conocimiento de la materia y precisión en las respuestas. 4. Coherencia y claridad en el discurso. 5. Capacidad de análisis y síntesis. 6. Planificación y organización del tiempo. <p>Observaciones: Las pruebas de evaluación continua se concretan de la siguiente forma: Pruebas relacionadas con la resolución de problemas: 10% Prueba relacionada con la salida de campo 1: 10% Prueba relacionada con la salida de campo 2: 10% Prueba relacionada con el seminario 1: 10% Prueba relacionada con el seminario 1: 10%</p>	50
EXAMEN FINAL	Prueba escrita	<p>Tipo: Prueba final Descripción: Prueba escrita Criterios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura. 2. Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso. 3. Compilar y sintetizar información diversa sobre problemáticas específicas de la asignatura. 4. Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado. 5. Elaborar un discurso escrito y/u oral coherente y sin errores ortográficos. 6. Capacidad de reconocimiento de los diferentes elementos de cultura material. 	50
TOTAL			100

La evaluación de esta asignatura se divide en dos bloques: uno de pruebas de evaluación continua y otro consistente en una prueba escrita final. Cada bloque supone el 50% de la calificación, siendo necesario obtener un mínimo de 2,5 puntos en cada uno de los bloques para aprobar la asignatura.

Aquellos alumnos que no hayan superado la asignatura en el primer periodo de evaluación podrán repetir las pruebas de evaluación continua referidas a las prácticas de problema y los seminarios en un ejercicio escrito que se realizará el mismo día de realización de la prueba escrita final.

Las pruebas relacionadas con las salidas de campo no son recuperables.

A los alumnos que teniendo aprobadas las tareas académicas dirigidas correspondientes a la evaluación continua, hayan suspendido la prueba escrita final, se les mantendrá la calificación obtenida en la evaluación continua para las siguientes convocatorias.

Fechas de exámenes oficiales (2012-13)

Convocatoria	Grupo (*)	fecha	Hora inicio	Hora fin	Aula(s) asignada (s)	Observ:
Estudio: C002						
Asignaturas primer cuatrimestre/semestre	2	28/01/2013				-
Asignaturas primer cuatrimestre/semestre	1	28/01/2013				-
Pruebas extraordinarias Estudios de grado y Máster	2	03/07/2013				-
Pruebas extraordinarias Estudios de grado y Máster	1	03/07/2013				-

(*) 1SEM:1 - CAS

(*) 2SEM:2 - CAS

(*) 2.1CAMP:2.1 - CAS

(*) 2.2CAMP:2.2 - CAS

(*) 1.1CAMP:1.1 - CAS

(*) 1.2CAMP:1.2 - CAS

(*) 1:CASTELLANO MAÑANA - CAS

(*) 2:CASTELLANO TARDE - CAS

(*) 1.1PROB:1.1 - CAS

(*) 1.2PROB:1.2 - CAS

(*) 2.1PROB:2.1 - CAS

(*) 2.2PROB:2.2 - CAS

Bibliografía y Enlaces

Enlaces relacionados

<http://archeologiamedievale.unisi.it>
<http://arqueologiaindustrial.wordpress.com/>
<http://industrial-archaeology.org/>
<http://www.arqueologiamedieval.com/>
<http://www.bibar.unisi.it/>
<http://www.ehu.es/arqueologiadelaarquitectura/portal/>
<http://www.juntadeandalucia.es/cultura/museos/CAMA/>
<http://www.sha.org/>

Bibliografía

An archaeology of capitalism (*1)

Autor(es):	JOHNSON, Matthew
Edición:	Oxford : Blackwell, 1996.
ISBN:	978-1-55786-348-5
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Archeologia e restauro dei monumenti: I ciclo di lezioni sulla ricerca applicata in archeologia, Certosa di Pontignano (Siena)... (*1)

Autor(es):	Ciclo di Lezioni sulla ricerca applicata in Archeologia (1º. 1987. Certosa di Pontignano. Siena)
Edición:	Firenze : All'Insegna del Giglio, 2007.
ISBN:	978-88-7814-090-5
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Arqueología : introducción a la historia material de las sociedades del pasado (*1)

Autor(es):	GUTIÉRREZ LLORET, Sonia
Edición:	Alicante : Universidad de Alicante, 2001.
ISBN:	84-7908-658-0
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Bárbaros y romanos en Hispania, 400-507 A. D.

Autor(es):	ARCE, J.
Edición:	Madrid : Marcial Pons, 2007.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

Conquistadores, emires y califas: los omeyas y la formación de al-Andalus (*1)

Autor(es):	MANZANO MORENO, Eduardo
Edición:	Barcelona : Crítica, 2006.
ISBN:	978-84-8432-674-8
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]

Diccionario de Arqueología

Autor(es):	FRANCOVICH R., MANACORDA D.
Edición:	Barcelona : Crítica, 2001.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

Industrial archaeology. Principles and practice

Autor(es):	PALMER, M. Y NEAVERSON, P.
Edición:	London New York : Routledge, 1998.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

Introducción a la Arqueología Histórica

Autor(es):	ORSER, C. E. ORSER C. E. Jr., A.
Edición:	Buenos Aires : Ediciones del tridente, 2000.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

La arqueología medieval en la arqueología

Autor(es):	GINES BURGUEÑO, M.A.
Edición:	Granada : THARG, 2003.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

Post-medieval archaeology in Britain (*1)

Autor(es):	CROSSLEY, David Wyatt
Edición:	Leicester : Leicester Univ., 1994.
ISBN:	978-0-7185-1937-7
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]

Tendencias actuales en Arqueología Medieval

Autor(es):	MOLINA MOLINA, A.L. Y EIROA RODRÍGUEZ, J.
Edición:	Murcia : Universidad de Murcia, 2007.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

The Archaeology of Industrialization

Autor(es):	BAKER, D. Y CRANSTONE, D. Eds.
Edición:	Leeds : Society for Post-Medieval Archaeology, 2004.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

Visigodos y Omeyas. Un debate entre la Antigüedad Tardía y la Alta Edad Media (Mérida, 1999)

Autor(es):	CABALLERO, L. y MATEOS, P. (Eds.)
Edición:	Madrid : CSIC, 2000.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	DOMENECH BELDA, CAROLINA (*2)

(*1) Este libro HA SIDO REVISADO por la biblioteca correspondiente.

(*2) Este profesor ha recomendado el recurso bibliográfico a todos los alumnos de la asignatura.

Programa para imprimir

Este documento puede utilizarse como documentación de referencia de esta asignatura para la solicitud de reconocimiento de créditos en otros estudios. Para su plena validez debe estar sellado por el centro en el que se ha cursado la asignatura o por el departamento responsable de su docencia

Documento para la solicitud de reconocimiento de créditos en otros estudios

DE LA EUROPA DE WESTFALIA A LA CRISIS DEL ANTIGUO RÉGIMEN (2012-13)

Datos Generales

Código	32035
Crds. ECTS.	6

Departamentos y Áreas

Departamentos	Área	Dpto. Respon.	Respon. Acta
HISTORIA MEDIEVAL, HISTORIA MODERNA Y CIENCIAS Y TÉCNICAS HISTORIOGRÁFICAS	HISTORIA MODERNA	✓	✓

Estudios en los que se imparte

GRADO EN HISTORIA

Contexto de la asignatura (2012-13)

Asignatura dedicada a la explicación y comprensión del desarrollo de los procesos económicos, sociales, políticos y culturales de Europa, desde la firma de la paz de Westfalia (mediado el siglo XVII) hasta la crisis del Antiguo Régimen (fines del siglo XVIII).

Profesor/a responsable

MAS GALVAN , CAYETANO ENRIQUE

Profesores (2012-13)

Sin Datos

Horario y Matrícula

Matriculados en grupos principales (2012-13)

Sin Datos

Grupos de matricula (2012-13)

Grupo (*)	Semestre	Turno	Idioma	Distribución
1 (TEORÍA DE 32035)	2do.	M	VAL	desde NIF - hasta NIF -
1SEM (SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32035)	2do.	M	VAL	desde NIF - hasta NIF -
2 (TEORÍA DE 32035)	2do.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2SEM (SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32035)	2do.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -

(*) 1SEM:1 - VAL

(*) 2SEM:2 - CAS

(*) 1:1 - VAL

(*) 2:2 - CAS

Consulta Gráfica de Horario

[Pincha aquí](#)

Horario (2012-13)

Modo	Grupo (*)	Día inicio	Día fin	Día	Hora inicio	Hora fin	Aula
CLASE TEÓRICA	1	30/01/2013	24/05/2013	M	10:00	12:00	GE/2-08M
	1	30/01/2013	24/05/2013	X	08:00	09:00	GE/2-08M
	2	30/01/2013	24/05/2013	L	15:00	17:00	GE/2-08M
	2	30/01/2013	24/05/2013	X	17:00	18:00	GE/2-08M
SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO	1SEM	30/01/2013	24/05/2013	X	09:00	10:00	GE/2-08M
	2SEM	30/01/2013	24/05/2013	X	18:00	19:00	GE/2-08M

(*) CLASE TEÓRICA

1: 1 - VAL

2: 2 - CAS

(*) SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO

1SEM: 1 - VAL

2SEM: 2 - CAS

Competencias y Objetivos

Competencias de la asignatura

GRADO EN HISTORIA

Competencias Generales del Título (CG)

- **CG1:** Razonamiento crítico.
- **CG2:** Capacidad de análisis y de síntesis.
- **CG5:** Comunicación oral y escrita adecuada al contexto social actual.
- **CG10:** Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar.

Competencias específicas (CE)

- **CE1:** Identificar, analizar y explicar la Historia desde los ámbitos local, nacional, europeo y universal, entendida como un proceso complejo y dinámico.
- **CE2:** Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado.
- **CE4:** Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de las diferentes ramas de la investigación histórica (económica, social, política, cultural, de género, entre otras), así como apreciar la importancia que tienen para la investigación los diversos contextos económicos, políticos, culturales y sociales.
- **CE6:** Obtener la habilidad para usar críticamente las fuentes documentales históricas así como los instrumentos de recopilación de la información (catálogos documentales y bibliográficos, inventarios de archivo, bases de datos electrónicas, entre otras).
- **CE10:** Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

Objetivos formativos

- Identificar y comprender los problemas y procesos más relevantes de la evolución histórica de los estados modernos desde la época de Luis XIV hasta la crisis del Antiguo Régimen.
- Diferenciar e interrelacionar los principales procesos económicos, sociales, políticos y culturales que configuraron la historia europea y extraeuropea en la baja edad moderna.
- Distinguir y explicar los rasgos, factores y acontecimientos más relevantes del período comprendido entre la mitad del siglo XVII y las vísperas revolucionarias.
- Revisar de forma crítica las concepciones e interpretaciones sobre las claves explicativas fundamentales del período en cuestión.

Objetivos específicos aportados por el profesorado (2012-13)

Objetivos específicos aportados por el profesorado:

1. Conocer la incidencia determinada por las condiciones naturales y ecológicas en las sociedades europeas de la Pequeña Edad del Hielo. Comparar estos parámetros con los de las sociedades anteriores y posteriores a dicho período.
2. Conocer y familiarizarse con las fuentes culturales y científicas de la Ilustración, y analizar sus consecuencias en las sociedades posteriores.

Contenidos

Contenido. Breve descripción

Las monarquías europeas en la época de Luis XIV. El republicanismo neerlandés y el parlamentarismo inglés. Dinámica económica y cambio social en la Europa del siglo XVIII. Los estados europeos y los conflictos internacionales: de la guerra de Sucesión a la Paz de París. Ilustración, despotismo y revolución en Europa. El mundo extraeuropeo en el siglo XVIII.

Contenidos teóricos y prácticos (2012-13)

1. Las monarquías europeas en la época de Luis XIV
 - Tema 1. La Francia de Luis XIV.
 - Tema 2. Absolutismo y pluralidad de formas políticas en la Europa de la segunda mitad del siglo XVII.
2. El republicanismo neerlandés y el parlamentarismo inglés
 - Tema 3. El fin de la hegemonía holandesa.
 - Tema 4. Inglaterra, de la Restauración a la Union Act.
3. Dinámica económica y cambio social en la Europa del siglo XVIII
 - Tema 5. Un siglo bajo el signo del crecimiento: la economía europea del siglo XVIII.
 - Tema 6. Permanencias, cambios y transformaciones en la sociedad del Setecientos.
4. Los estados europeos y los conflictos internacionales: de la guerra de Sucesión a la Paz de París
 - Tema 7. El fortalecimiento de los Estados europeos durante el siglo XVIII.
 - Tema 8. Los grandes conflictos internacionales: equilibrios difíciles y horizontes coloniales.
5. Ilustración, despotismo y revolución en Europa
 - Tema 9. La culminación de la Revolución Científica y la ciencia del siglo XVIII.
 - Tema 10. La cultura de la Ilustración.
 - Tema 11. La acción de los Estados: reformismo y despotismo.
 - Tema 12. La crisis del Antiguo Régimen y el inicio de las revoluciones burguesas.
6. El mundo extraeuropeo en el siglo XVIII
 - Tema 13. Los europeos en Asia y el Extremo Oriente.
 - Tema 14. Los mundos no europeos.

Plan de aprendizaje

Tipos de actividades (2012-13)

Actividad docente	Metodología	Horas presenciales	Horas no presenciales
CLASE TEÓRICA	Actividad docente: Clase teórica Metodología: Lección participativa Horas presenciales: 45	45	40
SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO	Actividad docente: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y lecturas bibliográficas. Metodología: Trabajo individual Horas no presenciales: 40		
	Actividad docente: Seminario teórico/práctico Metodología: Estudio de casos Horas presenciales: 15	15	50
	Actividad docente: transcripción, contextualización y comentario de distintos tipos de fuentes. Metodología: Trabajo individual Horas no presenciales: 30		
	Actividad docente: Elaboración de un trabajo en grupo. Metodología: Trabajo cooperativo Horas no presenciales: 15		
	Actividad docente: Tutorías individuales o grupales, presenciales o a través de Campus Virtual. Metodología: Planteamiento y resolución de dudas y dificultades Horas no presenciales: 5		
TOTAL		60	90

Desarrollo semanal orientativo de las actividades (2012-13)

Semana	Unidad	Descripción trabajo presencial	Horas presenciales	Descripción trabajo no presencial	Horas no presenciales
01	1	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4	Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
02	2	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4	Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
03	3	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4	Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6

04	4	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
05	5	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
06	6	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
07	7	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
08	8	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
09	9	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
10	9 y 10	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
11	10	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
12	11	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
13	12	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
14	13	Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	6
15	14	Participar activamente en la clase teórica y en el	4 Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias.Trabajo	6

	seminario práctico.	individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.	
TOTAL		60	90

Evaluación

Sistema general de evaluación

Evaluación	Calificación (%)
Actividades académicas dirigidas:	40%
Participación en el aula:	10%
Examen final:	50%

Instrumentos y Criterios de Evaluación (2012-13)

Tipo	Descripción	Criterio	Ponderación
EVALUACIÓN CONTINUA	Actividades académicas dirigidas (Seminarios: trabajos individuales y trabajos en grupo)	<p>Criterios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura. 2. Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso. 3. Compilar y sintetizar información diversa sobre problemáticas específicas de la asignatura. 4. Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado. 5. Elaborar un discurso escrito y/u oral coherente y sin errores ortográficos. 6. Participar en las actividades formativas programadas. <p>Observaciones: Los trabajos deberán entregarse en la fecha establecida de antemano; en caso de imposibilidad manifiesta se avisará al profesor con antelación y se justificará documentalmente la causa. Estas actividades no serán recuperables, por estar sometidas a evaluación continua.</p>	40
EVALUACIÓN CONTINUA	Participación en el aula	<p>Criterios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura. 2. Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso. 4. Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado. 6. Participar en las actividades formativas programadas. <p>Observaciones: Se arbitrarán sistemas objetivos para evaluar la asistencia, atención y participación en el aula.</p>	10
EXAMEN FINAL	Prueba final	<p>Criterios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura. 2. Analizar los cambios y las permanencias más importantes, 	50

situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso.

3. Compilar y sintetizar información diversa sobre problemáticas específicas de la asignatura.
4. Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado.
5. Elaborar un discurso escrito y/u oral coherente y sin errores ortográficos.

Observaciones:

- . Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta tres faltas de ortografía podrá suponer una reducción de un 20 % en la calificación final, y cometer más de 4 faltas, en función del número y de su gravedad, reprobador o invalidar la prueba.
- . Se valorará positivamente la capacidad del alumnado para sintetizar las ideas y los contenidos a la hora de escribirlos.
- . El porcentaje de calificación asignado en esta asignatura a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.
- . Las pruebas teóricas serán recuperables, pero no las prácticas (por estar sometidas a evaluación continua).

TOTAL

100

-El estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el profesor de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico.

Fechas de exámenes oficiales (2012-13)

Convocatoria	Grupo (*)	fecha	Hora inicio	Hora fin	Aula(s) asignada (s)	Observ:
Estudio: C002						
Asignaturas segundo cuatrimestre/semestre y anuales	2	30/05/2013				-
Asignaturas segundo cuatrimestre/semestre y anuales	1	30/05/2013				-
Pruebas extraordinarias Estudios de grado y Máster	2	08/07/2013				-
Pruebas extraordinarias Estudios de grado y Máster	1	08/07/2013				-

(*) 1SEM:1 - VAL

(*) 2SEM:2 - CAS

(*) 1:1 - VAL

(*) 2:2 - CAS

Bibliografía y Enlaces

Enlaces relacionados

<http://c18.net>

<http://dialnet.unirioja.es>

<http://www.cervantesvirtual.com/historia>

<http://www.moderna.1.ih.csic.es/fem/default.htm>

<http://www.moderna1.ih.csic.es/modernitas/default.htm>

Bibliografía

Civilización material, economía y capitalismo (*1)

Autor(es):	BRAUDEL, Fernand
Edición:	Madrid : Alianza Universidad, 1984.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

El mercantilismo y la consolidación de la economía-mundo europea, 1600-1750 (*1)

Autor(es):	WALLERSTEIN, Immanuel
Edición:	Madrid : Siglo XXI, 1979.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

El siglo XVII: Europa 1598-1715 (*1)

Autor(es):	Bergin
Edición:	Barcelona : Crítica, 2002.
ISBN:	84-8432-384-6
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

El siglo XVIII: Europa 1688-1815 (*1)

Autor(es):	BLANNING, Timothy C. W. (ed.); OMAR RODRÍGUEZ, Estellar (trad.)
Edición:	Barcelona : Crítica, 2002.
ISBN:	84-8432-340-4
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Europa: de la Ilustración a la Revolución (*1)

Autor(es):	DÍAZ, Furió
Edición:	Madrid : Alianza, 1994.
ISBN:	84-206-2775-5
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Europa en el siglo XVIII : la aristocracia y el desafío burgués (*1)

Autor(es):	Georges Rudé ; versión española de Bárbara MacShane y Javier Alfaya
Edición:	Madrid.
ISBN:	84-206-2219-2
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Historia del mundo moderno (*1)

Autor(es):	RIBOT GARCÍA, Antonio (coord.)
Edición:	Madrid : Actas, 1992.
ISBN:	84-87863-10-8
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Historia Moderna (*1)

Autor(es):	BENNASSAR, Bartolomé [et al.]
Edición:	Madrid : Akal, 2005.
ISBN:	84-7600-990-9
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Historia moderna universal (*1)

Autor(es):	FLORISTÁN IMIZCOZ, Alfredo (coord.)
Edición:	Barcelona : Ariel, 2005.
ISBN:	978-84-344-6666-1
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Introducción a la historia moderna (*1)

Autor(es):	MARTÍNEZ RUIZ, Enrique [et al.]
Edición:	Madrid : Istmo, 2000.
ISBN:	978-84-7090-293-2
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

La crisis de la conciencia europea, 1680-1715 (*1)

Autor(es):	HAZARD, Paul; MARÍAS, Julián (trad.)
Edición:	Madrid : Pegaso, 1988.
ISBN:	978-84-85244-17-1
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

La cultura popular en la Europa Moderna (*1)

Autor(es):	BURKE, Peter; FEROS CARRASCO, Antonio (ed.lit.)
Edición:	Madrid : Alianza, 1990.
ISBN:	84-206-2664-3
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)

[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]

La Europa del siglo XVIII: 1700-1789 (*1)

Autor(es):	BLACK, Jeremy; RUEDA SABATER, Mercedes (trad.); GARCÍA GARCÍA, Bernardo José (rev.)
Edición:	Madrid : Akal, 1997.
ISBN:	84-460-0620-0
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)

La Europa del siglo XVIII, (1713-1789) (*1)

Autor(es):	ANDERSON, Matthew Smith; HAAS, Ricardo (trad.)
Edición:	México : Fondo de Cultura Económica, 1996 .
ISBN:	968-160430-X
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)

[Acceso a las ediciones anteriores]

La revolución científica (*1)

Autor(es):	SELLÉS, Manuel
Edición:	Madrid : Síntesis, 1991.
ISBN:	84-7738-126-7
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)

[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]

Las monarquías del absolutismo ilustrado (*1)

Autor(es):	PÉREZ SAMPER, María de los Ángeles
Edición:	Madrid : Síntesis, 1993.
ISBN:	84-7738-178-X
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)

[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]

Libros, lecturas y lectores en la Edad Moderna (*1)

Autor(es):	CHARTIER, Roger; ARMIÑO, Mauro (ed.lit.)
Edición:	Madrid : Alianza, 1993.
ISBN:	84-206-2755-0
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)

[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]

Los orígenes de la Enciclopedia (*1)

Autor(es):	VENTURI, Franco
Edición:	Barcelona : Crítica, 1980.
ISBN:	No disponible
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)

[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]

Manual de Historia Moderna (*1)

Autor(es):	Molas Ribalta, Pere... [et al.]
Edición:	Barcelona : Ariel, 1993.

ISBN:	84-344-6572-8
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Panorama de la Ilustración (*1)

Autor(es):	OUTRAM, Dorinda; RODRÍGUEZ FISCHER, Cristina (coord.)
Edición:	Barcelona : Blume, 2008.
ISBN:	978-84-9801-310-8
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)

Rivalidad colonial y equilibrio europeo: siglos XVII y XVIII (*1)

Autor(es):	LUCENA SALMORAL, Manuel
Edición:	Madrid : Síntesis, 1999.
ISBN:	84-7738-677-3
Recomendado por:	MAS GALVAN, CAYETANO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

(*1) Este libro HA SIDO REVISADO por la biblioteca correspondiente.

(*2) Este profesor ha recomendado el recurso bibliográfico a todos los alumnos de la asignatura.

Programa para imprimir

Este documento puede utilizarse como documentación de referencia de esta asignatura para la solicitud de reconocimiento de créditos en otros estudios. Para su plena validez debe estar sellado por el centro en el que se ha cursado la asignatura o por el departamento responsable de su docencia

Documento para la solicitud de reconocimiento de créditos en otros estudios

Guía docente de la asignatura:

DE LAS GUERRAS MUNDIALES A LA GLOBALIZACIÓN

(Obligatoria de 3er. curso, segundo semestre,
6 créditos ECTS.

Grado en Historia, Universidad de Alicante)

2010

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación: De las guerras mundiales a la globalización

Código:

Módulo: Historia Universal

Materia: Historia Contemporánea

Tipo de asignatura: obligatoria **Curso:** 3º

Ubicación temporal: 2º semestre

Créditos ECTS: 6 (150 horas de trabajo)

Presencialidad: 60 horas teóricas y prácticas presenciales y 90 horas no presenciales

Idioma en el que se imparte:

Áreas de conocimiento y Departamento que imparte la asignatura:

Área: Historia Contemporánea

Departamento: Humanidades Contemporáneas

Nº de despacho de la secretaría:

Correo electrónico: dhcon@ua.es

Teléfono: 965903431

Datos básicos del profesorado:

Coordinador: Rafael Fernández Sirvent

Centro/Departamento: Humanidades Contemporáneas

Área: Historia Contemporánea

Nº Despacho:

Correo electrónico: rafael.fernandez@ua.es **Teléfono:** 965903400 / ext. 2274

Lugar de atención al alumnado: despacho

Horario de atención:

Profesor responsable:

Área:

Nº Despacho:

Correo electrónico:

Teléfono:

Lugar de atención al alumnado:

Horario de atención:

2. CONTEXTUALIZACIÓN/PRESENTACIÓN

La asignatura **De las guerras mundiales a la globalización** examina los principales acontecimientos y procesos políticos y económicos desde la Primera Guerra Mundial a la actualidad, pretendiendo superar enfoques eurocéntricos.

Se trata de una asignatura **obligatoria** de **Historia Contemporánea** del **Módulo Historia Universal** del **Grado en Historia** diseñada para procurar a los/las alumnos/as una amplia panorámica de los cambios habidos en los diversos ámbitos de la historia universal desde 1914 hasta el presente, algo fundamental para que el educando adquiriera un conocimiento global del mundo actual y sus problemas y tendencias, atendiendo para ello a la raíz histórica de muchos de esos problemas en el pasado reciente.

La asignatura **De las guerras mundiales a la globalización** aporta una información básica que contribuye a que el alumnado pueda conformarse una idea crítica y significativa de la sociedad actual. En consecuencia, resulta una asignatura fundamental tanto para la formación personal del alumno/a, como para su futuro desempeño profesional, puesto que además de introducir al educando en la historiografía sobre la materia, en ella se trabajará de forma habitual con abundantes y variadas fuentes primarias (prensa, fotografía, radio, televisión, cine e Internet, primordialmente), necesarias para la comprensión del actual proceso de globalización, además de útiles para la futura labor docente e investigadora del egresado/a.

Esta asignatura se coordina y complementa con otras de la misma titulación, tanto obligatorias, como **El mundo contemporáneo** (1er. curso), **Democracias y dictaduras en la España del siglo XX** (4º curso), como optativas de itinerario, como **Historia, imagen y cine** (4º curso), **Historia actual de Europa y de la Unión Europea** (4º curso), **Europa y el mundo mediterráneo contemporáneos: estructuras y dinámicas de cambio** (4º curso), ofreciendo al alumnado una amplia oferta de formación básica referida a la época contemporánea.

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG1	Razonamiento crítico.
CG3	Capacidad de gestión de la información.
CG9	Compromiso social con la pluralidad y diversidad de realidades de la sociedad actual, desde el respeto a los derechos fundamentales y a la igualdad entre hombres y mujeres; la igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad y los valores de una cultura de paz y democracia.
CG 10	Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar.

Competencias específicas

CE1	Analizar la Historia Universal del siglo XX en toda su complejidad y globalidad.
CE2	Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado.
CE4	Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes del siglo XX.
CE8	Capacidad de comunicar y argumentar de forma oral y escrita en cualquiera de las lenguas oficiales de la Comunidad Valenciana, de acuerdo con la terminología y técnicas usuales en la profesión historiográfica, comunicar y argumentar contenidos y problemas del mundo actual.
CE9	Capacidad de leer textos historiográficos o documentos originales en otros idiomas, así como de comunicarse oralmente en idiomas extranjeros usando la terminología y técnicas usuales en las disciplinas historiográficas de acuerdo con la Normativa de la Universidad de Alicante para la implantación de los títulos de grado (art. 16.3).
CE10	Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de Internet, con el fin de obtener información del periodo contemporáneo.

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

4.1. Objetivos generales

1. Adquirir un conocimiento básico de los más importantes acontecimientos y procesos de cambio o continuidad de la humanidad, desde 1914 hasta la actualidad, en perspectiva diacrónica y con una dimensión espacial universal.
2. Conocer y utilizar los conceptos históricos y el lenguaje social y político de la época contemporánea.
3. Distinguir y comprender las transformaciones políticas y económicas, la evolución de las instituciones y de las relaciones internacionales, el desarrollo de las nuevas tecnologías y su incidencia en los movimientos sociales y en cambios culturales.
4. Trabajar con las fuentes historiográficas más accesibles para la Historia Contemporánea y a partir de ellas tener la capacidad de plantear hipótesis e interpretaciones coherentes acerca de asuntos significativos del pasado reciente y del presente, discerniendo la posible influencia de aquéllos sobre éstos.
5. Reforzar la capacidad de elaborar una argumentación histórica congruente y de hacerla comprensible a los demás, expresándola con orden y claridad, tanto de forma verbal como escrita, empleando con corrección las técnicas y la terminología propias de la historiografía.

5. CONTENIDOS

BLOQUE TEMÁTICO 1.- Guerra y revolución

TEMA 1.- La Gran Guerra (1914-1918).

TEMA 2.- Convulsión social y crisis política en Europa. La Revolución Rusa y la formación de la Unión Soviética.

BLOQUE TEMÁTICO 2.- Crisis económica y democrática

TEMA 3.- De la recuperación de posguerra a la Gran Depresión.

TEMA 4.- La lucha contra la crisis en los países democráticos. Las alternativas al liberalismo: los fascismos.

BLOQUE TEMÁTICO 3.- Los totalitarismos

TEMA 5.- Estalinismo y nazismo.

TEMA 6.- La Segunda Guerra Mundial (1939-1945).

BLOQUE TEMÁTICO 4.- Tensiones Este-Oeste

TEMA 7.- La Guerra Fría.

TEMA 8.- Descolonización y Tercer Mundo.

BLOQUE TEMÁTICO 5.- Nuevos actores geoestratégicos (China, India, mundo musulmán)

TEMA 9.- El mundo asiático.

TEMA 10.- El mundo musulmán.

BLOQUE TEMÁTICO 6.- La globalización

TEMA 11.- El derrumbe del bloque soviético y el nuevo orden mundial.

TEMA 12.- El siglo de la mundialización.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

Esta asignatura, de carácter obligatorio, se desarrollará a lo largo del segundo semestre del 3er. curso del Grado en Historia, sumando un total de 150 horas de trabajo, de las cuales 60 horas son de trabajo presencial y otras 90 horas de trabajo no presencial.

El 75 % de las horas presenciales (45 horas) consistirán en la impartición de clases teóricas, en las que se utilizará la doble modalidad de lección magistral y lección participativa, utilizando, además de los recursos tradicionales (pizarra, guiones), los nuevos que proporcionan las tecnologías de la información y la comunicación (Internet, presentaciones *power point*, documentos audiovisuales, etc.). En las clases se expondrán y analizarán, bien por el/la profesor/a, bien a través de la participación activa y coordinada del alumnado, los contenidos básicos de la asignatura. Para ello, los/las alumnos/as siempre habrán de preparar cada uno de los temas de forma previa a la clase, a través de lecturas proporcionadas por el/la docente o mediante investigación propia (tutelada por el/la profesor/a).

El 25 % restante de las horas presenciales (15 horas) se dedicarán a las prácticas (seminarios y prácticas de problemas), en las que se profundizará, a través de diversas fuentes y técnicas historiográficas (prensa, fotografía, recursos en Internet, documentos escritos, representaciones gráficas y cartográficas, películas y documentales, ensayos, monografías u obras literarias) en las cuestiones más significativas de cada bloque temático. Estas clases se desarrollarán en aulas normales, seminarios o aulas de informática, según el tipo de práctica programada, y en ellas se atenderá tanto al trabajo individual como al trabajo en equipo. Del total de las 15 horas dispuestas para prácticas, 3 horas se dedicarán a una o varias salidas de campo (que podrá ser visita a alguna institución, exposición/es o conferencia/s, siempre relacionadas con los contenidos y objetivos de la asignatura).

Todos los materiales de trabajo, así como la información necesaria para la preparación de la asignatura estarán disponibles en la herramienta informática *Campus Virtual* de la Universidad de Alicante desde el inicio del semestre en el que se imparta la asignatura.

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clase de teoría (T)	Lección magistral/participativa	45	
Clase de problemas (P)	Resolución de problemas	5	
Seminarios (S)	Estudio de casos	10	
Prácticas de aula informática (PAI)	Estudio de casos		
Prácticas de campo (PCA)	Estudio de casos		
Trabajo individual/grupal			40
Estudio y elaboración de materiales			45
Tutorías grupales			5
Total volumen de trabajo			150 HORAS

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA													
Semana	Unidad didáctica	Objetivos	Horas presenciales								Horas no presenciales					
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL
1	1	1,2,3,4	4								4	3		3		6
2	1	1,2,3,4,5	2		2				X-1		4	3		3		6
3	1-2	1,2,3,4,5	2	2					X-2		4	3		3		6
4	2	1,2,3,4	4								4	2		3	1	6
5	2-3	1,2,3,4	4								4	3		3		6
6	3	1,2,3,4,5	2		2				X-3		4	3		3		6
7	3	1,2,3,4,5	3	1							4	2		3	1	6
8	4	1,2,3,4	4								4	3		3		6
9	4	1,2,3,4,5	3	1							4	3		3		6
10	4	1,2,3,4,5	2		2				X-4		4	2		3	1	6
11	5	1,2,3,4,5	4								4	3		3		6
12	5	1,2,3,4	2		2						4	3		3		6
13	5	1,2,3,4,5	3	1							4	2		3	1	6
14	6	1,2,3,4	4								4	3		3		6
15	6	1,2,3,4,5	2		2				X-5		4	2		3	1	6
TOTAL HORAS			45	5	10						60	40		45	5	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE															150	

8. BIBLIOGRAFÍA Y RECURSOS

BIBLIOGRAFÍA GENERAL

1. Manuales

ALDCROFT, D. H., *Historia de la economía europea, 1914-1980*, Barcelona, Crítica, 1989.

BERSTEIN, Serge, *Los regímenes políticos del siglo XX: para una historia política comparada del mundo contemporáneo*, Barcelona, Ariel, 1996.

DÍEZ ESPINOSA, José Ramón y otros, *Historia del mundo actual (desde 1945 hasta nuestros días)*, Valladolid, Universidad de Valladolid, 1996 (edic. actualizada en 2006).

FELIU, Gaspar; SUDRIÀ, Carles, *Introducción a la historia económica mundial*, Valencia, Publicaciones de la Universidad de Valencia-Publicaciones de la Universidad de Barcelona, 2007.

FUENTES, Juan Francisco; LA PARRA, Emilio, *Historia universal del siglo XX. De la Primera Guerra Mundial al ataque a las Torres Gemelas*, Madrid, Síntesis, 2001.

HOBBSAWM, Eric, *Historia del siglo XX*, Barcelona, Crítica, 1995.

MARTÍNEZ CARRERAS, José U. y otros, *Historia del mundo actual*, Madrid, Marcial Pons, 1996.

NOUSCHI, Marc, *Historia del siglo XX. Todos los mundos, el mundo*, Madrid, Cátedra, 1996.

2. Anuarios, guías, diccionarios y materiales gráficos

Atlas geoestratégico del siglo XX, Parramón, Barcelona, 1992.

AVILÉS, Juan, *Atlas histórico universal*, Madrid, El País-Aguilar, 1995.

BARRACLOUGH, Geoffrey, *Atlas The Times de la Historia de la Humanidad*, Barcelona, GSC, 1994.

COOK, Chris; STEVENSON, John, *Guía de historia contemporánea de Europa*, Madrid, Alianza, 1994.

El estado del mundo. Anuario económico y geopolítico mundial, Madrid, Akal, 1983-año actual.

GÓMEZ GARCÍA, Luz, *Diccionario de Islam e islamismo*, Madrid, Espasa, 2009.

KINDER, Hermann; HILGEMANN, Werner, *Atlas histórico mundial*, vol. 2, Madrid, Istmo, 2000.

LÓPEZ ALONSO, José M^a., *Diccionario de historia y política del mundo contemporáneo*, Madrid, Tecnos, 2006.

MARTÍNEZ RUEDA, Fernando, *Materiales para la historia del mundo actual*, Madrid, Istmo, 2006.

MORENO SECO, Mónica, *Las imágenes de la persuasión. Materiales gráficos para la enseñanza de la Historia Contemporánea*, Alicante, Publicaciones de la Universidad de Alicante, 2000.

PALMOWSKI, Jan, *Diccionario de Historia Universal del siglo XX*, Madrid, Editorial Complutense, 1998.

BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA POR BLOQUES TEMÁTICOS

BLOQUE TEMÁTICO 1.- Guerra y revolución

CARR, Edward H., *La Revolución Rusa: de Lenin a Stalin, 1917-1929*, Madrid, Alianza, 1997.

FERNÁNDEZ, Antonio, *La revolución rusa*, Madrid, Istmo, 1990.

FERRO, Marc, *La Gran Guerra, 1914-1918*, Madrid, Alianza, 1970.

GILBERT, Martin, *Atlas Akal de la Primera Guerra Mundial*, Madrid, Akal, 2003.

RENOUVIN, Pierre, *La Primera Guerra Mundial*, Barcelona, Oikos-Tau, 1972.

BLOQUE TEMÁTICO 2.- Crisis económica y democrática

BAHAMONDE, Ángel y otros, *El crac de 1929. La Gran Depresión asola al mundo*, Madrid, Temas de Hoy, 1998.

CABRERA, Mercedes y otros (comps.), *Europa en crisis, 1919-1939*, Madrid, Pablo Iglesias, 1991.

FERNÁNDEZ GARCÍA, Antonio; RODRÍGUEZ JIMÉNEZ, José Luis, *Fascismo y neofascismo*, Madrid, Arco Libros, 1996.

FUENTES, Juan Francisco, “Mussolini: el lenguaje del cuerpo, el lenguaje del poder”, *Claves de Razón Práctica*, nº 116.

HERNÁNDEZ SANDOICA, Helena, *Los fascismos europeos*, Madrid, Istmo, 1992.

LUEBBERT, Gregory M., *Liberalism, fascism or social democracy. Social classes and the political origins of regimes in interwar Europe*, Oxford, Oxford University Press, 1991.

MORILLA CRITZ, José, *La crisis económica de 1929*, Madrid, Pirámide, 1984.

BLOQUE TEMÁTICO 3.- Los totalitarismos

GALLEGO, Ferrán, *De Munich a Auschwitz: una historia del nazismo, 1919-1945*, Barcelona, Plaza & Janés, 2001.

HILLGRUBER, A., *La Segunda Guerra Mundial. Objetivos de guerra y estrategia de las grandes potencias*, Madrid, Alianza, 1995.

LOZANO, Álvaro, *La Alemania nazi (1933-1945)*, Madrid, Marcial Pons, 2008.

MICHEL, Henri, *La Segunda Guerra Mundial*, Barcelona, Oikos-Tau, 1983.

PÁEZ-CAMINO, Feliciano, *Democracias y dictaduras en los años treinta*, Madrid, Síntesis, 1992.

TANNENBAUM, Edward R., *La experiencia fascista. Sociedad y cultura en Italia (1922-1945)*, Madrid, Alianza, 1975.

BLOQUE TEMÁTICO 4.- Tensiones Este-Oeste

LEFFLER, Melvyn P., *La guerra después de la guerra. Estados Unidos, la Unión Soviética y la Guerra Fría*, Barcelona, Crítica, 2008.

MARTÍNEZ CARRERAS, José U., *Historia de la descolonización (1919-1986): las independencias de Asia y África*, Madrid, Istmo, 1987.

PEREIRA, Juan Carlos, *Historia y presente de la guerra fría*, Madrid, Istmo, 1989.

SÁNCHEZ CERVELLO, Josep, *Descolonización y surgimiento del Tercer Mundo*, Barcelona, Hipòtesi, 1997.

SWIFT, John, *Atlas histórico de la Guerra Fría*, Madrid, Akal, 2008.

VEIGA, Francisco y otros, *La paz simulada: una historia de la guerra fría, 1941-1991*, Madrid, Alianza, 1997.

BLOQUE TEMÁTICO 5.- Nuevos actores geoestratégicos (China, India y mundo musulmán)

SEGURA, Antoni, *Más allá del Islam. Política y conflictos actuales en el mundo musulmán*, Madrid, Alianza, 2001.

FAIRBANK, John King, *Historia de China. Siglos XIX y XX*, Madrid, Alianza, 1990.

MORENO GARCÍA, Julia, *El extremo oriente, siglo XX*, Madrid, Síntesis, 1992.

BLOQUE TEMÁTICO 6.- La globalización

BECK, Ulrich, *¿Qué es la globalización? Falacias del globalismo, respuestas a la globalización*, Barcelona, Paidós, 1998.

CASTELLS, Manuel, *La era de la información*, Madrid, Alianza, 1996-1997.

CASTELLS, Manuel, *La sociedad Red*, Madrid, Alianza, 1999.

CASTELLS, Manuel, *El poder de la identidad*, Madrid, Alianza, 1997.

RITZER, George, *Los tentáculos de la McDonaldización*, Madrid, Popular, 2007.

TAIBO, Carlos, *150 preguntas sobre el nuevo desorden*, Madrid, Catarata, 2008.

VERDÚ, Vicente, *El planeta americano*, Barcelona, Anagrama, 1996.

VERDÚ, Vicente, *El capitalismo funeral. La crisis o la Tercera Guerra Mundial*, Barcelona, Anagrama, 2009.

RECURSOS EN INTERNET

<http://www.atlas-historique.net/> (mapas)

<http://www.monde-diplomatique.fr/cartes/> (mapas)

<http://dialnet.unirioja.es/> (base de datos, índice revistas, artículos on-line...)

<http://www.cindoc.csic.es> (Centro de Información y Documentación Científica dependiente del Centro Superior de Investigaciones Científicas)

<http://www.ahistcon.org/> (Asociación Española de Historia Contemporánea)

<http://pares.mcu.es/Deportados/servlets/ServletController> (Portal de Archivos Españoles. Ministerio de Cultura)

<http://www.cepc.es/> (Centro de Estudios Políticos y Constitucionales)

<http://www.cinehistoria.com/>

<http://www.historiasiglo20.org> (recursos historia universal)

<http://www.ucm.es/BUCM/revistasBUC/portal/modules.php?name=Revistas2&id=CHCO> (revista)

<http://www.historiaconstitucional.com/index.php/historiaconstitucional/index> (revista internacional digital sobre Historia Constitucional)

<http://www.uv.es/~apons/uno.htm> (recursos historia universal)

<http://www.mcu.es/prensahistorica/es/consulta/busqueda.cmd> <http://www.rediris.es>

<http://www.bne.es/es/Catalogos/HemerotecaDigital/> (hemeroteca digital de la Biblioteca Nacional de España, acceso on-line)

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN		DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Evaluación actividades académicas	<p>Comentarios de textos, gráficas, mapas o representaciones iconográficas, individuales o guiados; reseñas o trabajos cortos relacionados con las actividades presenciales</p> <p>Estos trabajos formativos se realizarán tanto en horas presenciales como en horas no presenciales y se entregarán en fecha y forma en relación con las actividades presenciales</p> <p>Tutorías de seguimiento y de reflexión sobre el propio aprendizaje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Compilar, analizar y sintetizar la información diversa en torno a temas específicos - Extraer información de las fuentes historiográficas - Contextualizar y aplicar las metodologías y procedimientos relacionados con las actividades profesionales del Grado - Comunicación oral: exposición individual o debate participativo 	50%
Participación en aula		Participar activamente en las lecciones teóricas participativas y en las prácticas	10%
Prueba final consistente en un examen teórico escrito de 3 horas de duración integrado por preguntas a responder de forma breve y preguntas de relación que impliquen una mayor elaboración y extensión de la respuesta.		<ul style="list-style-type: none"> - Comprensión y manejo adecuado de los conceptos, categorías y contenidos de la asignatura - Conocer y analizar los cambios y permanencias más importantes situándolos en el tiempo y contexto para comprender la historia como un proceso - Elaborar un discurso escrito coherente y sin errores ortográficos 	40%

--	--	--

Observaciones:

- 1) La evaluación de todos los aprendizajes será sumativa, por lo que la calificación final se obtendrá de efectuar la suma de las calificaciones obtenidas en las distintas pruebas de evaluación establecidas, atendiendo al porcentaje asignado a cada una de ellas.
- 2) El porcentaje de calificación asignado en cada asignatura a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.
- 3) Si el(la) alumno(a) suspendiese las pruebas escritas, pero hubiese aprobado la tareas académicas dirigidas correspondientes a la actividad tutorada, esta última nota se le guardará para la segunda convocatoria; en caso contrario, el(la) alumno(a) deberá recuperar esa parte con las actividades que le proponga el profesor.
- 4) Las pruebas de la evaluación continua podrán ser recuperables a criterio del equipo docente. La información pertinente a este respecto estará a disposición del alumnado a inicios del desarrollo de la asignatura.
- 5) El estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el profesor de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico. En este punto se contemplarán las posibles excepcionalidades a la hora de evaluar: posibles recuperaciones para alcanzar los objetivos de aprendizaje previstos, alumnos(as) incorporados(as) con posterioridad por causa justificada o a tiempo parcial, etc.
- 6) Se intentará hacer una previsión pro-activa de pruebas de evaluación ante la variedad del comportamiento y nivel de compromiso del alumnado (tiempo parcial, falta de asistencia a clase, etc).
- 7) Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación podrá suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. A modo orientativo, cometer hasta cuatro faltas de ortografía conllevará una reducción del 20% en la calificación final, y cometer más de cuatro faltas, según el número y su

gravedad, reprobado o invalidado la totalidad de la prueba.

9.2. Evaluación del proceso docente

1) Para valorar el proceso docente y la actividad del profesorado, la Universidad y la Facultad de Filosofía y Letras pondrán en marcha los procedimientos previstos en los programas implementados para la evaluación y mejora de la calidad de la enseñanza, tanto en la asignatura en particular como en el contexto del título de Grado.

2) Con el fin de implementar posibles mejoras y corregir las posibles insuficiencias o debilidades detectadas, se tendrán en cuenta para cursos sucesivos las opiniones y sugerencias de otros profesores del Departamento y del Área de conocimiento a la que se adscribe la asignatura.

3) En el supuesto de que se detecten situaciones problemáticas que afecten al conjunto o a buena parte del alumnado, se realizarán aquellos cambios que permitan corregirlos para así mejorar los resultados del proceso de aprendizaje, siempre de forma consensuada con los/las estudiantes.

HISTORIA DE HISPANIA ANTIGUA (2012-13)

Datos Generales

Código	32032
Crds. ECTS.	6

Departamentos y Áreas

Departamentos	Área	Dpto. Respon.	Respon. Acta
PREHISTORIA, ARQUEOLOGÍA, HIST. ANTIGUA, FILOL. GRIEGA Y FILOL. LATINA	HISTORIA ANTIGUA	✓	✓

Estudios en los que se imparte

GRADO EN HISTORIA

Contexto de la asignatura (2012-13)

Asignatura dedicada a la explicación, comprensión y análisis de los principales procesos de la Historia Antigua de la península Ibérica.

Esta asignatura ofrece al alumnado una formación amplia y desarrollada de los aspectos importantes sobre los acontecimientos desarrollados en la península Ibérica como consecuencia de la existencia de contactos con civilizaciones desarrolladas que implican la entrada de nuevos esquemas de civilización a través del influjo de los fenicios, los griegos los cartagineses y los romanos.

Profesor/a responsable

DEL CASTILLO ÁLVAREZ , ARCADIO

Profesores (2012-13)

	Grupo	Profesor/a
TEORÍA DE 32032	1	DEL CASTILLO ÁLVAREZ, ARCADIO CATEDRÁTICO/A DE UNIVERSIDAD
	2	OLIVARES PEDREÑO, JUAN CARLOS PROFESOR/A CONTRATADO/A DOCTOR/A
PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS DE 32032	1.1CART	DEL CASTILLO ÁLVAREZ, ARCADIO CATEDRÁTICO/A DE UNIVERSIDAD
	1.2CART	OLIVARES PEDREÑO, JUAN CARLOS PROFESOR/A CONTRATADO/A DOCTOR/A
	1.3CART	OLIVARES PEDREÑO, JUAN CARLOS PROFESOR/A CONTRATADO/A DOCTOR/A
	2.1CART	OLIVARES PEDREÑO, JUAN CARLOS PROFESOR/A CONTRATADO/A DOCTOR/A
	2.2CART	OLIVARES PEDREÑO, JUAN CARLOS PROFESOR/A CONTRATADO/A DOCTOR/A
	PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32032	1.1PROB
1.2PROB		OLIVARES PEDREÑO, JUAN CARLOS PROFESOR/A CONTRATADO/A DOCTOR/A
2.1PROB		OLIVARES PEDREÑO, JUAN CARLOS PROFESOR/A CONTRATADO/A DOCTOR/A
2.2PROB		OLIVARES PEDREÑO, JUAN CARLOS PROFESOR/A CONTRATADO/A DOCTOR/A

Horario y Matrícula

Matriculados en grupos principales (2012-13)

Sin Datos

Grupos de matrícula (2012-13)

Grupo (*)	Semestre	Turno	Idioma	Distribución
1 (TEORÍA DE 32032)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.1CART (PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS DE 32032)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.1PROB (PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32032)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.2CART (PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS DE 32032)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.2PROB (PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32032)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.3CART (PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS DE 32032)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2 (TEORÍA DE 32032)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.1CART (PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS DE 32032)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.1PROB (PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32032)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.2CART (PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS DE 32032)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.2PROB (PRÁCTICAS DE PROBLEMAS DE 32032)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -

(*) 1.2CART:1.2 - CAS

(*) 1.3CART:1.3 - CAS

(*) 2.1CART:2.1 - CAS

(*) 2.2CART:2.2 - CAS

(*) 1.1CART:1.1 - CAS

(*) 1:CASTELLANO MAÑANA - CAS

(*) 2:CASTELLANO TARDE - CAS

(*) 1.1PROB:1.1 - CAS

(*) 2.1PROB:2.1 - CAS

(*) 1.2PROB:1.2 - CAS

(*) 2.2PROB:2.2 - CAS

Consulta Gráfica de Horario

[Pincha aquí](#)

Horario (2012-13)

Modo	Grupo (*)	Día inicio	Día fin	Día	Hora inicio	Hora fin	Aula
CLASE TEÓRICA	1	10/09/2012	21/12/2012	L	11:00	13:00	GE/2-08M
	1	10/09/2012	21/12/2012	X	13:00	14:00	GE/2-08M
	2	10/09/2012	21/12/2012	L	17:00	19:00	GE/2-08M
	2	10/09/2012	21/12/2012	X	18:00	19:00	GE/2-08M
PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS	1.1CART	17/09/2012	19/10/2012	X	14:00	15:00	GE/2-08M
	1.2CART	17/09/2012	19/10/2012	M	13:00	14:00	GE/2-08M
	1.3CART	17/09/2012	19/10/2012	M	12:00	13:00	GE/2-08M
	2.1CART	17/09/2012	19/10/2012	X	19:00	20:00	GE/2-08M
	2.2CART	17/09/2012	19/10/2012	X	20:00	21:00	GE/2-08M
PRÁCTICAS DE PROBLEMAS	1.1PROB	22/10/2012	21/12/2012	X	14:00	15:00	GE/2-08M
	1.2PROB	22/10/2012	21/12/2012	M	13:00	14:00	GE/2-08M
	2.1PROB	22/10/2012	21/12/2012	X	19:00	20:00	GE/2-08M
	2.2PROB	22/10/2012	21/12/2012	X	20:00	21:00	GE/2-08M

(*) CLASE TEÓRICA

1: CASTELLANO MAÑANA - CAS

2: CASTELLANO TARDE - CAS

(*) PRÁCTICAS DE PROBLEMAS

1.1PROB: 1.1 - CAS

1.2PROB: 1.2 - CAS

2.1PROB: 2.1 - CAS

2.2PROB: 2.2 - CAS

(*) PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS

1.1CART: 1.1 - CAS

1.2CART: 1.2 - CAS

1.3CART: 1.3 - CAS

2.1CART: 2.1 - CAS

2.2CART: 2.2 - CAS

Competencias y Objetivos

Competencias de la asignatura

GRADO EN HISTORIA

Competencias Generales del Título (CG)

- **CG1:** Razonamiento crítico.
- **CG2:** Capacidad de análisis y de síntesis.
- **CG3:** Capacidad de gestión de la información.
- **CG5:** Comunicación oral y escrita adecuada al contexto social actual.

Competencias específicas (CE)

- **CE1:** Identificar, analizar y explicar la Historia desde los ámbitos local, nacional, europeo y universal, entendida como un proceso complejo y dinámico.
- **CE2:** Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado.
- **CE3:** Capacidad de ejercer profesionalmente la docencia, la investigación de la Historia, la gestión del patrimonio histórico y arqueológico y de los recursos culturales en la sociedad actual.
- **CE4:** Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de las diferentes ramas de la investigación histórica (económica, social, política, cultural, de género, entre otras), así como apreciar la importancia que tienen para la investigación los diversos contextos económicos, políticos, culturales y sociales.
- **CE6:** Obtener la habilidad para usar críticamente las fuentes documentales históricas así como los instrumentos de recopilación de la información (catálogos documentales y bibliográficos, inventarios de archivo, bases de datos electrónicas, entre otras).

Objetivos formativos

- Identificar y comprender los procesos de transformación la Historia Antigua de la península ibérica.
- Aproximación a las fuentes que permiten el conocimiento de la Historia Antigua de la península ibérica.
- Diferenciar y caracterizar los elementos geográficos y culturales identificadores de Hispania.
- Conocer y analizar los sistemas históricos de la Antigüedad, partiendo de sus bases socioeconómicas y haciendo especial hincapié en sus connotaciones culturales.
- Forjar un espíritu crítico que propicie la discusión de problemas sociales, culturales y políticos.

Objetivos específicos aportados por el profesorado (2012-13)

Sin Datos

Contenidos

Contenido. Breve descripción

Fuentes y fundamentos de la Hispania Antigua. Los orígenes de la Antigüedad hispana: fenicios, griegos y Tartessos. Cartago y el imperialismo romano. Los pueblos indígenas prerromanos de la península Ibérica y Roma hasta las Guerras Cántabras. El Imperio romano en Hispania romana: administración, economía y sociedad. La decadencia del imperio y la tardoantigüedad.

Contenidos teóricos y prácticos (2012-13)

BLOQUE TEMÁTICO 1: Fuentes y fundamentos de la Hispania Antigua

Tema A. Fuentes básica y repertorios

BLOQUE TEMÁTICO 2: Los orígenes de la Antigüedad: fenicios, griegos y Tartessos

Tema B. La colonización fenicia

Tema C. Tartessos

Tema D. La colonización griega hasta la Segunda Guerra Púnica

BLOQUE TEMÁTICO 3: Cartago y el imperialismo romano

Tema E: Roma y la expulsión de los cartagineses

BLOQUE TEMÁTICO 4: Los pueblos indígenas prerromanos en la península Ibérica y Roma hasta las Guerras Cántabras

Tema F: Primeros enfrentamientos y expansión hacia lusitanos y celtíberos

BLOQUE TEMÁTICO 5: El Imperio romano en Hispania romana: administración, economía y sociedad

Tema G: Primitiva administración romana en la península Ibérica

Tema H: Inserción de Hispania en los esquemas del Imperio romano

BLOQUE TEMÁTICO 6: La decadencia del imperio y la tardoantigüedad

Tema I: La crisis del Bajo Imperio, las invasiones y el reino visigodo de Toledo

Plan de aprendizaje

Tipos de actividades (2012-13)

Actividad docente	Metodología	Horas presenciales	Horas no presenciales
CLASE TEÓRICA	Explicación de las unidades temáticas en lección magistral	45	90
PRÁCTICAS DE PROBLEMAS	Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica. Se basará en los contenidos explicados en el bloque temático	10	0
PRÁCTICAS DE CARTOGRAFÍA / MAPAS	Cuestiones sobre mapas referentes a los contenidos del bloque temático	5	0
TOTAL		60	90

Desarrollo semanal orientativo de las actividades (2012-13)

Semana	Unidad	Descripción trabajo presencial	Horas presenciales	Descripción trabajo no presencial	Horas no presenciales
01	1	Clase teórica bloque 1: Asimilación de contenidos teóricos	3	Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
02	2	Clase teórica bloque 2(3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de cartografía y mapas: Estudio, análisis de mapas contenidos en el bloque temático (1 hora).	4	Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
03	2	Clase teórica bloque 2 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de cartografía y mapas: Estudio, análisis de mapas contenidos en el bloque temático (1 hora).	4	Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
04	2	Clase teórica bloque 2 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de cartografía y mapas: Estudio, análisis de mapas contenidos en el bloque temático (1 hora).	4	Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
05	2	Clase teórica bloque 2 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de cartografía y mapas: Estudio, análisis de mapas contenidos en el bloque temático (1 hora).	4	Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
06	2	Clase teórica bloque 2 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de cartografía y mapas: Estudio, análisis de mapas contenidos en el bloque temático (1 hora).	4	Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
07	2	Clase teórica bloque 2 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de problemas (1 hora): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	4	Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
08	3	Clase teórica bloque 3 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de	4	Organización de los contenidos teóricos,	5

		problemas (1 hora): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	estudio y preparación de materiales.	
09	4	Clase teórica bloque 4 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de problemas (1 hora): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	4 Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
10	4	Clase teórica bloque 4 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de problemas (1 hora): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	4 Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
11	5	Clase teórica bloque 5 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de problemas (1 hora): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	4 Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
12	5	Clase teórica bloque 5 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de problemas (1 hora): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	4 Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
13	5	Clase teórica bloque 5 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de problemas (1 hora): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	4 Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
14	6	Clase teórica bloque 6 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de problemas (1 hora): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	4 Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
15	6	Clase teórica bloque 6 (3 horas): Asimilación de los contenidos teóricos. Práctica de problemas (2 horas): Análisis de documentos históricos, planteamiento de hipótesis, discusión científica basados en los contenidos explicados en el bloque temático.	5 Organización de los contenidos teóricos, estudio y preparación de materiales.	5
16	1-6		0 Refuerzo de estudio prueba final.	15
TOTAL			60	90

Evaluación

Sistema general de evaluación

Evaluación	Calificación %
Prueba(s) escrita(s)	40 %
Pruebas de ejecución real	40 %
Evaluación del trabajo individual	20 %

Instrumentos y Criterios de Evaluación (2012-13)

Tipo	Descripción	Criterio	Ponderación
EVALUACIÓN CONTINUA	Pruebas prácticas	CLASES PRÁCTICAS en evaluación continua realizada por el profesor de prácticas (40%, máximo de 4 puntos). La asistencia será obligatoria. En caso contrario no podrá aportarse evaluación al respecto, tanto en la convocatoria ordinaria como en la extraordinaria.	40
EVALUACIÓN CONTINUA	Trabajo individual	TRABAJO INDIVIDUAL que consistirá en una reseña del libro de A. del Castillo. La caída de Tartessos como explicación para la formación de una estructura política, León, 1988. Demostración de haberlo leído profundamente, discutiéndolo a ser posible. Debe ser entregada al Prof. Del Castillo a lo largo de la semana 14 (posteriormente no se permitirá la entrega, sin excepciones, y no será evaluada tanto en la convocatoria ordinaria e igualmente en la convocatoria extraordinaria), en papel (no se admite la vía telemática a través del ordenador). La nota será el 20%, máximo de 2 puntos.	20
EXAMEN FINAL	Prueba escrita	CLASES TEÓRICAS en examen final que será objeto de ello toda la materia explicada. Consistirá en la contestación a dos preguntas propuestas, con límite en la cantidad de papel, cada una de las cuales se puntuará sobre 10, y la suma será dividida por la mitad, de donde saldrá la calificación, salvo en el caso de tener un cero en alguna de las dos preguntas, pues entonces la calificación será cero. La nota será reconvertida hacia el 40% por lo que el máximo será de 4 puntos.	40
TOTAL			100

Fechas de exámenes oficiales (2012-13)

Convocatoria	Grupo (*)	fecha	Hora inicio	Hora fin	Aula(s) asignada (s)	Observ:
Estudio: C002						
Asignaturas primer cuatrimestre/semestre	2	21/01/2013				-
Asignaturas primer cuatrimestre/semestre	1	21/01/2013				-
Pruebas extraordinarias Estudios de grado y Máster	2	01/07/2013				-
Pruebas extraordinarias Estudios de grado y Máster	1	01/07/2013				-

(*) 1.2CART:1.2 - CAS

(*) 1.3CART:1.3 - CAS

(*) 2.1CART:2.1 - CAS

(*) 2.2CART:2.2 - CAS

(*) 1.1CART:1.1 - CAS

(*) 1:CASTELLANO MAÑANA - CAS

(*) 2:CASTELLANO TARDE - CAS

(*) 1.1PROB:1.1 - CAS

(*) 2.1PROB:2.1 - CAS

(*) 1.2PROB:1.2 - CAS
(*) 2.2PROB:2.2 - CAS

Bibliografía y Enlaces

Enlaces relacionados

Sin Datos

Bibliografía

Constitución y ruina de la España romana (*1)

Autor(es):	SUÁREZ FERNÁNDEZ, Luis (dir.)
Edición:	Madrid : Rialp, 1995.
ISBN:	84-321-2097-9
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

De Argantonio a los romanos: la Iberia protohistórica (*1)

Autor(es):	ALVAR EZQUERRA, Jaime
Edición:	Madrid : Historia 16, 1995.
ISBN:	978-84-7679-277-3
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

De la protohistoria a la conquista romana (*1)

Autor(es):	SUÁREZ FERNÁNDEZ, Luis (dir.)
Edición:	Madrid : Rialp, 1995.
ISBN:	84-321-2096-0
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Desde la prehistoria hasta la conquista romana (*1)

Autor(es):	DOMÍNGUEZ ORTIZ, Antonio (dir.)
Edición:	Barcelona : Planeta, 1990.
ISBN:	978-84-320-8371-6
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

España primitiva (*1)

Autor(es):	ALMAGRO BASCH, Martín; GARCÍA BELLIDO, Antonio
Edición:	Madrid : Espasa Calpe, 1995.
ISBN:	84-239-4800-5
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

España romana: (218 a. de J.C. - 414 d. de J.C.) (*1)

Autor(es):	MANGAS MANJARRÉS, Julio [et al.]
Edición:	Madrid : Espasa Calpe, 1982.
ISBN:	84-239-4800-5

Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

España visigoda (*1)

Autor(es):	PÉREZ-PRENDES, José Manuel [et al.]
Edición:	Madrid : Espasa Calpe, 1980.
ISBN:	84-239-4805-6
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

España visigoda: las invasiones, las sociedades, la Iglesia (*1)

Autor(es):	DÍAZ Y DÍAZ, Manuel [et al.]
Edición:	Madrid : Espasa Calpe, 1991.
ISBN:	84-239-4995-8
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Hispania Romana (*1)

Autor(es):	BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, José María [et al.]
Edición:	Madrid : Cátedra, 2007.
ISBN:	978-84-376-0127-4
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Historia de España visigoda (*1)

Autor(es):	GARCÍA MORENO, Luis A.
Edición:	Madrid : Cátedra, 1988.
ISBN:	84-376-0821-X
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

La caída de Tartessos como explicación para la formación de una estructura política (*1)

Autor(es):	CASTILLO ALVAREZ, Arcadio del
Edición:	León : Celarayn, 1988.
ISBN:	84-85378-88-1
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

La formación de los estados en el Mediterráneo occidental (*1)

Autor(es):	PLACIDO SUÁREZ, Domingo; ALVAR, Jaime; GONZÁLEZ WAGNER, Carlos
Edición:	Madrid : Síntesis, 1993.
ISBN:	84-7738-104-6
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Los godos en España (*1)

Autor(es):	THOMPSON, E. A.
------------	-----------------

Edición:	Barcelona : RBA, 2006.
ISBN:	978-84-473-4652-3
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Prehistoria e Historia Antigua (*1)

Autor(es):	MOURE ROMANILLO, Alfonso; SANTOS YANGUAS, Juan; ROLDÁN, José Manuel
Edición:	Madrid : Historia 16, 1991.
ISBN:	84-7679-193-3
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Prehistoria y Edad Antigua (*1)

Autor(es):	BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, José María; DEL CASTILLO ALVAREZ, Arcadio
Edición:	Madrid : Espasa Calpe, 1991.
ISBN:	84-239-5091-3
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Protohistoria (*1)

Autor(es):	BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, Jose María [et al.]
Edición:	Madrid : Cátedra, 1986.
ISBN:	84-376-0232-7
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Tartessos: la ciudad sin historia (*1)

Autor(es):	MALUQUER DE MOTES, Juan
Edición:	Barcelona : Destino, 1990.
ISBN:	84-233-1893-1
Recomendado por:	DEL CASTILLO ALVAREZ, ARCADIO (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

(*1) Este libro HA SIDO REVISADO por la biblioteca correspondiente.

(*2) Este profesor ha recomendado el recurso bibliográfico a todos los alumnos de la asignatura.

Programa para imprimir

Este documento puede utilizarse como documentación de referencia de esta asignatura para la solicitud de reconocimiento de créditos en otros estudios. Para su plena validez debe estar sellado por el centro en el que se ha cursado la asignatura o por el departamento responsable de su docencia

Documento para la solicitud de reconocimiento de créditos en otros estudios

GUÍA DOCENTE

DATOS GENERALES

DENOMINACIÓN DE LA ASIGNATURA: Historia Moderna de España

CÓDIGO: 32037

CURSO: 3º

SEMESTRE: 2º

CRÉDITOS ECTS: 6

DEPARTAMENTO Y ÁREAS: Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas Historiográficas. Área de Historia Moderna

ESTUDIOS EN LOS QUE SE IMPARTE: Grado/Máster en Historia

CONTEXTO DE LA ASIGNATURA:

Asignatura concebida para que el estudiante adquiera los conocimientos imprescindibles referidos a la Historia de España durante el período comprendido entre mediados del siglo XV y los albores del siglo XIX en los aspectos demográficos, económicos, sociales, religiosos y culturales.

PROFESOR/A RESPONSABLE: Armando Alberola Romá

PROFESORADO:

COMPETENCIAS Y OBJETIVOS

Competencias generales del título (CG):

CG1. Razonamiento crítico

CG2. Capacidad de análisis y de síntesis.

CG5. Comunicación oral y escrita adecuada al contexto social actual

CG10. Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar

Competencias específicas (CE):

CE1. Identificar, analizar y explicar los fenómenos históricos de los siglos XVI, XVII y XVIII desde los ámbitos local, nacional, europeo y universal, entendidos como un proceso complejo y dinámico

CE2. Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado hispano durante el período moderno

CE4. Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de las diferentes ramas de la investigación histórica (económica, social, política, cultural, de género, entre otras) en la época de los Austrias y los

Borbones, así como apreciar la importancia que tienen para la investigación los diversos contextos económicos, políticos, culturales y sociales.

CE6. Obtener la habilidad para usar críticamente las fuentes documentales históricas, así como los instrumentos de recopilación de la información (catálogos documentales y bibliográficos, inventarios de archivo, bases de datos electrónicas, entre otras) referidos al período considerado.

CE10. Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos sobre Historia Moderna de España en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

Objetivos formativos:

- 1.- Identificar y comprender los problemas y procesos más relevantes de la evolución histórica de la monarquía hispánica, desde los Reyes Católicos hasta la época de Carlos IV
- 2.- Diferenciar e interrelacionar los principales procesos económicos, sociales, políticos y culturales que configuraron la historia de los territorios hispanos en los siglos XVI, XVII y XVIII
- 3.- Distinguir y explicar los rasgos, factores y acontecimientos más relevantes de la historia moderna de España
- 4.- Revisar de forma crítica las concepciones e interpretaciones sobre las claves explicativas fundamentales del período en cuestión

Objetivos específicos aportados por el profesorado:

- 1.- Los contenidos de esta asignatura pretenden que el estudiante adquiera un conocimiento crítico y actualizado de los aspectos más relevantes de la Historia de España durante los siglos XVI, XVII y XVIII desde el punto de vista social, económico y cultural.
- 2.- En el proceso conducente a la adquisición de estos contenidos se emplearán instrumentos que posibiliten el desarrollo de habilidades de lectura comprensiva, razonamiento crítico y exposición coherente.
- 3.- En el estudio de la materia es conveniente que se superen las visiones meramente diacrónicas y descriptivas. Asimismo es importante que los alumnos tomen conciencia de las relaciones entre pasado y presente, así como que se familiaricen con el razonamiento multicausal y las perspectivas comparadas.
- 4.- En el proceso de aprendizaje los alumnos deberán manejar las diversas herramientas de recopilación de información propias de los historiadores.
- 5.- Conviene, igualmente, que los alumnos conozca la incidencia que las condiciones naturales y climáticas han ejercido sobre las sociedades europeas durante el período conocido como Pequeña Edad del Hielo (PEH) o Pequeña Edad Glaciar (PEG), estableciendo las comparaciones oportunas entre este período de la historia y los anteriores y posteriores.

CONTENIDOS

Contenido. Breve descripción:

La construcción y evolución de la monarquía hispánica, bajo los Reyes Católicos y los Austrias; Población, economía y sociedad en los territorios de la corona de Castilla durante los siglos XVI y XVII; La crisis sucesoria y las reformas borbónicas en la organización del estado; Transformaciones

económicas y consecuencias sociales en el siglo XVIII; Pensamiento y cultura en la España moderna; Política y políticos en la España del reformismo ilustrado.

Contenidos teóricos y prácticos:

BLOQUE TEMÁTICO 1.- LA CONSTRUCCIÓN Y EVOLUCIÓN DE LA MONARQUÍA HISPÁNICA, BAJO LOS REYES CATÓLICOS Y LOS AUSTRIAS

Tema 1.- Los Reyes Católicos y las bases de la España moderna.

Tema 2.- El imperio de Carlos V y la monarquía de Felipe II.

Tema 3.- La monarquía hispánica durante el siglo XVII.

BLOQUE TEMÁTICO 2.- POBLACIÓN, ECONOMÍA Y SOCIEDAD EN LOS TERRITORIOS DE LA CORONA DE CASTILLA DURANTE LOS SIGLOS XVI Y XVII

Tema 4.- La evolución demográfica y económica (ss. XVI y XVII).

Tema 5.- La sociedad española durante el Renacimiento y el Barroco.

BLOQUE TEMÁTICO 3.- LA CRISIS SUCESORIA Y LAS REFORMAS BORBÓNICAS EN LA ORGANIZACIÓN DEL ESTADO

Tema 6.- La guerra de Sucesión a la Corona de España y la reorganización político-administrativa.

BLOQUE TEMÁTICO 4.- TRANSFORMACIONES ECONÓMICAS Y CONSECUENCIAS SOCIALES EN EL SIGLO XVIII

Tema 7.- Recuperación demográfica y económica en la España del siglo XVIII.

Tema 8.- La sociedad española del siglo XVIII.

BLOQUE TEMÁTICO 5.- PENSAMIENTO Y CULTURA EN LA ESPAÑA MODERNA

Tema 9.- Humanismo, espiritualidad y conflictos religiosos en la España de los siglos XVI y XVII..

Tema 10.- La Ilustración española.

BLOQUE TEMÁTICO 6.- POLÍTICA Y POLÍTICOS EN LA ESPAÑA DEL REFORMISMO ILUSTRADO

Tema 11.- Felipe V y Fernando VI: los cimientos del reformismo.

Tema 12.- Carlos III y Carlos IV: del reformismo pleno a la crisis del Antiguo Régimen.

PLAN DE APRENDIZAJE:

Esta asignatura, de carácter obligatorio, se desarrollará a lo largo del segundo cuatrimestre con un total de 60 horas de actividades formativas presenciales y 90 horas de trabajo considerado como no presencial. El 75% de la presencialidad (45 horas) consistirá en la impartición de clases teóricas en las

que se empleará el método de lección participativa, utilizando diversos recursos TIC como powerpoint, web o multimedia, además de los recursos de pizarra, esquemas y guiones. El resto de las horas presenciales (15) estarán dedicadas al desarrollo de prácticas y de prácticas-seminario con material de diferente índole (documentación de archivo, gráficas, mapas, cuadros, power point de fuentes archivísticas alicantinas, etc) preparado y facilitado por el propio profesor.

Los materiales de la asignatura estarán disponibles en el campus virtual de la Universidad de Alicante desde el inicio del semestre.

TIPOS DE ACTIVIDADES

Actividad docente: Clases teóricas

Metodología: lección participativa

Horas presenciales: 45

Horas no presenciales:

Actividad docente: Prácticas de Seminario

Metodología: Estudio de casos

Horas presenciales: 15

Horas no presenciales:

Actividad docente: Trabajo individual

Metodología: Estudio y elaboración de materiales

Horas presenciales:

Horas no presenciales: 48

Actividad docente: Búsqueda de información

Metodología: Trabajo individual (transcripción, contextualización y comentario de documentos, textos impresos, mapas, gráficos, tablas, etc)

Horas presenciales:

Horas no presenciales: 25

Actividad docente: Trabajo cooperativo

Metodología: Elaboración de un trabajo a partir de materiales facilitados por el profesor y exposición del mismo ante el resto de la clase.

Horas presenciales:

Horas no presenciales: 12

Actividad docente: Tutorías individuales o grupales

Metodología: Planteamiento y resolución de dudas y dificultades

Horas presenciales:

Horas no presenciales: 5

DESARROLLO SEMANAL ORIENTATIVO

Semana: 01

Unidad: 1

Descripción del trabajo presencial: clase teórica

Horas presenciales: 3

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas)

Horas no presenciales: 3

Semana: 02

Unidad: 2

Descripción del trabajo presencial: clase teórica

Horas presenciales: 3

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), tutoría (1 hora)

Horas no presenciales: 4

Semana: 03

Unidad: 3

Descripción del trabajo presencial: clase teórica

Horas presenciales: 3

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), trabajo en grupo (2 horas), tutoría (1 hora)

Horas no presenciales: 6

Semana: 04

Unidad: 3

Descripción del trabajo presencial: clase teórica

Horas presenciales: 3

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), trabajo en grupo (2 horas)

Horas no presenciales: 5

Semana: 05

Unidad: 4

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas), seminario (2 horas)

Horas presenciales: 5

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), trabajo en grupo (2 horas), tutoría (2 horas)

Horas no presenciales: 7

Semana: 06

Unidad: 5

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas), seminario (2 horas)

Horas presenciales: 5

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), trabajo en grupo (2 horas)

Horas no presenciales: 5

Semana: 07

Unidad: 6

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas), seminario (2 horas)

Horas presenciales: 5

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), trabajo en grupo (2 horas), tutoría (2 horas)

Horas no presenciales: 7

Semana: 08

Unidad: 7

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas), seminario (2 horas)

Horas presenciales: 5

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), trabajo en grupo (3 horas)

Horas no presenciales: 6

Semana: 09

Unidad: 8

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas), seminario (2 horas)

Horas presenciales: 5

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), trabajo en grupo (2 horas), tutoría (2 horas)

Horas no presenciales: 7

Semana: 10

Unidad: 9

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas), seminario (2 horas)

Horas presenciales: 5

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (3 horas), trabajo en grupo (2 horas)

Horas no presenciales: 5

Semana: 11

Unidad: 10

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas), seminario (2 horas)

Horas presenciales: 5

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (4 horas), trabajo en grupo (2 horas), tutoría (2 horas)

Horas no presenciales: 8

Semana: 12

Unidad: 11

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas), seminario (1 hora)

Horas presenciales: 4

Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (4 horas), trabajo en grupo (2 horas)

Horas no presenciales: 6

Semana: 13

Unidad: 11

Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas)

Horas presenciales: 3
Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (4 horas), trabajo en grupo (3 horas), tutoría (2 horas)
Horas no presenciales: 9

Semana: 14
Unidad: 12
Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas)
Horas presenciales: 3
Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (4 horas), tutoría (2 horas)
Horas no presenciales: 6

Semana: 15
Unidad: 12
Descripción del trabajo presencial: clase teórica (3 horas)
Horas presenciales: 3
Descripción del trabajo no presencial: trabajo individual (4 horas), tutoría (1 hora)
Horas no presenciales: 5

Total
Horas presenciales: 60
Horas no presenciales: 90

EVALUACIÓN

INSTRUMENTOS Y CRITERIOS DE EVALUACIÓN

Tipo: Evaluación continua
Descripción: Participación en el aula
Criterio:
1.- Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura.
2.- Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso.
4.- Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado.
6.- Participar en las actividades formativas programadas.

Ponderación: 10%
Observaciones:

Tipo: Evaluación continua
Descripción: Actividades académicas dirigidas (Seminarios: trabajos individuales y trabajos en grupo)
Criterio:
1.- Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura.

- 2.- Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso.
- 3.- Compilar y sintetizar información diversa sobre problemáticas específicas de la asignatura.
- 4.- Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado.
- 5.- Elaborar un discurso escrito y/u oral coherente y sin errores ortográficos.
- 6.- Participar en las actividades formativas programadas.

Ponderación: 40%

Observaciones:

Tipo: Examen final

Descripción: Prueba final

Criterio:

- 1.- Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura.
- 2.- Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso.
- 3.- Compilar y sintetizar información diversa sobre problemáticas específicas de la asignatura.
- 4.- Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado.
- 5.- Elaborar un discurso escrito y/u oral coherente y sin errores ortográficos.

Ponderación: 50%

Observaciones:

Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta tres faltas de ortografía podrá suponer una reducción de un 20 % en la calificación final, y cometer más de 4 faltas, en función del número y de su gravedad, reprobar o invalidar la prueba.

Se valorará positivamente la capacidad del alumnado para sintetizar las ideas y los contenidos a la hora de escribirlos.

El porcentaje de calificación asignado en esta asignatura a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.

Las pruebas teóricas serán recuperables, pero no las prácticas (por estar sometidas a evaluación continua).

El estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el profesor de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico.

Observaciones generales:

BIBLIOGRAFÍA Y ENLACES

Enlaces relacionados:

Una relación pormenorizada de las herramientas que ofrece Internet se encuentra en las páginas 753 a 764 del libro de FLORISTÁN, A. (Ed): *Historia de España en la Edad Moderna*, Ariel Historia, Barcelona, 2004. Entre ellos:

<http://www.cervantesvirtual.com/historia>

<http://www.britannica.com>

<http://dialnet.unirioja.es>

Bibliografía:

1.- BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

ANES, G.: *El siglo de las Luces*, Alianza editorial, 1994. (Vol. IV de la Historia de España dirigida por M. Artola).

BARRIO GOZALO, M.: *El clero en la España moderna*, CSIC-Cajasur, Córdoba, 2010.

BATAILLON, M.: *Erasmus y España. Estudios sobre la historia espiritual del siglo XVI*. FCE, Madrid, 1979 (1ª reimp.).

BELENGUER, E.: *Del oro al oropel II. El hundimiento de la hegemonía hispánica*, Ariel Practicum, Barcelona, 1997.

BENNASSAR, B.: *La España del siglo de Oro*, Ed. Crítica, Barcelona, 1983.

DESDEVISES DU DEZERT, G.: *La España del Antiguo Régimen*, F.U.E., Madrid, 1989

DOMÍNGUEZ ORTIZ, A.: *El Antiguo Régimen: los Reyes Católicos y los Austrias*. Alianza Editorial, Madrid, 1988

DOMÍNGUEZ ORTIZ, A. y ALVAR EZQUERRA, A.: *La sociedad española en la España moderna*, Istmo. Madrid, 2005.

ELLIOT, J.: *La España imperial (1469-1716)*, Barcelona, 1984 (9ª reimp.).

ELLIOT, J.: *La rebelión de los catalanes, 1598-1640*, Madrid, 1977.

FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, M.: *La sociedad española en el Siglo de Oro*, Editora Nacional, Madrid, 1984.

FERNÁNDEZ, R.: *Manual de Historia de España. Siglo XVIII*, Ed. Historia 16, Madrid, 1993.

FERNÁNDEZ DE PINEDO, E., GIL NOVALES, A. DÉROZIER, A.: *Centralismo, Ilustración y agonía del Antiguo Régimen (1715-1833)*, Ed. Labor, tomo VII de la Hª de España dirigida por M. Muñón de Lara, Barcelona, 1984.

FLORISTÁN, A. (coord.): *Historia de España en la Edad Moderna*, Ariel Historia, Barcelona, 2004.

GARCÍA CÁRCEL, R. y otros: *Manual de Historia de España, ss. XVI y XVII*, Historia 16, Madrid, 1991, vol. 3

GARCÍA CÁRCEL, R. (Coord.): *Historia de España. Siglo XVIII. La España de los Borbones*, Ed. Cátedra, Madrid, 2002.

GARCÍA CÁRCEL, R.: *Las Germanías de Valencia*, Ed. Península, Barcelona, 1975.

LYNCH, J.: *España bajo los Austrias*, Ed Península, Barcelona, 1975, 2 vols.

MARAVALL, J. A.: *Antiguos y modernos*, Madrid, 1966.

MARAVALL, J. A.: *Estado Moderno y mentalidad social (siglos XV a XVII)*, Madrid, 1972, 2 vols.

MARCOS MARTÍN, A.: *España en los siglos XVI, XVII y XVIII. Economía y sociedad*, Ed. Crítica-Caja Duero, Barcelona, 2000.

MARTÍNEZ RUIZ, E., GIMÉNEZ LÓPEZ, E. y otros: *La España Moderna*. Istmo, Madrid, 1992.

MESTRE SANCHIS, A.: *La Ilustración*, Ed Síntesis, Madrid, 1994.

MOLAS RIBALTA, P.: *Edad Moderna (1474-1808). Manual de Historia de España (1474-1808)*, Espasa-Calpe, Madrid, 1988.

PEREZ, J.: *Entender la Historia de España*, La Esfera de los Libros, Madrid, 2011.

PEREZ, J.: *La revolución de las Comunidades de Castilla (1520-1521)*, Ed. Siglo XXI, Madrid, 1999 (7ª).

RUIZ IBÁÑEZ, J. J. y VINCENT, B.: *Los siglos XVI y XVII. Política y sociedad*. (Historia de España 3º Milenio), Ed. Síntesis, Madrid, 2007.

SAAVEDRA, P. y SOBRADO, H.: *El siglo de las Luces. Cultura y vida cotidiana* (Historia de España 3º Milenio), Ed. Síntesis, Madrid, 2004

TOMÁS Y VALIENTE, F.: *Los validos en la monarquía española del siglo XVII*, Siglo XXI, Madrid, 1983.

2.- OTROS RECURSOS

2.1.- ENCICLOPEDIAS, DICCIONARIOS Y COMENTARIO DE TEXTO

AMALRIC, J-P y otros: *Léxico histórico español. Siglos XVI al XX*. Madrid, 1989.

ARTOLA, M.: *Textos fundamentales para la Historia*, Madrid, 1973.

ARTOLA, M.: *Enciclopedia de Historia de España*, Alianza Editorial, Madrid, 1988-1993, 7 vols.

CHEVALIER, J. J.: *Los grandes textos políticos. Desde Maquiavelo a nuestros días*, Madrid, 1979.

FERRONE, V. y ROCHE, D. (Eds.): *Diccionario histórico de la Ilustración*, Madrid, 1998.

GIRALT, E. y otros: *Textos, mapas y cronología de Historia Moderna y Contemporánea*, Barcelona, 1976 (2ª ed.).

HERNÁNDEZ SÁNCHEZ-BARBA, M.: *El comentario de textos históricos*, Albacete, 1978

LÓPEZ CORDÓN, Mª V.; MARTÍNEZ CARRERAS, J. U.: *Análisis y comentarios de textos históricos II. Edad Moderna y Contemporánea*. Ed. Alhambra Universidad, Madrid, 1984.

MARTINEZ RUIZ, E. (dir.): *Diccionario de Historia Moderna de España. I. La Iglesia*, Madrid, 1998.

SÁNCHEZ MARCOS, F. y otros: *Prácticas de Historia Moderna*, Barcelona, 1990.

2.2.- ATLAS HISTÓRICOS

ATLAS, vol. XIV de la *Historia del Mundo Moderno*. Universidad de Cambridge, Barcelona, 1980.

DUBY, G., *Atlas histórico mundial: la historia del mundo en 317 mapas*. Barcelona, 1989.

FERNÁNDEZ-ARMESTO, F. (Dir): *Atlas de las Grandes Exploraciones. The Times*, Barcelona, 1995.
GRAND ATLAS DES RELIGIONS (LE). Paris, 1988.
KINDER, H. y HILGEMANN, W.: *Atlas histórico mundial. De los orígenes a la Revolución Francesa*, Madrid, 1983.
MARTINEZ RUIZ, E., GUTIERREZ CASTILLO, A., DIAZ LOBON, E.: *Atlas Histórico. Edad Moderna*, Madrid, 1986.
Mc EVEDY, C.: *Atlas de l'Histoire Moderne (jusqu'a 1815)*. París, 1985.
MUIR'S: *Atlas of Ancient, Medieval and Modern History*, London, 1982, 6a. ed.
The TIMES *Atlas of World History*, London, 1980.
The WEIDENFELD: *Atlas of Maritime History*, London, 1986.
WESTERMANN'S: *Grosser Atlas zur Weltgeschichte*. Braunschweig, 1982.

UNIVERSIDAD DE ALICANTE

**Facultad de Filosofía y Letras
Grado en Historia**

**GUÍA DOCENTE
DE LA ASIGNATURA**

**“La construcción del liberalismo español”
Departamento de Humanidades
Contemporáneas**

**Profesores:
Rosa Ana Gutiérrez Lloret
Emilio La Parra López
Rafael Fernández Sirvent**

1. IDENTIFICACIÓN

Datos básicos de la asignatura:

Denominación: La construcción del liberalismo español

Código: 32038

Estudios en los que se imparte: Grado en Historia

Módulo: Historia de la Península Ibérica y de España

Materia: Historia Contemporánea

Tipo de asignatura: obligatoria **Curso:** 3º

Ubicación temporal: 2º semestre

Créditos ECTS: 6 (60 horas presenciales y 90 no presenciales)

Áreas de conocimiento y Departamento que imparte la asignatura:

Área: Historia Contemporánea

Departamento: Humanidades Contemporáneas

Nº de despacho de la secretaría: 0018P1021

Correo electrónico: dhcon@ua.es

Teléfono: 965903431

Profesor/a Responsable: Rosa Ana Gutiérrez Lloret

Profesorado:

Rosa Ana Gutiérrez Lloret

Emilio La Parra López

Rafael Fernández Sirvent

2. CONTEXTO DE LA ASIGNATURA

La asignatura **La construcción del liberalismo español** estudia los principales procesos políticos, sociales económicos y culturales que influyeron en la configuración histórica de la España contemporánea.

Esta asignatura obligatoria de Historia contemporánea dentro del Módulo **Historia de la Península Ibérica y de España** del Grado de Historia ofrece a los alumnos, por su valor disciplinar, una información fundamental de esta materia en aspectos esenciales de la docencia de la historia y en la investigación y documentación histórica, ofreciendo asimismo herramientas de análisis para su futuro desempeño profesional y su propia formación personal, en la medida que contribuye a comprender el mundo actual.

Constituye una introducción básica a la génesis de la España contemporánea que enlaza la perspectiva global de los grandes procesos históricos de la contemporaneidad que se desarrollaron en la Europa del siglo XIX con el análisis concreto del caso español.

La construcción del liberalismo español

Dentro de la titulación, por tanto, esta asignatura se coordina y complementa con otras asignaturas obligatorias como **El mundo contemporáneo** (1er. Curso), **De las guerras mundiales a la globalización** (3er. Curso), **Democracias y dictaduras en la España del siglo XX** (4º curso), ofreciendo al alumno una completa oferta formación básica en la materia de Historia contemporánea.

3. COMPETENCIAS

Competencias generales

CG1	Razonamiento Crítico.
CG2	Capacidad de análisis y síntesis
CG 10	Trabajo en equipo interdisciplinar

Competencias específicas

CE1	Analizar la Historia de España del siglo XIX en toda su complejidad y globalidad.
CE2	Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en la España del siglo XIX
CE4	Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes del siglo XIX
CE8	Capacidad de comunicar y argumentar de forma oral y escrita contenidos y problemas de la España decimonónica
CE9	Capacidad de leer textos historiográficos o documentos originales en idiomas extranjeros
CE10	Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de Internet, con el fin de obtener información de la España del siglo XIX

4. OBJETIVOS/RESULTADOS DE APRENDIZAJE EN RELACIÓN A LAS COMPETENCIAS DE LA TITULACIÓN

4.1. Objetivos generales

1. Explicar los cambios políticos de la España del siglo XIX
2. Identificar los principales actores políticos relacionándolos con su entorno cultural, social y económico.
3. Definir los elementos básicos que configuran el contexto económico y social español
4. Distinguir las características de la organización social y su evolución relacionadas con los cambios políticos
5. Diferenciar las transformaciones políticas, la evolución de las instituciones y su incidencia en los cambios sociales y culturales

La construcción del liberalismo español

6. Familiarizarse con las fuentes historiográficas más importantes para la historia contemporánea de España y elaborar interpretaciones coherentes acerca de los acontecimientos
7. Extracción y análisis de la información textual, cartográfica, estadística e iconográfica de las fuentes historiográficas tradicionales o nuevas (audiovisuales, Internet)
8. Que conozcan los conceptos históricos y el lenguaje socio-político de la España contemporánea, así como el vocabulario propio del historiador.
9. Que obtengan un conocimiento básico y crítico de las líneas de investigación existentes en la materia, de los archivos y de la historiografía y bibliografía reciente.

4.2. Objetivos específicos aportados por el profesorado:

1. Adquirir conocimientos básicos de la historia social y política de la España del siglo XIX, entendiéndola como un proceso complejo, diacrónico y dinámico.
2. Comprender los conceptos definidores de las nuevas realidades políticas de la España contemporánea y su conexión con los nuevos movimientos sociales y la historia del pensamiento y de la cultura.
3. Reconocer y analizar diversos tipos de documentación de la historia contemporánea de España (archivo, prensa, iconografía, etc.)
4. Introducción a las grandes líneas de interpretación de la historia contemporánea de España

5. CONTENIDOS

BLOQUE TEMÁTICO 1.- Problemas y debates de la España del siglo XIX

TEMA 1.- Periodización y cronología básica de la España del siglo XIX. La conceptualización de los procesos y cambios políticos de la España contemporánea: liberalismo, absolutismo, democracia, constituciones, soberanía y ciudadanía.

TEMA 2.- La Historia Contemporánea de España en la historiografía: fuentes y debates historiográficos sobre la génesis de la España contemporánea.

BLOQUE TEMÁTICO 2.- Absolutismo, liberalismo y democracia

TEMA 3.- Crisis del Antiguo Régimen y Revolución Liberal: el nacimiento de la España contemporánea (1808-1833)

TEMA 4.- La formación de la España liberal: La época de las regencias (1833-1843)

La construcción del liberalismo español

BLOQUE TEMÁTICO 3.- Monarquía, República, Iglesia y Ejército

TEMA 5.- Monarquía e instituciones en la formación del Estado liberal: la España de Isabel II

TEMA 6.- Los cambios económicos y sociales: de los estamentos a la nueva sociedad burguesa

BLOQUE TEMÁTICO 4.- Pensamiento, culturas políticas y sociabilidad

TEMA 7.- Partidos y culturas políticas en la España contemporánea.

TEMA 8.- Los nuevos movimientos sociales: acciones colectivas y formas de sociabilidad.

BLOQUE TEMÁTICO 5.- Guerras y revoluciones

TEMA 9.- Conflictividad política y social en la génesis de la España liberal: guerras, insurrecciones y pronunciamientos.

TEMA 10.- Revolución, Democracia y Liberalismo sin democracia: del Sexenio Democrático al sistema político de la Restauración.

BLOQUE TEMÁTICO 6.- ¿Hacia una identidad nacional?

TEMA 11.- El discurso nacionalista en las culturas políticas del siglo XIX: la construcción de la idea de España.

TEMA 12.- Nacionalismo de Estado, nacionalismos periféricos. Nacionalización político-administrativo, identidades territoriales e imaginarios nacionales.

6. METODOLOGÍA DOCENTE Y PLAN DE APRENDIZAJE

6.1. Metodología docente

Esta asignatura, de carácter obligatorio, se desarrollará a lo largo del segundo semestre combinando las clases teóricas (lección magistral y lección participativa) con las clases prácticas, resolución de problemas y seminarios, en las se profundizará, a través de materiales diversos en aquellos aspectos específicos que se consideren importantes o significativos de las unidades temáticas. Se utilizarán diversos recursos TIC como powerpoint, web o multimedia, además de los recursos de pizarra, esquemas y guiones.

La construcción del liberalismo español

Los materiales de trabajo y la información necesaria de la asignatura estarán disponibles en el *Campus Virtual* de la Universidad de Alicante.

6.2. Plan de aprendizaje

ACTIVIDAD DOCENTE	METODOLOGÍA	HORAS PRESENCIALES	HORAS NO PRESENCIALES
Clase de teoría (T)	Lección magistral/participativa	45	
Clase de prácticas de problemas (P)	Resolución de problemas	5	
Prácticas de Seminarios (S)	Estudio de casos	10	
Trabajo individual/grupal			40
Estudio y elaboración de materiales			45
Tutorías grupales			5
Total volumen de trabajo			150 HORAS

7. CRONOGRAMA

ASIGNATURA			CRONOGRAMA ORIENTATIVO DE LA ASIGNATURA														
Semana	Unidad didáctica/tema	Objetivos	Horas presenciales									Horas no presenciales					
			Clases teóricas	Prácticas de problemas	Seminarios	Prácticas ordenador	Prácticas-salidas de campo	Prácticas de laboratorio	Pruebas de evaluación	Otras actividades	TOTAL PRESENCIAL	Trabajo individual	Trabajo cooperativo	Estudio y elaboración de materiales	Otras actividades (Tutorías, etc.)	TOTAL NO PRESENCIAL	
1	1	1,6,8,9	2									2	2		3		5
2	1, 2	1,5,6, 7,9	3	1						X		4	3		3		6
3	2	1,6,7,8	3		1							4	3		3		6
4	2	1,2,4,8	3		1							4	2		2	1	5
5	2	1,2,3,4	3		1					X		4	3		3		6
6	3	1,2,3,4	3		1							4	3		3		6
7	3	1,2,4,5,7	3	1								4	2		3		5
8	3	1,2,4,5	3		1					X		4	3		3	1	7
9	4	1,2,4,5,7	3	1								4	2		3		5
10	4	1,2,4,5	3		1							4	3		3		6
11	4	1,2,5,7	3	1						X		4	2		3	1	6
12	5	1,2,5,6,8	3		1							4	3		3		6
13	5	1,2,6,8,9	3		1							4	2		3		5
14	5	1,2,5,8	3		1					X		4	3		2	1	6
15	6	1,2,5,7	3	1								4	2		3	1	6
16	6	1,2,6,8,9	1		1					X		2	2		2		4
TOTAL HORAS			45	5	10							60	40		45	5	90
TOTAL VOLUMEN TRABAJO DEL ESTUDIANTE																150	

8. BIBLIOGRAFÍA, RECURSOS Y MATERIALES CURRICULARES

- *Material bibliográfico*

- AVILÉS, J.; ELIZALDE, M.D.; SUERIO, S., *Historia política de España, 1875-1939*, Madrid, Istmo, 2002.
- BAHAMONDE, Á. (coord.), *Historia de España, siglo XX, 1875-1939*. Madrid, Cátedra, 2000.
- BERNECKER, W. L., *España entre tradición y modernidad. Política, economía y sociedad (siglo XIX y XX)*, Madrid, 1999.
- CARRERAS, A.; TAFUNELL, X., *Historia económica de la España contemporánea*, Crítica, Barcelona, 2003.
- COMÍN, F.; HERNÁNDEZ, M.; LLOPIS, E. (eds.), *Historia económica de España: siglos XIX-XX*, Barcelona, Crítica, 2003.
- FUENTES, Juan Francisco, *El fin del Antiguo Régimen (1808-1868). Política y sociedad*, Madrid, Síntesis, 2007.
- GUERRERO LATORRE, A. ; RUEDA HERNANZ, G. ; PÉREZ GARZÓN, S., *Historia Política, 1808-1874*, Istmo, 2004.
- Historia de España Menéndez Pidal*, Espasa Calpe, Madrid, (Dir. J.M. Jover Zamora). Vols. 33, 34,35 y36
- Historia de España*. Crítica-Marcial Pons, Barcelona, 2007/2010 (Dir. Joseph Fontana/Ramón Villares): vols. 6: La época del liberalismo y 7: Restauración y dictadura)
- PAREDES, J. (coord.) *Historia contemporánea de España (1808-1939)*, Ariel, Barcelona, 1996.
- RUEDA HERNANZ, Germán, *España 1790-1900. Sociedad y condiciones económicas*, Madrid, Istmo, 2006.

- *Textos, diccionarios, guías y anuarios*

- ARTOLA, Miguel (dir.), *Enciclopedia de Historia de España*, Madrid, Alianza, 1993, 7 vols.
- CASTELLS, I.; MOLINER, A., *Crisis del Antiguo Régimen y Revolución liberal en España (1789-1845)*, Barcelona, Ariel, 2000
- FERNÁNDEZ SEBASTIÁN, J.; FUENTES, J., *Diccionario político y social del siglo XIX español*. Madrid, Alianza, 2002
- GIL NOVALES, Alberto, *Diccionario biográfico de España (1808-1833)*, Madrid, Fundación MAPFRE, 2010, 3 tomos.
- MONTERO, J. (ed.): *Constituciones y códigos políticos españoles. 1808-1978*. Ariel Practicum. Barcelona, 1998.
- RODRÍGUEZ ALONSO, M., *Los manifiestos políticos en el siglo XIX (1808-1874)*. Ariel, Barcelona, 1998.
- RUEDA, J. (ed.), *Legislación electoral española (1808-1977)*, Barcelona, 1998.
- SÁNCHEZ COBOS, F.; RUIZ CORTÉS, F., *Diccionario biográfico de personajes históricos del siglo XX español*, Madrid, 2001.
- URQUIJO GOITIA, José Ramón, *Gobiernos y ministros españoles (1808-2000)*, Madrid, CSIC, 2001.

- Mapas

GARCÍA DE CORTÁZAR, F., *Atlas de Historia de España*, Barcelona, Planeta, 2005.

LÓPEZ-DAVALILLO LARREA, J., *Atlas histórico de España y Portugal: desde el Paleolítico hasta el siglo XX*, Madrid, Síntesis, 2000.

ROIG OBIOL, Joan, *Atlas histórico*, Barcelona, Vicens Vives, 1995.

- Documentales

La Historia en su lugar. Nueva Historia de España, Madrid, Planeta, 2002, dvds 8 y 9.

- Enlaces

<http://www.bne.es/>

<http://dialnet.unirioja.es/>

<http://pares.mcu.es/GuerraIndependencia/portal/>

<http://www.ahistcon.org/>

<http://www.alicante-ayto.es/archivo/home.html>

<http://www.congreso.es/>

<http://www.cultura.mecd.es/archivos/>

<http://www.h-debate.com/>

<http://www.historiadigital.es/>

<http://www.rah.es/biblioteca.htm>

<http://www.historiaconstitucional.com/index.php/historiaconstitucional/index>

<http://bibliotecas.csic.es/otros/cat/webuni.html>

http://bib.us.es/guiaspormaterias/ayuda_invest/derecho/pixelegis.htm

<http://bv.gva.es>

<http://cervantesvirtual.com/historia/> <http://cv1.cpd.ua.es/uasumarios>

<http://hispanianova.rediris.es>

<http://pares.mcu.es/>

<http://www.almendron.com>

<http://www.archivodemocracia.ua.es> <http://www.asturiasrepublicana.com/>

<http://www.cepc.es/>

<http://www.cindoc.csic.es>

<http://www.cinehistoria.com/>

<http://www.historia-es.com>

<http://www.historiasiglo20.org>

<http://www.mcu.es/prensa/historica/es/consulta/busqueda.cmd>

<http://www.rediris.es>

<http://www.ua.es/hum.contemporaneas/pasado-memoria>

<http://www.ucm.es/BUCM/revistasBUC/portal/modules.php?name=Revistas2&id>

=CHCO

<http://www.ucm.es/info/hcontemp/leoc/hciencia.htm>

<http://www.uv.es/~apons/uno.htm>

<http://www.nuevaalejandro.com/archivos-curriculares/sociales/index.htm>

<http://www.diccionariobiografico.org>

BIBLIOGRAFÍA, RECURSOS Y MATERIALES CURRICULARES ESPECÍFICOS y POR BLOQUES TEMÁTICOS

BLOQUE TEMÁTICO 1.- PROBLEMAS Y DEBATES DE LA ESPAÑA DEL SIGLO XIX

- Material bibliográfico

- PASAMAR ALZURIA, G., *La historia contemporánea. Aspectos teóricos e historiográficos*. Madrid, Síntesis, 2000.
- PASAMAR ALZURIA, G.; PEIRÓ MARTÍN, I., *Historiografía y práctica social en España*, Universidad de Zaragoza, 2003.
- PEREZ GARZON, J. S. (Dir.), *La gestión de la memoria*, Barcelona, Crítica, 2000
- RUIZ TORRES, P. (2002): “La renovación de la historiografía española: antecedentes, desarrollo y límites”, M. CRUZ ROMEO, I. SAZ (eds.), *El siglo XX. Historiografía e historia*. Universitat de Valencia: pp. 47-76
- SEVILLANO CALERO, F., “La Historia Contemporánea en España: viejas polémicas y nuevos enfoques historiográficos”, *Ayer*, 43,2001, pp. 225-244.

- Textos y documentos

- FUENTES, J. F.; “Estado de la cuestión”, en FUENTES, J.F., *El fin del Antiguo Régimen (1808-1868). Política y sociedad*, Madrid, Síntesis, 2007, pp. 237-288.
- ESCUADERO, A.; FERNÁNDEZ DE PINEDO, E., “La industria española (siglos XIX-XX): un balance historiográfico”, en BARCIELA, C.; CHASTAGNARET, G.; ESCUDERO, A. (eds.), *La historia económica en España y Francia (siglos XIX y XX)*, Alicante, Publicaciones de la Universidad de Alicante, 2006.

BLOQUE TEMÁTICO 2.- ABSOLUTISMO, LIBERALISMO Y DEMOCRACIA

- Material bibliográfico

- Antiguo Régimen y Liberalismo. Visiones Generales*, Madrid, Alianza, 1994.
- Ayer*, nº 1, *Las Cortes de Cádiz* (número monográfico coord. por Miguel Artola)
- AYMES, J.R., *La Guerra de la Independencia en España, (1808-1814)* Madrid, Siglo XXI de España, 2003.
- FONTANA, J., *De en medio del tiempo. La segunda restauración española, 1823-1834*, Barcelona, Crítica, 2006.
- FRADERA, J. M.; MILLAN, J.; GARRABOU, R. (eds.), *Carlisme i moviments absolutistes*, Vic, Eumo, 1990,
- JULIÁ, S., “Liberalismo temprano, democracia tardía: el caso de España”, en *Democracia. El viaje inacabado*, Tusquets, Barcelona, 1995.
- PEREZ LEDESMA, M. (dir.), *De súbditos a ciudadanos. Una historia de la ciudadanía en España*, Madrid, Centro de Estudios Constitucionales, 2007.
- PÉREZ GARZÓN, J.S., *Las Cortes de Cádiz, el nacimiento de la nación liberal, 1808-1814*, Madrid, Síntesis, 2007.

La construcción del liberalismo español

PORTILLO VALDÉS, J.M., *Revolución de Nación. Orígenes de la cultura constitucional en España, 1780-1812*, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2000.

SUÁREZ CORTINA, M. (ed.), *Las máscaras de la libertad: el liberalismo español, 1808-1950*, Madrid, Marcial Pons, Fundación Práxedes Mateo Sagasta, 2003.

-----, “El liberalismo como movimiento y como concepto político en la España del siglo XIX”, en J.M. DEL GADO y J.L. OLLERO, *El liberalismo europeo en la época de Sagasti*, Madrid, Biblioteca Nueva, 2009, pp. 15-33.

VARELA SUANZES-CARPEGNA, Joaquín, *Política y Constitución en España (1808-1978)*, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2007.

- *Textos históricos*

Diego MUÑOZ TORRERO, Discurso sobre la libertad de imprenta. Sesión de Cortes del 14 de octubre de 1810. Reproducido por Albert DÉROZIER, *Escritores políticos españoles, 1780-1854*, Madrid, Turner, 1975, pp. 147-150.

Decreto de 24 de septiembre de 1810

Preámbulos de la Constitución de Bayona (6 de julio de 1808) y de la Constitución de Cádiz (19 de marzo de 1812)

Declaración constitucional de la soberanía nacional (Constitución de 1812)

Manifiesto de los Persas

Constitución de 1869: arts. 16, 17, 21, 32, 33, 34, 35, 36 y 37

- *Imágenes*

ANÓNIMO, Alegoría de la victoria sobre Napoleón, estampa.

CASADO DEL ALISAL, Juramento de los diputados (Cortes de Cádiz), óleo

JOSÉ DE MADRAZO, Fernando VII, grabado.

B. MONTALVO, Triunfo de la Inquisición (1815), óleo

G. ENGELMANN, Rafael del Riego, litografía

- *Textos literarios*

PÉREZ GALDÓS, B. *Episodios nacionales* (en especial: *La corte de Carlos IV, Bailén, Zaragoza, Gerona, Cádiz*)

- *Documentales*

Los desastres de la guerra. RTVE.

- *Películas*

Carmen, la de Ronda. Tulio Demicheli, 1959.

Carmen. Vicente Aranda, 2003.

La leyenda del tambor. Jordi Grau, 1981

BLOQUE TEMÁTICO 3.- MONARQUÍA, REPÚBLICA, IGLESIA Y EJÉRCITO

- *Material bibliográfico*

- AUBERT, P. (comp.): *Religión y sociedad en España: (siglos XIX y XX)*, Madrid, Casa de Velázquez, 2002.
- BURDIEL BUENO, I.: *Isabel II. Una biografía*, Madrid, Taurus, 2010.
- DUARTE, A.; GABRIEL, P. (eds), *El republicanismo español*, Ayer, nº 39, 2000.
- LA PARRA, E., “La Iglesia imaginada por los primeros liberales”, en J.M. DELGADO y J.L.OLLERO (eds.), *El liberalismo europeo en la época de Sagasti*, Madrid, Biblioteca Nueva, 2009, pp. 76-86.
- LA PARRA, E.; RAMÍREZ, G. (eds.): *El primer liberalismo: España y Europa, una perspectiva comparada*, Valencia, Biblioteca Valenciana, 2003.
- Liberalismo y romanticismo en tiempos de Isabel II*, Madrid, Sociedad Estatal de Commemoraciones Culturales Patrimonio Nacional, D.L. 2004.
- MARICHAL, C., *La revolución liberal y los primeros partidos políticos en España: 1834-1844*, Madrid, Cátedra, 1980.
- PÉREZ GARZÓN, J. S., “El republicanismo, alternativa social y democrática en el Estado liberal”, en J. URÍA (coord.), *Institucionismo y reforma social en España*. Madrid, Talasa, 2000.
- PÉREZ LEDESMA, M., “La constitución de una sociedad de clases en la España Contemporánea”, en *Estabilidad y conflicto social. España, de los íberos al 14-D*, Nerea, Madrid, 1990, pp. 135-163.
- PIQUERAS, J. A.; CHUST, M., *Republicanos y repúblicas en España*, Madrid, 1996.
- RUEDA, G., *La desamortización en España: un balance (1766-924)*, Madrid, Arco Libros, 1997
- SIERRA, M.; PEÑA, M. A.; ZURITA, R.; *Elegidos y elegibles. La representación parlamentaria en la cultura del liberalismo*, Madrid, Marcial Pons, 2010
- TOWNSON, N. (ed.). *El republicanismo en España*, Madrid: Alianza Editorial, 1994.
- TUSELL, J. y otros, *La Corona en la historia de España*. Madrid, Biblioteca Nueva, 2003
- VV.AA, *La imagen del poder. Reyes y regentes en la España del siglo XIX*, Madrid, Síntesis, 2011.

- *Textos históricos*

- Constitución de 1812, arts. 168-173.
- Constitución de 1837, arts. 44-49
- Constitución de 1845, arts. 42-48
- Un rey no cabe en la revolución. Fernando Garrido, *Historia del reinado del último Borbón de España*, T. III, Barcelona, Editor Salvador Manero, 1869.
- Proclamación de la I República. *Circular del Ministerio de la Gobernación a todos los gobernadores de provincias del 14 de febrero de 1873*.
- Decreto del 20 de octubre de 1820 sobre abolición del mayorazgo. Madrid, 27 de septiembre de 1820. Suplemento a la *Gaceta del Gobierno*, 20 de octubre de 1820
- Decreto de febrero de 1836 sobre desamortización de bienes eclesiásticos
- Concordato de 1851, arts. 1-3
- Acuerdo entre Pío IX e Isabel II (25 de agosto de 1859)

- *Imágenes*

- J. B. FLAUGIER, José I, óleo
AMERIGO Y MORALES, La católica reina, litografía
VICENTE LÓPEZ, Isabel II, óleo
Maria Cristina, Reina Gobernadora, inaugurando las Cortes de 1834, grabado
CASADO DEL ALISAL, Espartero, óleo
J. CASTELARO, Isabel II jurando la Constitución de 1837, óleo.

- *Textos literarios*

- LARRA, *Artículos*
R. MESONERO ROMANOS, *Memorias de un setentón*
Juan VALERA, *Pepita Jiménez*

- *Películas*

- El maestro de esgrima*. Pedro Olea, 1992.

BLOQUE TEMÁTICO 4.- PENSAMIENTO, CULTURAS POLÍTICAS Y SOCIABILIDAD

- *Material bibliográfico*

- ABELLÁN, J.L., *Historia crítica del pensamiento español*. T.5: *La crisis contemporánea*,
ARTOLA, M., *Partidos y programas políticos, 1808-1936*, Vol. 2, Madrid, 1974.
AYMES, Jean-René, *Españoles en París en la época romántica, 1808-1848*,
Madrid, Alianza, 2008.
Ciudadanos. El nacimiento de la política en España (1808-186), Madrid,
Fundación Pablo Iglesias, 2009.
CRUZ, R.; PÉREZ LEDESMA, M. (eds.): *Cultura y movilización en la España contemporánea*. Madrid, Alianza, 1997.
DUFOUR, G., *Goya durante la Guerra de la Independencia*, Madrid, Cátedra,
2008.
FERNÁNDEZ SARASOLA, Ignacio, *Los partidos políticos en el pensamiento español. De la Ilustración a nuestros días*, Madrid, Marcial Pons, 2009.
FUENTES, J.F.; ROURA, Ll. (eds.), *Sociabilidad y liberalismo en la España del siglo XIX*, Lleida, Milenio, 2001.
GUEREÑA, J-L., “Espacios y formas de sociabilidad en la España contemporánea”, *Hispania*, nº 214, 2003, pp. 407-620.
“Intelectuales y política en la España contemporánea”, en *Historia y política*, nº 8,
2002
JULIÁ, S., *Los socialistas en la política española, 1879-1982*, Madrid, 1997
LA PARRA LÓPEZ, E.; SUAREZ CORTINA, M. (Eds.), *El anticlericalismo español contemporáneo*, Biblioteca Nueva, Madrid, 1998.
LÓPEZ TABAR, J., *Los famosos traidores. Los afrancesado durante la crisis del Antiguo Régimen (1808-1833)*, Madrid, Biblioteca Nueva, 2001.
RAMOS M. D.; VERA M. T. (coords), *Discursos, realidades, utopías. La construcción del sujeto femenino en los siglos XIX y XX*, Barcelona, Anthropos Editorial, 2002.

La construcción del liberalismo español

- REVUELTA GONZÁLEZ, M., *El anticlericalismo español en sus documentos*, Barcelona. Ariel, 1999.
- SALAVERT, V.; SUAREZ CORTINA, M. (eds.), *El regeneracionismo en España. Política, educación, ciencia y sociedad*, València, Universitat de València, 2007
- SUÁREZ CORTINA, M.(ed.), *La cultura española en la Restauración*, Sociedad Menéndez Pelayo, Santander, 1999.
- *Utopías, quimeras y desencantos. El universo utópico en la España liberal*, Santander, Universidad de Cantabria, 2008.
- , “Las culturas políticas del liberalismo español (1808-1931)”, en J.M. DELGADO y J.L. OLLERO, *El liberalismo europeo en la época de Sagasti*, Madrid, Biblioteca Nueva, 2009, pp. 34-61
- TAVERA, S. (ed.) *El anarquismo español*, Madrid, Ayer, nº 45 , 2002.
- URÍA, J. (ed.), *La España liberal (1868-1917). Cultura y vida cotidiana*, Madrid, 2008
- VILAR, Juan Bautista, *La España del exilio. Las emigraciones políticas españolas en los siglos XIX y XX*, Madrid, Síntesis, 2006.

- *Textos históricos*

- El Himno de Riego
- La canción del Trágala (Mariano CABRERIZO, *Colección de canciones patrióticas*, Valencia, 1823)
- Ley electoral para el nombramiento de diputados á Cortes, 18 de marzo de 1846
- Manifiesto fundacional del Partido Demócrata (1849)
- Primer congreso de la Internacional en Barcelona. *La Solidaridad*, Madrid, 5 de julio de 1870
- La Institución Libre De Enseñanza. (F. Giner de los Rios, *Ensayos*, págs. 116 y 117. Reproducido en F. DÍAZ-PLAJA, *Historia de España en sus documentos. Siglo XIX*, Madrid. Cátedra. 1983. pp. 375-376.

- *Imágenes*

- L. ALENZA, Una lectura en el café de Levante, óleo
- ANÓNIMO, Taberna, 1868, grabado
- A. M. ESQUIVEL, Los poetas contemporáneos, 1846, óleo
- J. VILLEGAS y J. DONON, Banquete celebrado por los progresistas, litografía
- J. JIMÉNEZ ARANDA, La lectura del noticiario
- Salón burgués (la hora del té), fotografía.
- Revista *El Ángel del Hogar*, 1854, contraportada
- Revista *La Ilustración de la Mujer*, 1883, primera página
- Cigarreras de la fábrica de tabacos de Alicante, inicios s. XX, fotografía
- La huelga del 1º de mayo de 1890, aca

- *Textos literarios*

- ESPRONCEDA, *Poesías*
- BLASCO IBÁÑEZ, V. *Cañas y barro*, La bodega, *La catedral...*
- OLLER, N. *La febre d'or*.

- *Películas*

La verdad sobre el caso Savolta. Antonio Drove, 1978

Fortunata y Jacinta (RTVE). Mario Camus, 1979-80.

La febre d'or. Gonzalo Herralde, 1991-93.

La Regenta (RTVE). Fernando Méndez Leite, 1992.

La ciudad de los prodigios. Mario Camus, 1999.

BLOQUE TEMÁTICO 5.- GUERRAS Y REVOLUCIONES

- *Material bibliográfico*

ALVARADO, J. (comp.), *Poder, Economía, Clientelismo*, Marcial Pons, Madrid, 1997.

CARDONA, G., *A golpes de sable: los grandes militares que han marcado la historia de España* Barcelona, Ariel, 2008.

DE LA FUENTE, G., *Los revolucionarios de 1868. Elites y poder en la España liberal*, Madrid, Marcial Pons, 2000.

DUARTE, A., *La España de la Restauración (1875-1923)*, Barcelona, Hipòtesi, 1997

ESDAILE, Charles, *La Guerra de la Independencia. Una nueva historia*, Barcelona, Crítica 2004.

FRASER, Roland, *La maldita guerra de España. Historia social de la Guerra de la Independencia, 1808-1814*, Barcelona, Crítica, 2006.

Historia Social, nº 36 (2000), Dossier sobre “Clientelas, caciquismo y poder en la Restauración

KIERNAN, V.G., *La revolución de 1854 en España*, Madrid, 1970.

LA PARRA, Emilio, *Los Cien Mil Hijos de San Luis. El ocaso del primer impulso liberal*, Madrid, Síntesis, 2007.

MALAMUD, C.; DARDÉ, C. (eds.), *Violencia y legitimidad política y revoluciones en España y América Latina, 1840-1910*, Santander, 2004.

Mélanges de la Casa de Velázquez, Tomo 38-1, 2008 (dossier dedicado a “Actores de la Guerra de la Independencia”).

SERRANO GARCÍA, R., *España, 1868-1874 : nuevos enfoques sobre el Sexenio Democrático*, Valladolid, Junta de Castilla y León, 2002.

SUAREZ CORTINA, M. (ed.), *La Restauración, entre el liberalismo y la democracia*, Madrid, Alianza Universidad, 1997

SUAREZ CORTINA, M., *El gorro frigio. Liberalismo, Democracia y Republicanismo en la Restauración*, Madrid, Biblioteca Nueva-Sociedad Menéndez Pelayo, 2000.

ROBLES EGEA, A. (Comp.), *Política en penumbra. Patronazgo y clientelismo político en la España contemporánea*, Madrid, 1996.

- *Textos históricos*

Manifiesto de Manzanares (1854)

Manifiesto “España con honra” (1868)

Proclama de la Junta Revolucionaria de Sevilla, 20 de septiembre de 1868.

El final de la I República. Comunicado del general Serrano, Presidente del poder ejecutivo de la República, Madrid, 10 de enero de 1874.

Manifiesto de Sandhurst (1 de diciembre de 1874)

La construcción del liberalismo español

Constitución de 1876, arts. 4, 5, 6, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 27, 32, 41, 44, 48, 50, 51, 52, 59 y 75

Leyes electorales de 1878 y 1890

- *Imágenes*

La Guerra de la Independencia, mapa

La Primera Guerra Carlista, mapa

Ilustración de *Don Circunstancias*, *Periódico Satírico*, 1848, p. 321

E. DE LATRE, Barricada, litografía

E. LUCAS, Revolución en la Puerta del Sol, 1854, óleo

F. P. VAN HALEN, Alzamiento de Madrid de 1854, litografía

Caricatura de *La Flaca*, 14-8-1869

Colégio electoral em 1869, grabado

- *Textos literarios*

ALAS "CLARÍN", L. *La Regenta*.

BLASCO IBÁÑEZ, V. *Entre naranjos*.

MENDOZA, E. *La ciudad de los prodigios*.

- *Películas*

La regenta. RTVE.

La saga dels Rius. RTVE.

Los últimos de Filipinas. Antonio Román, 1945.

Mambí. Teodoro i Santiago Ríos, 1998.

Ramón y Cajal. RTVE.

BLOQUE TEMÁTICO 6.- ¿HACIA UNA IDENTIDAD NACIONAL?

- *Material bibliográfico*

ÁLVAREZ JUNCO, J., *Mater dolorosa. La idea de España en el siglo XIX*. Madrid. Taurus. 2001.

BARRIO ALONSO, A.; GARRIDO MARTÍN, A., *Provincia, región y nación en la España contemporánea*, PubliCan. Universidad de Cantabria, Santander, 2011.

BOYD, C., *Historia patria. Política, política e identidad nacional en España, 1875-1975*. Barcelona, 2000

CANAL, J., *El carlisme. Sis estudis fonamentals*, Barcelona, L'Avenç-SCEH, 1993

CASTELLS, L. (ed.), *Del territorio a la nación. Identidades territoriales y construcción nacional*, Madrid, Biblioteca Nueva, 2006.

CORCUERA, J.: *Orígenes, ideología y organización del nacionalismo vasco (1876-1904)*. Madrid, González Antón, Luis: *España y las Españas*. Madrid, 1997.

DE RIQUER I PERMANYER, B., *Escolta Espanya. La cuestión catalana en la época liberal*, Marcial Pons, Madrid, 2001.

DEMANGE, CH., *El Dos de Mayo: mito y fiesta nacional, 1808-1958*. Madrid, Marcial Pons-Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2004.

- DEMANGE, CH. y otros, *Sombras de mayo. Mitos y memorias de la Guerra de la Independencia en España (1808-1908)*, Madrid, Casa de Velázquez, 2007.
- FRADERA, J. M. *Cultura nacional en una sociedad dividida. Cataluña, 1838-1868*, Madrid, Marcial Pons Historia, 2003.
- GARCÍA CÁRCCEL, R. (coord.), *La construcción de las historias de España*. Madrid, Fundación Carolina, Marcial Pons, 2004.
- GARCÍA ROVIRA, A. M. (ed.), *Nacionalismo y cuestión nacional en España*, *Ayer*, nº 35, 1998.
- GUEREÑA, J-L.; MORALES MUÑOZ, M. (eds.), *Los nacionalismos en la España contemporánea. Ideologías, movimientos y símbolos*, Málaga, CEDMA, 2006.
- MORENO LUZÓN, J. *Construir España. Nacionalismo español y procesos de nacionalización*, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2007.
- NÚÑEZ SEIXAS, X. M., *Los nacionalismos en la España contemporánea (siglos XIX y XX)*, Barcelona: Hipòtesi, 1999
- PÉREZ GARZÓN, J. S., “Memoria, historia y poder. La construcción de la identidad española”, en COLOM, F. (ed.), *Relatos de nación. La construcción de las identidades nacionales en el mundo hispánico*, Madrid-Frankfurt, Iberoamericana-Vervuert, 2005.
- SERRANO, C., *El nacimiento de Carmen. Símbolos, mitos y nación*, Madrid, Taurus, 1999.

- *Textos históricos*

- Proyecto de Constitución Federal 1873, Títulos I, III y XIII
- Ley del 21 de julio de 1876 sobre Abolición de los fueros vascos, arts. 1-3
- Sabino Arana. Discurso de Larrazábal. 1892
- Cataluña y Prat de la Riba. Prat de la Riba, E.: *Nacionalisme catalá y separatisme espanyol* 10 de abril de 1900.
- Manifiesto de Montecristi. José Martí y Máximo Gómez, Montecristi, 25 de marzo de 1895.
- Tratado de París, 1898

- *Imágenes*

- GOYA, Los fusilamientos del 3 de mayo, óleo
- Monumento a los héroes de la Guerra de la Independencia (Academia de Artillería, Segovia)
- J. LAURENT, Fotografías del Congreso de los Diputados, años 50 s. XIX
- Bandera del Cantón de Cartagena
- El árbol de Guernica
- Portada de la revista *Cu-Cut*, 4-4-1907
- SOROLLA, Visiones de España, óleos

La construcción del liberalismo español

9. EVALUACIÓN

9.1. Evaluación de los aprendizajes

EVALUACIÓN		DESCRIPCIÓN CRITERIOS DE EVALUACIÓN	PORCENTAJE
Evaluación actividades Académicas	<p>Comentarios de textos, gráficas, mapas o representaciones iconográficas individuales o guiados; reseñas o trabajos cortos relacionados con las actividades presenciales.</p> <p>Estos trabajos formativos se realizarán tanto en horas presenciales como en horas no presenciales y se entregarán en fecha y forma en relación con las actividades presenciales.</p> <p>Tutorías de seguimiento y de reflexión sobre el propio aprendizaje</p>	<ul style="list-style-type: none">- Compilar, analizar y sintetizar la información diversa en torno a temas específicos- Extraer información de las fuentes historiográficas- Contextualizar y aplicar las metodologías y procedimientos relacionados con las actividades profesionales del grado- Comunicación oral: exposición individual o debate participativo	50%
Participación en aula		Participar activamente en las lecciones teóricas participativas y en las prácticas	10%
Prueba final consistente en un examen teórico escrito de 3 horas de duración integrado por preguntas cortas y largas o de desarrollo		<ul style="list-style-type: none">- Comprensión y manejo adecuado de los conceptos, categorías y contenidos de la asignatura- Conocer y analizar los cambios y permanencias más importantes situándolos en el tiempo y contexto para comprender la historia como un proceso- Elaborar un discurso escrito coherente y sin errores ortográficos	40%

Criterios a seguir en el desarrollo de las pruebas de evaluación:

Observaciones

- 1) La evaluación será sumativa, por lo que la calificación final se obtiene a partir de efectuar el sumario de las calificaciones obtenidas en las distintas pruebas de evaluación establecidas, atendiendo al porcentaje asignado a cada una de ellas.

- 2) El porcentaje de calificación asignado en cada asignatura a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.
- 3) Si el/la alumno/a suspendiese las pruebas escritas, pero hubiese aprobado la tareas académicas dirigidas correspondientes a la actividad tutorada, esta última nota se le guardará para la segunda convocatoria; en caso contrario, el/la alumno/a deberá recuperar esa parte con las actividades que le proponga el profesor/a.
- 4) Las pruebas de la evaluación continua podrán ser recuperables a criterio del equipo docente. La información pertinente a este respecto estará a disposición del alumnado a inicios del desarrollo de la asignatura.
- 5) El/la estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el/la profesor/a de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico.
- 6) Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta cuatro faltas de ortografía podrá suponer una reducción del 20% en la calificación final, y cometer más de cuatro faltas, según el número y su gravedad, reprobar o invalidar la prueba.

9.2. Evaluación del proceso docente

- 1) Para valorar el proceso docente y la actividad del profesorado la Universidad y la Facultad de Filosofía y Letras pondrán en marcha los procedimientos previstos en los programas implementados para la evaluación y mejora de la calidad de la enseñanza, tanto en la asignatura en particular como en el contexto del título de grado.
- 2) Con el fin de implementar posibles mejoras y corregir las posibles insuficiencias o debilidades detectadas se tendrán en cuenta para cursos sucesivos las opiniones y sugerencias de otros/as profesores/as del Departamento y del Área de conocimiento a la que se adscribe la asignatura.
- 3) En el supuesto que se detecten situaciones problemáticas que afecten al conjunto o a buena parte del alumnado, se realizarán aquellos cambios que puedan corregirlos para

La construcción del liberalismo español

mejorar los resultados del proceso de aprendizaje, siempre de forma consensuada con los alumnos y alumnas.

LA FORMACIÓN MEDIEVAL DE LOS REINOS IBÉRICOS (SIGLOS V-XV) (2012-13)

Datos Generales

Código	32033
Crds. ECTS.	6

Departamentos y Áreas

Departamentos	Área	Dpto. Respon.	Respon. Acta
HISTORIA MEDIEVAL, HISTORIA MODERNA Y CIENCIAS Y TÉCNICAS HISTORIOGRÁFICAS	HISTORIA MEDIEVAL	✓	✓

Estudios en los que se imparte

GRADO EN HISTORIA

Contexto de la asignatura (2012-13)

DATOS GENERALES

DENOMINACIÓN DE LA ASIGNATURA: La formación medieval de los Reinos Ibéricos (Siglos V-XV)

CURSO: 3º

SEMESTRE: 1º

CRÉDITOS ECTS: 6

DEPARTAMENTO Y ÁREAS: Historia Medieval, Historia Moderna y Ciencias y Técnicas historiográficas.

ESTUDIOS EN LOS QUE SE IMPARTE: Grado en Historia

CONTEXTO DE LA ASIGNATURA: Asignatura dedicada a la explicación y comprensión del desarrollo de los procesos políticos, económicos, sociales y culturales durante los siglos medievales en la Península Ibérica.

PROFESOR/A RESPONSABLE: Juan Antonio Barrio Barrio

PROFESORADO:

Juan Antonio Barrio Barrio

Miguel Ángel González Hernández

Competencias y Objetivos

Competencias de la asignatura

GRADO EN HISTORIA

Competencias Generales del Título (CG)

- **CG1:** Razonamiento crítico.
- **CG2:** Capacidad de análisis y de síntesis.
- **CG5:** Comunicación oral y escrita adecuada al contexto social actual.
- **CG10:** Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar.

Competencias específicas (CE)

- **CE1:** Identificar, analizar y explicar la Historia desde los ámbitos local, nacional, europeo y universal, entendida como un proceso complejo y dinámico.
- **CE2:** Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado.
- **CE4:** Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de las diferentes ramas de la investigación histórica (económica, social, política, cultural, de género, entre otras), así como apreciar la importancia que tienen para la investigación los diversos contextos económicos, políticos, culturales y sociales.
- **CE6:** Obtener la habilidad para usar críticamente las fuentes documentales históricas así como los instrumentos de recopilación de la información (catálogos documentales y bibliográficos, inventarios de archivo, bases de datos electrónicas, entre otras).
- **CE10:** Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

Objetivos formativos

- Identificar y analizar la Historia de la Península Ibérica durante los siglos V-XV, como un proceso diacrónico, complejo y dinámico.
- Identificar las diversas formas de estructuración del poder en las sociedades ibéricas.
- Caracterizar las estructuras socioeconómicas en el conjunto de sociedades homólogas coetáneas mediterráneas (europeas, africanas y asiáticas).
- Distinguir las transformaciones políticas, sociales, económicas y culturales, la evolución de las instituciones y su incidencia en los cambios de las sociedades medievales de la Península Ibérica.
- Situar los conceptos y categorías asociados a la Historia de la Península Ibérica. Comparar estos parámetros con otras sociedades.
- Conocer y distinguir las estructuras, las realidades y las bases materiales que han influido en la formación moderna y contemporánea de los países ibéricos, España y Portugal, atendiendo al proceso formación territorial, institucional y política surgido en los siglos XIII-XV.

Objetivos específicos aportados por el profesorado (2012-13)

1. Conocer las fuentes históricas de la Edad Media en la península Ibérica y su interpretación histórica como fuentes de investigación.

Contenidos

Contenido. Breve descripción

El fin de la Hispania tardoantigua: migraciones y asentamientos germanos. Poderes y sociedades en la Hispania y visigoda. La formación de Al-Ándalus: conquista territorial, islamización y consolidación política y económica en el Islam Medieval y el Occidente europeo. La estructuración de un poder cristiano como respuesta al Islam: desarrollo de las primeras monarquías y poderes feudales. Conquistas, colonización y enfrentamiento cristiano-musulmán. Universo fronterizo. La sociedad feudal hispana. La formación social diacrónica en torno a la monarquía, señoríos y ciudades: diversidad y jerarquización social. Movimientos sociales y marginación rural y urbana. Las bases materiales, las estructuras económicas y los sistemas culturales y religiosos de los reinos ibéricos. La consolidación política de los reinos ibéricos. La formación de instituciones y grupos de gobierno urbanos y la constitución de los fundamentos del poder del Estado.

Contenidos teóricos y prácticos (2012-13)

BREVE DESCRIPCIÓN:

Asignatura en la que se aborda el estudio de las sociedades medievales en la Península Ibérica, así como se analizan las diferentes fuentes históricas que constituyen un referente en el estudio de la Historia medieval de España.

CONTENIDOS TEÓRICOS Y PRÁCTICOS:

BLOQUE TEMÁTICO 1.- DE LA LLEGADA DE LOS GERMANOS AL FIN DEL REINO HISPANOVISIGODO.

- 1.El fin de la Hispania tardoantigua: migraciones y asentamientos germanos.
2. Poderes y sociedades en la Hispania y visigoda.

BLOQUE TEMÁTICO 2.- LA ALTA EDAD MEDIA. AL ANDALUS Y LOS NÚCLEOS ORIENTALES DE RESISTENCIA AL ISLAM.

3. La formación de Al-Andalus: conquista territorial, islamización y consolidación política y económica en el Islam Medieval y el Occidente europeo.
4. La estructuración de un poder cristiano como respuesta al Islam: desarrollo de las primeras monarquías y poderes feudales. Conquistas, colonización y enfrentamiento cristiano-musulmán. Universo fronterizo.

BLOQUE TEMÁTICO 3.- LA PLENA EDAD MEDIA (SIGLOS XI-XIII).

4. La sociedad feudal hispana. La formación social diacrónica en torno a la monarquía, señoríos y ciudades: diversidad y jerarquización social.
- 5.Las bases materiales, las estructuras económicas y los sistemas culturales y religiosos de los reinos ibéricos.
6. La fragmentación de Al Andalus.

BLOQUE TEMÁTICO 4.- LA BAJA EDAD MEDIA (SIGLOS XIV-XV).

7. Disgregación y desaparición de Al Andalus. Balance la civilización hispano-musulmana.
8. De la crisis del siglo XIV al desarrollo económico del siglo XV. Conmociones económicas y transformaciones sociales en los siglos finales de la Edad Media.
9. Movimientos sociales y marginación rural y urbana.
10. La consolidación política de los reinos ibéricos. La formación de instituciones y grupos de gobierno urbanos y la constitución de los fundamentos del poder del Estado

Este documento puede utilizarse como documentación de referencia de esta asignatura para la solicitud de reconocimiento de créditos en otros estudios. Para su plena validez debe estar sellado por el centro en el que se ha cursado la asignatura o por el departamento responsable de su docencia

Ficha guía docente Los estados modernos hasta la paz de Westfalia-def
GUÍA DOCENTE

DATOS GENERALES

DENOMINACIÓN DE LA ASIGNATURA: Los estados modernos hasta la paz de Westfalia

CÓDIGO: 32030

CURSO: 3º

SEMESTRE: 1º

CRÉDITOS ECTS: 6

DEPARTAMENTO Y ÁREAS: Dpto. de Historia Medieval, Moderna y CC.TT.HH. Área de Historia Moderna.

ESTUDIOS EN LOS QUE SE IMPARTE: Grado en Historia

CONTEXTO DE LA ASIGNATURA: Asignatura concebida para que el estudiante adquiera conocimiento de los procesos demográficos, económicos, sociales, políticos y culturales que se dieron en el mundo -con especial atención al espacio europeo- en los dos siglos transcurridos desde mediados del siglo XV a mediados del XVII.

PROFESOR/A RESPONSABLE: María del Carmen Irles Vicente

PROFESORADO: María del Carmen Irles Vicente

COMPETENCIAS Y OBJETIVOS

Competencias generales del título (CG):

CG1. Razonamiento crítico

CG2. Capacidad de análisis y de síntesis.

CG5. Comunicación oral y escrita adecuada al contexto social actual

CG10. Trabajo en equipo de carácter interdisciplinar.

Competencias específicas (CE):

CE1. Identificar, analizar y explicar los fenómenos históricos del siglo XVI y primera mitad del XVII desde los ámbitos local, nacional, europeo y universal, entendidos como un proceso complejo y dinámico.

CE2. Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en la edad moderna.

CE4. Emplear con propiedad los conceptos, categorías, teorías y temas más relevantes de las diferentes ramas de la investigación histórica (económica, social, política, cultural, de género, entre otras) en la alta edad moderna, así como apreciar la importancia que tienen para la investigación los diversos contextos económicos, políticos, culturales y sociales.

CE6. Obtener la habilidad para usar críticamente las fuentes documentales históricas así como los instrumentos de recopilación de la información (catálogos documentales y bibliográficos, inventarios de archivo, bases de datos electrónicas, entre otras) referidos al período considerado.

CE10. Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos sobre Historia Moderna en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

Objetivos formativos:

1. Identificar y comprender los problemas y procesos más relevantes de la evolución histórica de los estados modernos durante el siglo XVI y primera mitad del XVII

2. Diferenciar e interrelacionar los principales procesos económicos, sociales, políticos y culturales que configuraron la historia europea y extraeuropea en la alta edad moderna

3. Distinguir y explicar los rasgos, factores y acontecimientos más relevantes del período comprendido entre la formación de los nuevos estados renacentistas y la Paz de Westfalia

4. Revisar de forma crítica las concepciones e interpretaciones sobre las claves

Ficha guía docente Los estados modernos hasta la paz de Westfalia-def
explicativas fundamentales del período en cuestión.

Objetivos específicos aportados por el profesorado:

1. Conocer las bases culturales del humanismo renacentista para comprenderla evolución del pensamiento humano en épocas posteriores.
2. Detectar y evaluar la influencia de la climatología en el devenir de las sociedades en época moderna, así como las similitudes y diferencias existentes con épocas posteriores.

CONTENIDOS

Contenido. Breve descripción: El Imperio y la casa de Austria. Constitución y evolución de la monarquías de Francia, Inglaterra y los estados bálticos. Católicos y protestantes en el concierto internacional. Las potencias orientales: Rusia, China y el imperio otomano. Población, economía y sociedad: de la expansión del Quinientos a las dificultades del Seiscientos. Manifestaciones culturales: del humanismo renacentista al barroco y a la revolución científica.

Contenidos teóricos y prácticos:

BLOQUE TEMÁTICO 1. EL IMPERIO Y LA CASA DE AUSTRIA

1. El Sacro Imperio Romano Germánico

BLOQUE TEMÁTICO 2. CONSTITUCIÓN Y EVOLUCIÓN DE LA MONARQUÍAS DE FRANCIA, INGLATERRA Y LOS ESTADOS BÁLTICOS

2. Consolidación y desarticulación de la monarquía francesa. De los Valois a los Borbones.
3. Inglaterra: de la instauración Tudor a la revolución de 1640.
4. Los estados bálticos en los siglos XVI y XVII

BLOQUE TEMÁTICO 3. CATÓLICOS Y PROTESTANTES EN EL CONCIERTO INTERNACIONAL

5. La ruptura de la cristiandad: Reforma y Contrarreforma.
6. Los conflictos religiosos en el siglo XVI
7. La Guerra de los Treinta Años

BLOQUE TEMÁTICO 4. LAS POTENCIAS ORIENTALES: RUSIA, CHINA Y EL IMPERIO OTOMANO

8. La autocracia rusa
9. La expansión del imperio turco y los primeros reveses.
10. El gigante asiático: de la China Ming a la Ching

BLOQUE TEMÁTICO 5. POBLACIÓN, ECONOMÍA Y SOCIEDAD: DE LA EXPANSIÓN DEL QUINIENTOS A LAS DIFICULTADES DEL SEISCIENTOS

11. Del crecimiento humano del Quinientos al hundimiento del Seiscientos
12. La economía europea en los siglos XVI y XVII

BLOQUE TEMÁTICO 6. MANIFESTACIONES CULTURALES, DEL HUMANISMO RENACENTISTA AL BARROCO Y A LA REVOLUCIÓN CIENTÍFICA

13. Renacimiento y Humanismo
14. La cultura del Barroco y la nueva espiritualidad

PLAN DE APRENDIZAJE

Esta asignatura, de carácter obligatorio, se desarrollará a lo largo del primer cuatrimestre con un total de 60 horas de actividades formativas presenciales y 90 horas de trabajo considerado como no presencial. El 75% de la presencialidad (45 horas) consistirá en la impartición de clases teóricas en las que se empleará el método de lección participativa, utilizando diversos recursos TIC como powerpoint, web o multimedia, además de pizarra, esquemas y guiones. El resto de las horas presenciales (15) estarán dedicadas al desarrollo de prácticas a partir de materiales de diferente índole (comentarios de texto, gráficas, mapas, cuadros, vídeos, creaciones artísticas; transcripción de documentos de archivo, etc.) facilitado por el profesor. Los materiales documentales de la asignatura estarán disponibles en el campus virtual de la Universidad de Alicante.

TIPOS DE ACTIVIDADES

Actividad docente: Clases teóricas
Metodología: Lección participativa
Horas presenciales: 45
Horas no presenciales:

Actividad docente: Seminario teórico/práctico
Metodología: Estudio de casos

Ficha guía docente Los estados modernos hasta la paz de Westfalia-def
Horas presenciales: 15
Horas no presenciales:

Actividad docente: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y lecturas bibliográficas.

Metodología: Trabajo individual

Horas presenciales:

Horas no presenciales: 40

Actividad docente: transcripción, contextualización y comentario de diferentes tipos de fuentes, textos impresos, mapas, gráficos, tablas...

Metodología: Trabajo individual

Horas presenciales:

Horas no presenciales: 30

Actividad docente: Elaboración de un trabajo y exposición del mismo ante el resto de la clase.

Metodología: Trabajo cooperativo

Horas presenciales:

Horas no presenciales: 15

Actividad docente: Tutorías individuales o grupales, presenciales o a través de Campus Virtual.

Metodología: Planteamiento y resolución de dudas y dificultades

Horas presenciales:

Horas no presenciales: 5

DESARROLLO SEMANAL ORIENTATIVO

Semana:01

Unidad:1

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales: 4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:02

Unidad:2

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:03

Unidad: 2 y 3

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:04

Unidad:3

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Ficha guía docente Los estados modernos hasta la paz de Westfalia-def
Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.
Horas no presenciales:6

Semana:05

Unidad:4

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:06

Unidad:5

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:07

Unidad:6

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:08

Unidad:7

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:09

Unidad:8

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:10

Unidad:9

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Ficha guía docente Los estados modernos hasta la paz de Westfalia-def
presenciales.
Horas no presenciales:6

Semana:11

Unidad:10

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:12

Unidad:11

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:13

Unidad:12

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:14

Unidad:13

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Semana:15

Unidad:14

Descripción del trabajo presencial: Participar activamente en la clase teórica y en el seminario práctico.

Horas presenciales:4

Descripción del trabajo no presencial: Estudio y elaboración de materiales a partir de la información obtenida en clase y en las lecturas bibliográficas complementarias. Trabajo individual y grupal. Tutorías virtuales y/o presenciales.

Horas no presenciales:6

Total

Horas presenciales:60

Horas no presenciales:90

EVALUACIÓN

INSTRUMENTOS Y CRITERIOS DE EVALUACIÓN

Tipo: Evaluación continua

Descripción: Participación en el aula

Ficha guía docente Los estados modernos hasta la paz de Westfalia-def

Criterio:

1. Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura.
2. Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso.
4. Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado.
6. Participar en las actividades formativas programadas.

Ponderación: 10%

Observaciones:

Se arbitrarán sistemas objetivos para evaluar la asistencia, atención y participación en el aula.

Tipo: Evaluación continua

Descripción: Actividades académicas dirigidas (Seminarios: trabajos individuales y trabajos en grupo)

Criterio:

1. Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura.
2. Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso.
3. Compilar y sintetizar información diversa sobre problemáticas específicas de la asignatura.
4. Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado.
5. Elaborar un discurso escrito y/u oral coherente y sin errores ortográficos.
6. Participar en las actividades formativas programadas.

Ponderación: 40%

Observaciones:

Los trabajos deberán entregarse en la fecha establecida de antemano; en caso de imposibilidad manifiesta se avisará al profesor con antelación y se justificará documentalmente la causa.

Estas actividades no serán recuperables, por estar sometidas a evaluación continua.

Tipo: Examen final

Descripción: Prueba final escrita.

Criterio:

1. Conocer y manejar adecuadamente los conceptos, categorías y temas de la asignatura.
2. Analizar los cambios y las permanencias más importantes, situándolos en el tiempo para comprender la Historia como un proceso.
3. Compilar y sintetizar información diversa sobre problemáticas específicas de la asignatura.
4. Contextualizar y relacionar los conocimientos de la asignatura con las actividades profesionales del grado.
5. Elaborar un discurso escrito y/u oral coherente y sin errores ortográficos.

Ponderación: 50%

Observaciones:

· Cometer faltas de ortografía en las pruebas de evaluación puede suponer un menoscabo en la calificación final de la asignatura. Cometer hasta tres faltas de ortografía podrá suponer una reducción de un 20 % en la calificación final, y cometer más de 4 faltas, en función del número y de su gravedad, reprobar o invalidar la prueba.

· Se valorará positivamente la capacidad del alumnado para sintetizar las ideas y los contenidos a la hora de escribirlos.

· El porcentaje de calificación asignado en esta asignatura a la prueba final será aplicable a todos los periodos de exámenes establecidos oficialmente por la Universidad de Alicante.

· Las pruebas teóricas serán recuperables, pero no las prácticas (por estar sometidas a evaluación continua).

observaciones generales:

Ficha guía docente Los estados modernos hasta la paz de Westfalia-def . El estudiante que por causa justificada no pueda asumir el procedimiento de evaluación fijado, deberá ponerse en contacto con el profesor de la asignatura para establecer un contrato de aprendizaje específico.

BIBLIOGRAFÍA Y ENLACES

Enlaces relacionados:

<http://www.cervantesvirtual.com/historia>

<http://www.britannica.com>

<http://dialnet.unirioja.es>

Bibliografía:

- ANDERSON, P.: El Estado absolutista, Madrid, 1979.
AUGUSTIJN, C.: Erasmo de Rotterdam: vida y obra, Crítica, 1990.
BENNASAR, B. y otros: Historia Moderna, Ed. Akal, Madrid, 1980.
BRAUDEL, Fernand: Civilización material, economía y capitalismo. Siglos XV-XVIII, Madrid, 1984. 3 vols.
EGIDO LÓPEZ, T.: Las reformas protestantes, Síntesis, 1992.
EGIDO LÓPEZ, T.: Las claves de la Reforma y la Contrarreforma. 1517-1648, 1991.
EISENSTEIN, E.L.: La revolución de la imprenta en la edad moderna europea, Madrid, 1994.
FLINN, M.W.: El sistema demográfico europeo (1500-1820), Barcelona, 1989.
FLORISTÁN, A. (coord.): Historia Moderna Universal, Ed. Ariel Historia, Barcelona, 2002.
GARIN, E. y otros: El hombre del Renacimiento, Madrid, 1990.
GOUBERT, P., El Antiguo Régimen, Madrid, 1979-84, 2 vols.
JEANNIN, P.: El noroeste y el norte de Europa en los siglos XVII y XVIII, Barcelona, 1970.
KOENIGSBERGER, H.G.: "La Guerra de los Treinta Años", en H. TREVOR-ROPER: La época de la expansión. Europa y el mundo desde 1559 hasta 1660, Alianza, 1992.
MARTÍNEZ RUIZ, E., GIMÉNEZ LÓPEZ, E. y otros: Introducción a la Historia Moderna. Madrid, 1991.
MOLAS, P. y otros: Manual de Historia Moderna, Ed. Ariel Historia, Barcelona, 1993.
RIBOT GARCÍA, L. y otros: Historia del mundo moderno, Ed. Actas, Madrid, 1992.
WALLERSTEIN, I.: El Moderno Sistema Mundial. Vol. I, Madrid, 1979.
ZAGORÍN, P.: Revueltas y revoluciones en la Edad Moderna, Madrid, 1986.

PREHISTORIA EN LA PENÍNSULA IBÉRICA (2012-13)

Datos Generales

Código	32031
Crdts. ECTS.	6

Departamentos y Áreas

Departamentos	Área	Dpto. Respon.	Respon. Acta
PREHISTORIA, ARQUEOLOGÍA, HIST. ANTIGUA, FILOL. GRIEGA Y FILOL. LATINA	PREHISTORIA	✓	✓

Estudios en los que se imparte

GRADO EN HISTORIA

Contexto de la asignatura (2012-13)

Asignatura dedicada a la explicación de los principales conceptos y categorías de las sociedades que se desarrollan a lo largo de la Prehistoria en el ámbito de la península Ibérica, así como al análisis de los grandes procesos sociales y culturales desarrollados durante estos periodos de la Historia de la Humanidad.

Profesor/a responsable

LORRIO ALVARADO , ALBERTO JOSE

Profesores (2012-13)

	Grupo	Profesor/a
TEORÍA DE 32031	1	GONZALEZ PRATS, ALFREDO CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	2	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD SIMON GARCIA, JOSE LUIS PROFESOR/A ASOCIADO/A LOU
PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32031	1.1CAMP	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	1.2CAMP	GARCIA ATIENZAR, GABRIEL PROFESOR/A AYUDANTE DOCTOR/A
	2.2CAMP	MARTORELL BRIZ, XIMO
PRÁCTICAS DE LABORATORIO DE 32031	1.1LAB	GONZALEZ PRATS, ALFREDO CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	1.2LAB	GONZALEZ PRATS, ALFREDO CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	1.3LAB	GONZALEZ PRATS, ALFREDO CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	1.4LAB	GONZALEZ PRATS, ALFREDO CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	2.1LAB	GONZALEZ PRATS, ALFREDO CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	2.2LAB	GONZALEZ PRATS, ALFREDO CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
	2.3LAB	GONZALEZ PRATS, ALFREDO CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32031	1.1SEM	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD

1.2SEM	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE CATEDRATICO/A DE UNIVERSIDAD
2	SIMON GARCIA, JOSE LUIS PROFESOR/A ASOCIADO/A LOU

Horario y Matrícula

Matriculados en grupos principales (2012-13)

Sin Datos

Grupos de matricula (2012-13)

Grupo (*)	Semestre	Turno	Idioma	Distribución
1 (TEORÍA DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.1CAMP (PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.1LAB (PRÁCTICAS DE LABORATORIO DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.1SEM (SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.2CAMP (PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.2LAB (PRÁCTICAS DE LABORATORIO DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.2SEM (SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.3LAB (PRÁCTICAS DE LABORATORIO DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
1.4LAB (PRÁCTICAS DE LABORATORIO DE 32031)	1er.	M	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2 (SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO DE 32031)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2 (TEORÍA DE 32031)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.1CAMP (PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32031)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.1LAB (PRÁCTICAS DE LABORATORIO DE 32031)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.2CAMP (PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO DE 32031)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.2LAB (PRÁCTICAS DE LABORATORIO DE 32031)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -
2.3LAB (PRÁCTICAS DE LABORATORIO DE 32031)	1er.	T	CAS	desde NIF - hasta NIF -

(*) 1.1SEM:1.1 - CAS

(*) 1.2SEM:1.2 - CAS

(*) 2:2 - CAS

(*) 1.1CAMP:1.1 - CAS

(*) 1.2CAMP:1.2 - CAS

(*) 2.1CAMP:2.1 - CAS

(*) 2.2CAMP:2.2 - CAS

(*) 1:CASTELLANO MAÑANA - CAS

(*) 2:CASTELLANO TARDE - CAS

(*) 1.1LAB:1.1 - CAS

(*) 1.2LAB:1.2 - CAS

(*) 1.3LAB:1.3 - CAS

(*) 1.4LAB:1.4 - CAS

(*) 2.1LAB:2.1 - CAS

(*) 2.2LAB:2.2 - CAS

(*) 2.3LAB:2.3 - CAS

Consulta Gráfica de Horario

[Pincha aquí](#)

Horario (2012-13)

Modo	Grupo (*)	Día inicio	Día fin	Día	Hora inicio	Hora fin	Aula
CLASE TEÓRICA	1	10/09/2012	21/12/2012	M	08:00	10:00	GE/2-08M
	1	10/09/2012	21/12/2012	J	11:00	12:00	GE/2-08M
	2	10/09/2012	21/12/2012	L	19:00	20:00	GE/2-08M

	2	10/09/2012	21/12/2012	M	15:00	16:00	GE/2-08M
	2	10/09/2012	21/12/2012	J	15:00	16:00	GE/2-08M
PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO	1.1CAMP	05/10/2012	05/10/2012	V	09:00	17:00	9901CALLE
	1.2CAMP	05/10/2012	05/10/2012	V	09:00	17:00	9901CALLE
	2.1CAMP	05/10/2012	05/10/2012	V	09:00	17:00	9901CALLE
	2.2CAMP	05/10/2012	05/10/2012	V	09:00	17:00	9901CALLE
PRÁCTICAS DE LABORATORIO	1.1LAB	19/09/2012	03/10/2012	X	08:00	09:00	GE/2-08M
	1.2LAB	17/09/2012	01/10/2012	L	13:00	14:00	GE/2-08M
	1.3LAB	20/09/2012	04/10/2012	J	08:00	09:00	GE/2-08M
	1.4LAB	20/09/2012	04/10/2012	J	14:00	15:00	GE/2-08M
	2.1LAB	19/09/2012	03/10/2012	X	15:00	16:00	GE/2-08M
	2.2LAB	17/09/2012	01/10/2012	L	20:00	21:00	GE/2-08M
	2.3LAB	20/09/2012	04/10/2012	J	20:00	21:00	GE/2-08M
SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO	1.1SEM	23/11/2012	23/11/2012	V	11:00	13:00	GE/2-08M
	1.1SEM	30/11/2012	30/11/2012	V	09:00	11:00	GE/2-08M
	1.2SEM	23/11/2012	23/11/2012	V	09:00	11:00	GE/2-08M
	1.2SEM	30/11/2012	30/11/2012	V	11:00	13:00	GE/2-08M
	2	23/11/2012	30/11/2012	V	15:00	17:00	GE/2-08M

(*) CLASE TEÓRICA

1: CASTELLANO MAÑANA - CAS

2: CASTELLANO TARDE - CAS

(*) SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO

1.1SEM: 1.1 - CAS

1.2SEM: 1.2 - CAS

2: 2 - CAS

(*) PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO

1.1CAMP: 1.1 - CAS

1.2CAMP: 1.2 - CAS

2.1CAMP: 2.1 - CAS

2.2CAMP: 2.2 - CAS

(*) PRÁCTICAS DE LABORATORIO

1.1LAB: 1.1 - CAS

1.2LAB: 1.2 - CAS

1.3LAB: 1.3 - CAS

1.4LAB: 1.4 - CAS

2.1LAB: 2.1 - CAS

2.2LAB: 2.2 - CAS

2.3LAB: 2.3 - CAS

Competencias y Objetivos

Competencias de la asignatura

GRADO EN HISTORIA

Competencias Generales del Título (CG)

- **CG2:** Capacidad de análisis y de síntesis.
- **CG3:** Capacidad de gestión de la información.
- **CG6:** Capacidad de organización y planificación.

Competencias específicas (CE)

- **CE1:** Identificar, analizar y explicar la Historia desde los ámbitos local, nacional, europeo y universal, entendida como un proceso complejo y dinámico.
- **CE2:** Comprender y explicar la relación entre los acontecimientos, procesos y conflictos actuales y los desarrollados en el pasado.
- **CE6:** Obtener la habilidad para usar críticamente las fuentes documentales históricas así como los instrumentos de recopilación de la información (catálogos documentales y bibliográficos, inventarios de archivo, bases de datos electrónicas, entre otras).
- **CE7:** Leer, analizar e interpretar el registro arqueológico.
- **CE9:** Capacidad de leer textos historiográficos o documentos originales en otros idiomas, así como de comunicarse oralmente en idiomas extranjeros usando la terminología y técnicas usuales en las disciplinas historiográficas de acuerdo con la Normativa de la Universidad de Alicante para la implantación de los títulos de grado (art. 16.3).
- **CE10:** Capacidad de manejar los recursos, las técnicas informáticas y de internet con el fin de actualizar los conocimientos en los nuevos instrumentos de difusión de la información.

Objetivos formativos

- Que los estudiantes conozcan y comprendan los procesos fundamentales relacionados con el estudio de las sociedades prehistóricas del ámbito peninsular, nacional y local.
- Que analicen los problemas y temas planteados en el estudio de sociedades prehistóricas de la península Ibérica.
- Que dominen las fuentes bibliográficas básicas relacionadas con la Prehistoria en la península Ibérica.
- Que desarrollen profesionalidad en la aplicación de técnicas de reconocimiento y caracterización de los grupos prehistóricos reconocidos en la península Ibérica y en el uso de las tecnologías de la información y la comunicación (TIC).

Objetivos específicos aportados por el profesorado (2012-13)

Objetivos formativos:

1. Que los estudiantes conozcan y comprendan los procesos fundamentales relacionados con el estudio de las sociedades prehistóricas del ámbito peninsular, nacional y local.
2. Que analicen los problemas y temas planteados en el estudio de sociedades prehistóricas de la península Ibérica.
3. Que dominen las fuentes bibliográficas básicas relacionadas con la Prehistoria en la península Ibérica.
4. Que desarrollen profesionalidad en la aplicación de técnicas de reconocimiento y caracterización de los grupos prehistóricos reconocidos en la península Ibérica y en el uso de las tecnologías de la información y la comunicación (TIC).

Contenidos

Contenido. Breve descripción

El desarrollo de las investigaciones prehistóricas en España. El poblamiento inicial. De los primeros habitantes al *Homo Neanderthalensis*. Los humanos modernos: cambios culturales y económicos en el Paleolítico superior y Epipaleolítico. La neolitización de la península Ibérica. Calcolítico y Edad del Bronce: el afianzamiento de la desigualdad social. Etnias y estados del final de la Prehistoria: Tartessos y la colonización fenicia. Iberos y celtas.

Contenidos teóricos y prácticos (2012-13)

- 1.El desarrollo de las investigaciones prehistóricas en España
- 2.El poblamiento inicial. De los primeros habitantes al Homo Neanderthalensis
- 3.Los humanos modernos: cambios culturales y económicos en el Paleolítico superior y Epipaleolítico
- 4.La neolitización de la península Ibérica
- 5.Calcolítico y Edad del Bronce: el afianzamiento de la desigualdad social
- 6.Etnias y estados del final de la Prehistoria: Tartessos y la colonización fenicia. Iberos y celtas

Plan de aprendizaje

Tipos de actividades (2012-13)

Actividad docente	Metodología	Horas presenciales	Horas no presenciales
CLASE TEÓRICA	Se empleará el método de lección participativa, utilizando diversos recursos TIC como powerpoint, web o multimedia, además de los recursos de pizarra, esquemas y guiones.	45	67,5
SEMINARIO / TEÓRICO-PRÁCTICO	Exposición de los trabajos cooperativos elaborados a lo largo del cuatrimestre. Con esta modalidad se pretende abordar competencias procedimentales, conceptuales y actitudinales recogidas en la guía de la asignatura: gestión de la información, organización y planificación, capacidad de síntesis, conocimiento del registro arqueológico prehistórico, comunicación oral y escrita, dominio de las TIC. Consta de: - Trabajo grupal tutorizado a realizar durante el cuatrimestre: 10%; a entregar la semana 10. - Presentación del trabajo en los seminarios programados para las últimas semanas: 10%. Evaluación en aula.	4	15
PRÁCTICAS - TRABAJOS DE CAMPO	Viaje de trabajo a un yacimiento arqueológico. Elaboración de memoria según modelo (10%). A entregar durante las semanas 14-15.	8	3
PRÁCTICAS DE LABORATORIO	- 2 horas: clase práctica sobre reconocimiento de cultura material prehistórica - 1 hora: evaluación sobre reconocimiento de cultura material prehistórica (10%). Evaluación en aula	3	4,5
TOTAL		60	90

Desarrollo semanal orientativo de las actividades (2012-13)

Semana	Unidad	Descripción trabajo presencial	Horas presenciales	Descripción trabajo no presencial	Horas no presenciales
01	1	Clase de teoría		3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
02	1-2	Clase de teoría		4 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
		Práctica de problemas 1 (1 hora)			
03	2	Clase de teoría		4 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
		Práctica de problemas 1 (1 hora)			
04	2	Clase de teoría		12 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
		Práctica de problemas 1 (1 hora)			
		Salida de campo (8 horas)			
05	2-3	Clase de teoría		3 Trabajo individual/grupal; Estudio y	4

			elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	
06	3	Clase de teoría	3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
07	4	Clase de teoría	3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
08	4	Clase de teoría	3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
09	4	Clase de teoría	3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
10	4-5	Clase de teoría	3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
11	5	Clase de teoría	5 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
		Seminario (2 horas)		
12	5	Clase de teoría	5 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
		Seminario (2 horas)		
13	5-6	Clase de teoría	3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
14	6	Clase de teoría	3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
15	6	Clase de teoría	3 Trabajo individual/grupal; Estudio y elaboración de materiales; Tutorías individuales/grupales	4
16	1-6		0 Trabajo individual; Estudio y elaboración de materiales	30
TOTAL			60	90

Evaluación

Sistema general de evaluación

Evaluación	Calificación %
Prueba(s) escrita(s)	40 %
Pruebas de ejecución real	20 %
Evaluación del trabajo individual	20 %
Evaluación del trabajo en grupo	20 %

Instrumentos y Criterios de Evaluación (2012-13)

Tipo	Descripción	Criterio	Ponderación
EVALUACIÓN CONTINUA	EVALUACIÓN DEL TRABAJO EN GRUPO	Criterio: Trabajo grupal tutorizado a realizar durante el cuatrimestre: 10%; a entregar la semana 10; Presentación del trabajo en los seminarios programados para las últimas semanas: 10%. Evaluación en aula. Observaciones: Exposición de los trabajos cooperativos elaborados a lo largo del cuatrimestre. Con esta modalidad se pretende abordar competencias procedimentales, conceptuales y actitudinales recogidas en la guía de la asignatura: gestión de la información, organización y planificación, capacidad de síntesis, conocimiento del registro arqueológico prehistórico, comunicación oral y escrita, dominio de las TIC.	20
EVALUACIÓN CONTINUA	EVALUACIÓN DEL TRABAJO INDIVIDUAL	1.- Salida de campo: Viaje de trabajo. Elaboración de memoria según modelo (10%). A entregar durante las semanas 14-15. 2.- Práctica de problemas: 2 horas de clase práctica sobre reconocimiento de cultura material prehistórica; 1 hora para la evaluación sobre reconocimiento de cultura material prehistórica (10%). Evaluación en aula	20
EVALUACIÓN CONTINUA	PRUEBAS DE EJECUCIÓN REAL	Criterio: Reconocimiento y análisis de ilustraciones de artefactos, yacimientos, mapas, etc. y su correlación con los conocimientos teóricos adquiridos. Observaciones: Estudio de casos: Identificación de elementos culturales relacionados con la disciplina. Evaluación en aula	20
EXAMEN FINAL	PRUEBA ESCRITA	Descripción: Los conocimientos de la materia por parte del alumnado se evaluarán además por medio de una prueba escrita que tendrá lugar el día señalado por la facultad. Criterio: Esta evaluación se calificará sobre 4, siendo la nota mínima para superar la prueba de 1,5 puntos.	40
TOTAL			100

CALIFICACIÓN FINAL

Es el resultado de la suma de:

- práctica de laboratorio (0-1 punto). Evaluación en aula (semana 4)
- salida de campo (0-1 punto). Entrega de memoria (semanas 14 y 15)
- trabajo grupal (0-2 puntos). Entrega del trabajo (0-1 punto) (semana 10); exposición en aula (0-1 punto) (semanas 11-12)
- prueba escrita (0-4 puntos). Evaluación en aula
- trabajo individual/pruebas de ejecución real (0-2 puntos). Consistente en el reconocimiento y análisis de ilustraciones de artefactos, yacimientos, mapas, etc. y su correlación con los conocimientos teóricos adquiridos. Evaluación en aula

La calificación final es el resultado de la suma del ejercicio escrito y la nota de los trabajos, obteniendo el aprobado el alumno/a que obtenga el 5.

Cometer faltas de ortografía de forma reiterada, especialmente, en los términos técnicos, será tenida en cuenta negativamente a la hora de evaluar cualquiera de las pruebas.

Recuperaciones para alcanzar los objetivos de aprendizaje previstos:

En caso de que no se supere la evaluación en algún de sus apartados se puede compensar con actuaciones complementarias a excepción de la presentación en aula del trabajo grupal. La recuperación de la evaluación de la práctica de laboratorio se realizará durante el segundo cuatrimestre en horario de tutoría previa cita con el profesor responsable.

Fechas de exámenes oficiales (2012-13)

Convocatoria	Grupo (*)	fecha	Hora inicio	Hora fin	Aula(s) asignada (s)	Observ:
Estudio: C002						
Asignaturas primer cuatrimestre/semestre	2	16/01/2013				-
Asignaturas primer cuatrimestre/semestre	1	16/01/2013				-
Pruebas extraordinarias Estudios de grado y Máster	2	28/06/2013				-
Pruebas extraordinarias Estudios de grado y Máster	1	28/06/2013				-

(*) 1.1SEM:1.1 - CAS

(*) 1.2SEM:1.2 - CAS

(*) 2:2 - CAS

(*) 1.1CAMP:1.1 - CAS

(*) 1.2CAMP:1.2 - CAS

(*) 2.1CAMP:2.1 - CAS

(*) 2.2CAMP:2.2 - CAS

(*) 1:CASTELLANO MAÑANA - CAS

(*) 2:CASTELLANO TARDE - CAS

(*) 1.1LAB:1.1 - CAS

(*) 1.2LAB:1.2 - CAS

(*) 1.3LAB:1.3 - CAS

(*) 1.4LAB:1.4 - CAS

(*) 2.1LAB:2.1 - CAS

(*) 2.2LAB:2.2 - CAS

(*) 2.3LAB:2.3 - CAS

Bibliografía y Enlaces

Enlaces relacionados

<http://pastranec.net/historia/prehistoria/paleol.htm>

http://timerime.com/es/linea_de_tiempo/483667/Prehistoria+de+la+Península+Ibérica

<http://www.atapuerca.org/temas13-1.htm>

http://www.atapuerca.tv/otros_proyectos/prehistorica.php

Bibliografía

De Iberia a Hispania (*1)

Autor(es):	GRACIA ALONSO, Francisco (coord.); ÁLVAREZ SANCHÍS, Jesús [et al.]
Edición:	Madrid : Ariel, 2008.
ISBN:	978-84-344-5256-5
Recomendado por:	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Diccionario de prehistoria (*1)

Autor(es):	MENÉNDEZ, Mario ; JIMENO, Alfredo ; FERNÁNDEZ, Víctor M.
Edición:	Madrid : Alianza, 2011.
ISBN:	978-84-206-5301-3
Recomendado por:	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

La prehistoria (*1)

Autor(es):	VEGA TOSCANO, Luis Gerardo; BERNABEU, Joan; CHAPA BRUNET, Teresa
Edición:	Madrid : Síntesis, 2003.
ISBN:	978-84-9756-115-0
Recomendado por:	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria]	

Manual de arte prehistórico (*1)

Autor(es):	SANCHIDRIÁN TORTI, José Luis
Edición:	Barcelona : Ariel, 2009.
ISBN:	978-84-344-6617-3
Recomendado por:	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Prehistoria de la península ibérica (*1)

Autor(es):	BARANDIARAN, Ignacio [et al.]
Edición:	Barcelona : Ariel, 2007.
ISBN:	978-84-344-5234-4
Recomendado por:	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE (*2)
[Acceso al catálogo de la biblioteca universitaria] [Acceso a las ediciones anteriores]	

Protohistoria de la Península Ibérica (*1)

Autor(es):	ALMAGRO BASCH, Martín [et al.]
Edición:	Barcelona : Ariel, 2006.
ISBN:	978-84-344-6625-8
Recomendado por:	LORRIO ALVARADO, ALBERTO JOSE (*2)
[Acceso a las ediciones anteriores]	

(*1) Este libro HA SIDO REVISADO por la biblioteca correspondiente.

(*2) Este profesor ha recomendado el recurso bibliográfico a todos los alumnos de la asignatura.

ANEXO MEMORIA 2627

(Red 2627) Propuestas de evaluación en las asignaturas del área de Zoología en segundo curso del Grado en Biología. Experiencia piloto en el ámbito del EEES

Con objeto de mejorar y analizar el proceso de Evaluación en las asignaturas Zoología I y Zoología II, hemos preparado una breve encuesta para conocer tu opinión sobre dicho proceso. Se trata de una encuesta anónima y voluntaria, pero te rogaríamos que emplearas unos minutos en contestar a las preguntas que te formulamos para adaptar o corregir el proceso de evaluación en ambas materias y en general en el resto de asignaturas del Grado. Gracias por tu colaboración.

1.- El examen final de ambas asignaturas constituye el 50% de la nota final de la asignatura y las pruebas de evaluación continua el otro 50%. ¿Te parecen adecuados estos porcentajes? ¿cambiarías alguno de ellos? ¿deben ambas asignaturas tener el mismo porcentaje de evaluación continua?

2.- Evaluación continua en prácticas ¿te parece adecuado el sistema de controles? ¿aumentarías o disminuirías el número de prácticas evaluadas en cada control? La materia de prácticas en las dos asignaturas ¿crees que debe evaluarse igual? ¿Te parecería interesante la evaluación de cuadernos de prácticas?

3.- Evaluación continua en clases de teoría. ¿te parece correcto el número de pruebas (=parcialitos) realizadas? El porcentaje de evaluación de las tutorías grupales es de un 4% (Zoo I) o un 8% (Zoo II) ¿te parece significativo? ¿lo aumentarías o lo disminuirías?

4.- El tipo de examen en las pruebas de evaluación continua puede ser tipo test, preguntas de medio desarrollo o mixto ¿cuál crees que se ajusta mejor a los objetivos de la asignatura? El número de preguntas y su nivel ¿te han parecido adecuados en ambas asignaturas?

5.- Los materiales subidos al campus virtual ¿ayudan durante el proceso de aprendizaje? . Las tutorías enviadas al profesorado ¿se contestan en un periodo de tiempo razonable? ¿Crees que parte de la evaluación continua podría evaluarse mejor de manera online?

**(Red 2627) Propuestas de evaluación en las asignaturas del área de Zoología en segundo curso del Grado en Biología.
Experiencia piloto en el ámbito del EEES**

6.- En tu opinión: la asistencia continuada a clases teóricas y prácticas y la participación activa en las actividades propuesta ¿debería ser considerada en algún porcentaje para la evaluación de la/s asignatura/s?

7.- ¿Crees que la materia teórica y práctica están adecuadamente coordinadas? ¿Qué porcentaje asignarías (en cada asignatura) a la evaluación de teoría y prácticas en la prueba del examen final? ¿y en la evaluación continua?

8.- ¿Tienes alguna sugerencia/propuesta que mejore la evaluación de las asignaturas de Zoología I y II para el año que viene? En relación al resto de asignaturas de segundo ¿cómo crees que ha sido el proceso de evaluación de la Zoo I y Zoo II: al mismo nivel, inferior a la media, superior a la media?